

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ושישים-ושלוש של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

תוכן העניינים

שאלות ותשובות	
מכירה בארץ של מזון שנועד לתושבי יו"ש ועזה	
החלטה על סגירת "בית התפוצות"	
קביעת זכאות ל"אסירי ציון"	
מצבו הכלכלי של יוסף ביגון, אסיר ציון לשעבר	
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עדכון מדרגות המס ומס חברות), התשנ"ה-1995	
(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)	
שאלות ותשובות	
קריטריונים לקבלה במכללות	
חגיגת בר-מצווה לילדים מוגבלים בחברון	
תשלום עבור מיזוג אוויר בעת מבחני הבגרות	
"כת השטן"	
הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ערבית כמקצוע חובה), התשנ"ד-1994	
(הצעת חבר הכנסת י' ונונו)	
הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ב-1992	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעת חוק הסכמים מדיניים, התשנ"ד-1993	
(הצעת חבר הכנסת י' בא-גד)	
הצעת חוק חקירת תאונות בצבא-הגנה לישראל, התשנ"ד-1994	
(הצעת חבר הכנסת ז' המר)	
הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – חקירת תאונות בצבא), התשנ"ה-1994	
(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)	
הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – התעללות בבעלי חיים), התשנ"ה-1994	
(הצעת חבר הכנסת א' פורז)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעה לסדר-היום	
מסר כפול בפרסום לצעירים, הגורם לתאונות דרכים	
הצעה לסדר-היום	
השלכות הסגר הממושך ומדיניות הענישה	
הצעות לסדר-היום	
הוויכוח סביב שאלת "הסירוב לפקודה"	
הצעה לסדר-היום	
ועדת חקירה לעניין ילדי תימן	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעה לסדר-היום	
ועדת חקירה לעניין ילדי תימן	

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה–1995
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעה לסדר-היום פינויים לא-צודקים בשכונת גבעת-עמל בתל-אביב
הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה–1995
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעה לסדר-היום
הקפאת מכירת הדירות ביהודה ושומרון
הצעה לסדר-היום
לקיחת עדר על-ידי פקחי רשות שמורות הטבע
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
שאלות ותשובות
הסכם פוליטי בעניין הרכב המועצות הדתיות
הכשר לעוגיות מדנמרק
תקציבים לבניית מקוואות ובתי-כנסת
בתי-קברות אלטרנטיביים
כניסת אמבולנסים המסיעים נכים וקשישים לרחבת הכותל
פסקי הלכה בדבר חובת הורים להכות את ילדיהם
עדכון מצבת תלמידי הישיבות
משכן בית-הדין השרעי לערעורים
קריטריונים חדשים לוועדת העיזבונות
בניית בתי-כנסת באתרי קרוונים
עיצומי העובדים בחברה-קדישא תל-אביב
הפיקוח על שחיטת בשר וניקורו בחוץ-לארץ
משכן בית-הדין השרעי לערעורים
הכאת הרב של בתי-ים
מינוי חשב מלווה לחברה-קדישא בתל-אביב
מינוי חשב מלווה לחברה-קדישא בתל-אביב
דמי חלקת קבר

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מתכבדת לפתוח את ישיבת הכנסת, היום יום רביעי, י"ד בתמוז התשנ"ה, 12 ביולי 1995.

אנחנו מתחילים בסעיף הראשון שעל סדר-היום: שאלות בעל-פה ושאלות ותשובות.

יוסף בא-גד (מולדת):

היכן השרים?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה את חבר הכנסת שלמה בניזרי להציג שאלתא בעל-פה מס' 479, בנושא: מקדמות למכונים תורניים קטנים. אני רואה שלא השואל ולא השר נמצאים באולם. אם כך, אני מזמינה את שרת האמנויות והמדע להשיב על שאלתא רגילה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם כן איננה.

היו"ר א' סלמוביץ:

גם שרת האמנויות והמדע אינה נמצאת באולם המליאה.

אני מזמינה כעת את סגנית שר התעשייה והמסחר להשיב על שאלתא רגילה, בבקשה.

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

אבל בעל העניין איננו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל הפרוצדורה מחייבת אותנו שתעלי לדוכן גם אם בעל השאלה איננו.

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

אולי הוא לא ידע ששני השרים לא יהיו.

היו"ר א' סלמוביץ:

כולם צריכים להיות פה בזמן.

מכירה בארץ של מזון שנועד לתושבי יו"ש ועזה

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ט' בסיוון התשנ"ה (7 ביוני 1995):

בעיתונות פורסם, שמכולה עמוסה בקופסאות סרדינים ובאבקת חלב, שהגיעה מאירופה כתרומה לתושבי עזה ויו"ש, נמכרה לסוחרים ישראלים, שמוכרים את המוצרים בארץ.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא הגיעו המצרכים לפלשתינים בעזה וביו"ש?

2. כיצד ולמי הועברו המצרכים?

3. האם נחקר נושא זה, ואם כן – מה הן מסקנות החקירה?

4. מה נעשה כדי למנוע הישנות פעולה כזאת?

תשובת סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. בעיית כניסת מוצרים ממדינות הקהילייה האירופית, המיועדים לסיוע לתושבי עזה ויו"ש, אשר אינם מגיעים ליעדם מוכרת אך מטופלת על-ידי שלטונות המכס, המפקחים על תחנות הייבוא, שבסמכותם להעניק פטור ממכס לתרומות מסוג זה.

מאחר ששלטונות המכס לא עדכנו את מינהל סחר פנים במשרד התעשייה והמסחר בכניסת המשלוח המדובר לארץ, לא ביצע המשרד מעקב אחר הגעתו ליעדו.

הנושא נמצא בחקירה של המכס. עם קבלת ממצאי החקירה יוכל משרד התעשייה והמסחר להשיב.

מוצרים שמקורם במשלוח זה ונמצאו בשווקים ודווח עליהם על-ידי יצרנים ישראלים וסוחרים שפנו למשרד התעשייה והמסחר, הועברו לבדיקות משרד הבריאות על מנת לוודא עמידה בדרישות תברואה וסימון.

מבירור שערכתי עם הנהלת המכס עולה, שהנושא נמצא בעיצומה של חקירת המכס. עדיין לא גובשו מסקנות.

משרד התעשייה והמסחר פנה בשנת 1994 למשרד האוצר בבקשה לקבל תקציב מיוחד לצורך היערכות מינהל סחר פנים במסגרת הסכמי האוטונומיה. הבקשה נענתה בשלילה. ב-1995 הועברה דרישה תקציבית נוספת.

המציאות החדשה שנוצרה בעקבות הסכמי האוטונומיה, המאפשרת תנועת סחורות חופשית מהאוטונומיה לישראל, תובעת ממשרד התעשייה והמסחר להיערך לשיטת פיקוח מורכבת ומשולבת במעברים משטחי האוטונומיה לישראל, על צירי התנועה ובשווקים.

להלן עיקרי הצעת משרד התעשייה והמסחר להיערכות: במעברים – תיעוד תעודות המשלוח; על צירי התנועה – בקרת תנועת הטובין; בשווקים – פעולות ביקורת והסברה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגנית שר התעשייה והמסחר. אני מזמינה כעת את השר לקליטת העלייה להשיב על שאלות רגילות. השר לקליטת העלייה אינו נמצא באולם המליאה.

סילבן שלום (הליכוד):

מה קורה לממשלה? איפה היא? אין שום שר.

יוסף בא-גד (מולדת):

הממשלה בפירוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מזמינה כעת את שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על שאלות רגילות.

רחבעם זאבי (מולדת):

השר הרביעי שאינו פה היום. אני מציע שנעביר החלטה שהממשלה מפורטת.

סילבן שלום (הליכוד):

כל השרים אינם.

יוסף בא-גד (מולדת):

הממשלה מזלזלת בכנסת, אין תשובות על שאלות בעל-פה, אין תשובות על שאלות רגילות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה שהוא יגיע יותר מאוחר. אם כך, אין לי סדר-יום. יושב-ראש הכנסת הגיע, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אם אין ממשלה, לפחות יש יושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני לא בטוח שאני אוכל לפתור את הבעיה. אני מתנצל על האיחור הקל. בוקר טוב. מה המצב?

רחבעם זאבי (מולדת):

אין ממשלה בישראל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, תתאר לי את המצב עד שיבואו השרים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין ממשלה בישראל.

היו"ר ש' וייס:

יש, אבל היא לא במליאה עכשיו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם היא לא פה, היא לא קיימת.

שאול יהלום (מפד"ל):

אנחנו בהצעת החוק של סילבן שלום.

היו"ר ש' וייס:

ושר האוצר צריך להשיב עליה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, שאילתות בעל-פה ושאלות בכתב וארבעה שרים אינם.

היו"ר ש' וייס:

אני לא רוצה באופן מלאכותי להעסיק את הבית. אנחנו נעשה הפסקה של שתי דקות.

סילבן שלום (הליכוד):

למה? הגענו להצעה שלי.

היו"ר ש' וייס:

אני דווקא מסכים שאתה תדבר ואנחנו מהר מאוד נגייס את שר האוצר.

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה מוזמן להביא לפנינו הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עדכון מדרגות המס ומס חברות), התשנ"ה-1995 – הצעת חוק ב'תשט. עשר דקות לרשותך. אדוני המזכיר, תתחיל לגייס את ההשפעה שלך להביא את השרים.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, צר לי שאני צריך לפתוח את דברי בנושא כל כך חשוב כששר האוצר אינו נוכח כאן, כמו יתר שרי הממשלה, והצל"ש היחיד מגיע לסגנית שר התעשייה והמסחר, שהיתה כאן בזמן, באה לענות; שום שר לא היה. אני עכשיו צריך לומר את דברי כששר האוצר איננו פה. אני חושב שדבר כזה אסור שיקרה ולא טוב שייעשה. אם הישיבה מתחילה ב-11:00, צריך להיות כאן ב-11:00.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

היו"ר ש' וייס:

ברשותך, לא שאני מצדיק אותו, אנחנו מייד נגייס אותו. ייתכן מאוד שהוא העלה על דעתו, שמכיוון שיש שתי שאילתות בעל-פה וזה לוקח בערך עשר דקות – אז הוא איננו. השרים הראשונים שהיו

צריכים לבוא ולא היו הם שגרמו כאן לשרשרת לא טובה. אני מבקש מאוד מן השרים להיות בזמן. כדי להיות בזמן במליאה, רצוי להיות חמש דקות לפני הזמן.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה רוצה לחזור לשאלות? לא אכפת לי.

היו"ר ש' וייס:

אם אתה מוכן, אני מודה לך על אדיבותך.

קודם כול, יש לנו שאלתא בעל-פה של השר לענייני דתות, והשואל איננו. מה נעשה עכשיו? את כל מטח הביקורת נעביר אל חברי הכנסת, נכון?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני מוכנה לענות.

היו"ר ש' וייס:

שרת האמנויות והמדע תשיב על שאלתא, כשגם כאן השואל איננו. על כן, תשובתך לפרוטוקול. תשובה על שאלתא מס' 5160 תואילי להעביר לפרוטוקול. בסדר, גברתי השרה?

רחבעם זאבי (מולדת):

אולי נשמע את התשובה בהיעדרו של חבר הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

השואל הגיע. האם אני יכול להזמין את שרת האמנויות והמדע להשיב על שאלתא? בבקשה.

יש לי פנייה. חברים, אני פונה גם אל חברי הכנסת לא לבנות על כך שאם הם, נניח, משערים שתורם יגיע ב-11:15, הם יגיעו ב-11:15. תמיד יש דינמיקה של ישיבה, ועל כן כדאי תמיד להיות לפני הזמן.

בכלל, כדאי להיות במליאה, אבל רצוי שכל אחד יתכנן כך שהוא יהיה לפני הזמן שבו הוא משער שצריך להיות תורו. ודאי שזה נכון לגבי השרים.

החלטה על סגירת "בית התפוצות"

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שרת האמנויות והמדע ביום י"ב בתמוז התשנ"ה (10 ביולי 1995):

בשבוע שעבר התפרסם בתקשורת, כי הוחלט לסגור את "בית התפוצות".

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מדוע נסגר "בית התפוצות"?

3. מה ניתן לעשות כדי ש"בית התפוצות", שמאגד את כל מורשת ישראל, לא ייסגר?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת נכבדים, אינני משיבה תשובה לקונית, מפני שהבעיה היא הרבה יותר רצינית. תרשו לי להקדים כמה דברים. "בית התפוצות" מן הדין שיהיה המרכז החשוב ביותר לעם היהודי בתחום הדעת, המידע והייצוג של כל תפוצות ישראל וההיסטוריה שלהן; לא רק של הגלויות שהגיעו לכאן, ולכאן הגיעו יוצאי למעלה מ-100 גלויות, אלא כל ההיסטוריה של הגלויות השונות. הדבר הזה חשוב לא רק לאזרחים אלא לכלל העם היהודי.

בתקופה האחרונה אנו עדים לכך, שהעיסוק – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

הבעיה היא, גברתי, שמשרדך עושה את ההיפך.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

תן לי לגמור.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, זוהי שאילתא, והזמן לתשובה הוא רק שתי דקות.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אתה תיתן לי קצת יותר.

היו"ר ש' וייס:

שלוש דקות. אני מבקש.

שאול יהלום (מפד"ל):

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני מקדימה בכוונה כמה דברים, מפני שאני חושבת שיש להרחיב את הנושא: בתקופה האחרונה אנו עסוקים מאוד מאוד – ובצדק – בנושא השואה, וכאילו מאז חורבן הבית ועד השואה, לא היה דבר, ולא היה דבר מעבר למה שקרה ליהדות אירופה. אנו רוצים להכיר את היהדות על כל גלגוליה, על כל גליותיה, על כל תפוצותיה ועל כל היצירה הגדולה, בצד נאד הדמעות שהעם נשא.

למרבה הצער, הדבר הולך ומצטמק, ובשל סכסוכים והידרדרות מצאנו את המקום הזה שומם כמעט, לדאבוני הרב. אנו עושים מאמצים גדולים להחזיר אותו לייעודו החשוב. לדאבוני, גם הסוכנות הקטינה את פעילותה ואת תקציביה, וכך גם אחרים, והעובדים החליטו לשבות עכשיו. ההנהלה החליטה שזוהי הזדמנות חשובה מאוד להקים ועדה ציבורית, שתבדוק את התנאים ותעלה את כל הנושא בתוך שלושה חודשים. אנשים קרואים ממדרגה ראשונה, גם מהארץ וגם מהתפוצות, יעסקו בכך על מנת לתת למרכז הזה את המעמד הראוי. לקראת שנות ה-50 למדינה נהפוך אותו למרכז לכולם, עם כל האפשרויות החדשות בתחום המדיה – קומוניקציה והפצת מידע.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

לא, זו שאלתא של חבר הכנסת חיים דיין.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

תביא הצעה לסדר-היום.

סיכמנו כמעט עם העובדים שמחלקים את הטיפול לשני חלקים: האחד – השכר, השני – התיאום השלם; וזאת על דעתם ועל דעת הוועדה. למרבה הצער, היתה אתמול פגישה עם יושב-ראש ועדת כנסת, בלי הודעה לשר הממונה, בלי הודעה להנהלה הציבורית, והוא אמר להם: לכו לבית-הדין, תדונו בענייני השכר שלכם ובכל הדברים שצריך לטפל בהם, על מנת שלמוסד הזה תהיה חשיבות.

על כן אנו מקיימים היום דיון. אנו רוצים להקים, עם העובדים, את מה ש"בית התפוצות" חייב להיות עבור עם ישראל בארץ ובתפוצות. בתוך כמה ימים אני מקווה שהדבר יאושר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים דיין, אתה יודע שהשיבו כאן במשך שלוש וחצי, ארבע דקות על שאלתא שלך, ואתה לא שמעת אפילו את התשובה. איך תדע איך לשאול שאלה נוספת.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, לפעמים כאשר שר פונה אליך, אתה צריך לכבדו ולשמוע. נכון שברחתי לרגע, אני מצטער.

לגבי "בית התפוצות", גברתי השרה, התיאוריה שהבאת כאן לפנינו, לטווח של שלוש שנים, עלולה להערכתי להוביל גם לנזק בלתי הפיך, והמקום הזה עלול להיסגר. אני מרגיש שלא תהיה לו שום אלטרנטיבה. אנו יודעים שעשרות משפחות הצליחו למצוא את יקיריהן דרך "בית התפוצות". כולנו יודעים מה היא העבודה המבורכת ש"בית התפוצות" עושה. כשם שלא סגרו את ספריית העיוורים בנתניה, הייתי מאוד מבקש ממך, גברתי השרה, להגיע לפתרון מיידי, אפילו תוך צמצום כוח האדם; כי ידוע לי שהאנשים שם מקבלים שכר מינימלי – המשכורות לא כל כך גבוהות שם. החליטו לסגור את המקום בשל חוסר תקציב, אף שאני חושב שניתן למצוא תקציב על מנת להמשיך להפעילו. אולי אפילו לצמצם כמה משרות, אבל לא לסגור מקום כזה.

שאלתי היא: מה את מתכוונת לעשות כדי לפתור את הבעיה בימים הקרובים?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

א. הם לא סגרו בשל חוסר תקציב, אלא בשל פעולות אחרות; ב. תוכנית ההבראה שאני מדברת עליה יש לה שני שלבים: פתרון סכסוך השכר בתוך שבועיים, ובנייה מחדש, על כל מה שמשמע מכך – המלצות בתוך שלושה חודשים, ואחר כך בנייה. את התקציב שיש לתת, אנחנו כממשלה הגדלנו לאין ערוך. הסוכנות משתמטת, הגלויות משתמטות, מפני שהעסק מאובן וצריך להחיות אותו.

אני מבקשת להעיר הערה נוספת: יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה נכנס – – –

היו"ר ש' וייס:

לא נערוך כאן בירור.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

היות שהערתי קודם הערה שלא בנוכחותך – אני חושבת שדחית את הטיפול, שאפשר היה לסיים אותו, בכך שנכנסת לתמונה בלי להודיע לשר הממונה או ליושב-ראש ההנהלה. היום עמדנו לסיים את הטיפול בנושא ולהגיע לפתרון כולל, ועכשיו מתנהל משא-ומתן חדש, שאני חוששת מאוד שלא יאפשר זאת. אני מקווה שנתגבר עליו, אבל אני מבקשת, שכאשר אתה עושה דבר כזה פעם נוספת – וטיפול בסכסוכי שכר בדרכ כלל לא נעשה בכנסת – תתקשר גם לשר הממונה וליושב-ראש ההנהלה הציבורית.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני לא רוצה שנעשה דברים כאלה. יש שאילתות. התשובה על שאילתא היא בת דקה וחצי עד שתי דקות. שאילתא נוספת – דקה, תשובה נוספת – עוד דקה. אנו לא יכולים להפוך שאילתות לנושא לסדר-היום.

נכון שיש כאן בעיה: השרה השמיעה ביקורת, וזה לגיטימי. חבר הכנסת יוסי כץ ודאי רשאי לענות. אם הוא ירצה לעשות זאת באיזה שלב, אפשר לו לענות. מוטב שקודם כול ישוחח עם השרה וישמע מפיה ישירות מה אמרה, כדי שלא נסתבך סתם. זה חלק מהחיים ועם זה נחיה.

השר לקליטת עלייה ישיב על שאילתות רגילות. אחר כך נחזור לשאילתא בעל-פה, אם חבר הכנסת בניזרי יגיע. שאילתא מס' 5025, של חברת הכנסת לבנת, והיא כאן, כמובן.

קביעת זכאות ל"אסיר ציון"

חברת הכנסת ל" לבנת שאלה את השר לקליטת העלייה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ה (21 ביוני 1995):

רצוף בזה מכתבו של מ"ס – שמו המלא מופיע במקור – המתאר את מסכת הייסורים שהוא נאלץ לעבור בארבע השנים האחרונות על מנת שהרשות לקביעת זכאות לתגמולים לאסיר ציון תכיר בו כאסיר ציון.

רצוני לשאול:

1. מה היא הפרוצדורה הנדרשת על מנת לזכות בהכרה כ"אסיר ציון"?
2. באיזו תדירות מתכנסת הרשות לתגמולים לדון בבקשות אזרחים לתגמולים?
3. מדוע לא הושלם הדיון בבקשתו של מ"ס לזכאות, אף שהגישה לפני כארבע שנים?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הריני מתכבד להשיב על שאילתא מס' 5025, של חברת הכנסת לימור לבנת, בנושא זכאות ל"אסיר ציון".

1. ליד משרד הקליטה פועלת, על-פי חוק, הרשות לאסירי ציון, בראשותו של פרופסור מרדכי אלטשולר ובהשתתפות מומחים לנושא. אדם המבקש כי יכירו בו כבאסיר ציון, פונה לרשות, מגיש את המסמכים המבוקשים ואת רשימת העדים שהוא מבקש כי יאשרו את פנייתו. צוות של הרשות, המתמחה בארצו של המבקש, בודק את הבקשה ואת העדויות ומחליט בנדון.

ראוי להזכיר כאן, כי ביום ראשון האחרון קיבלו כ-2,000 אסירי ציון וקרובי משפחה של 34 הרוגי מלכות, במעמד חגיגי ומרגש, את עיטור אסיר ציון.

2. הרשות מורכבת מ-30 אנשים, רובם אנשי אקדמיה, מומחים לפעילות ציונית בארצות שונות. הרשות החלה לפעול במתכונתה החדשה בסוף אפריל 1994, והיא פועלת בארבעה הרכבים: רשות למזרח-אירופה, רשות לארצות האסלאם, רשות לאתיופיה ורשות לפעילי מחתרות. כל הרכב מתכנס לפחות פעם בחודש.

3. הטיפול בפנייתו של מ"ס התעכב תחילה בשל ליקויים בפעולת המדור לאסירי ציון במתכונתו הקודמת, אולם מרבית ההשהיה נגרמה משום שהממצאים בעניינו של מ"ס, שעמדו ועומדים עד כה לנגד עיני הרשות, אינם מאפשרים הכרעה חד-משמעית. ביקשתי לאחרונה מיושב-ראש הרשות, לעשות מאמץ מיוחד כדי להגיע להחלטה מבוססת בהקדם האפשרי.

ברצוני להוסיף לפרוטוקול את הדברים הבאים –

להלן רשימת חברי הרשות לאסירי-ציון: פרופסור מרדכי אלטשולר – יושב-ראש, אלוף-משנה (מיל.) שאול גבעולי – ממלא-מקום יושב-ראש, מר מאיר שמיר – ממלא-מקום יושב-ראש, פרופסור שאול שקד – ממלא-מקום יושב-ראש, פרופסור מישל אבוטבול, מר יעקב אליאס, מר יצחק ארצי, מר מרדכי ביבי, מר יעקב בלום, מר יצחק בצלאל, מר יהודה בר-גורא, פרופסור ישראל גוטמן, פרופסור יוסף גורני, פרופסור מיכאל זנד, גברת אביטל טוך, מר ג'ק לפידות, עורך-הדין ברוך מינקוביץ, גברת מרסל ניניו, פרופסור יהודה ניני, ד"ר דינה פורת, פרופסור בנימין פינקוס, מר יעקב קדמי, מר נסים קזז, ד"ר סטיב קפלן, מר אריה קרול, ד"ר מנחם שלח, אלוף-משנה (מיל.) שלום שפי, ד"ר י' תאג'ר.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, במקום שאלה נוספת, אני רוצה להודות לשר הקליטה על תשובתו הממצה, אבל בעיקר על כך שהתקשר אלי אתמול ונתן לי בשיחת טלפון פרטים נוספים, שלא ניתן היה לתת פה במליאת הכנסת. אני רוצה לציין זאת ולהודות לו על כך.

מצבו הכלכלי של יוסף ביגון, אסיר ציון לשעבר

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את השר לקליטת העלייה ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

פורסם שיוסף ביגון, בן ה-60, אחד המפורסמים מ"אסירי ציון" בברית-המועצות לשעבר, מתקשה בפרנסתו.

רצוני לשאול:

1. האם הינך מודע למצוקה הכלכלית ולסבל שבהם שרוי היום מר ביגון?

2. אם כן – מה עשה משרדך כדי לסייע לגיבור-עלייה זה, על מאבקו העקשני וסבלו הרב בבתי-כלא בברית-המועצות לשעבר?

3. מה ייעשה כמילוי חוב מוסרי כדי לסייע לביגון ולהקל את עוגמת נפשו?

השר לקליטת העליה י' צבן:

3-1. משרד הקליטה מופקד, על-פי חוק, על ההכרה באסירי ציון בלבד. התגמולים לנכים מקרב אסירי ציון מתבצעים על-ידי המוסד לביטוח לאומי. הפנסיה לאסירי ציון משולמת על-ידי הסוכנות, בשיעור של 6% מהשכר הממוצע על כל שנת מאסר ו-1% על כל שנת הגליה.

פתחתי לאחרונה בהידברות עם שר האוצר במגמה להביא לשיפור הפנסיות ולהסדרת סיוע הולם לאסירי ציון שהם בגיל טרום-פנסיה והכנסתם נמוכה.

אשר למקרהו של אסיר ציון יוסף ביגון, לא הגיעה אלי או אל משרדי שום פנייה ספציפית, פרט לכך שהוא פנה למחלקה לאסירי ציון במשרד כדי לברר את זכויותיו כאסיר ציון וכיצד ניתן לקדם את זכויותיו בגין החמרה במצבו הבריאותי. המדור לאסירי ציון הנחה את מר ביגון כיצד לטפל בבעיה.

משרד הקליטה עשה כמיטב יכולתו כדי לסייע ליוסף ביגון להיקלט כמדען בישראל, תחילה באמצעות עמותה מדעית-חינוכית בין-לאומית, ולאחר מכן באמצעות אוניברסיטת חיפה. מר ביגון מיצה את זכאותו כמדען עולה, ומסיבות שאינן תלויות במשרד הקליטה לא נקלט במוסד מדעי כלשהו.

אני מאמין, כי תושג הסכמה עם האוצר בנושא זה, וניתן יהיה לסייע ליוסף ביגון ולאסירי ציון רבים נוספים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כמי שזכה לראות אותך ביום גדול מאוד שלשום, כשחילקת אותות הוקרה לכ-2,000 אסירי ציון, אני משוכנע, וגם שמעתי אותך אומר, שגם תדאג שמעבר לכבוד תהיה עזרה בהכנסתם של האנשים.

מדובר באדם, סופר, מחנך, מורה, לוחם אדיר, שהיה מופת וסמל לרבים, ואולי אחד משלוש-ארבע הדמויות הידועות ביותר בין אסירי ציון. האם לא נכון יהיה ששר הקליטה יקבל סמכות, או בדרך חוק

או בדרך מינהלית, מטעם הממשלה, שבמקרים יוצאי דופן ימנע מצב כמו זה של ביגון, שעיתון יפרסם מאמר שלם כדי להסביר את סבלו הגדול? מה באמת מתכוונים לעשות לגביו כדי להוציא אותו ממצוקתו?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני חושב שתהיה זו טעות להיכנס לפרטים הקשורים בתיקו האישי של איש זה או אחר, אסיר ציון זה או אחר. אסירי ציון, כל אחד מהם, זכויות רבות להם עקב הקורבן הגדול שהם הקריבו בשעה שהם סיכנו את חייהם ואת בריאותם ושילמו שנים לא מעטות במאסר שווא. זה לא אומר שטענותיו של כל אסיר ציון שעשה את אשר עשה שם צודקות. אני אומר את הדברים מאוד בזהירות, וכדי שלא לפגוע במושג של אסירי ציון, לא הייתי רוצה להיכנס לוויכוח יותר ספציפי על מקרה זה או אחר. בשיחה אישית אסכים בהחלט לפרט באוזניך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר לקליטת העלייה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עדכון מדרגות המס ומס חברות), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום. חבר הכנסת בניזרי איננו באולם, ולפיכך השאילתא שלו בעל-פה לא תישאל.

הצעת חוק ב'תשט – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עדכון מדרגות המס ומס חברות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני יושב-הראש, אדוני שר האוצר, כבר עליתי לדוכן לפני 20 דקות והתחלתי לדבר על הצעת החוק שלי, אבל שר האוצר לא הגיע לכאן, וחשבתי שלא ייתכן שאני אעלה את הצעתי כששר האוצר אינו

נוכח. לפיכך, אף שכבר התחלתי את דברי, הסכמתי לרדת ולאפשר לשרים שהיו כאן להשיב על שאלות שהופנו אליהם.

אנחנו נמצאים היום במצב שבו אנו צריכים להכריע מה יקרה עם נטל המס בשנת 1996. האם נטל המס יוסיף ויגבר, כמו שהממשלה הזאת עשתה במשך כל שנות כהונתה או שהוא ילך ויפחת. אני חושב שאנחנו צריכים להגיע למצב שבו שיעורי המסים יופחתו. קרי, להגיע למצב שבו אנשים ישלמו פחות מס הכנסה מכפי שהם משלמים היום.

אבל היום, לאחר שהממשלה הזאת עלתה לשלטון, אנחנו מגיעים למצב ששיעור המס השולי עומד על 50%. צריך להוסיף את מס הבראות, ולא רק את מס הבראות. פעם היה רק מס אחיד. היום, במקום מס אחיד ששילמנו, יש מס בריאות, שהוא הרבה יותר גבוה, יש מס ארגון, וכדי לקבל אותה רמת בריאות צריך לשלם עוד ביטוח משלים. תוסיף לזה את ההעלאה של הביטוח הלאומי – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אם זיכרוני אינו מטעני, אתם תמכתם בחוק מס בריאות.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה לא יכול להגיד שתמכנו, כי אנחנו – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

– – לא הצליח להעביר את החוק. אז עכשיו אתם טוענים את זה נגדנו?

שר האוצר א' שוחט:

– – –

סילבן שלום (הליכוד):

פרופסור שטרית, האם אתה מייצג את עמדת הממשלה כאן? הממשלה הביאה את החוק לכאן והעבירה אותו. השאלה היא, אם אתה נציג הממשלה או לא.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני סומך על שר האוצר שידע להשיב.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני שר האוצר, ההצעה שלי היא להפחית את שיעורי מס ההכנסה ל-35% בלבד. אני יודע שזה נשמע פנטסטי ואידיאלי, אבל כשמפחיתים את שיעורי מס ההכנסה – והדבר נוסה במדינות אחרות בעולם: כשהפחיתו את המס בארצות-הברית ב-28%, לא רק שההכנסות ממסים לא ירדו, אלא שיעור הגבייה ממסים עלה ב-375 מיליון דולר. לצערי הרב, גם ההוצאות עלו, כי ראו שיש יותר כסף, אבל, בסך הכול הגענו למצב ששיעורי המס ירדו וההכנסה לא עלתה. למה? אנשים הפסיקו להעלים או העלימו פחות. שנית, התוצר גדל כמעט פי-שניים.

בשנה הראשונה תהיה לך בעיה. אני לא אומר שניתן לעשות את הדבר מייד. אבל בסופו של דבר, אם לא תעשה את הדבר הזה, אתה חונק צמיחה, אתה חונק כל אפשרות של חיסכון, כל אפשרות שאנשים ירצו לעבוד.

הקטנת האבטלה. בארצות-הברית נוספו 20 מיליון מקומות עבודה רק כתוצאה מהפחתת שיעורי המס. לכן, כל המצב שהממשלה הזאת הפכה לממשלת מסים חייב להיפסק, לפי דעתי.

הייתי רוצה לראות אותך מציע רפורמה מקיפה במס הכנסה. אפילו אם היא תהיה 40%, הייתי תומך בה בשתי ידיים. אבל כשאתה אומר שעוד נצטרך להגדיל את נטל המס – בגלל מה? מפני שאנחנו הולכים לחתום על הסכם אוסלו ב' – אנחנו פוגעים לא רק בביטחון המדינה, אלא גם נגיע למצב שבו נצטרך לשלם על כך יותר כסף, וזה דבר שהדעת אינה סובלת. אנחנו רוצים להגיע למצב שיהיה רצון לעבוד בארץ הזאת, יהיה רצון לחיות בה.

לפני הרבה מאוד שנים היתה מפלגה שאמרה: שום מס. אותה מפלגה לא כל כך הצליחה. חייב להיות מיסוי בארץ. המיסוי שלנו הוא פרוגרסיבי, הוא לא מיסוי "FLAT", הוא לא מגיע למצב של מיסוי אחיד לכולם. אבל צריך לעשות השוואה של מס הכנסה ומס חברות כדי להגיע להפחתה בשיעורי המסים. ניתן לעשות זאת על-ידי קיצוצים בתקציב, וכל המוטו שלך, אדוני השר, צריך להיות – מצד אחד, קיצוץ בתקציב המדינה, ומצד שני – ירידה בשיעור המס, ובסופו של דבר ירידה בריבית, ובלי צורך בפיחות בשער החליפין.

אמרתי לך את זה בשיחה פרטית, ואני מקווה שאני לא מגלה פה משהו, שאם תעשה את זה, תהיה אהוד על כל הציבור, כי כולם חושבים שהרחבה היא דבר טוב והציבור מקבל. אבל אם תוריד את ההוצאות, אם תילחם בשרים, אין לי ספק שתהיה אהוד הרבה יותר מאשר אם תחלק לכל דיכפין.

יש לך היום בעיה קשה מאוד. הגירעון השנה אמור להיות הרבה יותר גדול מהחזוי. לפי הדיווחים של החשב הכללי, שי טלמון, שלשום בוועדת הכספים, הגירעון השנה אמור להיות הרבה יותר גדול ממה שהיה בתכנון החזוי.

שר האוצר א' שוחט:

סילבן שלום (הליכוד):

היית נוכח. אז לא שמעת טוב, אני שמעתי טוב. הוא אמר שהגירעון יהיה גבוה בהרבה מהחזוי.

ומה קורה עכשיו? אנחנו מתקרבים לחודש אוקטובר. בחודשים אוקטובר, נובמבר, דצמבר יהיו לך הוצאות דחופות, ויעמדו בפניך שתי אופציות: או לקצץ בסעיפים בתקציב או לדחות את ההוצאה לתחילת השנה הבאה. תקציב נוסף אנחנו לא רוצים לראות יותר, אחרי התקציב הנוסף שהבאת בשנה האחרונה, שלא היה תקציב שאמור היה לעשות הרחבה של בסיס הפעילות. תקציב נוסף בשיעור של 5.5 מיליארדי שקל היה מורכב מכמה פרמטרים ברורים: 1. תוספות שכר, כתוצאה מהסכמי שכר שעליהם חתמת באפריל 1994, ואינני רוצה להגיד מדוע חתמת עליהם דווקא באפריל 1994 – – –

שר האוצר א' שוחט:

הם נכתבו ב-1993 – – –

סילבן שלום (הליכוד):

כן, אבל באפריל 1994 נתת, וזה היה ערב הבחירות להסתדרות, פלוס העברות סקטוריאליות לקיבוצים, לקופת-חולים. כמעט כל 5.5 מיליארדי השקלים הלכו רק למטרות שבינן לבין צמיחה כלכלית אין ולא כלום.

אפשר להגיד שהגדלת השכר מגדילה את התל"ג, אבל אתה יודע לאן נגיע אם נלך בדרך הזאת. אני לא רוצה להאריך בדברי, אני רק רוצה לבקש ממך להפחית את שיעורי מס ההכנסה, ואני מבקש שתסכים להעביר את זה בקריאה טרומית, אפילו אם נעשה את זה אחר כך ל-40%-45%, וזה יהיה לך שוט לנופף בו בפני כל שרי הממשלה, יהיה לך שוט כלפי ראש הממשלה, כאשר תגיד: יש לי כآن הצעת חוק שבאה להפחית את שיעורי מס ההכנסה, ואם לא תעזור לי לקצץ בתקציב, ואם לא תעזור לי לעשות ריסון, החוק הזה יעבור, ותראה מה יהיה בסופו של דבר.

אדוני השר, אתה יכול לעצור את הצעת החוק הזו בכל שלב גם לאחר הקריאה הטרומית שלה, אבל היא יכולה להיות בשבילך השוט הכי יעיל לקראת תקציב 1996. ואם עשיתי זאת והצלחתי לרסן את תקציב 1996, אפילו החוק הזה לא יעבור, השגתי מבחינתי את ההישג הכי גדול שאני יכול להשיג.

אני חושב, שלאורך זמן אתה צריך להגיע להחלטה בדבר שיעורי המס, ולאורך זמן צריך להגיע למצב שבו האנשים לא ישלמו מס בשיעורים כל כך גבוהים. אבל, כדי להשיג זאת אתה חייב להפסיק את המתכונת שבה נהגת במשך שלוש שנים – כאשר במשך זמן לא קצר חשבתי שאתה "בייגה יש לי" – ולהגיע עכשיו למסקנה האמיתית. אתה הגעת למצב שבו אתה יודע, שבלי ריסון תקציבי תהיה שנת 1996 שנה קשה.

אני יודע ש-1996 היא שנת בחירות, ואני יודע שהדבר קשה מאוד, כמעט בלתי אפשרי. אבל אם אתה רוצה להיות השר המופקד על העניין, תעשה זאת. אני אומר שלהיות שר אוצר שמחלק, זו לא בעיה. את זה כולם יכולים לעשות. אנחנו יודעים שכל אחד בא לשר האוצר ומבקש; שר החינוך מבקש יותר בשביל החינוך, שרת המדע והאמנויות רוצה יותר בשביל המדע והאמנויות, שר התחבורה רוצה יותר בשביל התחבורה, שר השיכון רוצה יותר בשביל שיכון, ושרת הרווחה רוצה יותר בשביל הרווחה, שר הבריאות רוצה יותר בשביל בריאות, וכל שאר השרים רוצים יותר.

שר האוצר א' שוחט:

אני אביא אותך לדיונים שלי עם השרים.

סילבן שלום (הליכוד):

תביא.

היו"ר ש' וייס:

ומה יהיה עם שר בלי תיק? מה הוא יבקש?

סילבן שלום (הליכוד):

גם הוא ירצה.

אני מדמה את שר האוצר למי שמחזיק בשמיכה שכל אחד מושך אותה לכיוון שלו, לכיוון שונה, והוא צריך לעמוד איתן. המבחן שלך הוא ביכולתך לשמור על הקופה. קיבלת מהאזרחים את המפתחות לשמור על תקציב המדינה, ואתה צריך לעשות זאת. אין זו חוכמה לתת לכל מי שמבקש, ואמרת זאת גם אתמול. לעשות מהפכה מדינית ולחזור לקווי 1967, בזה אין שום בעיה. לתת מהתקציב בלי סוף, גם בזה אין בעיה.

לא אנצל את כל עשר הדקות שהוקצו לי. אקצר בדברי ואומר לך, אדוני שר האוצר, שיש לך עכשיו ההזדמנות לעשות את המהפכה המשבטית ואת המהפכה הכלכלית כדי להגיע לשינוי. תן יד להפחתת שיעורי מס ההכנסה ומס החברות ל-35% בלבד. אם תעשה את זה, תצליח. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת סילבן שלום. אדוני שר האוצר, בבקשה.

אני מאוד מבקש מעובדי הסיעות, שהם כל כך נחוצים בבית הזה, לעשות את מלאכתם בשקט.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לא בכדי לא התייחס חבר הכנסת סילבן שלום באופן מפורט להצעת החוק שהוא הניח על שולחן הכנסת, שכן הדרג המקצועי באוצר, אחרי שתרגם את החקיקה הזאת, הגיע למסקנה שעלותה כ-10 מיליארד שקל. הצעת חוק המאפשרת גבייה פחותה ב-10 מיליארד שקל, כאשר לצדה לא מונחת, כמובן, שום אלטרנטיבה באשר לדברים שיקוצצו, זו הצעת חוק בלתי אחראית ובלתי רצינית, לצערי הרב.

יודע חבר הכנסת סילבן שלום, כי לפני שבוע עברה בכנסת הצעת חוק של הממשלה, אשר עסקה בהורדת מס ההכנסה בשיעורים משמעותיים, בהיקף שנתי של 1.2 מיליארד שקל, וזה ייכנס לתוקפו החל ממשכורת ספטמבר הקרוב, ואינני מבין ואינני יודע מדוע נדדעק חבר הכנסת סילבן שלום להציע הצעת חוק שיש בה הרבה מאוד דברים שאינם ממין העניין. למשל, כשהיו חבר הכנסת סילבן שלום וחבריו בממשלה היתה להם האפשרות להוריד את מס ההכנסה על החברות. היה להם רוב בכנסת, שרי האוצר היו אז חברי מפלגתו, ולא רק ששר האוצר היה ממפלגתו, אלא זה היה שר אוצר שסילבן שלום עבד יחד אתו.

חבר הכנסת סילבן שלום, באופן בסיסי עמדותי תואמות את עמדותיך, ומייד אגיע לזה. הנה באה הממשלה הנוכחית והעבירה בכנסת הצעת חוק להורדת מס ההכנסה על חברות במשך ארבע שנים מ-40% ל-36%, 1% מדי שנה, כאשר מדי שנה מדובר בסכום של כ-200 מיליון שקל נוספים. הכנסת אישרה את הדבר, והיום מדובר בשיעור של 37%, במקום 40% שהיו בעבר, כאשר אתם הייתם בשלטון. ועכשיו מציע חבר הכנסת סילבן שלום להוריד את מס ההכנסה על חברות ל-35%. DEAL BIG.

אני חושב שהממשלה הזאת קיבלה את ההחלטות האלה, באישור הכנסת, בצורה ברורה ביותר ואחראית ביותר, תוך כדי הורדת מס החברות – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר האוצר, רק שנייה בבקשה. חברי הכנסת, יש כאן כמה חברי כנסת שעוברים ממקום למקום ומתסיסים. זה קצת מפריע לנו. אני גם רוצה להזכיר לכם שהיה צלול.

שר האוצר א' שוחט:

כך עשינו בעניין מס חברות. אני חוזר ואומר, שחבר הכנסת סילבן שלום הוא בעיני אחד מחברי הכנסת שמבינים בנושא הכלכלי, ויש לו דעות מוצקות וברורות. דברים רבים אנחנו רואים עין בעין, אבל הוא אמר כאן כמה דברים חמורים, שאינם מקובלים עלי.

אתחיל בהורדת מסים; אחר כך אגיע למס הבראות. הממשלה הזאת, המכהנת כמעט שלוש שנים, כי מחר ימלאו שלוש שנים לכניסת הממשלה לפעולה, ואני כשר אוצר בה, רק הורדנו בשיעורי מס, ואעבור על המסים בזה אחר זה. לא העלינו שיעורי מס בשום תחום שהוא. הורדנו את מס הנסיעות, שהיה בשיעור של 250 דולר, והאזרח הישראלי שנוסע היום לחוץ-לארץ לא משלם יותר מס נסיעות. אנחנו הורדנו את מס ההכנסה על חברות, ורק עכשיו הזכרתי זאת. פעמיים הורדנו את מס ההכנסה האישי, הורדנו גם את המע"מ ב-1%. הורדנו במס רכישה, הורדנו במס רכוש, הורדנו בשורה נוספת של מכסים על מוצרים בהיקף של למעלה מ-1.5 מיליארד שקל.

עם כל ההערכה לחבר הכנסת סילבן שלום, לא מקובלת עלי האמירה שלו שהממשלה הזאת היא ממשלה שהעלתה מסים. ההיפך מזה הוא הנכון. הממשלה הזאת הורידה מסים בהיקף של כ-5 מיליארדי שקל בשנה, מדי שנה. אנחנו יכולים להתווכח, אנחנו יכולים לחלוק זה על דעתו של זה, אבל אני חושב שמן הראוי לדייק בעניין הזה.

מס הבראות אכן הגדיל את תשלומי האזרחים לצורכי בריאות. אבל אני רוצה להזכיר לך, חבר הכנסת סילבן שלום, שמס הבראות הועבר בהסכמה, ולמעשה בדחיפה מצד סיעת הליכוד. יכול להיות שהיתה לך הסתייגות כזו או אחרת, אבל מי שידוע מה היה בדיוני הוועדה שטיפלה בעניין בקריאה הראשונה ובדיונים נוספים בוועדה יודע בוודאות ובבירור, שאתם לא יכולים להתאונן על העניין הזה.

אני רוצה להגיד עוד מלה, לקראת מה אנחנו הולכים בשנה הבאה והיכן תהיה הדילמה. אני מסכים לדעה, שהעלאת מסים היא דבר שפוגע במשק הישראלי. אני גם מבין ויודע, שהתקציב הבא צריך להיות תקציב עם גירעון נמוך, ואני יודע שמשמעות הדבר היא קיצוצים בפעולות הממשלה.

רבותי חברי הכנסת, אני אומר שהממשלה צריכה להיות אחראית, וגם בשנת בחירות וגם בשנת פריימריס היא צריכה לפעול לטובת המשק ולטובת אזרחי מדינת ישראל.

עדיין אין בידי הנתונים הסופיים של מסגרות התקציב, של גודל הצרכים, אבל אני יודע, ואני אומר לכם, חברי הכנסת, שבברירה בין ללכת בדרך הקלה לבין ניסיון ללכת בדרך היותר-קשה, אני כשר האוצר בחרתי בדרך היותר-קשה. אמרתי את זה לממשלה בדיון התקציב הראשון שהיה ביום ראשון האחרון, ואני ממשיך ואומר את זה בכל הזדמנות ובכל רגע שאני יכול לבוא ולומר לשרים: רבותי, אנא גלו אחריות.

לשאלתך, חבר הכנסת סילבן שלום, איך וכיצד אבחר את דרכי כשר האוצר באותם שישה חודשים ארוכים שעומדים לפני גם בישיבות הממשלה, גם בסיעה שלי, גם בהנהלת הקואליציה, גם בוועדת הכספים, גם במליאת הכנסת: אני בחרתי את הכיוון שבו אני מתכוון ללכת. אני מתכוון לעשות כל

מאמץ כדי שהתקציב לא יגדל, אני מתכוון לעשות כל מאמץ כדי שהגירעון יקטן, ואני מתכוון לעשות –

--

שאל ילום (מפד"ל):

השר מתכוון לסיים בעוד חצי שעה?

היו"ר ש' וייס:

השר יסיים כאשר הוא יחליט.

שר האוצר א' שוחט:

אני אומר דברים חשובים, נדמה לי. לא?

אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, ולך, חבר הכנסת סילבן שלום, אני שמעתי את דבריך, ואני מקווה שיש להם כיסוי. אמרת, שאם הממשלה תבוא בצורה אחראית עם גירעון קטן, עם הקטנת תקציב בהתאם לצרכים, עם אי-העלאת מסים, אתה תתמוך בדרכה של הממשלה. אני מאוד מקווה, שאשר נאמר, נאמר אל הפרוטוקול, והדברים לא נאמרו בעלמא, שכן אני בהחלט מתכוון לעשות מאמץ בכיוון הזה.

כפי שאמרתי, אני מאמין שבסופו של דבר הפרמיה היא לא רק פרמיה כלכלית, היא גם פרמיה פוליטית. לכל אלה שחושבים שאפשר להגדיל את התקציב, שאפשר להגדיל את הגירעון, שאפשר לנהל משק בצורה לא אחראית, מתוך מגמה והנחה שהדברים אכן נותנים איזו פרמיה, אני אומר: הדברים האלה אינם נכונים.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כמה זמן שר האוצר מדבר? יש תקנון, יש שעות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד מנע, על-פי התקנון עדיין לא הוגבלה רשות הדיבור של שר בתשובה על חוקים. כל מי שיש לו יוזמה לשינוי התקנון, יעבירנה לוועדת הכנסת, וכשהיא תתקבל, נפעל על-פיה.

שר האוצר א' שוחט:

הרי כל אחד מאתנו יודע, שבשלוש השנים האחרונות חל, לשמחתי הרבה, מהפך גדול מאוד בגידול המשק, ביצירת מקומות עבודה, בהעלאת רמת החיים, בהעלאת רמת החינוך, בהקצבות לתשתיות, בהקצבות לתעשייה, בהקצבות למדען הראשי; ואני עוד אמצא הזדמנות להביא למליאת הכנסת את הדברים על פרטיהם. נדמה לי, שאם אנחנו נקלעים לשנה שבה צריך לעשות מאמץ מסוים בכל משרדי הממשלה, הרי שאנחנו צריכים לעשות את זה באחריות יחד עם השרים, יחד עם חברי הכנסת, כדי לראות את התמונה הכוללת.

חבר הכנסת סילבן שלום, היו ממשלות, שאתה מכיר, שחיו באווירה של גירעון תקציבי של 10%. הממשלה הזאת, כאשר כוננה, מצאה תקציב אשר הגירעון התקציבי היה בו 6.2%.

דוד מנע (הליכוד):

יש זמן, יש זמן עד השעה 16:00.

היו"ר ש' וייס:

הלחץ שלך הועיל, חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

לא, רענן כהן הועיל.

היו"ר ש' וייס:

אני חושד ברמת-גנים שהם מתואמים.

שר האוצר א' שוחט:

ואני אומר לך, חבר הכנסת סילבן שלום: אתה צריך לראות בדיוק עד כמה עשינו מהלכים להורדת המסים. אתה יודע שהיום עברה בכנסת בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק להורדת מס הכנסה, שתיכנס לפועל, כמקווה, בספטמבר, ומשמעותה הורדת מס בהיקף של 1.2 מיליארד שקלים.

אני אומר לחבר הכנסת סילבן שלום, שהצעת החוק שלו היא במידה מסוימת בלתי אחראית. אינני יודע מאין תיקח ממשלה כלשהי 10 מיליארד שקל כדי לממן את הצעת החוק הזאת. קשה לי להאמין שאתה יכול להצביע – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

מהפלשתינים.

שר האוצר א' שוחט:

המספרים הם הרבה יותר קטנים, כמובן. להוריד 10 מיליארד שקל מתקציב המדינה, זו בעיה קשה. הממשלה הזאת הורידה מסים מאז כינונה במגוון של מסים. הממשלה הזאת לא הטילה מסים. בשבוע שעבר עברה הצעת חוק על הורדת מס הכנסה. הממשלה מנהלת מדיניות אחראית ונכונה, ולפיכך, מה שמוצע כאן הוא מיותר, ואני מציע לכנסת להסיד את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר האוצר. חבר הכנסת שלום, אתה רוצה לחזור ולשכנע את הבית?

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת. נעבור להצבעה.

קריאה:

אני מציע שהצעת החוק תעבור לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

אם ההצעה תאושר, היא מתאימה לוועדת הכספים; טבעי שהיא תידון בוועדת הכספים.

אנו עוברים להצבעה. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עדכון מדרגות המס ומס חברות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום.

ההצבעה החלה. שימו לב שכל אחד יצביע כפי שהוא רוצה להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה לקיים דיון מוקדם בוועדה – 33

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 44

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עדכון מדרגות המס ומס חברות), התשנ"ה-1995, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

33 תומכים, 44 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק לא נתקבלה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו: שאלות ותשובות לכבוד שר החינוך והתרבות. כבודו.

קריטריונים לקבלה במכללות

חבר הכנסת אלי גולדשמידט שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ל' בסיוון התשנ"ה (28 ביוני 1995):

אזרחים שנרשמים למכללות נדרשים לשלם סכום נכבד, שאינו מוחזר להם אם הם אינם מתקבלים ללימודים; כמו כן, המכללות אינן מפרסמות את תנאי הקבלה שלהן במלואם.

רצוני לשאול:

1. מדוע המכללות אינן מפרסמות את תנאי הקבלה?

2. אם הסטודנט לא התקבל ללימודים, מדוע לא יוחזר לו לפחות חלק מהסכום?

3. מה היא עמדת משרד החינוך בעניין?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

1-3. יש להבחין בין סוגים שונים של מכללות; במכללות חוץ-תקציביות, שאינן נתמכות על-ידי המדינה, מערכת התשלומים מתנהלת בין המכללה לבין התלמיד שנרשם.

מכללות אזוריות הפועלות בחסות האוניברסיטה, האוניברסיטה היא שגובה דמי רישום, והתנאים שחלים על תלמידי האוניברסיטה חלים גם על תלמידים הנרשמים למכללות באמצעות האוניברסיטה.

הקטגוריה האחרונה, שבאה לעולם ממש בימים אלה – מכללות אזוריות עצמאיות, שגובות בעצמן את דמי הרישום ופועלות על-פי ההסכמות בין משרד החינוך לבין האוניברסיטאות, בשכר לימוד מכוון ומסובסד.

היו"ר ש' וייס:

אני מצטער, לא שמת לי לב שחבר הכנסת גולדשמידט איננו, אבל השבת – השבת.

חגיגת בר-מצווה לילדים מוגבלים בחברון

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ל' בסיוון התשנ"ה (28 ביוני 1995):

עמותת "עטרת תפארת רבי יצחק דרעי, זכר צדיק לברכה", ערכה בהתנדבות בר-מצווה לעשרות ילדים מוגבלים. בראש ההזמנה הופיעה הכותרת "חברון מאז ולתמיד", והחגיגות התקיימו במערת-המכפלה, בקריית-ארבע ובקבר רחל.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לקיום החגיגות במקומות הנ"ל?

2. האם נשמר ביטחון הילדים?

3. האם אין בכך ניצול פוליטי של ילדים מוכי גורל?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

1. התשובה שלילית.

2. משרדנו אינו אחראי לביטחון הילדים באירוע זה, שכן עמותה זו אינה גוף המוכר או מטופל על-ידי משרד החינוך.

3. תוכן החגיגות וההזמנות אינו מוכר לנו, ואין לנו מידע אם היה או לא היה ניצול פוליטי של הילדים.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החינוך, אני מודה לך על תשובתך על השאילתא שלי, שעסקה בהסעת 30 ילדים מוגבלים לחברון לחוג את בר-המצווה שלהם.

משום שההזמנה לא היתה בידך כשנכתבה התשובה על השאילתא, אני מחזיקה את ההזמנה בידי ואני מבקשת ממך, אם כי לא ברגע זה, לקחת את הצילום של ההזמנה ממני, לחקור את העניין ולהשיב לי במועד מאוחר יותר מה בדיוק עשית בעניין הזה. תודה רבה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

על-פי ההזמנה – האם משרד החינוך מעורב בזה בדרך כלשהי?

נעמי חזן (מרצ):

זה לא ברור במאה אחוז, אבל השאלה היא, מאין נלקחו הילדים. אני מתארת לעצמי שממוסדות לחינוך מיוחד, אני מתארת לעצמי שמשרד החינוך כן אחראי להם, ואני מבקשת שתבדוק את העניין.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

נברר זאת.

שאול יהלום (מפד"ל):

אולי אפשר גם לחלוק לעמותה תעודת הוקרה על כך שהם עושים בר-מצווה לילדים כאלה.

היו"ר ש' וייס:

זה מה שנקרה עצת חינוך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אין גבול – – –

נעמי חזן (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

נראה שאין גבול לשום דבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

זו ממש חוצפה. תתביישי לך.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום. חברת הכנסת נעמי חזן, את לא חייבת לענות לו. מספיק. הגענו למחנק כבר בשלב השאלות? עוד מעט נגיע לצעקות גם בשלב ההפסקה.

נעמי חזן (מרצ):

אני מבקשת, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אני ביקשתי שתפסיקי עכשיו לקרוא קריאות ביניים. זהו.

תשלום עבור מיזוג אוויר בעת מבחני הבגרות

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ג בתמוז התשנ"ה (11 ביולי 1995):

בעיתונות פורסמה ידיעה, כי תלמידי כיתה י"ב בבית-הספר "בר-אילן" בנתניה נדרשו לשלם 40 שקלים עבור מיזוג אוויר בעת מבחני הבגרות. חלק מהתלמידים, אשר לא יכלו לעמוד בתשלום, הופרדו מחבריהם ששילמו ונבחנו בכיתות שבהן יש מזגנים, אולם אלו לא הופעלו למרות החום הכבד אשר שרר באותו יום.

רצוני לשאול:

1. האם הובא מקרה זה לידיעת השר?

2. האם פעל מנהל בית-הספר לפי הנחיות כלשהן מטעם משרד החינוך?

3. אילו צעדים יינקטו?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, אני עניתי על השאילתא הזאת לפני שבועיים, לחבר הכנסת מאיר שטרית. אין לי שום התנגדות לקרוא את התשובה פעם נוספת.

היו"ר ש' וייס:

אלא אם כן חבר הכנסת סילבן שלום יסכים שהתשובה תעבור לפרוטוקול.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, נא לענות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לקרוא או לא לקרוא?

היו"ר ש' וייס:

תתמצת את התשובה בטובך.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

בסדר.

כל נושא מיזוג האוויר הוא בטיפול של הרשות המקומית. הבאתי את תגובת עיריית נתניה – אני אומר זאת בקיצור – שמיזוג האוויר באותו בית-ספר נעשה על דעת ההורים, ובתשלום נמוך במיוחד לתלמידי כיתה י"ב, אם זיכרוני אינו מטעני, בסך 40 ש"ח.

בהסכמה עם ועד ההורים ניתנו פטורים והקלות לתלמידים חסרי יכולת. אבל כאן מדובר בקבוצה, שלא בגלל חוסר יכולת, אלא בגלל אי-רצון לשלם, לא השתתפה בהוצאות מיזוג האוויר. ועד ההורים והעירייה החליטו על העניין הזה.

עמדת משרד החינוך היתה מנוגדת; דהיינו, שצריך לתת לכל התלמידים להיבחן בחדר עם מיזוג אוויר. אבל העירייה, שהעניין באחריותה, התנגדה לכך בכל תוקף.

מנהל בית-הספר עבר אישית בכיתות, שוחח עם התלמידים בעניין הזה, הסביר את הנושא והבהיר את ההיבטים החינוכיים של העניין.

אני רוצה לומר, שגם לאחר השאילתא של חבר הכנסת שטרית, עיריית נתניה חזרה ועמדה בכל תוקף על כך, שכיוון שהדבר נעשה בשיתוף עם ועד ההורים ולא נכפה על ההורים, לא ייתכן שמי שסירב לא בשל נימוקים סוציו-אקונומיים ייהנה מפריין של התרומות שאחרים תרמו ויעמוד בסירובו.

כאמור, לנו היתה עמדה אחרת. אם כי אני מוכרח לומר, שנושא מיזוג האוויר הוא לא באחריות משרד החינוך אלא באחריות הרשות המקומית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני שר החינוך, אדוני היושב-ראש, מצב שבו שירותים אוניברסליים ניתנים לפי תשלום – כן או לא, לפי דעתי הוא מאוד בעייתי. אני בדרך כלל מצדד בתשלומים לפי מבחן הכנסה לגבי כל דבר, וגם בחינוך. אבל עצם העובדה שאנשים ייהנו מתנאים משופרים בתוך מתקני בית-הספר היא דבר שהדעת אינה סובלת.

מחר, בלשון המליצה, אפשר לבוא ולומר למה רק מיזוג אוויר? אולי גם אוויר. גם אוויר יינתן למי ששילם תשלום עבורו.

אבל, כדי להדגיש את החריפות שבה אני רואה את העניין, אני חושב שתשובתך שהדבר באחריות העירייה, אינני יכול לקבל אותה. משרד החינוך והתרבות אמון על מערכת החינוך, על מתקניה, ואני חושב שבמדינת ישראל זה בדיוק המקום שבו אתה היית אמור להתערב.

אני בדרך כלל לא בעד התערבות של רשות ממשלתית. אבל אם יש מקום שבו כן היית צריך להתערב, זה אחד המקומות שבו היית צריך לבוא ולומר: עד כאן. היית צריך לומר: אני, כשר החינוך, לא מוכן שבתוך מדינת ישראל יהיו כאלה שעושים בחינות בתנאי דה-לוקס, כי הם שילמו כסף, ואחרים עושים בחינות בתנאים אחרים. כידוע לך, ציוני הבחינות הם אלה שבסופו של דבר יובילו את התלמידים אל מתקני האוניברסיטה והמכללות ברחבי הארץ. אני מודה לך, אדוני יושב-הראש.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבר הכנסת סילבן שלום, קודם כול, כפי שאתה ודאי יודע, החטיבה העליונה היא לא בבעלות המדינה, לא בבעלות משרד החינוך והתרבות, אלא בבעלות הרשות המקומית. לו זה היה קורה בבית-ספר של משרד החינוך, הייתי יכול לתת הוראה במישרין. בבית-ספר שהוא בבעלות רשות מקומית או רשות אחרת, אני לא יכול לתת הוראות כאלה.

דבר שני, אני הייתי מתערב ביתר תוקף אילו היה מדובר בשלילת הזכות הזאת מתלמיד חסר יכולת. לדאבוני הרב, אין לנו במשרד החינוך תקציב למיזוג אוויר בבתי-הספר, למעט סכום מוגבל שהוצאנו בשנה שעברה כדי לבדוד בתי-ספר מאזורי רעש של מטוסים, שכלל את אזור שדה התעופה לוד ואזור שדה תעופה צבאי מסוים. אבל בתי-ספר ורשויות מקומיות, בכלל זה ערי פיתוח, מתקינים מיזוג אוויר בהשתתפות הורים. אני רוצה לומר לך, שאני ראיתי מקומות, לרבות מקומות שהם לא בראש הסולם הסוציו-אקונומי, שהתקנת מיזוג אוויר שיפרה לחלוטין את האווירה בהם. אני מדבר במקרה זה על גני-ילדים בקריית-מלאכי, אבל אני יכול להביא לך דוגמאות נוספות. כאן לא היה מקרה של הורים שאמרו: אין לנו כסף, ואז היינו מתערבים; אלא הורים שאמרו שהם מתנגדים באורח עקרוני לעניין הזה, והם קוממו נגדם את ועד ההורים של בית-הספר. זה לא מקרה שבו מישהו עושה דין לעצמו. לכן, זה בהחלט מקרה גבול. גם לגבי מקרה הגבול הזה חיוויתי את דעתי – אין לי סמכות להוציא צו לראש העיר – שהעניין לא בסדר, אבל ראש העיר עמד על כך שאין לו דרך אחרת אלא לתמוך בוועד ההורים ובמנהל בית-הספר.

אני מקווה שהעניין הזה לא יחזור בשנה הבאה.

"כת השטן"

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ג בתמוז התשנ"ה (11 ביולי 1995):

ראינו ושמענו על החבורה שנקראת "כת השטן", אשר משפיעה לרעה על הנוער בארץ.

רצוני לשאול:

1. מה ידוע למשרד החינוך על פעילותה של כת זו בארץ?

2. מה עושה מערכת החינוך למניעת התפשטותה?

3. אילו סנקציות ענישה יש בחוק כלפי נערים אלו?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת בא-גד: למשרדנו ידוע על מקרים בודדים – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, תגיד מה הנושא.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הנושא הוא הנושא הכי פופולרי היום: "כת השטן", הדבר שמאיים על כל מערכת החינוך ועל כל ילדי ישראל, כידוע לכולנו.

1. למשרדנו ידוע על מקרים בודדים בלבד של תלמידי בתי-ספר שהתנסו בחברות ב"כת השטן". כשנודע על מקרה כזה, הוא מטופל מיידית על-ידי השירות הפסיכולוגי ביישוב. בשלוש השנים האחרונות טופלו שלושה מוקדים של פעילות, ובהצלחה. הילדים הפסיקו להשתתף בפעילויות של הכת הזו.

יש להדגיש, שהתופעה היא שולית לחלוטין, ועל-פי רוב הכת מושכת ילדים עם בעיות נפשיות ומשפחתיות קשות. ילדים אלה מחפשים מסגרת אנטי-ממסדית שבה יוכלו לתת ביטוי לכעס שלהם ולתסכול שלהם ולהרגיש כוח ושייכות.

2. משרד החינוך, באמצעות השירותים הפסיכולוגיים והיועצים החינוכיים, מפעיל תוכניות מניעה בבתי-הספר, שבאות לתת כלים בידי התלמידים לעמוד מול לחצים חברתיים ונפשיים. אני רוצה להזכיר כאן במיוחד את התוכנית המוצלחת בצורה יוצאת דופן של "כישורי חיים" בבתי-הספר היסודיים, תוכנית שעומדת בסימן הרחבה.

3. החוק לא אוסר חברות ב"כת השטן", אולם ניתן להפעיל את החוק נגד גילויים של התעללות בבעלי חיים ונגד קיום יחסי מין עם קטינים, אם קיימים כאלה, אך זה בתחום האחריות של המשטרה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני מצטער על שכבוד השר מצטרף למגמה לגמד את התופעה. בוועדת החינוך הופיע שר המשטרה וגם הוא הוכיח שהתופעה כמעט שאינה קיימת, שזו תופעה שולית של בודדים. אני קיבלתי אינפורמציה מהימנה, שכיום יש בכת הזו לפחות 300 נערים בגיל בית-ספר, וכידוע, 300 זו כבר תופעה.

השר דיבר על בעיות נפשיות. ראינו בוועדת החינוך נער שאין לו בעיות נפשיות. הוא הופיע בצורה מאוד מחוכמת ואמר: להיפך, הורי נותנים לי כסף כמה שאני רוצה, ומעל לזה. כך שזאת לא תופעה שולית של ילדי מצוקה, אלא אלה יותר ילדי עשירים.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא אמרתי ילדי מצוקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אמרת: בעיות נפשיות. את המלים האלה רשמתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, מה השאלה?

יוסף בא-גד (מולדת):

לכן, השאלה היא: האם השר לא חושב שצריך להתייחס לזה יותר ברצינות, וגם משרד החינוך צריך ליזום חוק כדי שאפשר יהיה להפסיק את התופעה בעודה באבה, ולא להתייחס לתופעה שלילית, מסוכנת והרסנית כזו בגישה ליברלית?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבר הכנסת בא-גד, אני לא מומחה לפסיכולוגיה, אני לא פסיכיאטר.

יוסף בא-גד (מולדת):

שר החינוך חייב להיות מומחה לפסיכולוגיה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא, אני מודה במפורש שאני לא מומחה, לא לפסיכולוגיה ולא לבעיות של רפואת הנפש, אבל בעיני, בעיניו של הדיוט, מי שמצטרף ל"כת השטן", מעצם עובדת הצטרפותו – סובל מבעיות נפשיות. אבל, אני יכול להתייחס אך ורק לעובדות. יש לך רשימה של 300 ילדים כאלה, אנא העבר אותה למשרדנו. בינתיים המשרדים שלנו ברחבי הארץ, השירות הפסיכולוגי ומנהלי בתי-הספר לא יודעים על תופעה כזאת.

אני רק רוצה לומר, שאסור לעורר בהלה וחרדה לגבי תופעות כל כך שוליות כמו "כת השטן". זה רק משרת מטרה שלילית. נכון, בכל מקום שיש גילוי כזה של התעללות בבעלי חיים, של פולחן מהסוג שתואר בהרחבה בעיתונים, של יחסי מין בין קטינים שאסורים לפי החוק, אם קיימים כאלה, אנחנו צריכים לפעול, גם משרד החינוך וגם המשטרה. יש לנו בעיות אמיתיות במערכת החינוך, יש לנו בעיות רציניות מאוד במערכת החינוך, ואני לא מציע להסיט את תשומת הלב לדברים שהם שוליים לחלוטין. אני חוזר ואומר, שלפי האינפורמציה שיש לנו הם שוליים לחלוטין, ואנחנו לא הצלחנו לקבל לא כתובות, לא שמות ולא מנהיגים של הכת הזו כדי שנוכל לפעול נגדם.

הופיע איזה ילד בוועדת החינוך, אני מבין שזו היתה הופעה מאוד דרמטית, עם ברדס על ראשו. אני לא יכול להיות מחויב על-פי הופעה כזאת ולקבל את האינפורמציה שנמסרה שם כאורים ותומים למשרד החינוך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר החינוך והתרבות.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ערבית כמקצוע חובה), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת י' ונונו)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק א'תפט, הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ערבית כמקצוע חובה), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת יוסף ונונו. בבקשה.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, שר החינוך והתרבות, אני מציג את הצעת החוק כדי לעגן את לימוד השפה הערבית כמקצוע חובה בבתי-הספר. המטרה של הצעת החוק היא להביא לידי ביטוי קודם כול את המציאות שלנו בארץ, באזור, מציאות של חיים עם אוכלוסייה גדולה דוברת ערבית, וגם להביא לידי ביטוי את החוק הקיים, הקובע שהשפה הערבית היא שפה רשמית במדינת ישראל.

במדינת ישראל, בכל רחבי הארץ, חיים כיום כ-20% מהאוכלוסייה, כמיליון נפש, שהם אזרחים ערבים, דרוזים, צ'רקסים, וכמובן, הם דוברים את השפה הערבית. במדינות השכנות שלנו – כ-70 מיליון נפש, אשר משולבים בהסכמי שלום אתנו, חלקם – בתהליך שלום, וחלקם – גם במצב מלחמה; ובאזור הגדול של המזרח התיכון, שאנחנו חלק ממנו – ואנחנו מדברים גם על חזון שכל האזור הזה ישתף פעולה באופן חיובי, לא כאויבים – חיים כ-200 מיליון נפש. ולכן, לא יכולים להתעלם מכל האוכלוסייה הזאת שאתנו וסביבנו ולא להבין את שפתם ולא לדבר אתם בשפתם, ולא באמצעות תרגום.

לצערנו, רבים מאוד מתושבי המדינה לא יודעים, לא מדברים ולא מבינים את השפה הערבית – –

סאלח סלים (חד"ש):

אחרי 50 שנה.

יוסף ונונו (העבודה):

– – במיוחד היום, כאשר תהליך השלום הולך ומתקדם, ונרקמים יחסי שלום ושיתוף פעולה כלכלי, תיירותי – ביקורים, תיירות, יחסי תרבות – דווקא היום יש להנהיג ביתר תוקף את לימוד השפה הערבית כלימוד חובה בכל בתי-הספר היסודיים והתיכוניים.

לא מזמן התפרסם הנתון, שרק 2,000 ניגשו לבחינות בגרות בשפה הערבית. ומובן שיש גם ללמד את התרבות הערבית, את ההיסטוריה הערבית, והיו גם תקופות זוהר, שבהן היה שיתוף פעולה הדוק בין היהודים ובין המוסלמים בספרד, בצפון-אפריקה, גם שרים בתוך ממשלות מוסלמיות – – –

סאלח סלים (חד"ש):

מתי זה יהיה בישראל?

יוסף ונונו (העבודה):

לכן יש היום, יותר מכול, להנהיג את לימוד השפה הערבית בבתי-הספר – – –

סאלח סלים (חד"ש):

מתי זה יהיה בישראל?

יוסף ונונו (העבודה):

אני בטוח ששר החינוך והתרבות יענה את התשובות המתאימות.

אין ספק שהשפה מקרבת וגם תוכל לשרש את הדעות הקדומות, כמובן יש דעות קדומות, הייתי מעורב בהן בשבוע שעבר, ולא אגיד מה נאמר לי מפי אחד מראשי המועצות בארץ בנושא הזה.

אני מציע לאשר את הצעת החוק ללימוד שפה ערבית חובה בבתי-הספר. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף ונונו. אדוני שר החינוך והתרבות, בבקשה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה לברך את חבר הכנסת ונונו על יוזמתו, יוזמה חשובה, ואני אתייחס אליה ואל משמעותה.

אין לנו כל ספק בחשיבותם של לימודי השפה הערבית בבתי-הספר, יש לנו גם התקדמות גדולה מאוד וגם בעיות שמיידי אצין אותן.

גיבשנו מדיניות חדשה בנושא לימוד השפה הערבית. אנחנו רואים את השפה הערבית כשפה רשמית במדינת ישראל, שפה שלטת באזור כולו, גם שפה של העולם המוסלמי, לפחות לצורך לימודי הקודש. שפה היא גשר להבנה, להידברות, להפגת מתחים, וחשוב עד מאוד להרחיב את היקף לימודי השפה הערבית בקרב תלמידים יהודים תושבי מדינת ישראל.

הוצאנו הוראות חדשות לגבי המדיניות הלשונית, הוראות הכוללות מעבר לחינוך רב-לשוני, שימור שפות של העולים החדשים, שימור השפה האמהרית והשפה הרוסית, כדי שלא יקרה בימינו מה שקרה, לדאבוננו הרב, לעולי צפון-אפריקה בשנות ה-50 וה-60. בין השאר קבענו, כי משנת הלימודים התשנ"ז יהיו לימודי חובה בערבית בכיתות ט' ו'. אני מדגיש את העניין של כיתה י', משום שזו הכיתה הראשונה של החטיבה העליונה, עד עכשיו לא היו בה לימודי חובה בערבית ומשום כך היתה ירידה דרסטית במספר לומדי השפה הערבית במעבר מכיתה ט' לכיתה י'. אני אתן לכם את הנתונים של התשנ"ה ונראו עד כמה השינוי במעבר גדול, אם כי הוא כבר משקף עלייה גדולה במספר הלומדים ערבית.

בשנת הלימודים שחלפה היו לנו 36,843 תלמידים לומדי ערבית בכיתה ט', ומספרם ירד לפחות בחצי בכיתה י'. עם הטלת החובה, המשיך החובה ללימוד ערבית, או כתחליף קטן מאוד לקבוצות בודדות – לימודי השפה הצרפתית, אנחנו צופים שאותו מספר שיש לנו בחטיבות הביניים, המספר המרשים, יחול גם לגבי החטיבה העליונה ויביא את לימודי השפה הערבית עד לכיתה י"ב.

סאלח סלים (חד"ש):

למה אדוני השר חושב שיש ירידה כזאת? מפני שהשפה קשה?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא. הירידה הזאת היא משום שהערבית היתה, עד עכשיו, שפת חובה אך ורק בחטיבות הביניים, וכעת אנחנו מעבירים את החובה, ממשיכים אותה, מחילים אותה גם על הכיתה הראשונה בחטיבה העליונה, ונמנע את הירידה הדרסטית במעבר הזה.

בסך הכול, יש לנו עלייה גדולה מאוד במספר לומדי הערבית במדינת ישראל, צריך לזכור זאת, והמדיניות של המשרד לא ללמד ערבית ספרותית ולא ללמד את הערבית המדוברת אלא ללמד את הערבית של אמצעי התקשורת, הערבית הבין-לאומית, שמאפשרת לכל אחד לתקשר בעולם הערבי וגם להבין את החדשות בטלוויזיה וברדיו, היתה סיפור הצלחה גדול.

בסך הכול למדו בשנת הלימודים שהסתיימה למעלה מ-156,000 תלמידים יהודים ערבית. זה הישג גדול מאוד, וקפיצה גדולה מאוד מ-132,000 שלמדו בהתשנ"ב.

רמזתי שיש לנו גם בעיות; אין לנו מספיק מורים לערבית, לכן אנחנו עושים פעולות מיוחדות כדי להכשיר מורים לערבית. השנה, בפעם הראשונה, התחלנו בניסוי שיש לו חשיבות רבה מאוד לא רק מבחינת לימודי השפה. הכשרנו 17 מורים ערבים להוראת ערבית בבתי-ספר יהודיים, ואם הניסוי הזה יצליח אנחנו נמשיך אותו. נתנו הכשרה מיוחדת לעולים מסוריה ללמד את השפה הערבית, ואנחנו נותנים עידוד לסטודנטים שלנו להכשיר את עצמם כמורים לערבית.

כל זמן שלא יגדל מספר המורים לערבית גם לא נוכל להמשיך את חובת לימוד השפה הערבית בחטיבה העליונה.

לבסוף אני רוצה לומר, שאין לי כל ספק שתהליך השלום ותהליך לימוד השפה הערבית שלובים זה בזה, האחד מזין את השני. ככל שתהליך השלום יועמק יותר והיחסים בינינו לבין מדינות ערב יתרחבו, כך תהיה מוטיבציה גדולה יותר ללימוד השפה הערבית, וככל שנלמד יותר את השפה הערבית, כך יועמקו הקשרים ויתעצמו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מדוע עד היום לא הוחלט במערכת החינוך – – – ? מדוע עד היום משרד החינוך והתרבות לא הכניס את – – – כשפת חובה במערכת החינוך?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הוא הכניס את הערבית כשפת חובה בחטיבת הביניים, וכעת הוא מתחיל להכניס אותה גם לחטיבה העליונה. במקום שאנחנו לא מלמדים בחטיבת ביניים את השפה הערבית – זה בדרך כלל משום שאין לנו מורים, לכן אנחנו גם מכשירים מורים לערבית. אבל המספר 157,000 תלמידים יהודים שלומדים ערבית הוא מספר חסר תקדים. בשנתיים-שלוש השנים האחרונות גדל מספר התלמידים הלומדים ערבית בלמעלה מ-30,000, כלומר יש התקדמות.

אם כל כך טוב אז למה רע? למה אני מתנגד להצעה הזאת? משום שמסוכן מאוד לקבוע תוכנית לימודים בחקיקה של הכנסת. היום זה יהיה ערבית, מחר זה יהיה כל דבר שקבוצת חברי כנסת רוצה אותו – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אין להשוות ערבית לכל יתר השפות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא? ולתנ"ך, ולעברית, ולתורה שבעל-פה, ולמתמטיקה, וללשון – – –

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר לבקש? סליחה. די, מספיק.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

מכיוון שאני מברך על המגמה ומכיוון שאפשר לקבל את רוח ההצעה של חבר הכנסת ונונו על-ידי היענות המשרד לדיון בוועדת החינוך והתרבות, ושם גם נביא וגם אולי נשמע הצעות נוספות איך להרחיב ולהעמיק את לימודי השפה הערבית, אני מציע לחבר הכנסת ונונו שיהפוך את ההצעה הזאת להצעה לסדר-היום, ואני אתמוך בהעברתה לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר החינוך והתרבות.

חבר הכנסת ונונו, אתה מסכים להצעת השר להפוך את הצעתך להצעה לסדר-היום?

יוסף ונונו (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה רוצה להשיב, בבקשה, זכותך. יש לך חמש דקות.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתייחס בהערכה לדברים של שר החינוך והתרבות לגבי המדיניות של המשרד להכניס את הערבית כמקצוע חובה גם בחטיבה העליונה, ובהמשך אני מקווה גם לבית-הספר היסודי.

אין ספק שהמאמצים להרחיב את לימוד השפה הערבית מבחינת מספר הלומדים – אומנם 80,000 לומדים זה עדיין מספר נמוך באוכלוסיית לומדים שמונה למעלה ממיליון וחצי – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

157,000.

יוסף ונונו (העבודה):

תיקון: 157,000. ברור שזה מספר משמעותי, אבל עדיין לא מקיף את מרבית האוכלוסייה של התלמידים. לכן, מתוך הבנה לחשש של השר מתקדים שהצעת החוק תכתיב תוכניות לימודים, ומתוך הבנה שבוועדת החינוך והתרבות יהיה דיון מהותי עם החלטות אשר תחייבנה את המשרד לגבי הרחבת לימוד השפה הערבית בבתי-הספר כלימוד חובה, אני מסכים לקבל את הצעתו של שר החינוך והתרבות להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום. אני מקווה שנוכל לדון בה כבר במושב הזה, כדי שנוכל ליישם את הדברים בשנת הלימודים הקרובה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף ונונו.

חברי הכנסת, אחרי שחבר הכנסת ונונו הסכים להפוך את הצעת החוק שלו להצעה לסדר-היום, אנחנו נעבור להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות. נא להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

13 תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדין בוועדת החינוך והתרבות.

הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ב-1992

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ב-1992, של חברי הכנסת האשם מחאמיד ותמר גוז'נסקי – הצעת חוק ל"ט. ינמק חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גבירתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני מביא בפני הכנסת הצעת חוק זו ערב ביצוע השלב השני של הסכם אוסלו, ובדיוק היום, כאשר על סדר-היום עולה בעיית המתנחלים בשטחים הכבושים. הבוקר שמענו על ההתפרעויות של אנשי אפרתה, על עימותים עם המשטרה בעניין גבעת-הזית, על סגירת כבישים בין חברון לירושלים ובמקומות אחרים.

אני יוצא מהנחה, שההתנחלויות האלה הוקמו על-פי החלטות ממשלות ישראל, בהשראתן ובאחריותן של הממשלות האלה. לכן, הצעת חוק זו באה להציע לפצות את המתנחלים עם פינויים ויישובם בתחומי מדינת ישראל.

אין ספק שההצעה זו באה להסדיר את פינוי ההתנחלויות כדי שלא ימשיכו, כפי שאנחנו רואים היום, להוות מכשול להסדר שלום ומעמסה כבדה, אנושית ותקציבית, על מדינת ישראל.

אין ספק שההתנחלויות מהוות מכשול לשלום, משום שבכל הסכם – ושימו לב, חברי הכנסת, מה קורה – באה העדפת ההתנחלויות, העדפת פתרונות התואמים לא את האינטרס של העם בישראל אלא של קומץ מתנחלים, וכך הן מהוות מרשם לעיכוב תהליך השלום.

המתנחלים הם פצצה מתקתקת, הם יעשו כל דבר כדי להרוס ולמוטט את התהליך המדיני הנוכחי. הם יפוצצו כל הסכם שתעשה הממשלה. לכן חייבים להחזיר הביתה את המתנחלים האלה, המאיימים לטרפד את תהליך השלום, כי הם ילכו ראש בראש לא רק עם הרשות הפלשתינית והמשטרה הפלשתינית, אלא עם כל מי שיעמוד בדרכם ועם כל מי שירצה סדר בשטחים הכבושים. מטרתם להפוך את האזור לתוהו ובוהו, למין מערב פרוע. הנה מה שאומר מה שקרוי "ועד רבני יש"ע": "אם הצבא לא ישתלט, כל אחד ייקח את גורלו בידיו". כל אחד חייב לקחת את החוק לידי.

הרב בן-נון, למשל, אומר: "לא נסבול את שלטון הפלשתינים עלינו". זאת אומרת, מלחמת חורמה נגד הסכם אוסלו ונגד התהליך המדיני. ולא רק הוא, כי הם, הרבנים של ההתנחלויות, מנופפים באגרופיהם, הם קוראים להמרדה. וראש הממשלה דורש מהרשות הפלשתינית לכבול את ה"חמאס" ולפרק את נשקו. והשאלה הנשאלת היא, מדוע הדבר לא נעשה כלפי המתנחלים, למשל, אותם מתנחלים מסוכנים, ואפילו אם הם אנשי "כך" וכהנא וגולדשטיין, חי או מת.

אלה אינם סתם תושבים. הרבה מהם גזענים אשר רואים בעצמם אדונים על-פי צו אלוהי, ובאחרים – עבדים להם. הם באו לחיות לא עם אלא על חשבון העם הפלשתיני, ואפילו על חשבון העם בישראל וכספו. והממשלה ממשיכה להשקיע ולבזבז כסף כדי למגן את ההתנחלויות, ומוזר, במיוחד אחרי ההסכם, וזאת במקום לפרק אותן. ראש הממשלה הסביר לפני כמה ימים כמה עולה משפחה מתנחלת למדינת ישראל. במרס 1995 אמר כבוד ראש הממשלה עצמו, שמתנחל אחד עולה 1,600 שקל בממוצע לשנה. הצבא דורש 1.2 מיליארד שקל למימון ההיערכות מחדש בגדה. ויחד עם דרישות המשטרה וזרועות הביטחון האחרות והכבישים העוקפים למיניהם, הסכום יגיע ל-2.5 מיליארדי שקל.

לכן, החלטת הממשלה שלא להוריד את ההתנחלויות במסגרת הסדרי הביניים מוטעית מיסודה, שכן מלבד זה שההתנחלויות הן מכשול לשלום, צורכי המיגון שלהן והביטחון שלהן מרוששים את המדינה ואת תקציבה. צריך להשקיע 20 מיליון שקל לסלילת כביש עוקף להתנחלות שגרות בה שמונה משפחות; האם אף אחד לא חשב שחבל להשקיע כסף רב כל כך על התנחלות? הרי ממילא אנחנו יודעים, וכל אחד יודע, שהן תיאלצנה להתפנות ולהסתלק משם.

התהליך המדיני הזה חייב להוביל לנסיגה מכל השטחים הכבושים ולחזרה לגבולות '67. זהו תהליך שאי-אפשר לעצור אותו. חייבים לפרק מתחים ומוקשים מתחת ומעל פני השטח, מהדרך לשלום. יש לפרק התנחלויות אשר הוקמו על-ידי ממשלות העבודה והליכוד גם יחד משיקולים פוליטיים, כדי למנוע כל התקדמות לקראת השלום.

במקום זאת המתנחלים מתכוננים למערב פרוע – להתמרד, להתעמת עם הפלשתינים וגם עם רשויות ישראל. נתבשרנו שהם בונים בימים אלה 600 דירות ממערב לרמאללה, במגמה להקים התנחלות חדשה בשם כפר-אורנים. כל זה בחפשו כל דרך כדי לגרום להכשלת התהליך המדיני, להכשלת כל הסכם, ואפילו ההסכם האחרון עם הפלשתינים.

לא רק אני אומר זאת, כי אם גם שרים בממשלה אומרים זאת בגלוי, הממשלה אינה עושה שמץ של מאמץ כדי לעצור את הפרובוקציות של המתנחלים ולהביאם הביתה, להביאם ארצה, אף שרוב הציבור בישראל תומך בכך, תומך בהוצאת הפתיל מהפצצה המתקתקת הזאת.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, התנהגות המתנחלים ערב ביצוע השלב השני של ההסכם נועדה לשבש ולהכשיל ולשרוף את המהלכים המדיניים לקראת שלום. לכן יש צורך בתגובה נחושה, ברורה ותכליתית, שיש לסלק את ההתנחלויות, ואת אלה שבלב הערים, בחברון, בעזה וביריחו תחילה, צריך לעשות בשלב מיידי. תחת זאת מדיניות הממשלה מבולבלת, החלטותיה אינן מובנות, ואפילו מגומגמות.

החלטותיה אינן מובנות, ואפילו כל שר מתבטא אחרת בנושא הזה. אין מדיניות ברורה כלפי המתנחלים וההתנחלויות, ונדמה לי גם שלא מספרים לעם את האמת, שסופן של ההתנחלויות וסופם של המתנחלים שיסולקו מהשטחים הכבושים. אין דרך אחרת.

מוטב, גברתי היושבת-ראש, שלא לדחות למחר את מה שמדינת ישראל תהיה נדרשת ונאלצת לעשות ממילא מחר ואין מנוס ממנו.

אני מבין שיש כנראה רוב, אני מקווה שלא, שירצה להסיר את ההצעה. הבנתי, על-פי הלוח של הנושאים, שמפלגת העבודה והקואליציה רוצות להסיר את ההצעה. כנראה גם חברי הליכוד מחכים באיזו פינה. ההצעה הזאת, שבאה להסדיר את פינויים של המתנחלים ואת שובם לתחומי "הקו הירוק", במדינת ישראל הריבונית, לא תעבור, היא תוסר. הרבה דברים שהצענו בעבר נפלו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

האשם מחאמיד (חד"ש):

החוק לגבי מפגשים עם אש"ף, הצענו אותו לפני עשרים וכמה שנים, כל הזמן הפילו את זה. בסוף הממשלה באה ואמרה: רבותי, אש"ף הוא הנציג הבלעדי. זה מה שאנחנו אמרנו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מתי קיבלתם אותו?

האשם מחאמיד (חד"ש):

זה התקבל לפני שנה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חל שינוי גם בצד השני.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא רק זה, חבר הכנסת זיסמן. פעם אמרו שאין עם פלשתיני, וכשאמרנו שיש, אמרו: אתם בוגדים, שונאי ישראל, עוכרי ישראל. היום כולם אומרים שיש זכויות לפלשתינים. אמרנו שיש לבטל את הממשל הצבאי – בוטל. אמרנו שתקום מדינה פלשתינית – היא תקום. ההתנחלויות יזוזו ויסולקו. בסופו של דבר, הממשלה שלכם, אתם בעצמכם תביאו את מה שתפילו היום, אבל מאוחר, לצערי הרב. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. כבוד השר משה שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אילו הייתי יודע מתי יום ההולדת של חבר הכנסת האשם מחאמיד, הייתי קונה לו שעון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

ב-18 בפברואר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אזכור.

הצעת החוק הזאת הוגשה ביולי 1992, והיא באה כיוזמה של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, תופיק זיאד, זיכרוננו לברכה, והאשם מחאמיד. הם חשבו שכדי להגיע להסדר עם הפלשתינים צריך להוריד את ההתנחלויות. והנה, בא הסכם אוסלו, הרשות הפלשתינית חתמה, אש"ף חתם על הסכם שבן לא מורידים שום התנחלות. אנחנו מגיעים לשלב השני, והפלשתינים לא דורשים להוריד התנחלויות. מדוע צריך להעלות הצעה שתורדנה התנחלויות כאשר הצד שאתו מנהלים את המשא-ומתן איננו דורש זאת?

סאלח סלים (חד"ש):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת סלים, נא לא להפריע לשר, נא לשבת.

שר המשטרה מ' שחל:

הוא עצמו איננו חושב שזה דרוש. יאסר ערפאת איננו דורש להוריד שום התנחלות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה לא נכון שהוא לא דורש.

שר המשטרה מ' שחל:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, עם כל הכבוד, הוא לא דורש להוריד התנחלויות.

סאלח סלים (חד"ש):

קודם כול, זה אינטרס ישראלי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה מאמין שיהיה שלום עם התנחלויות?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, יש סדר-יום ארוך, תנו לי לגמור.

אני אומר את הדבר הבא: אנחנו נמצאים בשלב שבו מתנהל דיאלוג. אולי אחרי הרבה שנים שלא דיברנו זה עם זה, מתחילים עכשיו לדבר. תנו לממשלה לנהל את המשא-ומתן. אל תציעו הצעות מעבר למה שהממשלה מצאה לנכון ולמה שהצד השני, הפלשתיני, הסכים לו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מדובר על פיצויים למתנחלים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אתם יותר גרועים מ'אסר ערפאת'.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אנחנו דואגים להם, שיקבלו פיצויים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כבוד השר, האם אתה לא חושב שהאינטרס הישראלי המובהק זה להתחיל בהזזת אותן התנחלויות שמפריעות לתהליך השלום, כמו נצרים, כמו אותה ישיבה בחברון, כדי להקל על תהליך השלום?

משה פלד (צומת):

גם ירושלים מפריעה לתהליך השלום.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דראושה, שאלת שאלה רצינית, ואני רוצה להשיב עליה במלוא הכנות. יש בעיה של איזונים ויש שאלות שהן לא קלות ולא פשוטות. במצב שבו אנחנו נתונים, לכל צד יש בעיות פנימיות, ודווקא הבעיות האלה מוצאות את פתרונן, לא באידיליה ולא בהסכמה, אבל בהחלט מתוך כבוד הדדי. אני אומר לך, כמי שמלווה את המשא-ומתן, אני רואה את השינוי שחל במשך התקופה מהסכם קהיר עד היום, מהסכם אוסלו עד להסכם קהיר – רמה יותר גבוהה של אמון, הבנה גם לבעיות של הצד השני, נימות חדשות. אני תולה בזה תקוות, כי התקווה היא להגיע להידברות. יש בעיות פנימיות, כל אחד בתוך העם שלו, אתה מכיר אותן ואתה יודע אותן.

בשלב הזה, הממשלה החליטה החלטה מתוך שיקול רחב, להימנע מכניסה לנושא הזה, כאשר ההסכם מבוסס על המצב הקיים. אלוהים גדול, נחיה ונראה מה יהיה. בינתיים אנחנו עוברים אולי את השלב הכי קשה, הכי מסובך, ויש לו פתרונות. הפתרונות האלה מתקבלים. אילו היה משהו שואל אותי או שואל אותך לפני שלוש שנים, האם באמת צורת הפתרון תהיה כזאת, אני לא הייתי מאמין. אני רואה את זה כאות וסימן לבגרות. מדוע להכביד בשלב הזה כאשר אין צורך?

מהסיבות האלה, גברתי היושבת-ראש, אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום, ואני רשמתי לפני את יום ההולדת של חבר הכנסת האשם מחאמיד. עד השנה הבאה – אלוהים גדול. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כדי לא לבזבז זמן, ויש יום עמוס – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אני לא מבין, אתה בעד טרנספר?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני נגד טרנספר, אני בעד חזרה למולדת.

דב שילנסקי (הליכוד):

אם אתה בעד טרנספר של יהודים – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני רוצה שאותם יהודים יחזרו למולדתם, לארצם, למדינתם. מדינתם היא מדינת ישראל ולא המדינה הפלשתינית.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל ארצנו היא ארץ-ישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לומר לחברי הכנסת ולאדוני השר: יש הסכם, הסכם אוסלו. כל הזמן מנופפים ואומרים לנו, שהרשות הפלשתינית חושבת כך או אחרת, שערפאת אומר לנו כך או אחרת. אני רוצה להודיע כאן חד-משמעית, גברתי היושבת-ראש, סיעת חד"ש אינה כבולה לשום מנהיג, היא איננה כבולה לרשות הפלשתינית, היא איננה מקבלת הוראות משום גורם. אנחנו מקבלים הוראות מהמוסדות שלנו מתוך אינטרס גם ישראלי וגם פלשתיני, אבל ראשית כול ישראלי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה שאתה רוצה יטרפד את השלום.

האשם מחאמיד (חד"ש):

זה לא יטרפד את השלום. תראה מה שהמתנחלים עושים היום. הם ישרפו כל גשר לשלום, הם יטרפדו. הם ניסו היום להפוך ג'יפ של המשטרה, מחר הם יהפכו ג'יפים גם של פלשתינים וגם של ישראלים. הם סכנה לתהליך השלום. הם סכנה לשלום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

צריך לבנות את גבעת-הזית באפרת. מה שהם עושים, אני לא מסכים לו, אבל את גבעת-הזית צריך לבנות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אבל היא לא תיבנה. צריך לפנות אותם משם.

גברתי היושבת-ראש, זהו אינטרס ישראלי מובהק. אינני דואג לאיש, אני דואג לעמים באזור, לעם בישראל, שאני מייצג חלק ממנו, לעם הפלשתיני ולכלל העמים באזור.

אנחנו צריכים לראות מה עושים המתנחלים יום יום, איך הם מתנהגים יום יום, הפרובוקציות שלהם כלפי ישראלים, כלפי שלטונות החוק וכלפי ממשלת ישראל עצמה, שמגינה עליהם היום.

אני רוצה לומר כאן, שיש חלק מהמתנחלים שרוצים להתפנות. אינני מבין מדוע הממשלה מתנגדת לכך שהם יתפנו. חלק מהם רוצים להתפנות, ריבוננו של עולם, שייתנו להם פיצויים.

דב שילנסקי (הליכוד):

מי רוצה להתפנות?

האשם מחאמיד (חד"ש):

חלק מהם רוצים להתפנות. תשאל את חבר הכנסת בורג, שלא נמצא כאן.

דב שילנסקי (הליכוד):

הם נטועים במקום עם שורשים, הם לא ייתנו לפנות אותם.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חלק מהם רוצים להתפנות והיתר חייבים להתפנות.

גברתי היושבת-ראש, כפי שאמרתי, אנחנו לא מקבלים פקודות מאיש. זוהי מהות האינטרס שלנו להביא לידיעתכם ולומר בצורה חד-משמעית ונחרצת, שאין מקום לתהליך שלום, אין מקום לשלום בלי עקירת ההתנחלויות הפרובוקטיביות. אין שום פתרון אחר.

טובת המדינה, אדוני השר, תאמין לי, טובת המדינה, זה מה שמעניין אותי – טובת מדינת ישראל היא להעביר אותם ארצה, שיגורו פה בבתים, שיפוצו ויגורו בתוך ארצם, בתוך מולדתם, בתוך מדינתם.

כאשר אמרנו בזמנו: שתי מדינות לשני עמים, גם אז לא הסכימו אתנו, לא פה ולא פה. כפי שאמרתי, אנחנו לא מקבלים הוראות. זו העמדה שלנו. בסוף יתברר שגם העמדה שאנחנו נוקטים היום היא נכונה.

אני בטוח שבעוד שנה, שנתיים – חבל שלא מדלגים על שלבים מלאכותיים – אפילו השר שחל בעצמו יעלה הצעת חוק, שבה הוא יאמר שיש להוריד התנחלויות מהשטחים הכבושים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ב-1992, של חברי הכנסת האשם מחאמיד ותמר גוז'נסקי, והעברתה לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 38

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני,

התשנ"ב-1992, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, 38 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק הוסרה.

הצעת חוק הסכמים מדיניים, התשנ"ד-1993

(הצעת חבר הכנסת י' בא-גד)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום, הצעת חוק הסכמים מדיניים, התשנ"ד-1993, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד – הצעת חוק תת"רס"א. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה – עכשיו אפשר לומר כנסת נכבדה, כי יש פה ציבור נכבד של חברי כנסת, שלא כרגיל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

באנו במיוחד כדי לשמוע את דבריך.

יוסף בא-גד (מולדת):

באתם במיוחד לשמוע דברי תורה.

אני רוצה להעלות הצעת חוק, שאם כולנו נתעלה על עצמנו, נבין שזו הצעת חוק שחייבת להתקבל.

כעת, זמנית, השמאל נמצא בשלטון. אנחנו מקווים שבקרוב הימין יעלה לשלטון. כשם שאתם אינכם רוצים כיום לקבל החלטות מהותיות ברוב מקרי, כך צריך להבין שיש לתמוך בהצעת החוק שאומרת: הסכם מדיני במקרה של שינוי טריטוריה או בנושא של שינוי חוקתי מהותי לא יחתם אלא אם כן החליטה עליו הכנסת ברוב מיוחס של 80 חברי כנסת לפחות.

סאלח סלים (חד"ש):

למה?

יוסף בא-גד (מולדת):

למה? מפני שזה דמוקרטי. מפני שמדובר בחוק שעומד להביא שינוי ואי-אפשר שהוא יתקבל ברוב מקרי.

כבוד השר, היות שאני יודע שאתה אדם מאוד דמוקרטי ורחב אופקים – זכית בינתיים לשמוע מחמאות – אני מביא לך לקט שערכתי, מהמקובל במדינות נאורות בעולם: בשבדיה, למשל, יש חוק ששינוי מהותי חייב להתקבל ברוב במשאל-עם, פלוס רוב בפרלמנט בשתי קדנציות, שלא יקרה ששינוי מהותי יתקבל במקרה בקדנציה אחת. בשווייץ שינוי מהותי יכול להתקבל רק ברוב כלל-ארצי, פלוס רוב ב-12 מתוך 22 קנטונים. בספרד שינוי מהותי יכול להתקבל על-ידי רוב במשאל-עם פלוס שני-שלישים. ניו-מקסיקו – 75% מהמצביעים פלוס שני-שלישים מהמחוזות. ניו-המפשייר – שני-שלישים מהמצביעים. נורבגיה – רוב במשאל-עם פלוס רוב של 75% בפרלמנט, גם משאל-עם וגם

75% בפרלמנט. אוסטרליה – רוב בשני-שלישים מהמחוזות. אוסטרליה – רוב במשאל-עם, פלוס שני-שלישים מהבית התחתון.

כבוד השר, ברשותך, אגיש לך צילום של המקורות, ואז ובוודאי תשתכנע ותסכים, אף שהכתיבו לך כבר מראש איך להגיב. זה דבר מאוד לא דמוקרטי, יושב מישהו ונותן לשר הוראות להתנגד לפני שהוא שמע את הדברים. אולי אני בכלל מדבר לטובת השר. יש כאן דבר משונה מאוד.

ההוראה כתובה בדפים – להצביע נגד הרב בא-גד, לא חשוב מה הוא יגיד. זו הדמוקרטיה שלכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חשבתי שאתה מתכוון לשב"כ או למוסד.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת דראושה, כדאי שתתמוך, כי יבוא יום שתצטער. יעשו כאן שינויים שאתה תצטער עליהם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני בטוח שלא אתמוך בך ביום מן הימים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אין שום ספק, שעומדים לחתום כאן על הסכמים מדיניים אשר עומדים לשנות את מדינת ישראל ההיסטורית ואת עם ישראל. כבוד השר, אתם אוהבים תמיד להביא דוגמה מהסכם סיני. בבקשה, אני בעד הסכם סיני, אשר התקבל ברוב של 100 חברי כנסת. תקן אותי אם אני טועה.

שר המשטרה מ' שחל:

אתקן אותך אחר כך.

יוסף בא-גד (מולדת):

שלא יהיה על חשבוני, תודה.

נסים זילי (העבודה):

אז היתה אופוזיציה אחראית.

יוסף בא-גד (מולדת):

הנה, היום יש אופוזיציה. הצביעו בעניין ההסכם עם ירדן, וכידוע לך תנועת מולדת הצביעה נגד, אבל אם הצביעו כ-100 חברי כנסת בעד ההסכם – אנחנו נאלצים להגיב בקול דממה דקה. אנחנו מכבדים את הדמוקרטיה.

אבל כאן 61 חברי כנסת, מתוכם – עם כל הכבוד – חמישה חברי כנסת ערבים; וכך אתם מעזים לשנות את מהות עם ישראל? איזו חוצפה?

סאלח סלים (חד"ש):

מה רע בחמישה חברי כנסת ערבים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי היא ערבייה?

היו"ר א' סלמוביץ:

נא לא להפריע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני אומר לך: אני מתפלל על חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, על שהיא מוכרת את נפשה לשטן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יוסף בא-גד (מולדת):

כן. אני מכיר אותה אישית. זה כואב לעם ישראל. אני לא מבין מה קרה לה. פשוט בושה, איך יהודייה עושה דבר כזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הבושה היא אנשים כמוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יוסף בא-גד (מולדת):

תאמיני לי, תמר – לא מתאים לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

פיקוח נפש דוחה גם שלמות הארץ.

יוסף בא-גד (מולדת):

פיקוח נפש? ככל שניתן לכם יותר, תרצחו אותנו יותר, והוכחתם את זה.

לכן, אני רוצה לפנות לבית ולומר: הדברים שאני מביא הם לא רק הגיוניים אלא מחויבי המציאות. הם קיימים ברוב המדינות הנאורות בעולם. אין זה הסכם על שיעורי מס הכנסה: עוד 5% או פחות 5%. אתם עומדים לעשות דבר הקשור בהבטחה היסטורית מהקדוש-ברוך-הוא, בתנ"ך שלנו, במציאות של 5,000 שנות היסטוריה. אתם עומדים ללכת ולחבל בדבר כזה, המחייב לדורות הבאים.

לכן, אני אומר שני דברים: במעמד הר-סיני כתוב, כי את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה – עמנו עומד היום. מי שאיננו, אומרים חז"ל: גם הנשמות. למה הזמינו את כולם? כי זהו מעמד היסטורי לדורות.

אם תשאלו אותי, שאלה נכונה מבחינה מוסרית: אתם באתם ככובשים, הערבים היו בארץ, וכיצד אתם רוצים לגרש את הערבים שישבו פה לפניכם? זוהי שאלה נכונה.

שאל גוטמן (מולדת):

שאלה נכונה?

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת שאול גוטמן, תאמין לי שאני יודע מה שאני מדבר. הייתי בהרצאה באוניברסיטת ניו-יורק. לפתע פתאום נכנסו נשים רעולות פנים. הרגשתי רע מאוד. זה היה אחרי רצח הרב מאיר כהנא, השם ייקום דמו, ואני נמצא לבד באוניברסיטת ניו-יורק, לא מכיר את הקהל, ונכנסות נשים רעולות פנים. דבר ראשון – הסטתי את הכיסא אחורה, כדי שאם מישו ירים אקדח, יהיה לי לאן ליפול. נתתי את ההרצאה, ישבו כולם בשקט, היה נפלא. נגמרה ההרצאה, קמה אשה רעולת פנים ואמרת: YOU ARE A RABBI – אתה רב, אתה ראש בית-ספר, היא לא יודעת מה זה ראש ישיבה – איך אתה לא מתבייש לבוא ולגרש אותנו בשם המוסר ממקום שבו אנו יושבים? שאלה נכונה מבחינתה. עניתי לה תשובה שכדאי שהבית ועם ישראל ישמעו – בין הקללות בפרשת בחוקותי כתוב: "והשמותי אני את הארץ, ושמו עליה איביכם". הקדוש-ברוך-הוא אומר, שהוא יגרש אותנו מן הארץ, אם לא נשמור את התורה ואם נידרדר במוסריותנו. אבל יש בשורה טובה. אומרים הרמב"ן ורש"י: זו בשורה טובה לעם ישראל, ששום עם לא יוכל להיקלט בארץ-ישראל. דבר מדהים. לפני 2,000 שנה גורשנו מארצנו –

סאלח סלים (חד"ש):

שום עם?

יוסף בא-גד (מולדת):

שום עם. במשך 2,000 שנה כבשו את הארץ הזאת הצלבנים, המוסלמים בתור הזהב, נפוליאון, וקרה דבר מדהים: קחו את כל ארצות הים התיכון – לבנון, סוריה, טורקיה, יוון, איטליה, צרפת, ספרד וצפון-אפריקה – כל השטחים מלאים על חוף הים התיכון, והנה הארץ המבוקשת ביותר על-ידי כל הדתות, ארץ-ישראל, עומדת במשך 2,000 שנה ריקה, ואף אחד לא מצליח להתיישב בה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

במשך 1,500 שנה מתוך ה-2,000, ישבו בה הערבים.

יוסף בא-גד (מולדת):

איפה הם? היה ריק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גירשתם אותם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אנחנו לא גירשנו, היה ריק. הנה, לפני 150 שנה התחילו לעלות היהודים. הערבים התחננו אליהם: בואו, אולי תצילו משהו. אתם מכירים את השיר על משה יואל סלומון. אפילו הציפורים ברחו מפתח-תקווה. היתה קדחת, היה מוות.

האמא שלי, עליה השלום, נולדה בכפר הערבי קולוניה, מול מוצא. חיינו בשלום אתם. הערבים אמרו: חוואג'ה ירחמיאל – הסבא שלי, שהקים את מוצא-תחתית – תודה שבאת לפה, תעזור לנו. אנחנו באנו, הפרחנו ארץ שממה, שבמשך 2,000 שנים היתה ריקה מתושבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יוסף בא-גד (מולדת):

לכן אני אומר: חוק שבא לשנות את הסטטוס הזה, חלילה וחס, אסור לו שיתקבל, אלא ברוב מיוחס. אני מוותר על רוב של 100 – לפחות 80 חברי כנסת.

אני פונה בקריאה לשר משה שחל: אני יודע שיש אלוקים בלבך. אני אומר לך, ענה לצו מצפונך. אל תתחשב בהוראות שנתנו. אם אני לא צודק ששינוי מהותי כזה חייב לעבור ברוב, לפחות זאת, אתם לא דמוקרטים. ואל יאמר פרס כפי שאמר אתמול, שאנחנו לוחמים בדמוקרטיה. אתם לוחמים בדמוקרטיה, עם ישראל ימשיך לחיות גם אחריכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. אדוני, כבוד השר שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, כדי להרגיע את חבר הכנסת בא-גד, אני רוצה להראות לו את הניירות שבידי, כדי שיראה שאין בהם תכתיב. יש ביניהם הצעת החוק המקורית שלך. בדקתי אותה שוב, כי מה שציטטת לא דומה כלל למה שהגשת. חשבתי שאולי הנוסח שנמצא בידי שונה, וביקשתי מהסדרן שיביא לי את הנוסח שנמצא על שולחן הכנסת. יש בידי גם החלטת ועדת השרים האומרת: מחליטים, בהתאם לסעיף 55ב' בתקנון עבודת הממשלה, להתנגד להצעת חוק כך וכך. בלי הנמקה, ולא הכתיבו – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

הייתי בוועדה, אני חבר בוועדה. אין לי שום תכתיב, וכל מה שרשום לפני רשמתי תוך שמיעת דבריו.

קודם כול, אני מודה לך על המחמאות. אני רוצה גם שלא לקפח אותך, וביום ההולדת שלך אני רוצה לאחל לך עד מאה-ועשרים, ואפילו יותר. כדי שאוכל – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אתם כבר לא תהיו בשלטון – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אי-אפשר לדעת, חבר הכנסת בא גד, אי-אפשר לדעת. אני מאחל לך שתמשיך להיות באופוזיציה ותעלה הצעות מעניינות כשלעצמן. דבר אחד אומר, כאשר אתה מצטט מהמקורות האמיתיים, אתה חזק. אבל כשאתה מצטט לי אסמכתות על הצבעות בפרלמנטים אחרים – אתה לא כל כך חזק. אני למדתי מדעי המדינה. אתה מערבב תחומים, ערים במדינות. ניו-המפשייר זה מקום אחד, והוא לא נוגע לעניין. ולא ממין העניין גם שבדיה, על המקרים המיוחדים שלה.

ביקשת שאעיר בעניין נוסף, ואני רוצה להעמיד אותו על דיוקו. אמת היא, שלהסכמי קמפ-דיוויד היה רוב של 90 וכמה חברי כנסת. אבל על פינוי ימית עמדה הממשלה של מנחם בגין בהצבעת אי-אמון – 58-58, והיה ספק אם היא לא היתה זקוקה לרוב כדי להישאר. מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, טען, שבהעדר רוב שמצביע אי-אמון, הממשלה נשארה על כנה.

עניין ימית היה פרשה אחרת. אגב, עוד מעט אצטט חלק מדבריו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה. לדעתי, היה לו אז אחד הנאומים הטובים ביותר שנאמו על דמוקרטיה, כשהוא אמר: רוב של אחד הוא רוב במשטר דמוקרטי פרלמנטרי כשלנו. אני אמצא בשבילך את הדברים משנת 1981, כדי שתוכל לראות את מה שנאמר אז.

אני גם לא מקבל את ההשוואות שאתה עשית. אקרא את הצעת החוק, שהיא בת שורה אחת, ואין בתוכה אף לא מלה אחת על טריטוריה. מה שאתה מציע, חבר הכנסת בא-גד, אומר בסעיף 1, שהוא הסעיף היחיד: "הסכם מדיני מכל סוג שהוא – – –" – זאת אומרת, גם ההסכם עם הקהילייה האירופית על ייצוא הדירים, למשל, כלול בתוך המסגרת הזאת – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

ואם אשנה את הנוסח – – –

שר המשטרה מ' שחל:

סליחה, סליחה, תן לי לקרוא עד הסוף. הרי אתה הצגת פה נוסח אחר לגמרי.

" – – – לא ייחתם אלא אם כן החליטה עליו הכנסת ברוב של 80 חברי כנסת". מדוע? מדוע לתת למיעוט לקבוע מה הרוב רוצה להחליט? איזה מין כנסת היא זאת? בשביל מה הלכו לבחירות, בשביל מה התמודדו?

במדעי המדינה שמענו, שבאנגליה, שאין לה חוקה, הפרלמנט הבריטי יכול לעשות כל דבר. למשל, הוא יכול להחליט, שכל מרכיב משקפיים יוצא אל מחוץ לחוק. אז שואלים: מדוע הוא לא עושה את זה? אומרים לך, שזו תפיסת עולם אופטימית, שבה רוב ומיעוט מתחלפים. לכן מותר לרוב להחליט גם ברוב של קול אחד. ובאנגליה, המשמשת לנו דוגמה, הוקמו במקרים רבים ממשלות ונבחרו

פרלמנטים שייצגו מיעוט בעם. הם זכו באזורים, אבל סך הכול, הקולות בעם היו מיעוט, ואיש לא היה מעלה על דעתו, לרבות חבר הכנסת אורי אור, לערער על הבסיס הדמוקרטי של אנגליה. ואתה מביא לנו כאן דוגמאות מדוגמאות שונות.

ומה אתה אומר בדברי ההסבר שלך? אתה אומר: ברוב ארצות העולם הנאורות, ארצות-הברית, ארצות דרום-אמריקה, מקובל שחוק מדיני חייב לקבל את אישור רוב חברי הפרלמנט. גם אצלנו מקבל זאת הרוב של חברי הפרלמנט, אבל לא רוב מיוחס, לא רוב שנותן בידי המיעוט לשתק למעשה כל ממשלה.

אני רוצה לומר לך, שגם בעניין המקורות יש לך בעיה. יואש המלך מסר 14 ערים, והוא מסר אותן לנוכרי, מסר לו מארץ-ישראל הקדושה, והוא עשה זאת למען פשרה ולמען שלום. את זה, משום מה, אתה שוכח לצטט. כדאי לך לזכור גם את זה: למען שלום, כן. ויש גדולי רבנים האומרים שלעשות שלום – זה פיקוח נפש, ודוחה כל דבר.

אני מתקומם נגד הדברים שנאמרו על חברי הכנסת הערבים. אני מציע להוריד את זה מהלקסיקון. חזרתי לא מזמן מטקס ההשבעה של נשיא ארגנטינה. יש שם שלושה שרים יהודים, הם מצביעים בפרלמנט. מה תגיד להם? האם תגיד שכל הצבעה שלהם בעניין הקשור בישראל תהיה פסולה? איך בכלל עולה הנימוק הזה על דעתכם? יש אזרחי מדינת ישראל.

חבר הכנסת בא-גד, אני מציע לך לעיין לא רק בכתבי הקודש, אלא גם במגילת העצמאות.

סאלח סלים (חד"ש):

שם לא גזענים, אדוני השר – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני אציע, כמובן, להסיר את הצעת החוק הזאת מסדר-היום של הכנסת. לא היתה שום ממשלה שאני זוכר ומכיר שהיתה יותר דמוקרטית מהממשלה הזאת. מעבר למה שהחוק דרש היא הביאה כל הסכם לידיעת הכנסת, להצבעה בכנסת ולרוב של הכנסת. אבל תתרגל, חבר הכנסת בא-גד, וזה אולי הדבר המשמח בדברים שלך – – –

חבר הכנסת המר, אני יודע שחבר הכנסת בא-גד זקוק לעזרה, אבל גם עזרתך לא תועיל לו.

חבר הכנסת בא-גד הודה רק בדבר אחד, שהוא מיעוט. הוא גם מיעוט מבוטל, משום שכאשר אומרים 80 חברי כנסת, חבר הכנסת בא-גד רואה שגם היום גם מחר וגם מחרתיים הוא לא יוכל להשיג בכנסת הזאת יותר מ-41 קולות. אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל. חבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תחזור בך – – – תהיה פעם אחת גם רב, לא רק לאומני.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כבוד השרים, אני רוצה להדגיש, שלא אמרתי אף מלה נגד חברי כנסת ערבים. אני אומר, שאם היה לחברי הכנסת הערבים כבוד, הם היו אומרים – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש לי כבוד עצמי יותר מזה שלך.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – שבנושא שהוא מהותי, לא ייתכן שחברי כנסת ערבים יצביעו בו. אסביר את דברי.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

סאלח סלים (חד"ש):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אולי תפסיקו להפריע כל הזמן. אתם לא יכולים להפריע יותר. אני מבקשת לא להפריע.

שר המשטרה מ' שחל:

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל היא יהודייה. אתה אמרת שאני פגעתי בערבים, חברת הכנסת גוז'נסקי יהודייה. תן לי להסתדר עם היהודייה. עם היהודייה אין בעיות.

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, חברי הכנסת, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני שואל אותך, כבוד השר, שלושת השרים היהודים שבממשלת ארגנטינה, אם הם היו מעזים לקבל החלטה נגד הממשלה — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — אתה מקשקש.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה רבה על המחמאה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת האשם מחאמיד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חוזר ואומר, שמדובר כאן בדבר מהותי של עם ישראל, של מדינת ישראל, וכל הדוגמאות שהבאת אינן מתאימות. אני אמסור לך את הרשימה שציטטתי על כל מקום נאור בעולם שמבין שלא להעביר החלטה מהותית ברוב מקרי, והרי בזה מדובר.

הדוגמאות שאתה מביא מהתנ"ך על מסירת ערים – זה נעשה תמורת שלום אמת וכאשר אנחנו הננו השולטים. בזה לא דייקת. כאשר הוחזרו ערים בארץ כבול וכו', זה היה כאשר אנחנו שולטים בלעדיים בארץ, ומוסרים להם את הערים. אבל לא עכשיו, כאשר אתם הולכים להקים מדינה פלשתינית במסווה של אוטונומיה.

ולכן אני חוזר ואומר, לפני שגייסתם את הרוב המסיבי, שהחלטה מהותית על זה, לא ייתכן שזה יוכרע ברוב מקרי, ובייחוד של אנשים שנוגעים בדבר – הם היו צריכים לפסול את עצמם בנושא זה.

אם השר יבקש ממני שינוי, שזה רק יהיה במסגרת הסכם מדיני במסגרת שינוי טריטוריה, זה מקובל, או משהו חוקתי מקורי. אבל גם שינוי טריטוריה, שייתכן שיתקבל ברוב מקרי של אחד, ובתוכו ארבעה-חמישה חברי כנסת שיש להם ניגוד אינטרסים, זה ודאי לא ייתכן.

אני אומר לקואליציה: זו בושה אם תצביעו כעת לפי פקודה ולא לפי העניין, שהוא צודק – ששינוי מהותי עקרוני לעם ישראל חייב להיות ברוב מיוחס. יבוא יום ותצטערו על שלא קיבלתם את ההצעה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק הסכמים מדיניים, התשנ"ד–1993, של חבר הכנסת יוסף בא-גד, והעברתה לוועדת חוץ וביטחון להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 33

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הסכמים מדיניים, התשנ"ד–1993, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

14 תומכים, 33 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק הוסרה.

הצעת חוק חקירת תאונות בצבא-הגנה לישראל, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ז' המר)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק א'תקפה – הצעת חוק חקירת תאונות בצבא-הגנה לישראל, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת זבולון המר; בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת, שהוכנה והוגשה לפני כשנה ויותר, איננה קשורה בפולמוס המתחולל עכשיו בעניין צאלים ב'. אישית, נובעת ההצעה מכמה מקרים טראגיים שאירעו לחיילים שאת הוריהם הכרתי. הורים שאיבדו את בנם לא באימונים, ולא במבצעים, אלא

בקלות דעת בלתי נסבלת של מי שאמורים היו להיות אחראים, ובדרך של שטות לא נסלחת; ואין לכך שום קשר באשר להעזה של צה"ל ולהכנותיו למבצעים מיוחדים, ואין לכך שום קשר לנכונות ולנחישות של צה"ל בביצוע משימותיו הקשות והמפוארות.

חיילים נהרגים, לכאבנו, בצה"ל בדרכים שונות. יש התאבדויות, יש תאונות דרכים. אלה נושאים כשלעצמם. נושא התאבדויות הטירונים, בהקשר של השפלות מבישות, צריך חקירה בפני עצמה. גם מסרתי לרמטכ"ל פרטים מסוימים על כך.

נושא האימונים והמבצעים הוא נושא כאוב מאוד. להורים שכולים יש הרגשה שקשה לעקור אותה מלבם, שאין נעשה כאן דין צדק. ואילו הצבא טוען, שהוא המסוגל לעשות את הצדק טוב יותר, ואילו הוצאת המשפט מידי הצבא, לטענת הצבא, תפחית את נכונות המפקדים לאימונים ולמבצעים נועזים שנדרשים.

אינני יודע, הדבר צריך הרבה עיון. יש פה שאלות קיומיות ומוסריות. אלו ואלו. תחושת ההורים מול טענות צה"ל – ראוי לדיון. אבל, אינני יכול להבין מדוע יתנגד הצבא, במקרים של רשלנות פושעת, כמו אי-גידור בורות שמסומנים במפה, או רולטת הרשת, שאין להם דבר עם איכותו של צה"ל, והם רק מוכיחים את חוסר האחריות של מי שאמורים להיות אחראים. מדוע לא תהיה תחושה להורים, שאין להם אמון בבדיקה פנימית, לנוכח ניסיונם, שנעשה אתם צדק – מדוע לא להתחשב באלה שאיבדו את היקר להם מכול במוות מיותר? מיותר, מיותר ונורא.

סגן אמיר יקותיאל, זכרו לברכה, סגן צנחנים צעיר, נפל באוקטובר 1988, תשרי התשמ"ט, לבור שמופיע במפה בבית-ג'וברין, שלא התריעו ולא הודיעו עליו לקצינים ולחיילים, והבור לא היה מגודר. הוא נהרג. אינני רוצה להיכנס כאן בכנסת לתוצאות של הבדיקה הצה"לית בעניין.

כעבור שנתיים נהרג סמל בבית-הספר למכ"ם בנגב בנפילה לבור שלא סומן. שום לקח לא נלמד.

שולמית מלט, זכרה לברכה, התאבדה על קבר בנה אמיר מלט, זכרו לברכה, שנהרג, או נרצח, ברולטת הרשת. היא הרגישה שלא נעשה כאן דין צדק בפשיעה הרשלנית. אף קצין אחראי לא ראה ולא ידע מה קרה שם.

חברי הכנסת, אלה דוגמאות. וישנן עוד. הצדק צריך שייעשה וייראה.

לדעתי, לממשלה ולצה"ל אין שום סיבה מוצדקת להתנגד להצעה לא גורפת זו, להצעה מצומצמת זו, שנוגעת לאובדן חיי אדם עקב קלות דעת ומשחק מופקר ומסוכן בחיי אדם, כפי שאירע ברולטת הרשת. לדעתי, התנגדות הממשלה וצה"ל להצעה זו שומטת את הקרקע מתחת האמון שיש לכולנו בצה"ל, שהרי גם צה"ל אמור להילחם בכל כוחותיו כדי ליידע את מפקדיו, והמפקדים צריכים לדעת שאסור להם לנהוג בסלחנות בכל גילוי מוקדם של תופעות פסולות כאלה; והן קיימות.

גברתי היושבת-ראש, על מנת לעצור את הרשלנות והסלחנות כלפי אירועים כאלה, ראוי לאפשר חקירה משפטית עצמאית ובלתי תלויה, שתוכל לאתר סיבות, להפיק לקחים ולמצוא את האחראים.

לפחות במקרים של קיפוח חיי אדם עקב משחק וקלות דעת, יש מקום שגם צה"ל יסכים לכך. נראה לי שהדבר יתרום משהו להרתעה ויחסוך בחיי החיילים, בלי שהוא יפגע בצה"ל כהוא זה, וייתן גם תחושה של צדק לאלה שנפגעו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זבולון המר על הצעת החוק החשובה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יש לי שאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, בבקשה, חבר הכנסת בגין, אף שזה לא מקובל לפי התקנון, ולכן אבקש בקצרה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ממש בקצרה.

גברתי היושבת-ראש, אדוני חבר הכנסת המר, ידועה לך דעתי זה שנים אחדות. אני חושב שאין להוציא את נושא חקירת התאונות מצה"ל. אני חושב שאני מכיר את רוב הנימוקים. אני מבקש שיהיה רשום שיש מסלול להוצאת החקירה מצה"ל, והמסלול הזה מקובל כבר שנים אחדות, ועל-פיו משפחה אשר החלטת הפרקליט הצבאי הראשי אינה נראית לה, יכולה להשיג על החלטתו, ואם השגתה אינה מתקבלת, היא יכולה לערער בפני היועץ המשפטי לממשלה. הוא איננו שייך לצבא. ואם החלטת היועץ המשפטי לממשלה איננה נראית לה – מובן שהדרך פתוחה בפניה לעתור לבית-המשפט הגבוה לצדק.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה כשמדובר בפלילים. המשפחה לא רוצה – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, סליחה; עם כל הכבוד לך, חבר הכנסת יהלום, אני חושב שאינך מדייק.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בגין, הרשיתי לך הערה, זו לא יכולה להיות הצעה לסדר-היום.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

סליחה. ובכל זאת, היום הזה איננו יום רגיל, וביקשתי לשאול בכל זאת או לבקש מחברי חבר הכנסת המר, שאמר בתחילת דבריו שהצעתו על-פי לוח הזמנים בוודאי איננה קשורה למה שמתגלגל בעיתון מאז יום ו' – אני רוצה לומר שאי-אפשר לנתק את ההצבעה היום מן הכתבה הזאת. אנחנו מופגזים החל מיום ו', זה ארבעה ימים, בידיעות ובעמודים שלמים בעיתון לא בלתי נפוץ, שכותרתן "הטיוח הגדול". אני חושב שצריך לכנות את הכתבה בשם "המריחה הגדולה", ובמריחה הזאת נמרח שמם הטוב של אנשים ונמרח גם האמון בצה"ל.

על כן, אם נקבל היום את הצעתך, חברי חבר הכנסת המר, יהיה בכך איתות לציבור, שהכנסת מאמצת, על קרבה וכרעיה, אותה כתבה, על המשמעויות, על הרמזים ועל ההאשמות. אני חושב שלא טוב הדבר, ודאי שלא בשבוע זה. ואני אומר את דברי גם כלפי הצעת החוק הבאה, אשר אנחנו צריכים להצביע עליה בעוד דקות אחדות. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה רק מלמד אותי שאני לא צריכה לאפשר. תודה רבה לחבר הכנסת בגין. אדוני השר משה שחל, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — לצורך האיזון.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אני לא מאפשרת יותר.

זבולון המר (מפד"ל):

אני יכול להשיב, לא?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מאפשרת יותר לאף אחד. אתה רוצה להשיב לו? טוב, תשיב לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש פה עניין פוליטי? לשם מה אתה צריך איזון?

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, תאפשר לי לנהל את הישיבה. חבר הכנסת יהלום. בבקשה, חבר הכנסת המר.

זבולון המר (מפד"ל):

אני רוצה לומר לחברי, חבר הכנסת בני בגין: אילו אמרת שההצעה הלא-גורפת שלי, שאין לה שום קשר עם צאלים ב', ראוי שכן תיבחן כהצעה טרומית ברצינות בעוד שבועיים, כאשר תשכך הסערה, כדי שלא לקשור אותה עם הצעה גורפת יותר, שקשורה בנושאים נוספים, הייתי אומר שיש פה באמת יכולת לעשות את זה. אבל אני הרי יודע שעמדת הממשלה וצה"ל, ואולי גם דעתך הבסיסית, כמו שאמרת, היא, שבלי קשר לצאלים ובלי קשר לכל דבר אחר – אני רוצה מאוד שצה"ל לעולם לא ייפגע, וגם לא אוהב את ההתקפה על צה"ל, אבל אם יש דבר כל כך מצומצם, שלא קשור לא לנועזות של האימונים ולא לנחישות של המבצעים, אלא קשור לשטויות שבגללן נהרגים אנשים, ואומרים: גם את זה אני לא יכול לבדוק – אני אומר שצריך לאפשר להם זאת. אני אומר שהדבר הנכון, דווקא בזמן של התקפה גורפת בעניין צאלים, הוא לומר מה כן ומה לא. לפי דעתי, צריך להגיד כן בנושא הקטן הזה, ואז דווקא יגדל האמון בצה"ל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זבולון המר. כבוד השר משה שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בראש ובראשונה אני רוצה להודות לחבר הכנסת בני בגין על דבריו האחרניים והנכונים ביחס להצעת החוק. יש דברים שלדעתי, המראה והעיתוי שלהם מדברים יותר מכל דבר אחר, שלא לדבר גם לגופו של עניין.

הצעות החוק הפרטיות שבהן מדובר הן חלק ממכלול של הצעות בנושא חקירת תאונות בצה"ל, בהבדלים שונים, שהוגשו מדי פעם לאורך השנים האחרונות בעקבות מקרים מצערים של תאונות שקיבלו תהודה ציבורית. אי-אפשר לנתק את ההצעה שלך, חבר הכנסת המר, גם מההקשר הזה.

אין צורך להכביר מלים על הפרסומים בשבוע האחרון ועל העיסוק התקשורתי והפרלמנטרי בהם.

לגופו של דבר, בעקבות הצעות החוק הפרטיות קיימה ועדת השרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק לפני חודשים אחדים דיון מעמיק בנושא, בהשתתפות בכירים של מערכת אכיפת החוק האזרחית והצבאית. הדיון טרם מוצה. הוחלט להמשיך בו ולהזמין את מפקד המשטרה הצבאית החוקרת ואת ראש מחלקת בטיחות מטכ"ל לית בצה"ל, והדיון עתיד להיערך.

כמו למציעים, מובנת לנו הרגישות הציבורית לנושא חקירתן של תאונות בצה"ל. ואולם, לפי מיטב הבנתנו, הטיפול בצה"ל בחקירת תאונות הוא ראוי ונעשה באורח מקצועי. כממשלה יש לנו מלוא האמון במערכת הצבאית ובכנות תפקודה בנושאים אלה כבאחרים, ובמאמץ הנעשה לרדת לחקר האמת בכל תאונה. מבחינה זו, ואנו מתייחסים להבחנה שעורך חבר הכנסת המר בין תאונות אימונים ותאונות מבצעיות לתאונות אחרות – אין הבדל באשר לצורת החקירה, לרצינותה ולמקצועיותה.

עלינו להזכיר, כי היבטיהן הפליליים של כלל התאונות בצה"ל אשר גרמו לנפגעים, נחקרים על-ידי המשטרה הצבאית החוקרת; ממצאיה עוברים לעיונו של פרקליט צבאי, ובמקרי מוות גם לעיונו של הפרקליט הצבאי הראשי. לאחר מכן מוסקות מסקנות ועל-פיהן פועלים. במקרים לא מעטים ננקטים הליכים משפטיים, לרבות העמדה לדין, וכך אירע גם במקרים המוכרים ברבים.

דעתנו היא, שיש להמשיך ולתת אמון במערכת המשפטית הצבאית, הנתונה כמובן גם לפיקוחו של היועץ המשפטי לממשלה.

לפיכך אנו מציעים להסיר את ההצעות או לדחות לתקופה נוספת את ההצבעה לגביהן, ולאפשר לממשלה להמשיך ולמצות את הדיונים הפנימיים.

למעשה, הצעה זו הועלתה גם על-ידי חבר הכנסת בני בגין בדברי תשובתו, ואני מזדהה אתה. ההצעה בקשר לעמדת הממשלה מתייחסת גם להצבעה שתהיה בהמשך, מייד לאחר ההצבעה הזאת, על הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום, שאף היא עסקה בתיקון חוק השיפוט הצבאי – חקירת תאונות בצבא. היא אומנם שונה קצת בניסוח שלה מהצעתו של חבר הכנסת זבולון המר – –

זבולון המר (מפד"ל):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת המר, תאמין לי שקראתי גם את הצעתך וגם — — —

זבולון המר (מפד"ל):

במה היא שונה קצת?

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול להגיב, חבר הכנסת המר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בדרך כלל מדבר בלשון המעטה, בכל דבר, לא רק בזה.

זבולון המר (מפד"ל):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אף שההצעה שונה, היחס אליה בצד העקרוני הוא אותו יחס.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני מציע להסיר את ההצעה של חבר הכנסת המר מסדר-היום, ולהסיר גם את ההצעה הבאה, של חבר הכנסת סילבן שלום, שתועלה רק להצבעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל. חבר הכנסת המר, אתה רוצה להגיב?

זבולון המר (מפד"ל):

לא.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת המר, שמעת את הצעתו של חבר הכנסת פורז להפוך את ההצעה להצעה לסדר-היום, אתה מסכים? לא.

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק חקירת תאונות בצבא-הגנה לישראל, התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת זבולון המר, והעברתה לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 22

נמנעים – אין

היו"ר א' סלמוביץ:

22 תומכים, 22 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק לא התקבלה.

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – חקירת תאונות בצבא), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בלבד על הצעת חוק ב'תמח – הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – חקירת תאונות בצבא), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום, שוב בקריאה טרומית והעברתה לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה.

סילבן שלום (הליכוד):

מותר לי לנמק.

היו"ר א' סלמוביץ:

כתוב פה: הצבעה בלבד.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא, לא.

אברהם פורז (מרצ):

אולי הוא מוכן שזו תהיה הצעה לסדר-היום?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שלום, אני מבינה שהממשלה ממשיכה להתנגד. יש לך זכות חמש דקות. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר המשטרה, צר לי שעמדת הממשלה הוכרעה היום באופן שלילי נגד מה שאמורה להיות היום אחת ההחלטות הטובות ביותר שהתקבלו בבית הזה – להפקיע את חקירת צה"ל מידי עצמו. אני יודע שיש רבים שרואים – – –

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, למה הוא נואם? יש הצבעה עכשיו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אתה מוכן לא להפריע כל הזמן?

יורם לס (העבודה):

למה הוא נואם? יש הצבעה עכשיו.

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת לס, אולי אני אסביר לך?

היו"ר א' סלמוביץ:

כי זו זכותו על-פי התקנון, ותרשה לי לנהל את השיבה. אם אתה לא מכיר את התקנון, יש לך בעיה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני מצטער מאוד על העמדה של הממשלה היום. היום יכלה הממשלה להחליט – או שהיא נותנת חופש הצבעה, או שהיא מביאה את הדבר לאיזו הכרעה חיובית. אבל, לעמוד כאן כאשר שר המשפטים חושב אחרת, כאשר חלק גדול מחברי מרצ לא יהיו באולם היום, כי הם חושבים אחרת, וחלק גדול מאנשי הבית הזה חושבים אחרת, בתוך הקואליציה, הייתי מצפה ממך, אדוני שר המשטרה, שלפחות תגידו שמעבירים את העניין בקריאה טרומית וממשיכים הלאה.

אני רוצה לבוא ולומר במשפט אחד: יש היום מצב שבו משטרת ישראל החליטה להפקיע מידה את חקירותיה הפנימיות ולהעביר אותן למשרד המשפטים. שירות הביטחון הכללי החליט להפקיע מידיו את החקירות הפנימיות ולהעבירן למשרד המשפטים. אינני מבין מדוע צה"ל, דווקא היום, דווקא בימים אלה, ממשיך להתעקש, כאשר לכולם ברור שאולי נעשים דברים שלא יעשו. ולא מדובר רק על אסון צאלים.

יורם לס (העבודה):

סילבן שלום (הליכוד):

מה עם התייבשות החיילים באימונים? מה עם התאונות? מה עם החיילים בלבנון, שבסופו של דבר התחשמלו למוות?

יורם לס (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אתה מוכן להפסיק את זה?

סילבן שלום (הליכוד):

מה קורה עם כל אותם דברים? אני הייתי מצפה היום שתבוא ותגיד שיש לעשות את המעשה הנכון –

יורם לס (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אתה לא מבין בזה, וכדאי שתקרא את התקנון.

סילבן שלום (הליכוד):

– קרי, הוצאת החקירות הפנימיות של צה"ל מידיו.

רק אתמול ישבתי עם משפחה שכולה; ולא רק אחת, עשרות ומאות משפחות מסתובבות בהרגשה – אולי זה לא נכון – שבצה"ל מטייחים דברים. עשרות משפחות מסתובבות יום יום בהרגשה שבניהן נפלו לשווא, בלי שמישהו בדק את זה. אין לי שום סמכות להשתמש בשמן, אבל אני מבטא את רחשי הלב שהם העבירו אלי. הם אומרים, שאילו היתה חקירה חיצונית, היתה להם הרגשה שהדבר הזה אולי מגיע לסיומו.

כל עוד צה"ל בודק את עצמו, כל עוד נעשים מעשים שאולי בעיני חלק מהאנשים נחשבים כמעשים שלא ייעשו, הייתם צריכים לעשות היום את מה שהייתם אמורים לעשות. צר לי על שפעם נוספת הפעיל ראש הממשלה משמעת סיעתית וכפה על חלק גדול מהשרים ועל חלק גדול מחברי הכנסת להחליט בניגוד למצפונם.

אנחנו צריכים להוציא את חקירת התאונות האלה מידי צה"ל, כי לא יכול להיות שגוף יבדוק את עצמו באופן אובייקטיבי; ולא רק צה"ל, אלא כל גוף אחר. כשגוף בודק את עצמו, התוצאות בדרך כלל – הייתי אומר בלשון המעטה – לקויות. לכן אני חושב שצריך להתאחד סביב ההצעה ולהצביע היום יחד, כולם, כדי להוציא את בדיקת תאונות האימונים מהצבא.

אדוני היושב-ראש, צר לי על שהקואליציה נכנעת לתכתיב של ראש הממשלה ומחליטה להפיל את ההצעות שהועלו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת סילבן שלום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – חקירת תאונות בצבא), התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת סילבן שלום. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 38

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – חקירת תאונות

בצבא), התשנ"ה-1994, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

21 תומכים, 38 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק נדחתה.

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – התעללות בבעלי חיים), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום, חברי הכנסת. הצעת חוק ב'תקעז – הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – התעללות בבעלי חיים), התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת פורז. חבר הכנסת פורז, הנמקה מהמקום. בבקשה. השר משה שחל, שמגויס היום מהבוקר עד הלילה, ישיב לך.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חוק השיפוט הצבאי קובע, שדינו של חייל שנהג באכזריות כלפי בעל חיים הנמצא בשימוש הצבא הוא שנת מאסר. חוק צער בעלי חיים, שהתקבל לא מזמן בכנסת, קובע שעבירה של התעללות היא עבירה שדינה שלוש שנות מאסר. המטרה היא לאפשר להעמיד חיילים לדין משמעתי גם כאשר מדובר בבעל חיים שאיננו בשימוש הצבא. אני מניח שהסעיף הזה נחקק כשבצבא היו פרדות, גמלים ואולי סוסים. אבל, למרבה הצער, יש מקרים מאוד מצערים, שבתוך הצבא קיימת התעללות של חיילים בבעלי חיים, והמטרה היא לאפשר העמדתם לדין משמעתי במסגרת חוק השיפוט הצבאי. אני מודה לממשלה על תמיכתה בהצעת החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז.

אדוני השר משה שחל, בבקשה. השר שחל, אתה משיב מהמקום, זו הנמקה מהמקום. טוב, תישאר כבר על הדוכן.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אני מתכבד להשיב על הצעת החוק במקום סגן שר הביטחון. ככלל, מובן שחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), ככל חוקי המדינה, חל גם על חיילי צה"ל, והם אינם נפרדים מכלל האוכלוסייה. האיסור שבסעיף 2(א) לחוק באשר לעינוי בעל חיים, שדינו לפי סעיף 17 לחוק שלוש שנות מאסר, חל גם על חיילי צה"ל. אבל מאחר שבחוק השיפוט הצבאי יש סעיף 83 לחוק, שקובע שחייל שנהג באכזריות כלפי בעל חיים הנמצא בשימוש הצבא הינו מאסר שנה, ומתוך כוונה להגיע להרמוניה ולהבהיר את הדברים – נוכח כל הדברים האלה הממשלה תומכת בהעברת הצעת החוק לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לשם בחינה מחודשת של נוסח הסעיף כאמור, אך היא אינה תומכת בנוסח שהציע חבר הכנסת פורז דווקא. אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל. חבר הכנסת טלב אלסאנע מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לציין, שלפני כמה שבועות או חודשים היה מקרה מזעזע של ירי חיילי צה"ל על בעלי חיים בגדה המערבית; אירוע שלדעתי פגע קשות לא רק בבעלי החיים אלא גם בבעלים של אותם בעלי חיים, שראינו אותם בכתבה מזעזעת שהיתה בטלוויזיה בעקבות האירוע הזה. הייתי מצפה שבעקבות האירוע המזעזע הזה יינקטו צעדים מרתיעים וחמורים הן מצד משרד הביטחון והן מצד השר לאיכות הסביבה. ההשתוללות הזאת מסמלת אלימות לא רק כלפי בעלי חיים אלא כלפי התושבים, כלפי הבעלים של אותם בעלי חיים, שנגרמה להם עקב כך פגיעה נפשית קשה.

אבל יש גורם נוסף שמתעלל בבעלי חיים, ולפעמים עושה את זה כאילו תחת החסות של סמכויותיו, כאילו הוא מתעלל מכוח דין או על-פי סמכות, וזו היחידה לפיקוח בשטחים פתוחים, או מה שנקרא "הסיירת הירוקה". לא אחת קרה שהם תפסו עדרים של בדואים בנגב, עדרי פרות או עזים או כבשים, העמיסו אותם בפראות, פגעו בהם וגרמו להם חבלות קשות. ושאלתי אליך, חבר הכנסת פורז: האם הצעת החוק הזאת מעמידה אותם באחריות פלילית עקב הפגיעה בבעלי חיים – פרות, כבשים – שהם פוגעים על-פי סמכות כביכול? הסמכות הזאת היא אולי לתפיסת העדר, אבל לא לפגיעה וחבלה וגרימת מוות לאותם עדרים ובעלי חיים. אם בעקבות התיקון הזה הם יהיו צפויים לדין פלילי, הם יהיו צפויים למעצר בגין המעשים שנעשים על-ידם, ואם אכן החוק יחול לגביהם, אני בוודאי תומך בהצעת החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצבעה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להשיב במשפט אחד.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

לגבי "הסיירת הירוקה" חל חוק צער בעלי חיים באופן כללי. אם אתה יודע שנעברה עבירה, אתה יכול להתלונן. האנשים האלה הם אזרחים, ולכן חוק השיפוט הצבאי לא חל עליהם.

למשל, אם באותו אירוע בחברון התעללו חיילי צה"ל בבעלי חיים, אז התיקון הזה יחול, והוא באמת לעניין. אני לא מכיר את המקרה באופן מדויק ואני לא יכול להביע עמדה. אני אשמח מאוד אם תתמוך גם אתה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם פורז.

חברי הכנסת, אנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – התעללות בבעלי חיים), התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת פורז והעברתה לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – התעללות בבעלי חיים),

התשנ"ה-1994, לדיון מוקדם בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

16 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה.

כיוון שלא החלפתי בלוח את שם היושב-ראש, אני רוצה רק לתקן, שאני הצבעתי בעד ויושב-ראש הכנסת שבח וייס אינו נוכח.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

מכיוון שהצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995, טרם חזרה למליאה לקריאה שנייה ושלישית, אנחנו ממשיכים בסדר-היום, וכשהיא תגיע, נעלה אותה במסגרת סדר-היום. אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 7008. סליחה, אני מאפשרת הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק דמי מחלה (דין המדינה) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה.

וכן מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: דיור מוגן בקהילה לבני נוער נכים ומפגרים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

כפי שציינתי, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 7008 – מסר כפול בפרסום לצעירים הגורם לתאונות דרכים, של חבר הכנסת רפאל אלול, בבקשה. חבר הכנסת אלול אינו נוכח. אם כך, נעבור לנושא הבא על סדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 7284.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, יש לי הרושם שחברי הכנסת שיש להם הצעות רגילות לא יודעים שהגיע תורם, כי ממש ברגע זה היה שינוי ממשי בסדר-היום. אולי כדאי להכריז על הפסקה קצרה?

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, אני מסכימה לחמש דקות הפסקה; חמש דקות, לא יותר. אני מכריזה על חמש דקות הפסקה.

דוד צוקר (מרצ):

אולי כדאי לבקש מהסדרנים להודיע לחבר הכנסת רפי אלול?

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, כיוון שבאמת ירדו מסדר-היום חמישה נושאים, אני מאפשרת הפסקה של חמש דקות. אני מכריזה על הפסקה.

(הישיבה נפסקה בשעה 13:44 ונתחדשה בשעה 13:50).

הצעה לסדר-היום

מסר כפול בפרסום לצעירים, הגורם לתאונות דרכים

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מחדשת את הישיבה. אנחנו ממשיכים בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 7008, בנושא: מסר כפול בפרסום לצעירים, הגורם לתאונות דרכים – של חבר הכנסת רפאל אלול. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אומנם, קראו לנו בדחיפות ובהילות, אבל טוב שהנושא יקבל ביטוי, ואני שמח שהשר נמצא כאן אתנו.

בהזדמנות זו אני מברך את השר בברכת הגומל ובהרבה בריאות ואריכות ימים. הוא ניצל מתאונת דרכים אתמול.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, גם אני מצטרפת לברכות.

רפאל אלול (העבודה):

נושא הקטל בדרכים מהווה בעיה כאובה מאוד. יש לזה לא מעט גורמים. לא כל הגורמים בשליטתנו, אך אחד הגורמים הניתנים לשליטה הוא צריכת אלכוהול על-ידי נהגים. בין הנזקים הנגרמים על-ידי שימוש לרעה באלכוהול נמצאות תאונות הדרכים, הנגרמות על-ידי נהיגה תחת השפעת אלכוהול; הנזק כבד ונורא ביותר. כאן אין כלל צורך להמתין שהמצב יידרדר; אין סימנים מוקדמים, ודי בכוסית קטנה או בפחית בירה קטנה לפני הכניסה לרכב – והסכנה מתקרבת ובאה.

בנזק הזה לא מדובר, אדוני השר, דווקא בשתיינים מועדים או בשתיינים קבועים. מדובר בצעירים ששתיית האלכוהול היא חלק מתרבות הבילוי שלהם. גם הנוסעים ברכב, הנהגים והסמוכים אליהם, נמצאים בסכנה של תאונת דרכים או כל סכנה אחרת. לא אחת אנחנו אומרים שהסכנה היא של הנהג בלבד – וכך גם בכל הפרסומים – אבל היא לא רק של הנהג, אלא גם של אלה שנוסעים אתו ושל הרכבים הנוסעים בכביש.

על-פי נתוני משרד התחבורה, המינהל לבטיחות בדרכים, בשנת 1994 אירעו 200 תאונות דרכים כתוצאה משיכרות של אחד או יותר מהנהגים המעורבים בתאונה. נתון זה מהווה כ-1.2% מכלל תאונות הדרכים במשך שנה, שהן כ-20,000 תאונות. במהלך סוף השבוע שבין 8 ביוני עד 10 ביוני 1995 נרשמו על-ידי משטרת ישראל 87 דוחות לנהגים בגין נסיעה בשיכרות, וזאת מתוך 2,559 דוחות.

יש לציין, שהמשטרה אינה מנהלת מעקב אינטנסיבי לאיתור נהגים הנוהגים בשיכרות, כי לא תמיד יש לשוטט מושג או ידע מי נמצא ברכב, לא תמיד יש בידו מכשיר בדיקה שיכול לבדוק ולאמת אם הנהג שיכור אם לאו. אך המודעות לנושא הקטל בדרכים גרמה להתעניינות רבה מאוד, במיוחד במשרד

התחבורה ובקרוב הנוער, והחל מסע בכל כלי התקשורת; מסע שהכותרת שלו היא "שותים ולא נוהגים". לדעתי, מסע שיכול לרכז סביבו הרבה תשומת לב – – –

שר התחבורה י' קיסר:

"אם שותים, לא נוהגים", ולא "שותים ולא נוהגים". המלה "אם" במקרה זה היא מלה חשובה.

רפאל אלול (העבודה):

נכון, "אם שותים, לא נוהגים", וזה מסע מצוין, שיכול אולי לעורר אנשים בציבור להימנע משתיית אלכוהול. אני חושב שזה מסע טוב, וגם ההזדהות עם כל מיני אנשים מפורסמים עוזרת לאותם נערים, שאוהבים לחקות אנשים מפורסמים, להיזהר.

האמת היא, שלאותו מסע, המאורגן בצורה מכובדת ויפה, הצטרפו הרבה גורמים פרטיים בשוק, תורמים, ולהערכתי, אפילו מהשוק הפרסומאי, ויש לו השפעה לא מועטה על הנוער. אך עם זאת, דבר והיפוכו – לא מעט חברות מפרסמות פרסומות כגון "יש מכבי, יש חברים". באותה נשימה, באותה נימה, מפרסמות חברות אחרות בטלוויזיה תמונות שמשמעותן: אם אתה רוצה להיות אחד מהחבר'ה, תשתה בירה, תהיה עם הצעירים, מצ'ואיסט; אתה רוצה לצאת עם בנות נחמדות – תשתה בירה. להערכתי, לא זאת הכוונה של היצרנים, ובוודאי לא כשכולם מתלכדים סביב מסע הפרסום שמשדר התחבורה מארגן.

אני לא מסתיר שיש בכנסת חקיקה בנושא הזה של מניעת פרסום לאלכוהול, וחברי כנסת לא מעטים, ואני ביניהם, חתמו עליה, אבל חשבתי שלפני שאני מעלה את הנושא לדיון, טוב שאעשה פעולה אישית. פניתי בכתב ליצרני המשקאות החריפים בארץ, ואני רוצה להגיד לכם, שבמאמץ לא קטן אפילו הצלחתי להפגיש אותם. ישבנו יחד ואפילו סיכמנו, בפגישה משותפת, שמנכ"ל "קוקה-קולה" ומנכ"ל "טמפו", למרות יריבותם, יירתמו למבצע או לפעולה אגרסיבית להקטנת צריכת האלכוהול. הסכימו להקים פורום שיהיו בו אנשי חינוך, עובדים סוציאליים, וכמובן, נציגים של התאחדות התעשיינים, וכמובן, נציגים של החברות המייצרות את המשקאות האלה, ואותו פורום ינסה לעשות פעולה משותפת לפרסום מתאים ולהקטנת הנזק בפרסום.

אגב, הם הציגו לפני איזו אמנה – אני אביא לך אותה, כמובן, כבוד השר – שמקובלת במקומות מסוימים באירופה. אולי נעבד אותה ונשכלל אותה, וזו תהיה אמנה לאותם אנשים שמפרסמים על מנת שלא יהיה כאן מסר כפול, או דבר והיפוכו באותה נשימה, כשאנחנו מנסים להילחם בתופעת השתייה.

אני חייב לציין, בתוך עמי אני יושב, ישראל קלטה לא מעט עלייה מארצות שבהן נוהגים לשתות, והתרבות הזאת מגיעה גם לארץ. אגב, בשלוש השנים האחרונות נפתחו כ-2,500 פאבים שנוער מבלה בהם – – –

שר התחבורה י' קיסר:

בארבע שנים – 4,000.

רפאל אלול (העבודה):

בארבע שנים – 4,000 פאבים שהנוער מבלה בהם ושותה בהם בירה. לכן אני מציע, אדוני השר, אני מכיר אותך בנושאים האלה וגם בנושאי חינוך ונגישות חברתית, אולי נמצא דרך משותפת למנוע זאת. אמרתי, דיברתי עם מנהלי חברות, אני מעדיף שהמסע הזה להקטנת צריכת האלכוהול יבוא בדרך הפרסום החיובית, לא בדרך של מלחמה זה בזה. אם נתלכד, אני מאמין שנצליח.

אני חושב, כבוד השר, שנשמע את דברך, אולי נציג משרדך יהיה חלק מהפורום הזה שהקמנו, שיהיה בראשותך כמובן כאן בכנסת, אבל גם שתיתן את דעתך איך ניתן לעזור לנו להקטין אותה צריכה שיכולה לגרום ללא מעט אבדות בחברה הישראלית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל אלול. אני מזמינה את כבוד שר התחבורה להתייחס להצעה.

שר התחבורה י' קיסר:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חברי חבר הכנסת רפי אלול מציע ההצעה, אתה צודק, חבר הכנסת רפי אלול, שתופעת האלכוהול הולכת ותופסת תאוצה בישראל. בעבר התגאינו בכך שאנחנו מדינה שצריכת המשקאות החריפים בה היא מהנמוכות גם בגלל האקלים, גם בגלל הרגלי השתייה, והיו לנו, בסך הכול, אם אפשר לדבר על תאונות דרכים במונחים של בסך הכול, אבל הכול יחסי – 3% של תאונות שנובעות משתייה, וזו היתה עלייה כתוצאה מגורם אחד שהזכרת, העלייה הגדולה ממה שהיתה ברית-המועצות.

באירופה, שיעור תאונות דרכים כתוצאה מאלכוהול הוא בסביבות 30%, ויש מדינות שמגיעות אפילו כדי 40%-45%. זה, כאילו, החלק החיובי שבדבר. אבל אנחנו מודאגים.

כשם שאני נדרש, מדי פעם, לעלות לדוכן לטפל באיזו בעיה שאחד מחברי הכנסת מעורר, כמו עומס יתר, נהיגה של תלמידים, שעות עבודה רבות בנהיגה ודברים דומים, הלכנו בשיטה – ואני חושב שאנחנו הולכים בכיוון הנכון, שלא לדבר על דברים כלליים – של פרסום כדי ליצור אווירה. "אם שותים לא נוהגים", הססמה הזאת, שהתגייסו אליה מיטב האנשים שאפשר להזדהות אתם, אם זה בתחום הצבא, אם זה בתחום האמנות, אנשים שאם הם אומרים משהו זה מדבר אל הצעירים הללו; רובם ככולם עושים זאת בהתנדבות. ראינו בזה הישג שהנה אתה יכול לגייס אנשים שיגידו להם – הם לא ישמעו אולי לי, כי אני פוליטיקאי, אבל הם ישמעו אם אביוהו בן-נון יגיד משפט כזה או איזה אמן או דיין

היו"ר א' סלמוביץ:

אילנה דיין.

שר התחבורה י' קיסר:

אילנה דיין. הם מדברים לנוער, חברי גייסו אותם לצורך פעולת הפרסום, ואומרים לי, ודאי שאנחנו עושים אחר כך בדיקת מעקב כמה זה נקלט והשפיע, האם הססמה הזאת נקלטה. הססמה "קסדה בראש טוב" – נקלטה.

יש כמה דברים שעושים ובלבד שהמסר ידפוק בראש; שברגע שאתה רוצה לנהוג תחת השפעת אלכוהול, תיזכר בו. אבל אמרתי שזה בשביל יצירת האווירה. אנחנו הלכנו לפעולה נקודתית. לקחנו את המבצע – המשטרה, משרד התחבורה, המועצה הלאומית למניעת תאונות – והחלטנו להתלבש על הפאבים בכל הארץ מיום חמישי בערב – ביום שישי לא עובדים – בליל שבת ובמוצאי-שבת.

שבוע אחרי שבוע מתבצעת פעולה גדולה מאוד; לא יכולים להגיע לכל אותם 4,000 פאבים, אבל מגיעים למאות מהם – עם מתנדבים, עם חומר הסברה, עם ענישה; הוצאו הרבה מאות דוחות במקום, כדי להבטיח שמי שנוהג לא יהיה בין השותים, וכדי לשמור שאחד החברים לא ישתה כדי שבסוף הערב או לפנות ערב הוא יסיע את חבריו במכונית, ויעשו ביניהם תורנות. היום אתה לא שותה כדי שתהיה הנהג או שאת תהיי הנהגת, על מנת לשמור על האוכלוסייה.

לגבי הרגלי שתייה – זה מאבק מסוג אחר. אמרת, בצדק, ואני רוצה שהכנסת תשמע את הנתון, שאם בארבע השנים, אני מקווה שלנתון שמסרו לי יש בסיס, קמו 4,000 פאבים, זה הפך להיות סגנון שיוצאים לבלות בפאב. קיימת תופעה כזאת, אתה מתחיל לחיות אתה, אומנם צריך לעשות פעולה, היא לא קשורה, דווקא, בנושא של תאונות דרכים, אבל זאת אחת התוצאות שאנחנו נאבקים בה.

מה שהצעת עם היצרנים – לדידי מקובל מאוד. אפילו חשבנו יותר מזה, לעשות כמו עם הסיגריות. כמו שעל סיגריות כתוב: העישון מזיק לבריאות, צריך לכתוב על כל בקבוק או על פחית של בירה או משקה אחר בהקשר של נהיגה, אני לא מנסח כרגע את המשפט, אבל בהחלט אפשר לכתוב על התווית משפט כזה שיסייע, ובשעה שהוא שותה הוא יזכור שהוא צריך לנהוג אחרי כן, אם הוא צריך לנהוג.

אני לא רוצה להאריך. אני מקבל, בהחלט, את דבריו שצריך לעשות פעולה, אם אפשר באופן וולונטרי. אם זה לא יסתדר יכול להיות שצריך להסתייע בחקיקה. לדבר אחד אני מסכים: שתביא את זה, עם המומחים – לוועדת הכלכלה של הכנסת. שם נקיים דיון יסודי, כי אנחנו עובדים על זה ולא נרד מזה כי אנחנו רואים את הסכנה הקיימת בתאונות הדרכים, אם כי יש איזו התמתנות בתאונות הדרכים כתוצאה מהמבצעים הנקודתיים והאכיפה הנקודתית שאנחנו עושים.

אני מציע לך לקבל את ההצעה שנעביר את הצעתך לסדר-היום לוועדת הכלכלה של הכנסת, ושם נוכל להביא לדיון יסודי וממצה, בעזרת מומחים שנתייעץ אתם, את השאלה באילו דרכים כדאי לנקוט, גם הסברתיות, גם, לפעמים, לא הסברתיות, כדי לצמצם את ממדי התופעה הזאת.

רפאל אלול (העבודה):

שר התחבורה י' קיסר:

אני אומר שאני מתחיל בכיוון הוולונטרי. אני בכלל חושב שלא צריך להטיל גזירות מגזירות שונות. אם אפשר באורח וולונטרי – אשמח מאוד. אני מוכן להתגייס, אתך, לזמן את היצרנים, אנחנו עושים זאת, אנחנו עושים זאת למשל בהובלת משאות לירושלים. קראתי לחברת התעבורה ואמרתי לה: חבר'ה, ברגע זה אני מבקש, באורח וולונטרי, אל תיסעו בין 06:00 ל-09:00 בעלייה לירושלים עם כלי הרכב, הסמיטריילר הענקיים האלה. הם קיבלו זאת בהסכמה הדדית, וזה עובד. אם אפשר באורח וולונטרי – זה תמיד עדיף מחקיקה ומכפייה.

אני מציע לך לקבל את ההצעה להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה של הכנסת לדיון ממצה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר קיסר, שר התחבורה.

חבר הכנסת רפאל אלול, הבנתי שאתה מסכים להעברת הנושא לדיון בוועדת הכלכלה.

רון נחמן (הליכוד):

יש הצעה אחרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש הצעה אחרת של חבר הכנסת רון נחמן, שמבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, חברתי היושבת-ראש, עוד דיון ועוד דיון. פעם זה בנושא פרסום – שזה משפיע; פעם זה מסר כפול בפרסום. הבעיה איננה פרסום. לפי דעתי, שר המשטרה היה צריך לתת כאן תשובה, ולא שר התחבורה. הבעיה, לפי עניות דעתי – עוד שוטרי תנועה במספר גדול דיו ותקציב למשטרת התנועה, כך שיעשו את כל מה שדרוש על הכבישים בכל שעות היממה, ובעיקר בלילות.

אני חושב שיש מקום לדיון הזה בוועדה הכלכלה במסגרת כל החוק. אבל באופן תכליתי, כפי שאתה יודע, מדיבורים לא יוצא שום דבר. צריך להיות תכליתיים ולהביא את המשטרה עם השוטרים לאכיפת חוק לאורך הכבישים בכל שעות היממה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הכלכלה. נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת הכלכלה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום. הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת חיים רמון נדחתה אחרי ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת בגין.

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 7255 בנושא: הוויכוח סביב שאלת "הסירוב לפקודה" של חבר הכנסת דוד צוקר. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

מה עם כפל תפקידים?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא מופיע אצלי בסדר-היום, חבר הכנסת תיכון. אני אברר זאת.

דן תיכון (הליכוד):

למה השאירו אותך כאן לבד?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה שיש שינוי נוסף, כיוון שהשר החליט שהוא משיב על שלוש ההצעות – של חבר הכנסת בגין, חבר הכנסת צוקר וחבר הכנסת רמון – יחד.

שר המשטרה מ' שחל:

לאחר ששיניתם את הסדר של ההצעות.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, ברשותך, עכשיו היתה צריכה להיות הצעת חוק חסינות חברי הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

היא היתה צריכה להיות קודם, אבל היא לא חזרה למליאה. אני לא יכולה להעלות הצעת חוק שלא חזרה למליאה מהוועדה.

רון נחמן (הליכוד):

היתה דחיפות גדולה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אין לי מה להעלות, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אז שיורידו אותה מסדר-היום וידחו אותה ליום שני. זו ההצעה שלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מוכנה להעביר את ההצעה שלך למזכירות הכנסת. לא אני קובעת בעניין הזה.

דן תיכון (הליכוד):

מי שקובע הוא יושב-ראש הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נעביר את זה ליושב-ראש הכנסת. בסדר, חבר הכנסת נחמן?

רון נחמן (הליכוד):

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

השלכות הסגר הממושך ומדיניות הענישה

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, נקדים את הצעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. הצעה לסדר-היום מס' 7221 בנושא: השלכות הסגר הממושך ומדיניות הענישה. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, הסגר המלא הוטל בינואר 1995, לאחר הפיגוע הרצחני בבית-ליד, ונמשך כבר שישה חודשים תמימים. בחודשים שחלפו נתנה הממשלה היתרי עבודה במשורה, במספרים מאוד קטנים, עם הגבלות חמורות ביותר בקשר לגיל, למצב המשפחתי וכו'.

כתוצאה מכך הסגר הממושך גורם למצוקה ואף לתופעות של כמעט רעב בקרב רבבות משפחות. ברצועת-עזה, אדוני השר, מתגוררים כ-900,000 איש, מהם כ-200,000 איש בכוח העבודה. אבל רק ל-27,000 ניתנו היתרי עבודה, ועוד 20,000 קיבלו היתרי יציאה למטרות אחרות – רפואיות וכו'.

המסקנה, אדוני השר, ש-95% מתושבי הרצועה כלואים בפועל בשטח שאורכו 45 ק"מ ורוחבו 5 ק"מ, מאחורי גדרות.

הבנייה הפרטית בעזה מספקת עבודה בקושי ל-15,000 פועלים. עבודות שנעשו במימון המדינות התורמות סיפקו עוד 4,000 מקומות עבודה. כתוצאה מכך שיעור האבטלה ברצועה ובערים הפלשתיניות בגדה המערבית מגיע, לפי מחקרים שנעשו, עד ל-50%-ו-60%. אלה שגרים במקומות האלה ומנסים לפרנס איכשהו את משפחותיהם עוסקים ברוכלות זעירה. אנשים מפרנסים משפחה בהכנסה יומית שמגיעה לפעמים ל-3 שקלים. הם לוקחים ארגז ירקות מהיצרן, מוכרים את תכולתו, וכל ההכנסה שלהם היא 3 או 5 שקלים. בכסף הזה הם הולכים למכולת וקונים לחם וחלב. זאת כל הפרנסה של המשפחה.

נוסף על כך, אדוני השר, מאז הפינוי של רצועת-עזה נעשה מסע התלאות במחסום ארז הרבה יותר קשה והרבה יותר חמור. גם פלשתינים שיש להם אישורי עבודה נעצרים בדרכם לעבודה בעילות כאלה או אחרות.

המצוקה הקשה והעדר מקומות עבודה הם דבר שנגרם במידה רבה בגללנו. אנחנו מעוניינים לשמור על הביטחון האישי במדינת ישראל. אבל, אדוני השר, אי-אפשר להתייחס ל-2 מיליוני פלשתינים כאילו כולם היו מחבלים בפוטנציה. אדוני יודע שהרוב המכריע – 99.9% מפועלי השטחים שעבדו בישראל – לא עסקו בשום פעילות המוגדרת כפעילות המסכנת את ביטחון האזרחים במדינת ישראל.

לאחרונה החמיר המצב עוד יותר, כאשר פלשתינים שרוצים לפרנס את משפחותיהם, פשוט להביא אוכל למשפחה, בכל זאת מגיעים לעבודה בישראל, אף שהם לא משיגים מעביד – למשל, מי שעבד עשר שנים אצל מעביד ופוטר, ואותו מעביד מסוים לא הזמין אותו בחזרה לעבודה. פועל זה לא יכול להגיע לעבודה. הוא גם לא יכול לחפש לעצמו מעביד אחר, שכן על המעביד להגיע אליו. אין שוק שבו פועלים יכולים לבוא לחפש מעבידים לעצמם. ואם יש לו עשרה ילדים בבית ואין לו במה להאכיל אותם, אז הוא יוצא ומחפש את לחמו.

אדוני השר, ברצוני להוסיף שהיה פסק-דין בבית-משפט מחוזי, ומדיניות התביעה עכשיו היא של החמרה בעונשים; ובעצם, זה הנושא העיקרי של ההצעה לסדר-היום שלי. ברשותך, אני רוצה לקרוא מה אומרים אותם פועלים בבתי-המשפט.

שר המשטרה מ' שחל:

לא הבנתי מה זה החמרה בעונשים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ענישה לגבי הפועלים הפלשתינים שנתפסים בלי רשיון כתוצאה מהמצב המסובך הזה. אני אביא כמה דברים ממה שאומרים אותם פועלים בדיון בבתי-המשפט, במקרה הזה בבית-משפט השלום בבאר-שבע.

אומר ריאד אחדיש, שנאשם בכך שנכנס ללא היתר, כלומר בניגוד לחוק הכניסה לישראל: "אנחנו באנו בשביל להביא אוכל בבית. אין לנו אוכל בבית. איך אנחנו נחיה. אין חוק בישראל שאומר שיסגור על בן אדם בבית, יש פה דמוקרטיה. איך אומרים בחדשות, מותר לפועלים להיכנס לארץ לחקלאות, ואחר כך עוצרים אותנו ולא נותנים שום דבר; איך זה. יש לי משפחה וילדים והכול ואיך אפשר לחיות בלי כסף. אנחנו עברנו דרך המחסום של צה"ל. לא ברחנו מהמחסום של המשטרה ושל הצבא. אנחנו עברנו במחסום של הצבא, כי בחדשות אמרו שמותר להיכנס לאנשי חקלאות. אני נשוי ויש לי ארבעה ילדים ואשה. אין לי חתיכת אוכל בבית. אני לא באתי לעשות בעיות אלא כדי להביא אוכל הביתה. אני מבקש רחמים".

הנאשם השני אנואר בראדעיה, בן 18: "אני מבקש רחמים. אני מבקש שאבא שלי ידבר בשבילי". אביו של אנואר, שריף בראדעיה: "זה הבן שלי הגדול. אני הוצאתי אותו מהכיתה כדי שיעזור לי כי יש לי שמונה ילדים. יש לי בת בת תשע שאינה שומעת ולא מדברת. יש לי גם בן אותו דבר, ואני משלם עליהם 1,000 שקל לחודש על כל אחד. אנחנו עשר נפשות בבית, ואם אני לא יעבוד לא יהיה לי ממה לחיות. אני חייב ללכת למות ולא רק שיתפסו אותי. כואב לי הלב שאני לא יכול להכניס את הילדים שלי לבית-ספר. אני מוכן להיכנס באש רק שיחיו כמו אנשים נורמלים. ביום שני אמרו בחדשות שמותר להיכנס לחקלאים. אני התקשרתי למנהל שלי, הוא אמר לי לבוא, אני יכול להתקשר אליו". הנאשם הנוסף, עומר בראדעיה: "אין לנו מה לאכול בבית. אני נשוי, יש לי ילד אחד, אני מפרנס את האחיות שלי, רק אני עובד בבית".

העדויות האלה שנשמעות יום-יום בבית-המשפט מעלות הרבה מאוד שאלות.

חאלד דעדרה נידון ב-20 ביוני השנה לשלוש שנות מאסר, מהן שנה אחת בפועל ועוד קנס של 5,000 שקל או חודשיים מאסר. שלוש שנות מאסר. לא התחשבו בטענתו כי הוא מטופל בבית-חולים לחולי נפש. ומה אמר כבוד השופט יוסף אליעז, כאשר הדברים הקשים האלה נאמרו בפניו? "בית-המשפט ער לבעיות הכלכליות שיש היום באזורי יהודה ושומרון, אולם לא בידו להושיע – – – הסגר ידוע ומפורסם, וגם ידוע שניתנים היום רשיונות כניסה לישראל רק לבני 33 ומעלה שהם נשואים, והנאשם הזה הוא בן 23".

השופטת שרה דברת, בקשר לאמיר אל-חוסנייה, בן 26, אב לשניים, שנתפס במסעדה בבאר-שבע כאשר הוא בא לקבל את שכרו: "צודק בא-כוח הנאשם שלא כל אדם שנכנס לחפש עבודה בשטח המדינה הוא מחבל בפוטנציה, ואין ספק שרוב האוכלוסייה הינה אוכלוסייה חיובית, אך באין אפשרות לעשות הבחנה זו, אין הדבר מהווה נימוק". בפועל היא פסקה לו תשעה חודשי מאסר, מהם שלושה חודשי מאסר בפועל.

יום-יום, בפני בית-המשפט חוזרים ונשמעים הדברים – הפועל עאדל אטריש אומר: "עבדתי אצל מישהו בארץ, הוא לא שילם לי. באתי לחפש אותו. עבדתי שמונה שנים במלון עם רשיון". השופט עודד אליגון מגיב ואומר: "אינני יכול להתעלם מן העובדה שהמשטרה מצאה לנכון לעצור אך ורק את הערבים תושבי השטחים, ולא את מעסיקיהם, אשר אפשרו להם את השהייה הבלתי-חוקית בישראל".

אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, השאלה היא שאלה אנושית ושאלה פוליטית. השאלה היא פוליטית משום שהסגר, ככל שהוא נמשך יותר, גוזר מצוקה ורעב על תושבי השטחים, במיוחד על תושבי עזה, שאינם יכולים לעבור את הגדרות, אבל גם על תושבי הגדה, שכמה מהם מצליחים להתחמק בדרכים לא-דרכים, וראינו את הכתבה בטלוויזיה לגבי קיבוץ נתיב-הל"ה.

השאלה שאני שואלת היא, מה ההיגיון הפוליטי בהמשך הסגר הזה? היה מי שחשב שכאשר אנחנו נסגור את השטחים יבואו משקיעים, תבואנה מדינות תורמות, יפתחו את השטחים, תימצא שם עבודה – אני מצטערת שזה לא קרה. עובדה היא שזה לא קרה, ועובדה היא, אדוני השר, שבשטחים האלה אין היום מקומות עבודה, ועד שיהיו שם השקעות אינני יודעת כמה שנים יעברו. העדר מפעלים ותעסוקה שם היום הוא באשמת מדינת ישראל, באשמת ממשלות ישראל, שבמשך עשרות שנים, כמעט 30 שנה – –

דן תיכון (הליכוד):

מה דעתך על מדינות ערב והקהילייה האירופית?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אנחנו היינו בשטחים האלה 27 שנים, ומתוך מדיניות מכוונת של ממשלות ישראל, לא רק ממשלת הליכוד, מנעו שם פיתוח כלכלי.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מתווכח לגבי העובדה. אני שואל אותך, אם למען הצדק, מן הראוי לכלול גם את מדינות ערב והקהילייה האירופית?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני לא מתווכחת אתך. אנחנו יודעים מה קרה בגדה בזמן ממשלת ירדן ומה קרה ברצועה בזמן ממשלת מצרים, ועל כך אין לנו ויכוח. אבל אני מדברת עכשיו על אחריותנו בתור ממשלה כובשת. מנענו שם פיתוח כלכלי, מנענו השקעות בתעשייה, מנענו השקעות בתשתית, נישלנו אותם משטחים חקלאיים. הרי לא ייתכן שאנחנו נרחץ בניקיון כפינו ונגיד: זה לא ענייננו. יש להם ממשל פלשתיני, יש רשות פלשתינית, היא תדאג להם. לא ייתכן שאנחנו נטיל את הסגר הממושך ונגיד: תשברו לכם את הראש. לא ייתכן גם שאנחנו נטיל ענישה קולקטיבית ממושכת על קרוב ל-2 מיליוני אנשים. לא ייתכן שנראה בכולם מחבלים בפוטנציה, כפי שאמר כבוד השופט, אף שרובם המכריע של מבצעי הפיגועים לא באו מבין העובדים, שבאו לפרנס את משפחותיהם.

כעת אין פתרונות תעסוקה חלופיים. כעת מדינת ישראל אחראית למצוקה הזאת, בתור זו שכבשה את השטחים האלה והחזיקה בהם 27 שנה. לכן, אדוני השר, מדוע קיימת מדיניות ענישה מחמירה כזאת כלפי הפועלים הנכנסים ללא אישור? מדוע התובעים דורשים היום מאסר בפועל? מדוע הם אינם מסתפקים בקנס? מדוע הם דורשים גם מאסר בפועל, גם מאסר על תנאי וגם קנס כספי גבוה? האם אנחנו צריכים גם למנוע מהם את הפרנסה? ואם הם מגיעים לארץ, מדוע לדרוש ענישה כזאת?

לכן, אדוני השר, אני קוראת לממשלה לבטל את הסגר הזה, להגיע עם הרשות הפלשתינית להסדרים אחרים, רחבים הרבה יותר. הרבה יותר חשוב לביטחוננו, לשלומנו ולעתיד השלום, שבמקום לייבא לארץ 70,000 עובדים זרים מכל מיני מקומות בעולם, ניתן עוד 70,000 רשיונות לפועלים פלשתינים מהשטחים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את השר שחל להשיב בשם הממשלה. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התיאורים שהביאה חברת הכנסת גוז'נסקי מייצגים צד אחד של המראה; הם לא מייצגים את התמונה בכללותה.

אכן, אמת, המשק הכלכלי בעזה וביו"ש הינו משק מסורתי, הוא לא מפותח יחסית, והוא בנוי כמשק משלים למשק הישראלי.

בין שני המשקים התפתחו קשרי כלכלה הדוקים, הבאים לידי ביטוי בהפניית חלק ניכר מהיצוא לישראל. ייבוא התשומות, חומרי הגלם והשירותים מגיע מישראל, ובנוסף שימש המשק הישראלי מקור תעסוקה לעשרות אלפים מן העובדים המקומיים.

כ-120,000 עובדים פלשתינים עבדו בישראל, במשק הישראלי, לפני הסגר הראשון, בתחילת 1993. אבל, צריך לזכור, שהסגר הראשון התחיל לאחר הרצח של השוטר טולדנו, זיכרוננו לברכה. לבעיה הזאת יש ממד כפול, וצריך להתייחס אליו גם כך.

במבנה המשק הפלשתיני, אפשר לבוא ולומר כי המשק הזה, בהשוואה להכנסה לאומית פנויה במדינות ערב, אפילו הקרובות אלינו והגדולות – ואני לא מדבר על מדינות הנפט – מצרים, רוב מדינות צפון-אפריקה, סוריה, לבנון, עירק, היא הרבה יותר גבוהה, היא גבוהה יותר בגדה מאשר בעזה, והיא מגיעה למידה שנחשבת במדינות העולם השלישי מתפתחת.

טבעי הוא שמשקים משווים את עצמם לסביבה הקרובה אליהם. גם בקרב הפלשתינים היה, ואולי יש עוד ויכוח – האם יהיו קשורים לכלכלה הישראלית, או שמא ינתקו את עצמם ממנה ויפנו למעשה רק למקום אחד – מזרחה, לירדן. אגב, אחד המאמרים המעניינים שנכתבו לפני שנים מספר היה מאמר של פרופסור לכלכלה, ד"ר הישאם עוורטני, שהטיף לקשר עם ישראל. הנימוקים היו מאוד מעניינים. הוא ניתח את השכלתם של הפלשתינים, שהיא גבוהה יותר מזו שברוב מדינות ערב, והיכולת שלהם להגיע לקדמת העולם או למשק האירופי היא רק דרך ישראל. היו פלשתינים שחשבו גם אחרת והאמינו שבגלל ישראל והיחס בעבר, הם צריכים לנתק את עצמם.

לדעתי, ההיגיון הכלכלי בסופו של דבר יחייב קשר הדוק בין שני המשקים. אבל, לזה דרושים תנאים. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הבעיה היא בעיה של ביטחון. במשוואה הזאת אנחנו דורשים דבר מאוד צנוע, ביטחון לאזרחי מדינת ישראל, למנוע מהם פיגועים. על הדילמה הזאת אי-אפשר לדבר בתיאוריה או מעל דוכן הכנסת או בכל מקום אחר בלי לעבור גם את השלב השני ולהגיד: מה משיבים כאשר יש פיגוע מהסוג שהיינו עדים לו בדיזנגוף בתל-אביב או בבית-ליד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה יודע שאלה לא היו פועלים.

שר המשטרה מ' שחל:

כאיש שאחראי לביטחון הפנים בשטח הריבוני של מדינת ישראל אני יכול לומר לך כך: בכל תקופות הסגר המלא, בעיית הפיגועים, בעיית הטרור ירדה כמעט לאפס.

אבל, גם היום, בשעה זו שאני מדבר מעל הדוכן הזה, סיכלנו כוונה לפגוע ביהודים – כך הביטוי; בחורה נתפסה בירושלים העיר וברשותה שתי סכינים; והיא באה להרוג יהודים, לא שום דבר אחר.

דן תיכון (הליכוד):

מתי זה קרה?

שר המשטרה מ' שחל:

שום דבר לא קרה. המשטרה תפסה אותה.

הקושי הוא, שיחד עם כניסת פועלים מורשים נכנסים גם פועלים שאין להם היתר. יש בעניין זה הערכות שונות – בתקופות השיא נכנסו ללא היתרים בין 10,000 ל-20,000. אני מסכים שרובם באים לעבוד ורובם אינם מתכוונים לבצע פיגוע. אבל, עם הגל שנכנס ארצה קל יותר לחדור ולבצע פיגועים. על כך לא יכולה להיות מחלוקת. אלה העובדות, לצערי הרב. לכן אמרתי, שהתמונה איננה שלמה, היא חד-ממדית.

הפלשתינים צריכים וחייבים, הם עצמם, לתת ביטוי לכך שהמיעוט הקיצוני הזה של ה"חמאס" או "הג'יהאד האיסלמי", שהוא מיעוט לא קטן, שמטיף לרצח לשם רצח – הם חייבים להתקומם נגדו.

חברת הכנסת גוז'נסקי, שימח אותי לראות שבעזה התארגנה קבוצה של "שלום עכשיו". יש צורך באומץ לב לקום ולומר את זה בגלוי. אם לא תהיה תגובה פנימית מקרב הפלשתינים עצמם, תהיה לנו בעיה תמידית. גינוי רצח מבחינה מוסרית, זו הבעיה שצריך להשמיע אותה.

אני מדבר עם רבים ממנהיגי הפלשתינים. אמרתי להם, שמוטלת עליהם חובה אמיתית, מוסרית, כלפי עמם ולא כלפיו, לגנות רצח של ילדים, של נשים, רצח ששום דבר לא יכול להצדיק אותו.

מה היה המצב הכלכלי לאחר סגר ינואר 1995, שהוא למעשה הנושא שבגינו העלית את ההצעה. קודם כול, צריך לזכור: בינואר 1995 היה הפיגוע בבית-ליד. באופן מיידי היתה הפסקה של העסקת עובדים פלשתינים בישראל. היתה הפסקה של כניסת משאיות עם לוחות רישוי כחולות לישראל.

אני מבקש להזכיר כאן את המשאית שנתפסה, המשאית מתל-שבע. מותר לי לומר עכשיו: רבותי, תפיסת המשאית הזאת מנעה פיגועים מתוכננים רבים בישראל. אחרי תפיסת המשאית הזאת, היה צורך למנוע כניסתן של משאיות נוספות. אני הייתי בין אלה שהמליצו ודרשו בתוקף למנוע כניסת משאיות לשטח מדינת ישראל. כל משאית בנפרד לא תיבדק. בדיקת משאית היא עניין של חצי שעה לפחות. בדיקת מכונית פרטית אורכת מחצית הזמן.

התוצאה המיידית היתה קשיים בשיווק התוצרת החקלאית והתעשייתית, ומובן מאליו שזה השפיע גם על מצב התעסוקה, והביא לירידה בהיקף ההשקעות באזור, כי משקיעים לא ישקיעו במקום שיש בו אי-יציבות. והיתה ירידה בצריכת מוצרים בסיסיים, כגון מלט ודלקים.

ניסינו לטפל בעניין. אני חייב לומר, ששר החוץ השקיע בעניין הזה זמן רב והרבה מאמצים, והשיג הצלחה מרובה ברעיון של הקמת הפארקים התעשייתיים. ייקח כ-18 חודשים להקים אותם. שני הפארקים הראשונים יהיו באזור עזה – בארז ובקרני. מתוכננים ארבעה מרכזים כאלה בקו התפר. ובימים האחרונים שמחתי לשמוע, שגם ראשי ערים בישראל הנמצאים בקו התפר רואים בהתלהבות

את ההצעה הזאת, ולא בגלל ביטחון, אלא הם רואים בזה פתרון אמיתי ליצירת השלמה בין שני המשקים.

המצב כיום הרבה יותר טוב מזה שהיה בראשית ינואר. קודם כול, בגלל ההקלות. נתנו הקלות. נכון שהקלנו על אנשים אחרי גיל מסוים. העובדות מדברות בעד עצמן: רוב המפגעים הם בגיל צעיר. אדם נשוי אחרי גיל 30-35, הסבירות שהוא יבצע פיגוע היא נמוכה יותר, ולפי הנתונים הסטטיסטיים זה מוכח שחור על גבי לבן.

אומר יותר מזה. אלה שנכנסו לישראל בהיתר לא ביצעו פיגוע, אף אחד מהם; ומדובר על עשרות אלפים. הבעיה היא, שיחד עם אלה שמורשים להיכנס מסתננים גם כאלה שאינם מורשים.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני חייב לומר לך מה היא הבעיה המקצועית שאני כשר המשטרה מתלבט בה. מאחר שאי-אפשר להבחין באלה שנכנסים ללא היתר, אתה חייב להורות, שאם הם לא עברו ביקורת – אף אחד לא ייכנס. כדי לא להפוך את העניין ל"שירות היסעים" – וכך זה היה – אתה חייב להחמיר בענישה. לא ידוע לי שהמשטרה לא מגישה תביעות נגד המעסיקים. ההיפך, החמרנו בענישת מעסיקים כדי למנוע מהם העסקת אדם ללא היתר; שיעסיקו רק אנשים שיש להם היתר.

אומר לך יותר מזה: כדי לעודד את המצב הכלכלי הצעתי לראש הממשלה ולממשלה מתן מלווה פיתוח בסכום של 200 מיליון דולר לרשות הפלשתינית כדי שיקימו תעשיות, יפתחו משק כלכלי. בעיני, מבחינתה של ישראל זו השקעה טובה גם כדי להביא לרגיעה ולהבטיח גם קיום וגם תעסוקה במקום.

המצב כיום הרבה יותר טוב. קודם כול, פתרנו את בעיית המעברים – כ-1,000 מכוניות משא עוברות היום מעזה – עשינו את זה בניסיון למצוא פתרון הולם גם לבעיית הביטחון וגם לבעיות הכלכלה. כלי רכב רבים עוברים בקרני. זה היה שינוי דרמטי. אני אישית טיפלתי בזה, יחד עם ד"ר נביל שעת', והתוצאה מדברת בעד עצמה. הכול משבחים את זה כהישג.

ודבר נוסף: רמת האבטלה קטנה להערכתנו – היום לכ-15%, בהתחשב גם בעובדים המועסקים בישראל ללא היתרים. זה אחוז אבטלה גבוה בהשוואה למשק הישראלי, אבל בעולם זה נחשב להישג. אין ספק, שבהשוואה למצב ששרר שם לפני כן, זה שיפור ניכר מאוד.

ויש אינדיקטור נוסף שהוא חשוב מאוד – כמויות המלט. יש התאוששות בבנייה, שבאה לביטוי בגידול עצום בכמויות המלט – כ-2,000 טונות מלט ליום נכנסות לעזה. נבנים שם כ-100 בניינים רבי קומות. מי שביקר בעזה בעבר ומבקר בה היום יכול לראות את ההבדל.

וקוריוז מעניין: לא מזמן נמכר מגרש בגודל של דונם הנמצא על שפת הים, במקום טוב בעזה, בסכום של מיליון דולר; יותר מאשר במנהטן. גם זה קורה. הם עצמם מודים שכ-30,000 מועסקים היום בבנייה בעזה בלבד, דבר שאין לו תקדים.

ויש גידול בצריכת הדלק באזור, בעיקר בנזין ומזוט לתעשייה, מעל לרמה שהיתה לפני הסגר, אף שאין היתרי תעסוקה למי שהם מתחת לבני 30. העלייה בהיקף הפיקדונות של הציבור בבנקים ובהיקף האשראי היא חסרת תקדים. העובדות האלה מעודדות ומצביעות על אישוש.

גם ד"ר הישאם עוורטני מצביע בעצמו, במאמר מקצועי, על ההתאוששות בענף הבנייה ועל ירידה ברמת האבטלה. הוא רואה בזה הישג.

לעומת זאת, עדיין מורגשת פגיעה משמעותית במערך ההובלה במשאיות, דבר הגורם באופן ישיר לייקור עלויות ההובלה של תוצרת מקומית, שיעדיה העיקריים הם ישראל, עזה וגם מעבר לגבול.

אני אישית מנסה לטפל בבעיית המשאיות בחברון. היינו שם בביקור. יש כ-1,000 משאיות חדשות שנקנו לצורך הובלה, אבל בגלל בעיות הביטחון לא נותנים לכולם אישורי כניסה, ולכן נפגעו תעשיית מוצרי אבן – ישראל קונה הרבה מוצרי אבן – הלבשה והנעלה ושיווק תוצרת חקלאית.

הייתי אומר מכאן לתושבי יהודה, שומרון ועזה הפלשתינים: אני חושב שהרבה תלוי ביחס שלהם למערכת החיים. אם מדובר על שכנות טובה – גינוי הקיצונים יכול להשפיע השפעה טובה יותר מאשר הרבה שוטרים והרבה אמצעים. ואם זה יבוא מבפנים, אני חושב שאפשר יהיה להגיע לחיים תקינים ומסודרים, להנאתם של שני המשקים.

במצב הנתון היום, כשיש חששות שמא יהיו פיגועים, אני חושב שאין לנו מנוס אלא להעביר את הכניסה לישראל תחת בקרה, בקרה קפדנית.

גברתי היושבת-ראש, אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה של הכנסת. נדמה לי שזו הוועדה המתאימה ביותר לדון בנושא.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת רון נחמן מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום; דקה מן המקום בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, בהסכם אוסלו, בהסכם הכלכלי, חתמתם, שהערבים מיהודה, שומרון ועזה יוכלו לעבור ולעבוד בישראל, עד 100,000 איש. מדוע אתם מסתירים את העובדה הזאת? מדוע אתם עושים את הסגר? אתם פוגעים בהסכם שחתמתם עליו. אני לא מסכים אף פעם לדעותיה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אבל תגידו דברים אמיתיים; למה אתם לא אומרים את האמת? חתמתם ש-100,000 ערבים מיהודה ושומרון יבואו להתפרנס. הרי אין מקורות פרנסה לא בעזה ולא ביהודה ושומרון. אחת מהשתיים: או שתקיימו את מה שחתמתם עליו ותהיו אמנים, או שתודיעו לעם שאתם פשוט לא אומרים אמת, וגורמים להונאת הציבור בשקט שיגרום לפיצוץ אדיר, לפיצוץ אטומי.

כמי שגר באותו אזור, אני יכול לומר לך, שהמדיניות שלכם תביא לפיצוץ. לא תהיה בקרוב כלכלה פלשתינית, ולכן אחת מהשתיים: או שתודיעו שאתם מקיימים את הסכם אוסלו, או שתספרו את האמת לעם. אני בעד זה שתקיימו את הסכם אוסלו, ושבתל-אביב יראו את 100,000 הערבים, ואז הם יבינו לאן הממשלה שלך גוררת את עם ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברת הכנסת גוז'נסקי, האם את מסכימה להעביר לוועדה?

אם כן, אנו עוברים להצבעה על העברת ההצעה לסדר-היום, בנוגע להשלכות הסגר הממושך ומדיניות הענישה, לוועדת הכלכלה של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

תשעה תומכים, ואליהם אני מצרפת גם את קולי – עשרה תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת שההצעה אושרה, והיא מועברת לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

הוויכוח סביב שאלת "הסירוב לפקודה"

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא, ובו יציגו שלושת חברי הכנסת את הצעותיהם, ואז תהיה תשובה משותפת של השר המקשר, השר משה שחל. חבר הכנסת דוד צוקר, להצעה לסדר-היום מס' 7255 – הנושא: הוויכוח סביב שאלת "הסירוב לפקודה". אחריו – חבר הכנסת חיים רמון, ואחריו – חבר הכנסת בנימין בגין.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, רוח עזה, רוח קדים מייבשת נושבת עלינו זה זמן, ובעיקר היום – מייד אסביר מדוע היום – מכיוון לשכונת הרבנים של מה שמתקרא הציונות הדתית. משבי רוח עזים אנטי-ממלכתיים, של רוח כופרת, מרדנית, מתקוממת, נושבת אלינו מכיוון חלק גדול מן ההתנחלויות. הרוח הזאת, המתקוממת, שאיננה מקבלת את מדינת ישראל כפי שהיא, כמסגרת דמוקרטית, נושבת ממורי ההלכה, מהרבנים שחלקם דיינים, אדוני השר, שבית-המדרש שלהם הוא "מרכז הרב", ואליהם הצטרפו אחרים – חלשי דעת, המשמשים דיינים בערים גדולות וקטנות בארץ הזאת.

אדוני השר, חברי הכנסת, לא על גבולות הציות אני מדבר, את הגבולות הללו יש למתוח עד קצה המושג הדמוקרטי של חופש הביטוי. לא על גבולות הציות אני מדבר, גם לא על זכות ההפגנה והמחאה החריפה נגד מדיניות ממשלתית כלשהי. לא נגד זה אני בא לטעון, כי גם זכויות אלה – זכות ההפגנה והמחאה החריפה – יש למתוח עד לקצה המושג של זכות ההפגנה. אלא שהמוזיקה שבוקעת היום מן הגרונות של הרבנים ותלמידיהם בישיבות ובהתנחלויות צריכה להדאיג את כל מי שלמד אפילו שיעור אחד – חבר הכנסת בגין – בתולדות האומה הזאת; על קמצא ובר-קמצא ועל שנאת חினם.

אני גם לא מדבר על זכות הסירוב של היחיד, לבצע או לא לבצע – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מדבר אלי. בעניין שנאת חינום, האגף הזה של הבית אינו הכתובת. הכתובת לשנאת חינום היא שם.

דוד צוקר (מרצ):

מייד נגיע לעניין שנאת החינום.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תלוי מתי. שר המשטרה אומר: תלוי מתי. מודה במקצת. תודה רבה לך, אדוני השר.

דוד צוקר (מרצ):

אני גם אינני מדבר על זכות הסירוב של היחיד לבצע פעולה כלשהי שאיננה מתיישבת עם מצפוני במידה שהוא יחיד וזו אכן פעולה מצפונית שאיננה מאורגנת. הזכות הזאת קמה וקיימת לכל אזרח במדינה חופשית, אם אותו אזרח מוכן לשלם את המחיר בגין האי-ציות הזה.

אם על כל אלה היה הוויכוח, על זכות ההפגנה ועל זכות הסירוב של היחיד, לא היה מדאיג את חברי הכנסת שום דבר ממה שמתרחש בשעות אלה ממש בלשכותיהם של הרבנים ובחצרות ההתנחלויות. אבל, חבר הכנסת בגין, בוא נדבר עכשיו על שנאת חינוך ועל קמצא ובר-קמצא. רבני ישיבות ההסדר סיימו לפני זמן קצר את ישיבתם. אדוני השר, הקשב היטב בבקשה, אם אתה מוכן, הם סיימו עכשיו את ישיבתם, לפני זמן קצר, ויש איסור תורה לפנות מחנות צה"ל; לא יישובים, לא התנחלויות. יש איסור תורה לפנות מחנות צה"ל, ואנו מאפשרים לחיילים – קובעת חוות הדעת, גברתי היושבת-ראש – לסרב פקודה.

כלומר, יצאה הוראה, פסק הלכה, היתר, מגוף שהתכנס לצורך העניין הזה, לשם כך בלבד, והוא מאפשר לחיילים לסרב לפנות, וקובע שזה לא על-פי ההלכה לפנות מחנות צה"ל; עוד לא יישובים.

אדוני השר, אבקש ממך לענות לי, האם לא מדובר פה בגוף ממריד, שעבר את הקו האדום, שבעצם מאפשר, קורא ופונה, יוצר את המסגרת המאפשרת לחיילים בצבא, חלילה באופן מאורגן, גוף מתקומם וממריד לסרב לבצע פקודות מן הסוג הזה. אמרתי מה עמדתי לגבי הזכות של היחיד לסרב פקודה, אם הוא מוכן לשלם מחיר על כך, אבל פה מדובר על עניין מאורגן ועל מסגרת.

האם הם מפנים את דבריהם אל חיילי ישיבות ההסדר? אני מציע שלא להיות שאננים נוכח העניין הזה. זה איננו עניין שמתיר מקום לשאננות. העמדה הזו איננה מותירה מקום לשאננות, והיא תובעת פתיחת פעולות, שכן מדובר פה בפעולת המרדה ברורה.

חבר הכנסת בגין, יש מי שמבקשים עכשיו – ואתה תצטרך להכריע איפה אתה – לקעקע את השיטה הדמוקרטית, על מנת לסכל את התהליך המדיני.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אל תדאג לי. תשמע עוד מעט את תשובתי.

דוד צוקר (מרצ):

אשמח, היא חשובה לי, משום שיש מי שמבקש לקעקע את השיטה הדמוקרטית, לפגוע בה, לשמוט את הקרקע תחת רגליה, כדי להכשיל את ההסדר המדיני. רבנים חניכי האסכולה הלאומנית הזאת מחנכים דור שעלול להיות דור מתקומם. בקריאות הללו היום ובמשך הימים האחרונים הם נותנים הכשר לפגיעה אנושה בצבא, בממלכה ובכלי הממלכה, במושג הזה שנקרא ממלכה. אלה רבנים

שקדושת האדמה חשובה בעיניהם פי שבעים-ושבעה מאחדות העם, אותו מושג שנישא רוממות על לשונם.

הרבנים והמתנחלים הללו יעדיפו לראות את קריסתה של השיטה הדמוקרטית, ובלבד שהדבר ישרת את עמדתם הלאומנית הדתית הקיצונית. סרבני משטר אלה – ואלה סרבני משטר – נוהגים כמי שיודעים שאין להם רוב, אין להם סיכוי לרוב ולעולם לא ישיגו רוב, ולכן הם דוחקים עצמם, כמעשה אופייני של קבוצת מיעוט קנאית, מתוך תסכול וייאוש עצום, לפינה קיצונית, מיואשת, קודרת וזועמת, אשר תעדיף להרוס את הבית עליה ועל שאר ישראל, ובלבד שלא יקום ולא יהיה פה הסדר מדיני.

זה איננו משחק, אדוני השר, חברי הכנסת, גברתי היושבת-ראש. זה איננו עניין פרטי שבין הקואליציה ובין הרבנים הללו ותומכיהם והמתקוממים בהתנחלויות. בדבר הזה לכל חבר פה בבית הזה, ודאי בסיעת הליכוד, יש עניין להעמיד את עצמו במקום מאוד מדויק; שלא יהיה שנוי במחלוקת, שלא יהיה מעומעם. כל חבר ליכוד, כל חבר צומת וחבר מפד"ל יצטרך לומר בהיר וצלול היכן הוא.

אני פונה אליכם, אני פונה אל חברי הכנסת של הליכוד. היום זה איננו רק ויכוח על אופי יחסינו עם העולם הערבי. זהו ויכוח על עצם קיומה של מדינת ישראל כמסגרת ריבונית דמוקרטית. על זה, בין השאר, הוויכוח. גם אם זה נראה היום קודר, נבואת ייאוש – לא. הוויכוח הוא גם על השיטה הדמוקרטית, לא רק על ההסדר המדיני. יכול אדם וצריך אדם, על-פי השקפת עולמו, להתנגד להסדר מדיני, אבל להעמיד את עצמו עם המדינה, עם הממלכה, נגד סרבני המשטר הללו, נגד סרבני הדמוקרטיה הללו.

כן, אתם כן חייבים להחליט אם במאבק הזה אתם עם חורשי הרעה על מדינת ישראל; במאבק הזה, אם אתם דוממים ואם אתם שותקים – אתם אתם. אין קולות רמים בקרב חברי הליכוד נגד התופעות המקוממות, הממרידות, המתסיסות הללו. אני מקווה – ואני אומר זאת בכנות – שהקולות הללו יישמעו עתה ברמה אחרי ההכרזות של היום.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

טעית עכשיו, כבוד חבר הכנסת צוקר, והטעית. נשמעו קולות מאוד ברורים גם מצד יושב-ראש הליכוד וגם מצד חברים – – –

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי שאני אינני שומע די קולות, וזה עניין – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

עניין מוזיקלי. הדעה ברורה לחלוטין בהחלטת לשכת הליכוד מהשבוע שעבר.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת בגין, באופן פורמלי אתה צודק לגמרי. אני רק אומר, שעכשיו זה עניין יומיומי, מאבק מתמיד, מתמשך, רצוף, שאיננו יכול להסתפק ולהתפרק מן האחריות ברגע שייאמר "קיבלנו החלטה של לשכת הליכוד". אנחנו זקוקים להצטרפות הפעילה הזאת במאבק נגד סרבני המשטר הדמוקרטי הללו.

אדוני שר המשטרה, את ראש הצפע הזה יש לקפד אם הוא חורג מגבולות המשחק הדמוקרטי המותר. ואמרת מה הם גבולות המשחק הדמוקרטי המותרים לדעתך, הכוללים בין השאר את זכותו של היחיד לסרב, אם הוא מוכן לשלם את המחיר על כך, אבל לא התארגנות לסירוב, שהיא הרבה למעלה ממרי – היא מרד, היא התקוממות. ומי שחורג מכללי המשחק הדמוקרטי אין לו מקום בקרב החברה הדמוקרטית, ואין מקום שייהנה מהמאפיינים של החברה הדמוקרטית.

אני משוכנע, אדוני השר, שיש לאסור מלחמה ומאבק – לא רק הקואליציה – נגד מי שסבור שהמשטר הדמוקרטי הוא איזה משחק מיותר מול עקרונות חשובים יותר של אדמה או של חזון. יש לאסור עליהם מלחמה, ואת המלחמה הזאת צריכים לאסור בחזית רחבה ככל האפשר, שתכלול את כל מי שמאמין שאפשר לנהל מאבק במדיניות הממשלה, חריף מאוד, אבל הכול במסגרות הדמוקרטיות.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת רמון איננו. חבר הכנסת בנימין זאב בגין, בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שהסדר התחלף, ועל-פי הסדר החדש חבר הכנסת רמון אמור לדבר אחרי. אני אומר זאת כדי שלא יפסיד את התור.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, עכשיו חבר הכנסת בנימין בגין, ואם חבר הכנסת רמון יגיע, נאפשר לו לדבר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בתגובה על האתגר שזרק באוזנינו לפני דקות מספר חבר הכנסת צוקר, אומר מלכתחילה: מי שמך, חבר הכנסת צוקר? מי הוא המדבר? אתה קבעת מבחן

שאני אינני מקבל אותו – שהמבחן לנכונות העובר על החוק לשאת בתוצאה ולשבת בבית-הסוהר – –

דוד צוקר (מרצ):

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שמעתי אותך – –

דוד צוקר (מרצ):

פעולת יחיד – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כן, פעולת יחיד. מייד אסביר. שמעתי בוויכוח דומה גם את חברתך לסיעה, חברת הכנסת נעמי חזן, אומרת אותם דברים. התנגדתי להם. אמרתי באותו עימות פומבי: אני יכול למצוא לך, חברת הכנסת חזן, 100,000 יחידים שיהיו מוכנים לשבת בבית-הסוהר. אבל שאתם תאמרו זאת לנו? אתה עולה על הבמה כאשר ראש הסיעה שלך, היום שרה בממשלה, במשך שנים עודדה בפומבי סירוב של יחידים, של עוד יחיד ועוד יחיד ועוד יחיד; אשת ציבור לא בלתי חשובה, והיא אמרה להם: תישאו במחיר האישי ותסרבו פקודה, ואל תבצעו. אני מציע צניעות כאשר עולה חבר כנסת מאותה סיעה ומסביר זאת לנו.

ועכשיו אסביר את היסוד.

דוד צוקר (מרצ):

רק לציין עובדה. ממי שהצבא ביקש ומערכת החינוך ביקשה בתקופת המאבק עם "יש גבול" ללכת ולדבר עם התלמידים – היינו אנחנו – –

היו"ר ע' מאור:

ועשינו זאת, ובכל זאת בכל בתי-הספר – –

דוד צוקר (מרצ):

הלכנו מבית-ספר לבית-ספר ומתנועה לתנועה דווקא בגלל השקפותינו במאבק הזה נגד "יש גבול".

זאב בנימין בגין (הליכוד):

האם טעיתי, חבר הכנסת צוקר, כאשר סברתי שה"אנחנו" הזה שלך אינו כולל את ראש סיעתך, חברת הממשלה שולמית אלוני?

דוד צוקר (מרצ):

השלמתי את התמונה, בסדר?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יפה. עכשיו אומר מה הוא היסוד. הנושא שרציתי לדבר עליו שונה במעט, אבל אסביר את היסוד. היסוד הוא מאמרו של הלל הזקן: מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך. וכיוון שלא קיבלנו אז את הקריאה הזאת לסירוב מהצד הזה, גם היום לא נוכל לקבל את הקריאה לסירוב פקודה מהצד השני. והיסוד הזה של מאמרו של הלל הזקן הוא יסוד השוויון. כיוון שהשוויון עומד ביסוד החברה שלנו, פירוש הדבר שאפשר לשנות דעתו של אדם רק על-ידי שכנוע, ואין להוסיף לשכנוע פעולה נוספת, משכנעת יותר, של הזרוע. ולכן אין לסכל את ניסיונה של הממשלה להוציא לפועל את מדיניותה אלא על-ידי שכנוע; לא על-ידי שום אמצעי אחר.

הדברים ברורים על-פי חוק-יסוד: הצבא. הצבא סר למרותה של הממשלה, הממשלה פוקדת על הצבא באמצעות שר הביטחון. חייל צריך למלא פקודה שהוטלה עליו. הזזת מחנות צה"ל ממקום זה למקום אחר בארץ-ישראל היא עניינו של הצבא, על-פי שיקול דעתה של הממשלה. זה אל"ף-בי"ת.

בכל זאת כדאי לבחון גם את הסביבה שאנחנו חיים בה. וכאן אני מגיע לנושא שעליו ביקשתי להציע את ההצעה הזאת לסדר-היום.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר המשיב כנציג הממשלה. אמנת אש"ף, כידוע לכול, קוראת להשמדת מדינת ישראל. השאלה היא, אם חשוב להביא לביטולה. התשובה הראשונית היא: נראה שכן, והמקור לתשובה הזאת, בין השאר, הוא עמידתו של ראש הממשלה מר רבין לפני כשנתיים על כך שראש אש"ף יאסר ערפאת התחייב בפניו בכתב שהוא יביא לביטולה של האמנה במועצה הלאומית הפלשתינית על-פי כלליה של אותה מועצה. אם כך, העניין הזה חשוב. אבל אני יכול להוכיח שבעיני ראש הממשלה, אדוני מר שחל, העניין הזה איננו חשוב. איך אני יודע שהוא לא חשוב? לו היה חשוב, היה ראש הממשלה מתנה את מסירת עזה ויריחו לשליטת אש"ף לפחות

בביטול האמנה הפלשתינית לפני חודש מאי בשנה שעברה. לא כך קרה. החלקים האלה של ארץ-ישראל נמסרו לידי הזדים האלה, בעוד אמנת הפשע בתוקפה המלא. אז אם כך – זה לא חשוב.

חמישה חודשים חשבתי שזה לא חשוב. ואז הגיע אמצע אוקטובר 1994. ב-16 באוקטובר 1994 הצהיר ראש הממשלה בכל זאת, כי "ישראל תתנה קיום בחירות בשטחים בביטול סעיפי האמנה הפלשתינית השוללים את זכות קיומה של ישראל וקוראים לחיסולה". אתה זוכר את ההצהרה הזאת?

רק לפני חודשיים, ב-16 במאי 1995, הוסיף מר רבין כאן בכנסת, לא במליאה, כי "בקשר לבחירות עולה מייד שאלת האמנה", והוא הסביר במשפטים אחדים, שלא יעלה על הדעת שיתייצבו לבחירות למועצה הפלשתינית, לרשות הפלשתינית, מי שמודיעים על כוונתם להשמידנו. אז זה חשוב? זה בכל זאת חשוב.

והנה באמת, בהתאם לאותו רושם שביטול האמנה הפלשתינית חשוב, התבשרנו בשבוע שעבר בכותרות ענק, בוודאי מודרכות, לאחר פגישת הסיכום פרס-ערפאת, כי האמנה הפלשתינית אכן תבוטל. אבל זה בכותרת. מסתכלים באותיות הקטנות: מתי היא תבוטל? – רק חודשיים לאחר הבחירות, במקרה הטוב. במלים אחרות, או בעברית פשוטה: "בוכרה פיל מישמיש". אז היא תבוטל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

איפה בוכרה?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מכיר את הביטוי הזה לא פחות ממני, ואפילו בצפון הנגב יש פה ושם מישמיש כדי שבבוכרה נוכל להיפגש שם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מישמיש זה בקיץ, לא בסתיו...

זאב בנימין בגין (הליכוד):

והתוצאה הראשונית של ההסכם הזה היא, שיתקיימו בחירות, שאש"ף ילך לבחירות בעוד תוכניתו המדינית היא האמנה הפלשתינית הקוראת להשמדת ישראל. ולזאת, אדוני השר שחל, הסכמתם. אז זה לא חשוב, אז כל העניין הוא עניין פשוט, רגיל – יבטלו, לא יבטלו. זה בכל זאת חשוב. איך אני יודע? כי ראש הממשלה מודיע בתוקף, שאם לאחר חודשיים, לאחר סיום הבחירות, אש"ף בכל זאת לא יבטל את האמנה הפלשתינית, אז הוא יפסיק את התהליך. הרי את זה כבר שמענו פעם, פעמיים ושלוש פעמים. נניח שלצורך העניין נאמין לו. נניח שאפשר להאמין לכם, דבר שהולך ונעשה קשה עם

החודשים החולפים. השאלה: איך תבוטל האמנה הפלשתינית? איך היא צריכה להיות מבוטלת אנחנו יודעים – רק בדרך אחת, ברוב של שני-שלישים מן החברים הרשומים של המועצה הלאומית הפלשתינית. אין דרך אחרת.

אבל, אני קורא בעיתון בשבוע שעבר – שני מנגנונים מוצעים, שניהם הבל ורעות רוח, איך תבוטל האמנה הפלשתינית. על המנגנון הראשון קראתי בעיתון "הארץ" ביום חמישי לפני שבוע, וזהו הטריק: לאחר הבחירות תיכון הרשות הפלשתינית והיא תאמץ חוקה, ומן החוקה ייעדרו הסעיפים הקוראים להשמדת מדינת ישראל הכלולים באמנה. איזה טריק. נניח שזה יקרה, האם בעקבות הבחירות אש"ף יבוטל, אש"ף יתבטל? ערפאת, שיהיה על-פי תוכניתכם ראש הרשות הפלשתינית, יפסיק להיות ראש אש"ף? על-פי הטריק הזה האמנה לא תבוטל, ערפאת ראש אש"ף, אמנת אש"ף בתוקף, ואתם יושבים עם אנשים שממשיכים על-פי תוכניתם לקרוא להשמדת מדינת ישראל. או שזה חשוב, אדוני, או שזה לא חשוב.

אבל, כבר למחרת, ביום ו' שעבר, שמעתי על הטריק השני וקראתי על-אודותיו בריאיון עם היועץ המשפטי של משרד החוץ, האדריכל המשפטי של הסכמי אוסלו וקהיר וההסכם הנוכחי. ומה הוא מסביר? הוא מסביר כך: אנחנו כנראה נרבה במספר חברי הרשות הפלשתינית, על-פי דרישתו של ערפאת, לא 20, לא 22, הרבה יותר. ומסביר היועץ המשפטי של משרד החוץ: כאשר הם יבחרו, הם באופן אוטומטי יכללו במועצה הלאומית הפלשתינית ויגדילו את הרוב התומך בביטול האמנה. זה רציני?

הדבר הראשון הוא כמובן שערפאת הצליח למכור לכם את הנימוק הזה כדי שירבו חברי הרשות הפלשתינית וייהפכו לפרלמנט לאמיתו של דבר.

אבל, אם משפטנות, אדוני שר המשטרה, ואתה משפטן, אז משפטנות עד הסוף. אני בטוח שאתה יודע, שסעיף 12 של תקנון המועצה הלאומית הפלשתינית קובע, כי שינוי הרכב המועצה גם הוא לא יחול אלא ברוב של שני-שלישים מחבריה הרשומים. משמע שאותו שליש חוסם המונע כביכול מערפאת לשנות את האמנה הפלשתינית בשנתיים האחרונות ימנע ממנו את שינוי הרכב המועצה על-פי הטריק שאתם זוממים יחדיו. הרי זה עורבא פרח, הרי כל זה שוויון כקליפת החומס. שום דבר זה לא שווה. אלא שאתם מנסים כמובן לעוות את עיני האנשים.

הטיפול הרשלני הזה באידיאולוגיה הפושעת של אש"ף, שאיננה משתנה וכנראה לא תשתנה, מעיד שמבחינתכם, ובוודאי מבחינת ראש הממשלה, כל העניין הזה איננו חשוב. ואם הייתי זקוק להוכחה, קיבלתי אותה אתמול. ובצער גדול, אני מוכרח לומר לך, אדוני שר המשטרה, גם בתדהמה. אתמול כאן בכנסת, גם כפי שפורסם, בוועדת החוץ והביטחון, אין כאן הדלפה, תקפנו את שר החוץ גם על הדברים האלה. שאלנו אותו: איך אתם תבטלו את האמנה הפלשתינית הזאת הפושעת? מדוע אינכם מביאים לביטולה? מדוע אינכם מסיקים מסקנה? זו היתה תשובתו של שר החוץ: בקשר לעניין האמנה – הוא אומר לנו – אני רוצה להודיע לכם, שאש"ף חדל להיות ארגון טרור והוא עכשיו מפלגה פוליטית. נקודה. זה הנימוק. זו ההנמקה. זהו הטיעון. איך הוא יודע ש"פתח" הפך להיות מפלגה פוליטית? – הוא שמע מיאסר בערב, בלילה, הוא יודע. הרי לפחות לפי ההיגיון שאתם ניסיתם להטיל על התהליך החל מ-9 בספטמבר 1993 הייתם צריכים לומר: אתם – "פתח" – מפלגה פוליטית, תוכיחו לנו. איך? – לפחות תבטלו את האמנה. האמנה לא מתבטלת, ושר החוץ, בשם ממשלת ישראל, מודיע לנו ש"פתח" הפך למפלגה פוליטית.

כן, חבר הכנסת צוקר, ברשות היושב-ראש, אבל אני ארצה עוד להוסיף.

דוד צוקר (מרצ):

מה תעשה אם האמנה תבוטל? מה המשמעות של זה לגביך?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מדבר עכשיו על בחינתך, לא על בחינתי. אני כבר יכול לומר לך, כפי שהבאתי בפני הבית, הרי כל זה באמת לא יועיל, כי כבר בחודש פברואר שנה זו, על-ידי הרשות הפלשתינית, על-ידי מיניסטריין ההסברה שלה, פורסם פרסום מס' 6: פליטים פלשתינים וזכות השיבה, והוא איננו אלא חזרה במהות על אמנת הפשע הפלשתינית הקוראת להשמדת ישראל. אבל, בכל זאת, לדידכם, מה שמגלה הדבר זה לא את פרצופו של אש"ף, את זה אני יודע. את פרצופכם הוא מגלה, את קלות הדעת, את ההטעיה.

ה"חמאס" ארגון טרור, ה"פתח" ארגון טרור. על-פי מומחי המודיעין, כל מה שקורה בחודשים האחרונים מבחינת פעילות או אי-פעילות ה"חמאס", פעילותו המופחתת, נובע מרצונו של ה"חמאס" לתת אתנחתה לערפאת כדי לאפשר לו השגת הישגים מדיניים. זאת לא המצאה שלי, כפי שאתה יודע, אדוני שר המשטרה.

גם לגבי ה"פתח" – אתנחתה, אתנחתה. ה"פתח" ארגון טרור, ה"פתח" נשבע להשמדת מדינת ישראל, אמנתו זו מוכיחה את הדברים האלה, ואתם בימים אלה גורמים לכך שה"חמאס" ממשיך לפעול, אינכם עומדים עוד על התביעה שה"חמאס" יפורק מנשקו, אינכם עומדים על התביעה שה"פתח" יפורק מאמנתו, ואתם – גם על-פי דבריך, אדוני שר המשטרה – ממשיכים בתהליך שבעקבותיו, חלילה, גם שכם וגם ג'נין וגם קלקיליה וגם רמאללה וגם בית-לחם וגם חברון ייהפכו למה שאתם יודעים שעה ויריחו כבר עכשיו, על-פי כל העדויות, על-פי הגדרת ראש הממשלה, ערי מקלט לרוצחים, על-פי הגדרת אלוף פיקוד הדרום, חממה לטרור.

על כן, הדרך הזאת שבה אתם הולכים כמעט שנתיים לאחר ההבטחות, שנתיים לאחר התקוות, שנתיים לאחר האשליות, שנתיים לאחר ההזיות, מוכרחה להוביל את כולנו, ערבים ויהודים, לטרגדיה גדולה של שפיכות דמים נמשכת על-ידי ארגוני הטרור, שאתם על-ידי משא-ומתן איתם מעודדים את פיתוחם, קידומם וחימושם לקראת השלב הבא במאבקם להשמדת מדינת ישראל. כך לא ייכון בארץ-ישראל לא ביטחון ולא שלום. תודה, גברתי היושבת-ראש. אני מודה לך על סבלנותך.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את השר המתאם, השר משה שחל, להשיב בשם הממשלה. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, הבית הזה נקרא, ולא בפעם הראשונה, לדבר על מה שמוגדר גבול הציות, או בשפה יותר עממית, הקריאות למעשה בלתי חוקי, או אם נרצה, אותן הכרזות המושמעות לאחרונה שאין לציית לפקודה. אין לקבל החלטה ואף פסקי הלכה של מי שמתיימרים להיות רבנים, האומרים וקוראים לחיילי צה"ל, שלא להישמע להוראת מפקדיהם אם תינתן להם פקודה לפנות מחנה צבאי או יישוב ישראלי.

אולי זה הנושא המרכזי שהיה מחייב את כל חברי הבית הזה להתכנס ולתת ביטוי, כל אחד ואחד – למחות, לגנות, להוקיע, לצאת נגד האמירות האלה, בלי קשר לזיקה הפוליטית, לא מימין ולא משמאל, ללא קשר להיותם דתיים או לא דתיים, אלא לעובדה שזאת הגנה על הדמוקרטיה, שהיא מחייבת כל אחד מאתנו.

לכן, שמחתי על דברי הפתיחה של חבר הכנסת בני בגין. אני משבח אותך היום זו הפעם השנייה. אני מקווה שזה לא יגרום לך נזק גם אצל אלה מחברריך, שלצערי הרב, חבר הכנסת בני בגין, אני חייב לומר שעם כל ניסיוני להיות אובייקטיבי, ואני איש פוליטי, לא האמנתי ולא העליתי על דעתי כי חברים בתנועה מכובדת כתנועת החרות יעלו על דל שפתותיהם התבטאויות כפי שהושמעו בסיעת מפלגתך לפני שבוע.

נואף מסאלחה (העבודה):

זה היה חבר הכנסת רון נחמן, לא הוא.

שר המשטרה מ' שחל:

לא העליתי על דעתי. אני חייב לומר גם כי חיפשתי הערה, ביקורת, נזיפה מצד יושב-ראש הליכוד, ולא מצאתי ולא שמעתי אותה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

טעית.

שר המשטרה מ' שחל:

לא טעיתי, אני לא חושב שטעיתי. אני גם שאלתי.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת בגין, מצוות אנשים מלומדה. הוא לא פתח חזית נגד הסרבנות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אל תהיה שופט – – – סיכום הישיבות. היה סיכום.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, אנחנו לא נגד סרבנות.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת רון נחמן, תיכף אגיע לביטויים האחרים. אני מייד מגיע לביטויים האחרים.

חבר הכנסת בני בגין העיר לי, ישבתי כאן לפניו, הוא העיר הערה על שנאה ואמר שאין לייחס אותה לחלק הזה של הבית. אינני יודע, בתקופה ההיא, או שהייתי צעיר מדי, או שלא הייתי בארץ, או שעדיין הייתי בגולה, אבל קראתי, ואני חייב לומר לך שכואב לי מאוד, לבי נחמץ כשאני רואה את ההתקפות שלוחות הרסן על ראש הממשלה, את ההתבטאויות שלא תיארתי לעצמי שייאמרו בתוך הבית הזה, וביניהם אנשים מראשי התנועה שלך. אתה תאמר לי שאין בהם שנאה? – שנאה ועוד איך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יש כאב גדול.

שר המשטרה מ' שחל:

לי אין כאב? אתה באמת חושב שכל החלטה שאדם מקבל הוא איננו מתלבט בה? אתה חושב שמחליטים החלטות במצבים אידיאליים?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כן.

שר המשטרה מ' שחל:

אין מצב כזה. אני לא מאמין שיש דבר כזה, לא בממשלה הזאת ולא בשום ממשלה. יש מצב כזה, אבל – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

פרופלורים זה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

– – –

היו"ר ע' מאור:

אני אפשרתי, חברי הכנסת – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם אמרתם: רוצח, רוצחים.

דוד צוקר (מרצ):

אתם מטפחים את המתנקש הבא ויודעים את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — — ארץ-ישראל. רוצח ורוצחים — — —

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת בגין וצוקר, מיציתם את קריאות הביניים באופן לא-פורמלי. אני מבקשת להפסיק.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הכול שם.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

טול קורה מבין עיניך.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק.

דוד צוקר (מרצ):

— — — הצבעה פוליטית.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

טול קורה מבין עיניך.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת צוקר ובגין, אני מבקשת להפסיק. תודה. אני מבקשת לאפשר לשר לדבר. חסל סדר קריאות ביניים.

שר המשטרה מ' שחל:

חברי הכנסת, הדיון הזה הוא רציני מכדי להפוך אותו לצעקות.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, אתה זוכר את הססמה "שרון רוצח"?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מציע ומבקש בלי קריאות ביניים. חבר הכנסת רון נחמן, אני מבקש ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בלי ציונים, אדוני. תואיל להימנע מחלוקת ציונים ולא יהיו קריאות ביניים. תאמר מה שיש לך לומר, אל תחלק ציונים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בגין, ברשותך.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בני בגין, הקשבתי לדבריך בשקט. תקשיב גם אתה לדברי בשקט, גם אם הם לא ימצאו חן בעיניך.

אם נתיר את המוסרות בסוגיה של ציות לפקודה חוקית של ממשלה נבחרת, נרופך את אחד החישובים המרכזיים של החברה הישראלית, כי גם צה"ל הוא אחד החישובים של החברה הזאת. אל ניתן יד לאי-ציות לפקודה בצה"ל.

דוד מנע (הליכוד):

אלי גבע.

רון נחמן (הליכוד):

מצנע.

שר המשטרה מ' שחל:

האם הייתם מוכנים – ואני אומר זאת לא רק לאנשי הליכוד, אלא לכל אלה מהימין שמאמצים כל מיני גישות, ולמטיפים למיניהם, לרבות פוסקי ההלכה – האם הייתם מוכנים לקבל את המושג "הפרת פקודה מטעמים פוליטיים"? האם נראה לך, חבר הכנסת בני בגין, שהיית מסכים שמישהו יסרב פקודה להיכנס למערב-ביירות, מי שלא יהיה?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כתבת את נאומך לפני ששמעת את דברי.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בני בגין, האם הפקודה לפנות את ימית היתה חוקית או בלתי חוקית? והיא ניתנה, חברי הכנסת רפי אלול ודן תיכון, על-ידי אנשי צבא, על-ידי שר ביטחון ששמו אריאל שרון. היא ניתנה על-ידי ממשלה לגיטימית, שנבחרה עם רוב של 10,000 קולות. איש מכם איננו קם מייד אחר כך ואומר: הס מלדבר כך. ולא מדובר ברבנים עלומי-שם, חבר הכנסת אבנר שאקי. ואתם, המפלגה הדתית-לאומית, איש מכם איננו קם להגיד מלה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זה לא מדויק.

שר המשטרה מ' שחל:

זה כן מדויק. אדרבה, יש לך עכשיו הזדמנות לומר את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם תעמידו אותנו למבחן?

דוד צוקר (מרצ):

כן, אתה תעמוד במבחן הזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

דוד צוקר (מרצ):

כן, אתה תעמוד במבחן הזה.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת שקט.

שר המשטרה מ' שחל:

האם צבא יכול לתפקד כשכל חייל מחליט מה הן המטרות – – –

דוד צוקר (מרצ):

מתוך המפלגה שלך זה בא, מתוך התומכים שלך זה בא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

– – – חבורת סרבנים, מקללים.

היו"ר ע' מאור:

אני אצטרך להתחיל לקרוא אתכם לסדר. חבר הכנסת בגין וצוקר, אני מבקשת להפסיק.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

שר המשטרה מ' שחל:

האם צה"ל יכול לתפקד כשכל חייל מחליט מה הן מטרות המלחמה? האם השבועה לצה"ל מתחלקת לכמה נוסחים לפי דפוס? ההצבעה המשפחתיים? האם לזה רוצים להגיע?

ידענו הסתה של המונים, הסתה פרועה עד לשליפת רימונים. אולם עכשיו מונח חדש בפוליטיקה הישראלית – הסתה של חיילים. כלומר, תהיה החלטה מדינית, ואז יבקעו קולותיהם של כמה פוליטיקאים ורבנים פוליטיים. החיילים ישאירו את נעליהם בחול. בכלל, אולי כדאי שהרמטכ"ל ייבחר בפריימריס לפי השיטה הזאת? אינני מזלזל בהבנתם הצבאית של הרבנים, אם כי רובה נרכשה באמצעים תיאורטיים.

צבא-הגנה לישראל הוא צבא העם, זה לא צבא של דתיים או צבא של חילונים, זה לא צבא של אוהבי ישראל ושונאי ישראל. לצבא הזה יש רק תפקיד אחד: לדאוג להגנה על מדינת ישראל.

ולא ניתן להשוות את גזירת המלך המקראית עם גזירת הממשלה, מסיבה פשוטה, חבר הכנסת שאקי: המלך לא היה נבחר, ואילו הממשלה היא ביטוי לבחירה ולרצונו של העם. תפסיקו להפחיד את החיילים הצעירים; הם מחוץ לוויכוח. תשאירו אותם בבית, אל תהפכו את הוויכוח הזה לתפיסה פוליטית, שבימים האחרונים יוצא לפיה כל בוקר וכל שעה פסק הלכה חדש.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שר המשטרה מ' שחל:

והבית הזה, לא על-ידי ויכוח, ידידי אבנר – ואני אומר לך ידידי – לא על-ידי ויכוח, לא בין ימין לשמאל, אלא על-ידי אחדות, כל הבית הזה צריך לקום ולהוקיע אותם ולהגיד להם: הס מלדבר.

ההיסטוריה של העם הזה הראתה הרבה דברים, אבל לא ההיסטוריה העתיקה, אני מדבר על הימים האלה. היה כאן דיון בעניין ימית, היה כאן חנן פורת, ומנעו מכוחות צה"ל להיכנס. וצה"ל נכנס בכוח. והיה נאום של ראש הממשלה אז, מנחם בגין, זיכרונו לברכה, אחד הנאומים המרתקים בעיני, החשובים ביותר שהיו. היה נאום על דמוקרטיה, והוא אמר את הדברים. אני מניח שהוא עשה את מה שעשה מתוך כאב רב, כפי שהממשלה הזאת צריכה להחליט החלטות מתוך דאגה לעם ישראל.

חבר הכנסת בני בגין, מותר לי להגיד לך: גם אני אזרח, גם לי יש רגש, גם אני אדם. מה החלוקה הזאת שעשיתם לעצמכם, המחנה הלאומי? מי אתם שתבואו ותגידו – אנחנו לאומיים, הם לא? בתי-הקברות מחולקים כך על בסיס מפלגתי? מי אתם שתגידו את זה? מי שמכם? מי נתן לכם את הגושפנקה – קולות הבוחרים? מישו ייפה את כוחכם לדבר בשם המחנה הלאומי? סממת בחירות נלוזה, שהיתה צריכה להביא לתמיכה ב-1981, הפכה להיות כאן אצבע מאשימה נגד מחצית העם, ואולי רוב העם.

רון נחמן (הליכוד):

נגד מחנה השלום.

שר המשטרה מ' שחל:

מי אתה שתגיד לי את זה? מי שמך שתבוא ותקבע כך? ואיך אני אביט בעיני ילדי אחרי הקריאה הזאת?

אתם באים ואומרים: לא קרה שום דבר, נוסח הוויכוח היה כפי שהיה. כך היה? כך אנחנו נהגנו?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יותר גרוע.

שר המשטרה מ' שחל:

בשום פנים ואופן לא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם לא השתמשתם — — — אתה לא זוכר?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בני בגין, אני מבוגר ממך ואני ותיק ממך בבית הזה. בשום פנים ואופן לא, מעולם לא היה. אני אומר לך: מעולם לא היה.

רון נחמן (הליכוד):

היה גם היה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה באמת צעיר, אדוני, אתה באמת צעיר.

שר המשטרה מ' שחל:

מעולם לא היה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה באמת צעיר, מאוד צעיר.

שר המשטרה מ' שחל:

מעולם לא היה. אמרתי: אני מבוגר ממך, ואני בהחלט מבוגר ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ובכל זאת צעיר.

דוד צוקר (מרצ):

אל תגזים.

שר המשטרה מ' שחל:

אתם באים ואומרים דברים שלא נשמעו. אני ראיתי את ההפגנה ליד ביתו של ראש הממשלה. אף אחד מכם לא קם לבוא ולדבר על הכאפייה. הרי בסך הכול אלה ילדיכם, חבר הכנסת אבנר שאקי, ואני חושב שזה נוער מצוין. תאמינו לי, בכל הלב אני אומר כך.

דוד צוקר (מרצ):

איזה מצוין? למה אתה מחניף להם?

שר המשטרה מ' שחל:

אבל אתם מובילים אותו. בני 14 באים אלי ליד הבית ומפגינים, עם הכיפות הסרוגות. ואני שואל את עצמי: זהו חינוך, שהם ישימו את הכאפייה על ראשו של יצחק רבין? הרמטכ"ל? מגיל 17 הוא שירת את המדינה הזאת. איש מכם לא קם להגיד לילדים האלה, למען חינוכם, למענם הם: אל תעשו זאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא אמת, לא אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

לא דיברתי אליך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הדברים האלה לא אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

לא דיברתי אליך.

— — — איש מכם

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אל תאמר "איש מכם". אתה לא מדייק.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא שמעתי לא מחבר הכנסת יהלום ולא מחבר הכנסת שאקי ולא מחבר הכנסת זבולון המר, לא שמעתי מלה אחת, אמירה אחת, צפצוף אחד, הערה אחת. לא שמעתי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

"לא שמעתי" אינה ראיה.

שר המשטרה מ' שחל:

לא שמעתי, לא שמעתי.

דוד צוקר (מרצ):

— — — הם באו להפגנות שלכם. מי הפגין בכפר-סבא אם לא אותו כוח רע?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם פנאטים מסוממים, הם מסוממים מפנאטיות.

שאול יהלום (מפד"ל):

הם לא מעשנים סמים כמו נוער מרצ באופקים.

שר המשטרה מ' שחל:

איזה דמיון חולני.

רפאל אלול (העבודה):

מה זה, מה זה? עד לאן?

שר המשטרה מ' שחל:

איזה דמיון חולני יכול לחשוב שראש הממשלה מוביל בכוונה לקראת אסון. והמלה "בכוונה".

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא בכוונה.

שר המשטרה מ' שחל:

בכוונה. אתם אומרים את זה, אתם אומרים את זה. מדוע אתה חושב, חבר הכנסת בני בגין, שרק לך יש מונופול על האמירות? בן-אלישר לא יודע לדבר? חבריך האחרים לא יודעים? ואני לא רוצה להזכיר שמות של חברי כנסת נוספים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה אוהב את בן-אלישר, אני יודע.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בהחלט אוהב אותו, מפני שאני "אוהב" את כל אלה שמתחסדים ונוהגים בצביעות, בלי אחריות; מסיתים את העם, מדברים אתו מהבוקר.

דן תיכון (הליכוד):

עזוב.

שר המשטרה מ' שחל:

יש ויכוח, זה ויכוח לגיטימי, הוא היה במשך הרבה מקרים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

רבין לא מסית? – – – זאת לא הסתה?

שר המשטרה מ' שחל:

אבל אני אומר לכם: הישיבה באופוזיציה הביאה אתכם למצב שרובכם, לא כולכם – אינני מדבר בהכללה – חלק גדול מכם איננו יודע מה היא אחריות, איננו יודע מה הוא עושה – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

לכם יש אחריות?

שר המשטרה מ' שחל:

– – איננו יודע איזה נזק יכול להיגרם. אני יודע שהממשלה הזאת, חבר הכנסת בני בגין, דואגת לביטחון תושביה – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

שקר, שקר, שקר.

שר המשטרה מ' שחל:

– – ובראש ובראשונה תושביה שנמצאים באזורי יהודה, שומרון ועזה, יום ולילה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

על מה אתה מדבר?

שר המשטרה מ' שחל:

אתה יכול להגיד מה שאתה רוצה. אני יודע יותר ממך, אני נמצא שם. לפחות אני מבטא את תחושותי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה אמרת שלא יהיה ביטחון לעפולה ולכפר-סבא.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

שר המשטרה מ' שחל:

אמרתי כי נדרש, ונעשה ותוקן.

דוד צוקר (מרצ):

הרב דרוקמן שומר עליהם, הרב שפירא שומר עליהם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

הסכם הביניים האמור להיחתם עם הפלשתינים נערך ומובל על-ידי ממשלה נבחרת.

שאול יהלום (מפד"ל):

שמפקירה יהודים.

שר המשטרה מ' שחל:

הנה, זה חלק מהביטויים, חלק מההסתה. זו בדיוק הדוגמה שהבאתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

מפקירה יהודים, מפקירה יהודים.

שר המשטרה מ' שחל:

ואני רוצה לומר לך: הרי ההיסטוריה תשפוט. היא לא תיתן לך ציון גבוה, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אולי לך לא?

שר המשטרה מ' שחל:

אני אומר לך: היא לא תיתן לך, לא בגלל דעותיך – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

למה אתה בטוח שלך לא?

שר המשטרה מ' שחל:

לא בגלל דעותיך, אלא בגלל השנאה המבעבעת ממך בכל אמרה, בכל התייחסות.

שאול יהלום (מפד"ל):

לנו יש שנאה? אתם מפלים יהודים ולנו יש שנאה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא בגלל דעותיך אלא בגלל השנאה; שנאה אמיתית, שנאה ממשית, שנאה שמקבלת ביטוי בכל מעשה. זאת הבעיה.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

הפלשתינים התחייבו לבטל את האמנה. חבר הכנסת בני בגין, אתה יכול לבוא ולזלזל ולהגיד את כל מה שאתה אומר. האמת היא שעמדת כאן במבחן של מה שנקרא משפטנות מעולה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — — אתה הורג אותי.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אתקן את זה בשבוע הבא.

על-פי הסיכומים במסגרת הסדר הביניים תהיה התחייבות מפורשת שהיא בשבילנו תנאי, שהאמנה תבוטל על-ידי המועצה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אחרי הבחירות.

שר המשטרה מ' שחל:

חודשיים מהבחירות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אז איך יהיו הבחירות? על איזה מצע?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בגין, אני מבקשת. אדוני השר, אנחנו צריכים לעבור להצעות האחרות ולהצביע.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בני בגין, אפשר להתווכח על התוקף, והאם להאמין או לא להאמין. אגב, בעיני, ואני אומר זאת כי האמנתי עוד לפני שהיה לנו משא-ומתן עם הפלשתינים, שתנאי שלנו צריך להיות ביטול האמנה הפלשתינית בכל הנוגע להכרה לא בקיומה של ישראל אלא בזכותה של ישראל להתקיים. יש שוני בין שני הדברים, מי שיודע את ההבדל. כמו כן, ביטול הסעיפים הקוראים להשמדה, וכן הלאה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אז מה קרה לך?

שר המשטרה מ' שחל:

יש טענה של יאסר ערפאת, שבמסגרת המועצה הקיימת אין רוב של שני-שלישים. יש גם בעיה אחרת, אנחנו לא היינו מוכנים לתת לכל חברי המועצה להיכנס לכאן מסיבות שונות. חלקם דרושים על-ידינו לחקירה, חלקם שייכים לחזיתות הסירוב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אז מה יהיה אחרי הבחירות?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שר המשטרה מ' שחל:

המועצה, שהיא הצד החוקי להסכם, מתחייבת לבטל, ובנוסף כתוב העונה על דרישותינו. אם היא לא תעשה כן, זו תהיה הפרה יסודית של ההסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ועד עכשיו לא היתה הפרה.

שר המשטרה מ' שחל:

בידינו בהחלט לתבוע שלא להמשיך בהסדר אם הם לא יעשו כן.

כאשר באים אליך ושואלים אותך, האם אתה מוכן לתת לנאיף חוואתמה להיכנס, כן או לא, אני הייתי מוכן לתת לו להיכנס כדי להביא אותו לדין. לדעתי, הוא דרוש לנו להעמדה לדין. אבל, לתת לו להיכנס, לו ועוד לכמה חברים אחרים כמוהו, ולתת להם חסינות שיוכלו גם לצאת, לזה לא היינו מוכנים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אז מה יהיה חודשיים אחרי הבחירות?

שר המשטרה מ' שחל:

תהיה מועצה נבחרת, והיא תבטל את האמנה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מתי?

שר המשטרה מ' שחל:

חודשיים אחרי בחירתה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תיבחר מועצה חדשה?

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, מה הצעתך?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בני בגין, אני הקשבתי קשב רב לדבריך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

די שאתה מטעה אותי, למה אתה מטעה את עצמך?

שר המשטרה מ' שחל:

אתה רוצה לדעת למה לבי עליך? בנקודה אחת – איך אפשר לחיות עם תפיסת עולם כל כך פסימית, שבה אין תקווה לא היום ולא למחר. בכל דבריך לא היה דבר אחד – ולא מהיום – הנוגע לפתרון. איש מכם איננו מציע פתרון. אנחנו כן מנסים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתם מהמרים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

אם מוסר ההשכל מהדיון הזה יהיה קצת יותר כבוד וקצת יותר ריסון, דיינו בשתי ההצעות לסדר-היום.

אני מציע להעביר אותן לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

דוד צוקר (מרצ):

אני מסתפק בדברי השר.

רון נחמן (הליכוד):

יש לי הצעה אחרת.

שר המשטרה מ' שחל:

אם חבר הכנסת בני בגין מסתפק גם הוא, אני לא מתנגד.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בגין, האם אתה מסתפק בדברי השר?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, איך אני יכול? הרי שמעתי את דבריו. לולא שמעתי אולי הייתי מסתפק, אבל מאחר ששמעתי, אינני יכול להסתפק.

היו"ר ע' מאור:

אם כך, חבר הכנסת דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בגין. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני ביקשתי – – –

היו"ר ע' מאור:

אתה לא יכול. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשנת 1988 החליטה המועצה הלאומית הפלשתינית, בכנס אלג'יריה, להכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא היה ולא נברא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה היה וזה נברא ואתה מטעה וטועה. זה כתוב במסמכים הרשמיים, אני אראה לך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא היה ולא נברא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה היה עוד לפני הסכם אוסלו. המועצה הלאומית הפלשתינית, בהחלטתה מ-15 בנובמבר 1988, החליטה שתי החלטות חשובות: החלטה ראשונה, להכיר בזכות הקיום של מדינת ישראל – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא היה ולא נברא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – החלטה שנייה, החלטה על הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא היה ולא נברא.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה היה וזה פורסם, ואני יכול להביא לך את זה. אני אביא לך אסמכתה. אני יודע יותר טוב ממך מה שפורסם. אני יודע על הוויכוח שהיה בציבור הפלשתיני על הנושא הזה.

בהסכמי אוסלו התחייב אש"ף להכיר במדינת ישראל ולבטל, לא את כל האמנה הפלשתינית, אלא אותם שני סעיפים שלא מכירים בזכות הקיום של מדינת ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

רק שניים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שני סעיפים. הם מתייחסים לנושא של אי-הכרה במדינת ישראל. הם לא חייבים לבטל את כל האמנה הפלשתינית.

אבל, כפי שממשלת ישראל בגלל נסיבות ישראליות לא יכולה היום לממש את כל הסכם אוסלו לפרטיו ולמועדיו, גם אש"ף היום מתקשה בגלל סיבות פלשתיניות, כי אין רוב היום לאש"ף בתוך המועצה הלאומית הפלשתינית.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אמרת שיש לו רוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש לו רוב בתוך העם הפלשתיני, אבל לא בתוך חברי המועצה, שהם לא נבחרים היום. לכן באה ההחלטה להביא את הנושא הזה לאחר הבחירות הדמוקרטיות להחלטה דמוקרטית בתוך העם הפלשתיני, בתוך המועצה הלאומית הפלשתינית לביטול אותם סעיפים. אש"ף יכול למלא אחרי ההתחייבויות הללו, אבל רק אחרי יישום בפועל של ההיערכות המחודשת כפי שיוסכם עליה במשא-ומתן.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לסיים. תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מי שדורש היום מערפאת לבטל אותם סעיפים בהעדר מרבית חברי המועצה הלאומית הפלשתינית שישראל לא מאפשרת להם להיכנס לשטחים, הוא אומר "לא" להסכם השלום. לכן צריך לתת ארכה לערפאת כדי לבצע בפועל אותה החלטה על ביטול הסעיפים במועצה הלאומית הפלשתינית. אני מאמין שזה יקרה למגינת לבו של חבר הכנסת בני בגין, שרוצה לטרפד את כל תהליך השלום ומתנגד להסכם אוסלו.

על כן אני מציע להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום של הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת בגין, האם אתה מוכן שהצעתך תועבר לוועדת החוץ והביטחון?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו מצביעים על העברת הנושא של חבר הכנסת בגין – – –

דן תיכון (הליכוד):

תבקש דיון במליאה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

סליחה, גברתי היושבת-ראש, אני חושב שיש לנו סיכוי להעביר הצעה על דיון במליאה, ולכן אני מציע זאת.

היו"ר ע' מאור:

אחרי שהסכמת לוועדה?

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אם הוא רוצה דיון במליאה, אני לא מתנגד. בדיון כזה יש לי עוד הרבה מה להגיד.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, אנחנו מצביעים, בהסכמת השר, על דיון במליאה בנושא האמנה הפלשתינית, ביטול הסעיפים. בבקשה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 19

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ז"ב בגין בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

19 תומכים, חמישה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההצעה תידון במליאת הכנסת.

הצעה לסדר-היום

ועדת חקירה לעניין ילדי תימן

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, מאחר שהצעת חוק חסינות חברי הכנסת טרם הגיעה אלינו, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אנחנו מקווים שלאחר מכן יתחיל הדין.

אני מזמינה את חבר הכנסת אריה גמליאל בנושא ועדת חקירה לעניין ילדי תימן; הצעה לסדר-היום מס' 7271. ישיב השר שחל. אנחנו מעריכים שבתוך כרבע שעה תונח הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית על שולחן הכנסת.

בבקשה, חבר הכנסת גמליאל.

אריה גמליאל (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, ברצוני להודות לחברי הכנסת הנוכחית אשר תמכו בהקמת ועדת חקירה ממלכתית לגילוי ילדי תימן וחתמו על עצומה לראש הממשלה. כמו כן, ברצוני להודות ליושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת יהושע מצא, לחברי ועדת הפנים, ליושב-ראש ועדת העלייה והקליטה, חבר הכנסת זיסמן, ולחברי הוועדה, אשר החליטו פה-אחד על הצורך להקים ועדת חקירה ממלכתית, ואף פנו לראש הממשלה בעניין זה. ברצוני להודות גם לראש הממשלה, מר יצחק רבין, אשר החליט להקים את הוועדה, מה שלא עשו ממשלות קודמות. אני מודה גם לכל מי שסייע ונתן ידו לכך, לשרי הממשלה, בעיקר לשר המשפטים ולשר התחבורה.

ואכן, ועדת החקירה החלה את עבודתה ושמעה עדויות שונות. אלא שצריך להזהיר את יושב-ראש הוועדה, שלא ישתמע מהערותיו לעדים השונים שכבר יש לו עמדה בנושא ויש לו דעה קדומה. על-ידי כך הוא מאבד את אמינות הוועדה, ומסקנותיה לא יתקבלו. כל המאמצים שנעשו עלולים לרדת לטמיון. לא יהיו שום תקווה, תוחלת ותועלת ממסקנות ועדת החקירה.

הנני פונה בזה ליושב-ראש הוועדה ולחברי הוועדה לא רק לשמור על אובייקטיביות, שזה דבר המובן מאליה ואין צורך להזכירו, אלא גם ובעיקר להיזהר ולהישמר מביטויים ומהערות אשר עלולים להיראות בעיני הציבור כנקיטת עמדה מראש.

יתירה מזו, לדעתי, חובה על הוועדה להזמין את ההורים המאמצים, אשר נתגלו בעקבות העדויות שנאמרו בפני הוועדה. אסור בשום אופן לנקוט סלחנות כלפי ההורים המאמצים, כפי האווירה שמנסים להשליט, שאין לדבר עם ההורים המאמצים, במיוחד לאור הפנייה של הילדים שנגזלו מהוריהם ונמסרו לאימוץ. אף שאנחנו מבינים לרגשותיהם, שהם אינם רוצים לפגוע במשפחות שטיפלו בהם, מכיוון שהחשד הוא שגם המשפחות המאמצות היו שותפות לפשע של גנבת ילדים, צריכים לברר ולמצות את האמת עד תומה ולחקור אותם, כדי לגלות כיצד נעשו המעשים הנוראיים האלה. גם אם הם טיפלו בילדים במסירות וטיפחו אותם, אין מצווה זו מכסה על עבירה של גזלת ילד מהוריו, ואם הם היו שותפים לפשע כזה, הם גם כן צריכים לתת את הדין על כך.

כמו-כן יש להזמין את הילדים המאומצים, לחייב אותם לבוא בפני הוועדה ולהעיד אותם, אף אם אין הם מעוניינים בכך, כיוון שגילוי האמת, בירורה ומיצויה גוברים על האי-נעימות של הילדים המאומצים, אשר אינם רוצים לפגוע במשפחות המאמצות.

בלי עדויותיהן של המשפחות המאמצות ועדויותיהם של הילדים המאומצים, הוועדה לא תגיע לשום מסקנה ברורה ולא תשיג את היעדים שלשמן הוקמה.

אני פונה ליושב-ראש הוועדה ולחברי הוועדה לראות את החשיבות הגדולה וההיסטורית של תפקידם בגילוי האמת של הפרשה הכאובה והנוראה הזאת, ואני קורא להם לקיים בעצמם: "לא תגורו מפני איש" ולראות בעיניהם את האיסור החמור שנאמר בתורה: "וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת". זו עבירה חמורה, והעוון של מכירת יוסף, סבלנו ממנו קשות. חז"ל אומרים, שבגלל עוון מכירת יוסף נהרגו עשרה גדולים. ולכן, זו שעה היסטורית, והוועדה צריכה לנצל את השעה הזאת ולהגיע למסקנות הברורות ולא לפחד ולא לירוא מאף אחד ולהגיע למיצוי האמת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת הכנסת. הצעת החוק הזאת תידון בסעיף הבא, ולפני הנושא "צאלים ב' והשלכותיו".

ועוד הונחה, לקריאה ראשונה, הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון) (שינוי סכום הפיקדון וסכום המענק), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת רענן כהן, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

הצעה לסדר-היום

ועדת חקירה לעניין ילדי תימן

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את שר המשטרה, השר המתאם, השר משה שחל.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, נושא היעלמם של ילדי תימן הוא נושא כאוב למשפחות רבות בישראל, ואין סוף לטרגדיות האנושיות סביב אותה פרשה. אין ספק שהגיעה העת לחקור את הפרשה ולחשוף את האמת בנוגע לאותם ילדי תימן, שעלו מתימן בשנות ה-50.

החשיבות הגדולה של הנושא הביאה את הממשלה להחליט ולהקים ועדת חקירה ממלכתית, על-פי חוק ועדות חקירה, בעניין פרשת היעלמם של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954. בעקבות החלטת הממשלה ביום 8 בינואר 1995 מינה נשיא בית-המשפט העליון, כבוד השופט שמגר, את שופט בית-המשפט העליון בדימוס, מר יהודה כהן, לראשות הוועדה.

אני מקווה שאני לא מפריע לחברי הכנסת רון נחמן ומאיר שטרית. לי נדמה שאני מפריע לכם, ואני מבקש את סליחתכם.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת שטרית ונחמן, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

הישיבה הפומבית הראשונה של הוועדה התקיימה ב-7 ביוני 1995, ומאז מקיימת הוועדה דיונים סדירים בימים שני עד רביעי בשבוע. מרכז ועדת החקירה פרסם מודעות באמצעי התקשורת השונים, שבהן התבקשו אנשים בעלי מידע בנושא לפנות לוועדה ולבוא להעיד בפניה.

מאז 7 ביוני ועד היום הוגשו כ-150 תיקים, ומהם כבר נדונו כ-75 תיקים, ובהם עדויות שונות.

חבר הכנסת רון נחמן, לא תשכנע את חבר הכנסת שטרית שיוותר, אני אומר לך.

רון נחמן (הליכוד):

אנחנו נשכנע אותו.

שר המשטרה מ' שחל:

יש לציין, כי כל הדיונים של הוועדה מתנהלים באולם פתוח, בפני הקהל, והם פתוחים לסיקור התקשורתי. דיוני הוועדה עוד לא הסתיימו, והוועדה עדיין לא הגישה את מסקנותיה. לכן אינני חושב שיש מקום לדון בממצאי הוועדה לפני שתתבצע החקירה עד תום.

אני סמוך ובטוח, שוועדת החקירה הממלכתית עושה את מלאכתה בצורה הטובה ביותר ושהאמת תצא לאור בסופו של דבר.

גברתי היושבת-ראש, לי נדמה שהדרך הטובה ביותר לטפל בהצעה הזו לסדר-היום היא להסתפק בתשובתי. אם חבר הכנסת הרב גמליאל יסכים לכך, לי נדמה שזה יהיה המוצא הנאות.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה, אדוני השר.

האם חבר הכנסת גמליאל מסתפק בתשובת השר?

אריה גמליאל (ש"ס):

כן.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנו עוברים לדיון בהצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני מבינה שההצעה מוגשת על-ידי ועדת הכנסת. אם כן, אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, להציג את הצעת החוק. לאחר מכן יתחיל הדיון בהסתייגויות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אנחנו פותחים בזה דיון שיאריך כאן כמה שעות בהצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995.

הצעת החוק הזו מהווה מיזוג של שתי הצעות חוק: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18), שנדונה בקריאה ראשונה ביום י"ח באב התשנ"ד – של חבר הכנסת אורי אור; והצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 19), שנדונה בקריאה ראשונה ביום ד' בניסן התשנ"ה, 4 באפריל 1995 – של חברי הכנסת רענן כהן ומאיר שטרית.

בהתאם לסעיף 122 לתקנון הכנסת, החליטה ועדת הכנסת לאשר את מיזוג שתי הצעות החוק הללו ולהביאן כהצעת חוק אחת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, והנה הצעת החוק הזו מוגשת היום, 12 ביולי 1995, י"ד בתמוז התשנ"ה, בצירוף הסתייגויות, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, הצעת החוק הזו הינה מילוי ומימוש של רעיון שמלווה את הכנסת כבר שנים רבות. החל בכך חבר הכנסת מיכה רייסר, זכרו לברכה, שהביא לכנסת הצעת חוק שתכליתה מניעת כפל עיסוק, ואכן הוא העביר אותה והיא הפכה לחוק עוד בימי הכנסת האחת-עשרה.

אחר כך באה הכנסת השתים-עשרה והפכה את הצעת החוק הזו על פיה, ביטלה אותה, שינתה אותה, החליטה לאפשר מחדש כפל עיסוק לחברי הכנסת, ובלבד ששכרם יהיה לא יותר ממחצית השכר שהם משתכרים כאן בכנסת. ומאז תחילת ימי הכנסת השתים-עשרה ועד ליום זה, כלומר שלהי הכנסת השלוש-עשרה, עבדה הכנסת במונחים של כפל עיסוק, כפל תפקיד, תפקידים נוספים של דירקטורים של חברות בשכר, תוך הרשאה להשתכר, לקבל תמורה או שווה תמורה, עד לגובה מחצית השכר שמקבל חבר הכנסת מהכנסת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה החוק.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה החוק.

והנה כמה חברי כנסת, שאני יכול להזכיר אותם כאן, כמו חברי הכנסת רחבעם זאבי, אבי יחזקאל, אורי אור וחגי מירום, הניחו הצעת חוק שעניינה ותכליתה מניעת כפל תפקידים של ראשי רשויות מקומיות וחברי כנסת. חבר הכנסת אורי אור הניח את הצעת החוק שלו, שעניינה מניעת אפשרות שחבר הכנסת יהיה דירקטור בחברה פרטית או אחרת; והצעת החוק הנוספת, שאנחנו דנים בה כיום, של חבר הכנסת רענן כהן וחבר הכנסת מאיר שטרית, עניינה המרכזי הפסקת כפל עיסוק, כפל תפקיד.

מאז עלה הרעיון הזה וועדת הכנסת החלה לדון בסוגיות השונות הקשורות לכפל התפקיד וכפל העיסוק, החל מאבק קשה ביותר פה, בתוך הכנסת ומחוץ לכנסת, בין אלה הטוענים נגד הפסקת כפל העיסוק לבין אלה הטוענים בעד הפסקת כפל העיסוק והתמקדות חבר הכנסת בעבודת הכנסת בלבד.

המאבק הזה, ספק בעיני אם היה קורם עור וגידים ומביא אותנו לאפשרות לעמוד כאן היום בקריאה שנייה ובקריאה שלישית אילולא הונחה על שולחן ועדת הכנסת במהלך החודשים האחרונים העבודה, או אולי נאמר, אלמלא הונחו מסקנות ועדת פרופסור אריאל רוזן-צבי ושני שותפים לו, ובהמלצת ועדת הכנסת הוצא כל נושא השכר והעיסוק מן הכנסת כדי שוועדה ציבורית תמליץ עליו. ואכן, ועדת רוזן-צבי המליצה באופן חד-משמעי שתי המלצות חשובות ביותר – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מירום, אם תרשה לי לברך את האורחים החשובים שיושבים אתנו – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בבקשה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברי הכנסת, אני מברכת בשמי ובשמכם את נגידת הבנק הרוסי המרכזי, הגברת טטיאנה פרמנובה ואת נשיא איגוד הבנקים הרוסי, מר ויקטור גרשנקו, ואת מלווייהם המבקרים היום בכנסת ויושבים ביציע האורחים.

אורחינו הגיעו לארץ לקיים דיונים עם ראשי המשק והכלכלה בארץ ולקדם את שיתוף הפעולה בין שתי המדינות. אני מאחלת לאורחים ביקור פורה, ומקווה כי שיתוף הפעולה ילך ויגבר. ברוכים הבאים. בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה לך, גברתי היושבת-ראש. חבר הכנסת שטרית, אני רוצה לספר לך מה היו שתי ההמלצות המרכזיות בדוח ועדת רוזן-צבי – – –

משה נסים (הליכוד):

שתי ההמלצות, לא "שני".

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אמרתי: שתי. אמרתי שני? אני מצטער מאוד; אני מקפיד מאוד על אמירת זכר ונקבה בעברית. אנחנו נשאל את הקצרנית אם גם היא הבחינה שאמרתי "שני" ולא "שתי". מה אמרתי? היא לא הבחינה.

אני מודה לך. אתה שומע, חבר הכנסת שטרית, מה היו שתי ההמלצות המרכזיות אשר היו בוועדת רוזן-צבי? – ההמלצה הראשונה היתה שחבר הכנסת יחדל מכפל עיסוק וכפל תפקיד. חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מפריע לי.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני ממשיך.

היו"ר ע' מאור:

ברשותכם. את הבדיקה הזאת – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה מפריע; זה עושה רעש. לך זה לא מפריע, אני מבין.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אני אומר שזה לא מפריע.

רפאל אלול (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):

להיפך, אני אומר שהוא לא מפריע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ההמלצה הראשונה היתה ההמלצה האומרת להפסיק, מייד, כפל עיסוק וכפל תפקיד ולהתרכז בעבודת הכנסת. יש חשיבות מוסרית רבה לכך שההמלצה הזאת יצאה מאת ועדה ציבורית של אנשים בעלי מעמד ציבורי שאינם חברי כנסת, ואשר הציעו דבר שהוא נכון מאוד ביסודו. על חבר הכנסת להתמקד ולעסוק בעבודה בכנסת, לייצג את שולחיו, לייצג את בוחריו, לעסוק בחקיקה, לעסוק בפיקוח ובביקורת על הממשלה, לעסוק בעבודה הציבורית שלשמה הוא נשלח. אכן ההמלצה הזאת משתקפת כאן בנוסח הצעת החוק.

המלצתה השנייה של ועדת רוזן-צבי היתה להוסיף לשכרם של חברי הכנסת בגין הפסקת העיסוק הנוסף, כי לא סוד הוא שעד כה יכול חבר הכנסת לעסוק בעבודה נוספת ולהתפרנס, להשתכר למחייתו תוספת של 50% למשכורת שהכנסת נותנת לו. אמרה ועדת רוזן-צבי: אם אנחנו גורמים שיחדלו מכפל עיסוק, ניתן המלצה לתגבר ולהגביר את שכרם על מנת שחבר הכנסת יוכל להתמקד בעבודת הכנסת.

ועדת רוזן-צבי, חברי הכנסת, לא רק המליצה על זה, אלא היא המליצה גם לתת כלים – כלי עבודה נוספים לחברי הכנסת. הנה הנה, חברת הכנסת דליה איציק, כאילו שמעה ועדת רוזן-צבי את שוועתך, והקורא בדוח את הקטע שמתייחס לעניין מתן כלים לחברי הכנסת רואה, שוועדת רוזן-צבי לא הסתפקה רק בתוספת שכר של 33%; היא גם אמרה שיש להוסיף כלים – כלי עבודה פרלמנטריים לחבר הכנסת על מנת שיוכל לקבל את החלטותיו בעיסוקו בחקיקה, בעבודתו בוועדה, בהיותו מקבל החלטות שיש לו כלים מקצועיים.

בקטע הזה של דוח ועדת רוזן-צבי ועדת הכנסת עדיין לא עסקה, אבל אני מבטיחכם נאמנה, שבשבוע הבא תתחיל ועדת הכנסת לדון בנושא הכלים הנוספים – כלי העבודה הנוספים של חברי הכנסת.

עם זאת, משהניחה ועדת רוזן-צבי את מסקנותיה, ראינו לנחוץ וראינו אפשרי לקחת את שתי הצעות החוק – זו של חבר הכנסת אורי אור בעניין הדירקטורים וזו של חברי הכנסת רענן כהן ומאיר שטרית לעניין כפל העיסוק – ולעשות קומבינציה משותפת לשתי הצעות החוק, כך שנוכל להביא קודקס מסודר של ההמלצה הזאת.

רפאל אלול (העבודה):

— — — קומבינציה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

שילוב. עשינו את השילוב הדרוש, עשינו אפילו יותר מזה; לפי לשון החוק והתקנון קוראים לזה: מיזוג של הצעות החוק, אבל זאת לא הקומבינה, זה באמת שילוב, וכעת אנחנו מביאים פה תוצר, שהוא אפילו רחב יותר מהרעיונות שחבר הכנסת אורי אור הניח בזמנו, או מהרעיונות של חברי הכנסת מאיר שטרית ורענן כהן הניחו בזמנם. עבדנו על החומרים האלה, ועדת הכנסת ישבה מספר ניכר של ישיבות מתוך כוונה לנסות לעצב את הצעת החוק המונחת לפניכם.

בעניין זה אני רוצה להודות ליועץ המשפטי לכנסת, שהוא גם היועץ המשפטי לוועדת הכנסת, אשר עבד עמנו בכל שלבי החקיקה וסייע בידינו לעצב את הקודקס המובא לפניכם בשום שכל, בזהירות, ואם יהיה כאן מישהו שיעלה אחר כך ומתוך רצון לנגח את הצעת החוק – זה לא תהיה אתה, חבר הכנסת בוחבוט, אני בטוח – ויגיד שאנחנו עסקנו בחקיקה חפזה, אני אומר לו כאן שלא היו דברים מעולם.

החקיקה הזאת ארכה ישיבות על ישיבות, בכל ישיבה עלו בעיות נוספות ורעיונות נוספים, וידענו שאנחנו עוסקים בעניין מאוד מאוד מורכב. בסופו של דבר אני מציג בפניכם כאן את התוצר.

אני רוצה לומר כמה דברים על הוראות החוק. חברי הכנסת, אתם תעיינו בהן. יש גם הסתייגויות להצעת החוק, אבל אני רוצה לומר בגדול, שמדובר בכלל הקובע שחבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה, כי רצינו בכל זאת, ללא תמורה ובהתנדבות, שחברי הכנסת יוכלו לסייע לגופים שהם בדרך כלל עמותות ציבוריות העוסקות בחינוך, באמנות, בתרבות, בתורנות – מלשון העולם הרוחני התורני – ובעמותות שונות הקשורות לדת ולערכי דת וכיוצא בזה; בלא תמורה כמובן.

מהו עיסוק נוסף שאנו אוסרים אותו? זהו כל עיסוק מהסוג של העיסוקים שעד היום היינו מורשים לעשותם. אנחנו אומרים באופן המפורש ביותר, שאנו מבקשים שלא לאפשר עוד.

חיים דיין (צומת):

מה קורה עם דירקטורים?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה מתבטל, והם לא יוכלו עוד להיות חברי דירקטורים, גם לא מי שעמד בראש רשות מקומית, גם לא מי שהינו חבר במוסד נבחר אחר. לעניין זה אני מפנה אתכם להצעת החוק, לתוספת אשר מפרטת במפורש באשר לגופים הנבחרים כי מדובר ברשות מקומית, במועצה דתית, בהסתדרות הכללית החדשה – רצינו שיהיה ברור כי זו ההסתדרות הכללית החדשה – בהסתדרות העובדים הלאומית ובהסתדרות הציונית העולמית.

רפאל אלול (העבודה):

מה עם "נעמת"?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אם אנו כותבים על ההסתדרות הכללית החדשה, לדעתי "נעמת" הוא אורגן מאורגניה, אפילו אין הדבר מעוגן משפטית. על כל פנים, אם החמצנו משהו, בוודאי נוכל להוסיף תיקון קל פה ושם. הכוונה היתה, שחברי הכנסת יראו שלפחות לגבי כמה גורמים שבאים ממקום מאוד מאוד מבודד מבחינה פוליטית, יש כאן הוראות ברורות לחלוטין. בעניין זה אני מפנה אתכם גם להסתדרות הכללית החדשה וגם להסתדרות הציונית העולמית. אמרנו את דברנו לגבי גופים נבחרים.

חברי הכנסת, היתה בעיה גדולה ביותר הנוגעת לתחולה: מתי להחיל את החוק הזה. אנחנו, חברי ועדת הכנסת, מציעי החוקים – אורי אור, רענן כהן ומאיר שטרית – היינו סבורים, שצריך להחיל את החוק הזה מחר בבוקר, כלומר עם קבלת החוק. דא עקא שבא אלינו שר האוצר והממונה על השכר, והם אמרו לנו: אתם חייבים באחריות. למשכורות חברי הכנסת, שמומלץ בהתאם למסקנות חברי ועדת רוזן-צבי להעלותן ב-33%, צמודים היום 1,800 אנשים במערכת הממשלתית והציבורית, כצמודי שכר חברי הכנסת. אליהם צמודים נוספים. בא שר האוצר, ובאותות ובמופתים שכנע אותנו, שאם נעלה היום את השכר, או אם נחליט שהחוק הזה יעמוד בתוקפו מייד עם קבלתו – כי אז אנו עלולים לגרור את המשק הציבורי למחול נוראי של עליות שכר, והוא ביקשנו להימנע מכך.

אשר על כן, מתוך התחשבות בפניית שר האוצר, מתוך ראייה לאומית כוללת ומתוך רצון שלא ליצור מצב שהצמודים נצמדים ומשכורותיהם עולות – החלטנו שהתחולה של החוק במובן של הפסקת כפל העיסוק, כמו גם במובן של עליית השכר, תהיה ב-30 בספטמבר 1995.

חיים דיין (צומת):

אבל זה לא ימנע אפשרות שב-30 בספטמבר ייווצר אותו מצב, כלומר שהצמודים ייצמדו לחברי הכנסת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

מדוע החלטנו על 30 בספטמבר? משום שבספטמבר, אוקטובר ונובמבר 1996 – כך נאמר לנו – מתחיל מחדש משא-ומתן על שכר עם הצמודים. הממשלה כבר הודיעה על כוונתה שלא לאפשר את ההצמדה הזאת עוד, דהיינו עד למועד הזה היא מחויבת בהצמדה. מן המועד הזה ואילך, היא תהיה חופשייה ומאושרת.

לכן הסרנו, דרך הדחייה של כניסת ההוראות לתוקף – החוק ייכנס לתוקפו, אני מקווה, החל מקבלתו
— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מירום, אומנם זמן אינו מוגבל, אך מספר המסת"גים רב.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני ער לכך, אך מדובר בהצעת חוק מאוד משמעותית, בעלת אופי מאוד עקרוני, ואני מנסה לחשוב בכל רגע בכמה אני יכול לקצר.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, חבר הכנסת אלול, אני כבר מסיים. אני מקבל את הערתך, אני רוצה שנעשה את זאת מאוד מאוד אפקטיבי. אני יודע שאנו נמצאים עכשיו ביום רביעי בשעה 16:00.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ההנחה היא, שלא תהיה פריצה במערכת השכר ולא תהיינה סטיות ממשיות. מה יהיה אם זה יקרה עד 30 בספטמבר 1996?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

מה יהיה ב-30 בספטמבר? מה למשל יכול לקרות, לדעתך?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם שר האוצר יסכים לשינוי בהסכמים הקיבוציים, יהיו שינויים גם בהסכמי השכר.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת זיסמן שואל, מה יקרה אם הממשלה תחליט לשנות את ההסכמים הקיבוציים וללכת להעלאת שכר. אני אומר, שההחלטות של הממשלה באשר לגובה השכר, למסגרות ההסכמים הקיבוציים והקבוצות השונות במשק, הן החלטות של הממשלה. הכנסת לא צמודה אליהם. הם היו צמודים אל הכנסת – אותם מנכ"לי משרדים, סמנכ"לים וכן הלאה. על כן, גם אם הממשלה תשנה את ההסכמים שלה עם סקטורים שונים, זה לא ישנה את השכר שלנו. ההצמדה היא בכיוון ההפוך, היא כלפינו. לכן אמרנו, אם זה המצב, נדחה את התחולה ל-30 בספטמבר.

אני רוצה להגיד כאן עוד שתיים-שלוש אמירות. היתה לנו בעיה עם תפקידים מפלגתיים, לא אסתיר זאת מכם ולא אכחד, באשר לגורלם של מזכ"לי מפלגה, יושבי-ראש מפלגה וכן הלאה, שעוסקים בתפקידם, מקבלים רכב וכן הלאה.

פיני בדש (צומת):

זה גוזל הכי הרבה זמן.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ראשית קבענו, שאין משם שכר נוסף. אין ולא יהיה שכר נוסף. שכר זה הכול – גם שכר דירה וגם אש"ל. אין משם שכר נוסף. את השכר מקבלים פה, עם התוספת שיקבלו. שנית קבענו, שבכל זאת העמדת אמצעים של משרד, של רכב וכן הלאה, כאשר מדובר בתפקידים מפלגתיים ורק בתפקידים מפלגתיים, תהיה מותרת. הבאנו בחשבון שהאיסור שלנו צריך להיות גזירה שהציבור יוכל לעמוד בה. הנה, כאשר מתקרבים למועדי בחירות אחת לארבע שנים, ויש לנו בחירות לרשויות, בחירות להסתדרות ובחירות לכנסת – סביב מועדים אלה הופכים חברי הכנסת פונקציונרים במפלגות ועולים על כלי רכב ועל אמצעים. על כן אמרנו, שהסייג היחיד להעמדת אמצעים יהיה תפקיד במפלגה. אני

אינני רואה מפלגה שכולם יהיו פעילים שלה – יושבי-ראש, מזכ"לים וכן הלאה. זהו נושא רגיש ובעייתי, אבל לא מצאנו דרך אלא להתגבר על כך באמצעות הרשאה מיוחדת.

לפי בקשת חבר הכנסת אברהם פורז, החלטנו שבששת החודשים הראשונים לכהונתו של חבר כנסת חדש שהיה בעל עסק – משרד עורכי-דין וכן הלאה – יאפשרו לו לחסלו. זה לא אומר שהוא מפסיק להיות במצב של כפל עיסוק וכפל תפקיד.

חיים דיין (צומת):

ומה עם בעל מניות בחברה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בעל מניות בחברה יכול להחזיק את אחזקותיו כיום, ולא קורה שום דבר פרט למה שקורה לו עצמו. הבעיה עם בעל עסק כמו משרד ייעוץ, משרד עורכי-דין וכן הלאה, היא עם תיקים שצריך לחסלם ולהעבירם באחריות.

אילו שאלת אותנו, חברי הוועדה, לעמדתנו הבסיסית, היינו אומרים לך להפסיק מייד. אבל שכנע אותנו חבר הכנסת פורז, לא מתוך רצון להתחכם אלא מתוך הבנה ואפילו קבלת הדין – כי חבר הכנסת פורז אינו מתלהב מהחוק כולו – שתהיה משיכה של שישה חודשים, על מנת לצאת מהתחייבויות לציבור.

בעניין זה אני רוצה להגיד כאן, שתהיה משיכה עוד הרבה יותר ארוכה כלפי חברי כנסת מכהנים שהם ראשי רשויות מקומיות או נושאים בתפקידים ציבוריים נבחרים. ניקח לדוגמה את חבר הכנסת שאול עמור, שהוא ראש העיר מגדל-העמק.

חיים דיין (צומת):

אל תיקח אותו כדוגמה. הוא לא פה. קח את חבר הכנסת בוחבוט.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אקח את חבר הכנסת בוחבוט, אם הוא מרשה לי. ניקח למשל את חבר הכנסת שלמה בוחבוט, שהוא ראש המועצה מעלות-תרשיחא. הוא נבחר ומכהן היום, ואילו הפסקנו באחת את תפקידו עם בחירתו – כך אנו מקווים – לכנסת הבאה, כי אז היינו פוגעים פגיעה אנושה בבוחרים שראו בו מכהן במשך קדנציה, וגם בו, שכן הוא התחייב להם שיכהן לפחות במשך הקדנציה.

על כן אמרנו: חברי כנסת מכהנים שהינם חברים נבחרים או ברשויות מקומיות או בהסתדרות הכללית או במועצה הדתית וכן הלאה, ימשכו את זה עד תום אותה תקופה, כדי שלא לפגוע לא בבחורים שלהם ולא בהם. לעומת זאת, קבענו שמי שירוצ' לכנסת הזאת והוא ראש רשות צריך לדעת שהוא בוחר – או שהוא נבחר לכאן, מתחיל פה ומסיים שם, או שהוא לא רץ את מירוצו לכאן. לא רצינו להתחיל מין משיכה אין-סופית של מועדי ההפסקה של התאריכים המשותפים.

חיים דיין (צומת):

זה לגבי החדשים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה לגבי החדשים. על כן נקטנו צעד מיוחד, שהוא תוצאה של מצב מיוחד, של מצב ביניים. הייתי אומר שזו מעין הוראת מעבר כזאת לחברי כנסת המכהנים בתפקידים נבחרים.

היו"ר י' עזרן:

כתוב כאן: יעסוק בין בעצמו ובין בשיתוף עם אחר, לרבות עובד או שלוח. למשל, רב עיר יש לו נציגות חוקית במועצה דתית. זה מבחינת החוק – יש לו נציג, הוא לא יכול בעצמו. זה נקרא שלוחו?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ככל הנראה כן, אבל אני אינני בטוח בתשובתי על שאלתך.

היו"ר י' עזרן:

הוא יאבד את זכותו שתהיה לו נציגות?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

רב עיר יכול שלא יהיה בכלל חבר נבחר במועצה הדתית, נכון?

היו"ר י' עזרן:

הוא לא יכול להיות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

הוא חבר נבחר במועצה דתית? הוא אינו חבר נבחר במועצה דתית.

היו"ר י' עזרן:

אבל יש לו זכות למנות נציג.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אתה מעלה פה שאלה. חבר הכנסת הרב עזרן, אתה יודע בעצם ששלוחו של אדם כמותו, על-פי חוק השליחות ועל-פי דיני השליחות העבריים.

היו"ר י' עזרן:

לכן שאלתי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ועל כן השאלה הזאת היא שאלה פרשנית מעניינת. בית-המשפט יזדקק אליה בבוא העת. יכול להיות שגם אנחנו נצטרך. אני מודה ומתוודה ששאלה זו לא עלתה במהלך הכנת החוק. אבל, היא לא יורדת לשורש החוק. זו שאלה שתצטרך אתה להזהיר את עצמך מפניה כשתחליט כיצד לנהוג לאחר שהחוק הזה יתקבל. יש לך עוד הרבה זמן, כי רק ב-30 בספטמבר הוא ייכנס לתוקף מבחינתך כרב.

היו"ר י' עזרן:

הוא לא כולל אותי, אדוני. אני בדקתי, החוק הזה אינו נוגע אלי בכלל.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

יפה. אשריך וטוב לך.

היו"ר י' עזרן:

לרשות המועצה הדתית, שכן מובאת כאן בחוק, והרב יש לו זכות למנות את הנציג. האם זה נקרא עובד או שלוח?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אנחנו נבחן את השאלה הזאת. ואולי עד שאני אחזור לדוכן להשיב על השגות המסתייגים, אוכל גם להשיב על השאלה הזאת.

היו"ר י' עזרן:

אעריך את זה, כי זה נוגע לרבים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני רק רוצה להגיד כמה דברים לסיכום. חבר הכנסת פני בדש, זה חודשים עומדים חברי הכנסת העוסקים בחקיקה הזאת בלחץ כבד ביותר של חלק מחברי הבית הזה וחלק שאינם בבית הזה ורוצים להיות חברי הבית הזה, כאילו יש לנו פה איזה רצון לנקמה אישית או לפגיעה אישית במישהו מהחברים המכהנים כיום; או כאילו יש לנו רצון להיפרע מכאלה שרוצים להיבחר, ואנחנו רוצים להבטיח את עצמנו וכיוצא בזה.

אני רוצה לומר בשם הוועדה שאני נמנה עמה ובשם חברי הכנסת שהציעו את הצעות החוק, שלא היה ולא נברא רצון של מישהו להיפרע ממישהו באופן אישי; שעשינו כל מעשה שבעולם כדי להוריד את המאפיין הפרסונלי האישי ולראות את החקיקה הזאת כחקיקה שמעצבת נורמה כללית. אני חושב שהיום הזה אנחנו נמצאים בשעה היסטורית, שבה הכנסת בעצם מחייבת את עצמה ואת חבריה לעבודה בכנסת בבית הזה ואך ורק בבית הזה, עבור הציבור, עבור הבוחרים, עבור האזרח.

אני חושב, שהצעת החוק הזאת היא לכבוד גדול לבית הזה. אני סבור, שהצעת החוק הזאת תורמת נדבך נוסף לאמינותה של הכנסת, לדימויה של הכנסת ולעבודת חבריה. אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק, גם אם חלק מהם חש שאנחנו גוזרים גזירה קשה. היא קשה, אבל נכונה ומתאימה. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

הבנתי מהצעת החוק הזאת שראש המועצה במשך שנתיים, עד הבחירות המוניציפליות, לא יקבל משכורת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

נכון, כי הוא יקבל פה את תוספת שכרו.

סאלח סלים (חד"ש):

הבנתי שה-33% של התוספת יפצו אותו על עבודתו במועצה. אלה שאינם ראשי מועצות, על מה הם יקבלו את ה-33%?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

על הדירקטוריונים שהם יוצאים מהם, על משרדי הייעוץ שהם הלכו מהם.

סאלח סלים (חד"ש):

מדובר על שישה אנשים ספציפיים. למה מונעים מהם שיקבלו את משכורתם?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סלים, אתה פותח פה דיון, סימפוזיון. זאת לא שאלה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת סאלח סלים, אני מסביר לך, שאילו יכולנו היינו מפסיקים את כפל התפקיד שלך מייד עם בחירתך לכנסת הבאה. אבל החלטנו שלא לעשות את זה, לא כי השכר שלך עניין אותנו. הוא לא עניין אותנו בכלל. אתה חבר כנסת ככל חבר כנסת, יש המלצה להעלות את שכרך כמו את שכרו של כל אחד אחר, ואיננו סבורים שצריך גם להעלות לך את השכר וגם לאפשר לך לקבל עוד שכר כראש מועצה.

סאלח סלים (חד"ש):

אני עובד בשתי עבודות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אתה לא צריך לעבוד בשתי עבודות. מטרת החוק הזה להפסיק את עבודתך בשתי עבודות.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מדבר על עוד שנתיים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת סאלח סלים, אנחנו סבורים – – –

סאלח סלים (חד"ש):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סלים, אנחנו לא בוועדה ששם מלבנים את הנושא. אנחנו לא יכולים לפתוח כעת סימפוזיון. אדוני ביקש שאלה, קיבל שאלתיים, אז מספיק ויפסיק.

סאלח סלים (חד"ש):

לא קיבלתי תשובה לשנתיים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אתה קיבלת תשובה ואתה לא אוהב אותה. אני אומר לך פה על השנתיים. אנחנו חושבים, שכשאתה עובד שם, אתה עובד שם במקום לעבוד פה. אתה מבין מה שאנחנו חושבים – שכשאתה עובד במועצה המקומית שאתה יושב-ראש שלה, אתה לא עובד בכנסת, ואתה לא צריך להיות בשני התפקידים. לכן, בשנתיים האלה לא מגיע לך אף טיפת שכר יותר מאשר לחבר כנסת; שכשאתה עובד שם הוא עובד פה.

סאלח סלים (חד"ש):

לא רואים אותם.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אתה אולי לא רואה אותם. אני רואה אותם. חברי הכנסת ראשי הערים, אני מניח שאתם עוד תטיחו בנו כהנה וכהנה בדיון הזה היום.

חברי הכנסת, אני מציע לכולם שלא להיכנס לסוגיות שכר כאלו ואחרות; לראות ולהתעלות מעל לשאלה של "כמה אני אקבל"; לראות את הערך שבהפסקת כפל התפקיד וכפל העיסוק; לראות את הערך שבעבודה פה, בתוך הבית הזה, כדי לשרת את האזרח ולהבין שתקופת הביניים התארכה רק כדי שלא לפגוע בבוחרים ובנבחרים, בהתחייבויות ההדדיות שלהם.

ואשר על כן, חברי הכנסת, אני פונה אליכם ומבקש לתת את ידכם ולתמוך בהצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, ולהפוך את הכנסת לכנסת שונה יותר, טובה יותר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום. כעת נחל בהסתייגויות. חבר הכנסת אורי אור בבקשה. כל הסתייגות חמש דקות.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילה ברצוני להודות ליושב-ראש ועדת הכנסת חגי מירום, גם לחברי הכנסת שטרית ורענן כהן, שהשכילו יחד להכין הצעת חוק כוללת, עם החוק הקודם שלי בעניין הדירקטורים, שעבר בקריאה ראשונה, ולהגיש פה הצעה שלפי תפיסתי, אני לא רוצה להשתמש במלה מושלמת, אבל היא מתקרבת למה שצריכה להיות עבודתו של חבר הכנסת.

אנחנו עומדים להצביע היום בקריאה שנייה ושלישית על חוק שנערכו בו דיונים רבים ורציניים. לדעתי, הוא עומד לשנות את מהות העבודה בבית הזה.

רבותי חברי הכנסת, העברתו של החוק הזה היא מבחינתי, ואני מקווה שרוב חברי הכנסת יבינו את זה, מהפכה אמיתית. לא אחת עליתי על דוכן זה והתרעתי על ניגודי האינטרסים הקשים העולים מן העובדה שחברי הכנסת מכהנים כדירקטורים בחברות פרטיות וציבוריות, גם כראשי רשויות, גם בהסתדרות וגם בתפקידים אחרים. עצם קיומו של מצב כזה העמיד את חברי הכנסת, בבואם להצביע בוועדות הכנסת ובמליאה, בפני לחצים סותרים שלדעתי אסור היה להשלים עמם.

ככל שעיסוקי במהלך חקיקה זו הלך והעמיק, כן רבו אלי פניות מצד פקידים בכירים בשירות הציבורי ומצד אזרחים מן השורה שהביאו בפני דוגמאות, ואינני רוצה לפרט אותן פה. אלה רק חיזקו את דעתי כי אין לאפשר המשך ניגוד עניינים זה. אני יכול להביא דוגמאות מספר, אבל הזמן קצר. אני רק רוצה לומר, שדירקטור בחברה כלכלית חב חובת אמונים לחברה שהוא מכהן בה, ולה בלבד. נושא משרה חב חובת אמונים לחברה שלו וחייב לפעול לטובתה. לכן הוא איננו יכול להיות גם חבר כנסת. דירקטור בחברה מייצג את החברה והוא חלק אורגני שלה; הוא המפקח גם על ההנהלה הפעילה.

אני רוצה לומר, רבותי, שאין חולק על כך שלחברה פרטית, חברה שנסחרת בבורסה, יש אינטרסים במישורים מספר והם נדונים במליאת הכנסת ובוועדותיה.

רבותי, ויכוח גדול – שמענו אותו פה ונשמע אותו עוד הרבה היום – מתנהל על תפקידם של ראשי רשויות וכהונתם בו-זמנית בוועדת הפנים ובוועדות אחרות, והדברים הרי ידועים. חברים אלה נחשפים ללחצים מצד פקידי ממשלה, מצד שרי ממשלה – שר פנים או כל שר אחר, שרוצים לקדם דברים אחרים. הם שולטים בתקציבים ודרכם הם שולטים ברשויות. היו מקרים שראשי רשויות הצביעו בניגוד למצפונם ותמכו בשר זה או אחר.

יש מקרים הפוכים, למשל ראש רשות מקומית ומולו ראש רשות אחרת, שלא מיוצג בכנסת. הרי לראש רשות שהוא חבר כנסת יש העדפה, העדפה שאיננה מוצדקת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

קשקוש.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת בוחבוט, אתה יודע שאנחנו חלוקים בעניין הזה. יש לך הסתייגויות ואתה תאמר אותן פה.

הוויכוח עם ראשי הרשויות הוא, לדעתי, הוויכוח העיקרי היום. אני חושב שהוא חשוב, וידגישו פה ניגודי אינטרסים שקיימים וישנם.

אני רוצה לומר, רבותי, חבר כנסת שמגיע לבית הזה צריך לעמוד יומם ולילה על קידום האינטרסים של כלל האזרחים, לא רק של עירו, לא של חברה מסוימת. לכן, כל הנאמר פה, אלה הן רק דוגמאות קטנות. אני חושב שגם בהסתדרות וגם בגופים ציבוריים אחרים ראוי שלא יהיו נבחרו ציבור שהם חברי כנסת.

עלינו לשקוד על כך שחבר הכנסת יוכל לשקול עניינים לגופם בלבד, רק לגופם – בלבד. לכן, החוק, במתכונתו המלאה, שמונע בעצם כל עיסוק מחבר הכנסת, יש לו חשיבות רבה ביותר.

אני מאמין, רבותי, שאם ישכילו חברי הכנסת ויתעלו היום מעל האינטרס האישי הצר ויעבירו את הצעת החוק הזאת בקריאה שנייה ושלישית, במיוחד עכשיו, בעידן של פריימריס, על מנת למנוע תופעות אחרות בעתיד, שרובצות לפתחנו, כמו שנגענו בחברי כנסת שיכהנו כדירקטורים והחברות ירצו להריץ אותם לפריימריס או לקדנציה אחרת, יש לעשות סדר בזה היום. לכן, חשוב שנמצא את עצמנו לא כמקדמי אינטרסים של חברות כלכליות או של חברות אחרות בעלי ממון ואינטרסים אחרים. הדבר יקל עלינו לעמוד בפני כל פיתוי אחר.

לכן אני מציע לכולנו היום לתמוך בחוק, לא לשים מכשול בפני עיוור ולדעת שחשוב שחבר הכנסת יבלה את מרבית זמנו ויעשה את מרבית עיסוקיו פה, בבית הזה.

בסיום הדברים אני רוצה עוד הפעם להודות לחבר הכנסת חגי מירום, שדאג והוביל את החוק עם דיוניו המורכבים; לחברי הכנסת שטרית ורענן כהן, שיכולנו יחד לבוא עם חוק אחד; ליועצת המשפטית דידי לחמן וליועץ המשפטי של הכנסת, שהשכילו וחיברו את כל הניגודים ובאו עם הצעת חוק שנראה שהיא תעשה פה מהפכה אמיתית בעבודת הכנסת. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת רענן כהן – איננו. אם כן, הפסיד שתי הסתייגויות. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר, שבעבר התנגדתי לרעיון של איסור על עיסוקים נוספים לחברי הכנסת, והסיבה היא זאת: אני חשבת, שכאשר אדם מגיע לכנסת מתחומים שונים, זה לא משנה איזה תחום, מן הראוי שהוא יוכל להמשיך באופן מוגבל בעיסוק הזה, על מנת שהכנסת לא תיהפך למוסד מנותק לחלוטין או שהחברים בו מנותקים לחלוטין מעשייה אחרת, כדי שיביאו את ניסיונם בתחומים האחרים. גם אני, ואני אומר את זה בצורה הגלויה ביותר, מאז היבחרי לכנסת, המשכתי לעסוק בעריכת-דין באופן מוגבל, בהתאם למגבלות שקבע החוק.

החוק קבע מגבלות רציניות ביותר. קודם כול נאסר, גם בחוק הנוכחי, על חבר הכנסת לעסוק בפעילות שתדלנית כלשהי מול רשויות השלטון, מול משרדי ממשלה, מול רשויות מקומיות. אנחנו צריכים להבין, שגם המצב הנוכחי הוא כבר תיקון על תיקון. בעבר היה חופש מוחלט לחברי הכנסת לעסוק בעיסוק נוסף ללא כל הגבלה, והיו מקרים של חברי כנסת שהפכו את זה לשיטה של שתדלנות בפני משרדי ממשלה אם כיועצים כלכליים, אם כרואי-חשבון, אם כעורכי-דין, והדבר הזה היה פסול והוא נאסר עוד בחוק הקודם.

גם חשבתי, והייתי בין היזמים של הרעיון הזה עם חברת הכנסת דאז שרה דורון, להגביל את העיסוק הנוסף של חברי הכנסת למחצית מההכנסה של חבר כנסת, על מנת שיהיה ברור שהעיסוק העיקרי הוא בכנסת והעיסוק הנוסף הוא הנוסף ולא להיפך, שלא העיסוק הנוסף הוא העיקרי והעיסוק בכנסת הוא בעצם בגדר חלטורה.

אבל, אני מודה, ותמיד צריך להודות, שבשנים האחרונות חל איזה שינוי. השינוי, לצערי, הוא זה, שבמקום שאנשים באים עם עיסוק נוסף לכנסת או ממשיכים בו, הם באים לכנסת בלי העיסוק הנוסף, והעיסוק הנוסף נולד בכנסת בשל היותם חברי כנסת. דהיינו, אדם נבחר לכנסת, ופתאום מסתבר שכל מיני חברות כלכליות מציעות לו להיות דירקטור. הוא בחיים לא היה דירקטור בשום מקום. ההבנה שלו בעניינים כלכליים היא לא מי יודע מה. ואז אני שואל את עצמי: מה פתאום הציעו לו להיות דירקטור? פתאום גילו את היכולת הניהולית או את היכולת החשיבתית המיוחדת? יש סבירות שהציעו לו להיות דירקטור כי חושבים שטוב שיהיה דירקטור חבר כנסת משני טעמים: הטעם הראשון, לפעמים השם חבר הכנסת מקשט את רשימת הדירקטורים, נותן לחברה מין ממד של מכובדות. חברה שיש בה חבר כנסת במועצת המנהלים, זה דבר מכובד.

מאיר שטרית (הליכוד):

בעיקר אם הוא לא מבין.

אברהם פורז (מרצ):

ודבר שני, אומרים, שלח לחמך על פני המים. אולי יום אחד יתברר שרוצים לבטל מכס מגן על המוצר של החברה הזאת או שרוצים לעשות משהו אחר, לבטל חוק עידוד השקעות הון או משהו אחר שיכול לפגוע בחברה, ואז לא גרוע אם חבר הכנסת הזה יכול ללכת לוועדה ולהצביע, יכול לשכנע חברים ויכול לדבר. האמת היא, שכשאנחנו מדברים עם החברים שלנו כאן איננו יודעים אם למישהו מהם יש איזה עניין בנושא זה או אחר. אלה בוודאי תופעות שליליות.

התופעות האלה עוררו בי סימני שאלה, וכשחבר הכנסת אורי אור הציע לתקן את החוק לגבי דירקטורים תמכתי בו, חשבתי שזה דבר נכון.

אני חושב, שאדם הנוגע לעניין מסוים איננו אובייקטיבי לגבי אותו עניין. הכללים בדבר ניגוד עניינים הם כללים נכונים. אני לעולם לא אהיה אובייקטיבי לגבי קביעת שכרי ותנאי עבודתי, כי מטבע הדברים כל אחד מאתנו רוצה ששכרו יהיה גבוה ככל האפשר ותנאי עבודתו יהיו טובים ככל האפשר. ככה זה, זה הטבע האנושי.

כדי שלא לחטא בניגוד עניינים, דבר שאנחנו תובעים מכל מערכת שמחליטה, אנחנו, חברי הכנסת, צריכים להתנתק מהעניין הזה ולא לקבוע בעצמנו את שכרנו ואת תנאי עבודתנו. לכן אני חושב, שהרעיון להעביר את קביעת שכרם של חברי הכנסת לידי ועדה ציבורית בלתי תלויה הוא רעיון נכון בעיקרו. כאמור, אם אנחנו חברי הכנסת היינו דנים בשכרנו, לא היינו יכולים להיות אובייקטיבים.

ואכן, היתה ועדה מסוימת שפעלה, היתה ועדת-קוברסקי, היא פעלה זמן מה ולפני שנים מספר המליצה להעלות את שכר חברי הכנסת, ואף המליצה להעלות את השכר ביותר מכפי שהוא הועלה. ולפני כשנתיים, לפי מיטב זיכרוני, קמה ועדת רוזן-צבי, שאמורה היתה להמליץ בפני ועדת הכנסת לגבי שכרם של חברי הכנסת.

אני עצמי הופעתי בפני אותה ועדה; הסברתי את עמדתי, הסברתי את השקפתי. אני הצעתי, למשל, שלחברי הכנסת תינתן אופציה: אלו שרוצים לעסוק בעיסוק נוסף – הם לא יהיו זכאים לתוספת שכר, לאותה תוספת שכר שחגי מירום דיבר עליה לא מזמן, אותם 33%; לעומתם אלה שמסכימים לחדול מעיסוק נוסף – הם יקבלו את התוספת. ועדת רוזן-צבי לא קיבלה את עמדתי. היא המליצה להעלות את שכרם של כל חברי הכנסת ב-33% ולאסור עליהם לחלוטין לעסוק בעיסוק נוסף.

גם אם המלצות ועדת רוזן-צבי אינן מקובלות עלי באופן אישי – ואני אומר שהן אינן מקובלות עלי באופן אישי – לדעתי, משעה שהחלטנו למסור את הנושא לידי ועדה בלתי תלויה, חובה עלינו ליישם את המלצתה, מהסיבה הפשוטה: אנחנו לא יכולים להיות אובייקטיביים.

לכן אמרתי בוועדת הכנסת, ואני חוזר על כך גם היום, שאני תומך בשינוי המוצע ולו מן הטעם של יישום המלצות ועדת רוזן-צבי, ועדה שהיא בלתי תלויה לחלוטין. לכן אני תומך בחוק בשל העובדה שהוא יישום של המלצות ועדה בלתי תלויה.

בהמשך יש עוד הסתייגות שאני ארצה להסביר אותה. אני סבור, שכאשר אדם נבחר לכנסת ויש לו עיסוק נוסף קודם, צריך לתת לו תקופה מסוימת של התארגנות להפסקת העיסוק הנוסף. זה יכול להיות עורך-דין שיש לו לקוחות שעניינם תלוי ועומד בבתי-המשפט, שהתיק הוא בשלב של דיון, ואז, כאשר אנחנו מכריחים אותו להפסיק את העיסוק הנוסף בו-ביום, עם היבחרו לכנסת, או כפי שמוצע כאן בתוך שישה חודשים, אנחנו גורמים נזק גם ללקוח שאותו חבר כנסת מייצג. לדעתי, תקופת הזמן איננה מהותית. נכון שאפשר לכאורה לעשות את זה במשך שישה חודשים, אבל מתוך היכרות, לפחות לגבי עורכי-דין, אני יכול לומר, שלהערכתי שנה היא התקופה הראויה. תקופה קצרה מזו לא תספיק. זו בעצם ההסתייגות העיקרית שלי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פורז, ידידי.

אברהם פורז (מרצ):

נגמר הזמן.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

אברהם פורז (מרצ):

אני מודה ליושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

אם סיימת – סיימת. תודה. הבהרת היטב את עמדתך. אי-אפשר לעשות זאת יותר טוב. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת פני בדש.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה לציין שהיום הוא יום חג לכנסת ולחברי הכנסת.

כן, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

בגלל המשכורות שהם יקבלו?

מאיר שטרית (הליכוד):

רק בשביל החוק הזה, והחוק הזה בלבד, ראויים חברי הכנסת לתוספת השכר. זו פעם ראשונה – אני שותף לחוק הזה עם ידידי חבר הכנסת רענן כהן וחבר הכנסת אורי אור – זו פעם ראשונה שאם הכנסת תאשר את החוק היא תאשר חוק כולל, שאוסר על חבר כנסת לעסוק בעיסוק נוסף בתמורה, ומבטיח שחבר הכנסת אכן יהיה חבר כנסת במאה אחוז של הזמן ולא רק בחלק מן הזמן; הוא יהיה מוכרח להיות מאה אחוז של הזמן חבר כנסת.

רון נחמן (הליכוד):

איפה נמצאים עכשיו כל חברי הכנסת? תסתכל סביבך.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה זה שייך? חבר הכנסת נחמן, אני לא מצפה שכל חברי הכנסת ישבו באולם במשך כל הדיונים. צריך לומר זאת לציבור. גם אתה לא יושב פה כל הזמן. חברי הכנסת יכולים לשבת בחדרם ולהאזין לדיון דרך הרמקול. רבים עושים זאת. גם אתה נוהג כך וגם אני. אין לי ציפיות בעניין זה. הציבור, מי שרוצה לראות ולשמע את הדיון, יכול לצפות בטלוויזיה. אינני חושב שחברי הכנסת צריכים לשבת כאן כל הזמן, בכל דיון, בכל דקה. זה בסדר גמור. כל הפרלמנטים בעולם עובדים כך.

היו"ר י' עזרן:

נכון.

מאיר שטרית (הליכוד):

עבודתו של חבר הכנסת אינה מסתיימת בזמן ישיבה בכנסת. הוא צריך לתת תשובות לציבור, לענות על מכתבים של הציבור, לטפל בבעיות של אנשים, לבדוק מה קורה במשרדי הממשלה שפונים אליהם, לעקוב אחרי הפנייה, לטפל בה כהלכה. אני שמח על שהצעת החוק שלי והמלצות ועדת רוזן-צבי עולות בקנה אחד, שמצד אחד אוסרים על חברי הכנסת לעסוק בעיסוק נוסף תמורת תשלום, ומצד שני מעלים את שכרם ב-33%.

אני חושב, רבותי, שהיום נצעד צעד גדול קדימה בכך שחברי הכנסת לא ישמשו באותו זמן עורכי-דין, רואי-חשבון, לא יהיו אנשי עסקים, לא יהיו דירקטורים, לא יהיו ראשי רשויות מקומיות, להוציא אלה המכהנים היום כראשי עיר – הם יוכלו לסיים את הקדנציה שלהם. כל האחרים יצטרכו להחליט. מי שהולך לכנסת צריך לדעת שהוא הולך לעבוד שם מאה אחוז של הזמן.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, כידוע לכם אני הייתי ראש עיר במשך 13 שנים. הייתי בין הראשונים מראשי הערים שהגיעו לכנסת. מתוך 13 השנים הייתי שבע שנים גם ראש עיר וגם חבר כנסת. בזמני חבר הכנסת לא קיבל שכר כראש עיר. הוא קיבל שכר רק מהכנסת. עבודתו כראש עיר היתה בהתנדבות, ללא שכר. כך עבדתי במשך שבע שנים. התפטרתי באמצע הקדנציה השלישית שלי, בלי שהיה חוק לנהוג כך. נתתי לסגני להיות במקומי ראש העיר, כי חשבתי שיש לפנות את הדרך לאחרים. חשבתי שאני צריך להקדיש את מלוא זמני לכנסת.

אומר לכם, רבותי, גם ראשי עיר חרוצים – וידידי חבר הכנסת רון נחמן, אני חושב שהוא חבר כנסת חרוץ וראש עיר חרוץ – משלמים מחיר כפול בגלל עבודה כפולה. ידידי חבר הכנסת נחמן, אם אתה לא משלם – משפחתך משלמת, הילדים שלך משלמים, אשתך משלמת. אם אתה רוצה לעסוק ברצינות בעבודתך בעירייה ובכנסת, אתה צריך לעבוד סביב השעון, ואתה לא בבית בכלל.

רון נחמן (הליכוד):

נכון.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה מחיר אחד. אשתך אולי תודה לי.

והמחיר השני – אין לי ספק שיש פגיעה באחד מהצדדים. ונודה על האמת, חבר הכנסת נחמן, אם אני ראש עיר וחבר כנסת, ואתה הלוא גם ממלא-מקום בוועדת הכספים – אם אתה בא לישיבות של ועדת הכספים בימי ראשון וחמישי בשבוע, ונוסף על זה בא שלושה ימים לישיבות הכנסת, מתי תהיה בעירייה? אתה בכלל לא נמצא שם. לכן, אם אתה באמת רוצה למלא את תפקידך כראש עיר "פול טיים ג'וב", אתה צריך את כל הזמן הזה. אם אתה רוצה לעשות את עבודתך בכנסת "פול טיים ג'וב", אתה צריך את כל הזמן הזה. אחרת אין ספק שהתפקוד נפגע במידה זו או אחרת בשל התפקיד הכפול.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שטרית, שאלה אחת.

מאיר שטרית (הליכוד):

בבקשה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

את המהות הפילוסופית העקרונית כולנו מבינים. אני שואל שאלה צדדית: האם אתה לא חושב שהכנסת תקופח ממשפטיים? קשה לי להאמין שעורכי-דין רציניים, בעלי רמה משפטית, יבואו לכהן בכנסת אם הם יאלצו להתנתק מהמשרדים שלהם, מהפרקטיקה שלהם. ואותו הכלל – לגבי רופאים. מי יהיה כאן, יושבי קרנות? מי ייבחר? כשאני אומר יושבי קרנות אינני מתכוון חלילה למי שמשחקים דמקה, אלא לאלה היושבים על קרן פנסיה, קרן תגמולים. זאת הכוונה.

רון נחמן (הליכוד):

אני עולה לסיעה, אחר כך אענה לך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

מספיק, חברי הכנסת, די הפרעת. אני מדבר ברצינות.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני עונה לך מאוד ברצינות. אדוני היושב-ראש, אני חושב שאין חשש מהעניין הזה, והסיבה לכך פשוטה. תור המבקשים להיכנס לכנסת הוא כל כך ארוך, שגם אם היו אלף מקומות בכנסת היו לעומתם אלפי מועמדים שמוכנים להיכנס לכנסת, אנשים רציניים, גם בתנאים החדשים.

היו"ר י' עזרן:

פרופסורים, למשל?

מאיר שטרית (הליכוד):

ללא ספק, אדוני היושב-ראש, גם הם, ואגיד לך מדוע. כשאדם רוצה לבוא לכנסת הוא לא רוצה לבוא כדי לעשות כאן חלטורה ולהמשיך בעיסוקו כעורך-דין או כפרופסור. הוא בא לכאן מפני שהוא חושב שהוא רוצה להירתם למערכת הלאומית ולתרום למערכת הלאומית מניסיונו ומהידע שלו ומיכולתו. אנשים גם עושים לעתים פסק זמן. עורך-דין בכיר, מפורסם, שכבר עשה מספיק כסף לפני שהגיע לכנסת, יכול לשבת כאן בשקט על זרי הדפנה ולמלא את תפקידו ולהקדיש כמה שנים לעבודה למען הציבור, ואחר כך הוא יכול לבחור לחזור לפרקטיקה שלו, לפי רצונו.

ניקח לדוגמה ראש עיר שכיהן שתיים או שלוש קדנציות, והוא מחליט שהוא רוצה להיות חבר כנסת. הוא חייב לדעת, שעם היבחרו לכנסת הוא חייב לעזוב את עבודתו בעירייה. אני חושב שהוגן לדרוש זאת מחבר כנסת, שמקבל שכר מלא. יושב-ראש ועדת הכנסת, ידידי חגי מירום, הודיע היום, שוועדת הכנסת תתחיל בשבוע הבא בקבלת החלטות ליישום הדין-וחשבון של רוזן-צבי בקשר לעזרה פרלמנטרית שיקבל כל חבר כנסת. אנחנו רוצים להביא למצב, שבו משרדו של חבר הכנסת יהיה פתוח חמישה ימים בשבוע, ולא שלושה ימים בשבוע, כפי שזה נהוג היום. אנחנו רוצים שהוא יהיה פתוח לפניו הציבור כל ימות השבוע, ושלחבר הכנסת יהיה עוזר, שיוכל באמת לרדת לעומקם של ענייני החקיקה ולעקוב אחרי הבעיות המועלות לפניו.

חבר כנסת שרוצה למלא את תפקידו ברצינות לא יכול לעשות זאת כחלטורה ובמחצית הזמן. לצערי הרב, כבר היו תופעות של חברי כנסת שהפכו את עבודתם בכנסת לחלטורה וראו בה עיסוק צדדי. את התופעה הזו אנחנו רוצים להפסיק. אני חושב, שראוי הציבור, בעיקר בתקופה שבה הוא בוחר את נציגיו בפריימריס, בתקופה שבה הוא שותף להיבחרם, שהנציגים שהוא שולח לכנסת יקדישו את מלוא זמנם ואת מלוא תשומת לבם לעבודת הכנסת.

עם ישראל שומע אותי עכשיו, ואני מזמין מישהו שכתב אלי כחבר כנסת או כראש עיר מכתב בעניין כלשהו ולא קיבל ממני תשובה – אני בטוח שלא יהיה אחד כזה. אני עונה על כל מכתב ועל כל פנייה. אבל, עם זאת, אני יכול לומר, שבכלים העומדים לרשותי היום לטיפול בפניות השונות קשה מאוד לעשות דברים.

הפסקת עיסוק נוסף, מצד אחד, והגדלת העזרה הפרלמנטרית לחבר הכנסת, מהצד השני, ייצרו אולי מצב של התקרבות לכיוון השלמות. חשוב שלחבר הכנסת יהיו הכלים הדרושים כדי לשרת את הציבור נאמנה במאה אחוז של זמנו.

אני יודע שחלק מראשי הערים כועסים גם עלי וגם על חברי כנסת אחרים שמעלים את הצעת החוק הזו, ובעיקר ראשי ערים שרוצים לרוץ לכנסת הבאה. לאלה שכבר מכהנים היום כראשי ערים אנחנו מציעים בחוק שישלימו את הקדנציה שלהם עד סופה, כי מן הצדק הוא שמי שמכהן היום כראש עיר וכחבר כנסת, מאחר שנבחר בתקופה שבה החוק הזה עוד לא היה קיים, יוכל לסיים את תקופת כהונתו. אבל אם רוצה ראש עיר לרוץ היום לכנסת, הוא צריך להחליט אם הוא רוצה להקדיש מאה אחוז של זמנו לכנסת, ואנחנו הרי רוצים רק בחברי כנסת כאלה, או שהוא רוצה להישאר בעירייה. לרקוד על שתי החתונות אי-אפשר, לדעתי. זה לא טוב לתושבי עירו, לא טוב לכנסת וגם לא למפלגה שאותה הוא אמור לשרת.

החוק הזה עוסקים בו בכנסת כבר שנה וחצי, אחרי שעבר קריאה טרומית, קריאה ראשונה, והוא נדון בוועדת הכנסת פעם אחר פעם, בכמה ישיבות. בימים האחרונים, אני מצטער לומר, קיבלתי איומים מראשי ערים. לא איומים פיסיים, חלילה, וגם לא ישירות, כי אילו קיבלתי כאלה הייתי פונה למשטרה, אלא איומים בנוסח: נעשה אתך חשבון בפריימריס. כלומר, אם אני אתמוך בהצעת החוק ולא אסוג ממנה, הם יגידו לתומכיהם שלא להצביע עבורי בפריימריס בליכוד.

אני רוצה לומר, שדבר לא מבהיל אותי. אני חושב שעל כל ראש עיר שמתנגד לחוק הזה יימצאו אלף בוחרים שיתמכו בי בפריימריס דווקא בגלל החוק הזה, כי הוא צודק והוא נכון – – –

היו"ר י' עזרן:

אל תעשה כאן עכשיו תעמולה לפריימריס.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לא עושה תעמולה לפריימריס.

החוק צודק ונכון, הוא ייתן תשובה אמיתית לציבור הבוחרים, כאשר חברי הכנסת ישרתו אותם נאמנה.

ועוד דבר, אדוני היושב-ראש. אני יודע שהחוק הזה – – –

היו"ר י' עזרן:

אתה אמור כבר לסיים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני כבר מסיים.

אני מבקש להוסיף שני דברים. ראשית, אני מבקש להודות בהזדמנות זו לחברי רענן כהן, שהלך אתי, עם החוק הזה, לאורך כל הדרך, וליושב-ראש ועדת הכנסת, ידידי חגי מירום, שתמך בחקיקה והוביל אותה עד להצבעה היום. כמו-כן, אני רוצה להודות ליועץ המשפטי של הכנסת, צבי ענבר, שעבד אתנו בחקיקה והשכיל לשלב יפה מאוד את ניסוח הצעות החוק של חבר הכנסת רענן כהן ושלי לחוק אחד, ובסופו של דבר גם את זה של חבר הכנסת אורי אור. אני חושב, שנעשתה עבודה יוצאת מן הכלל, מלאכת מחשבת ממש, כדי שהחוק המונח לפני הכנסת יהיה חוק שלם, ולא חלקי.

החוק בא לאסור את כל העיסוקים, לא רק את העיסוק של ראשי ערים, שהם למעשה דבר שולי בעניין. החוק בא לאסור על אנשי עסקים, על חברי הסתדרות, על יושב-ראש ההסתדרות, על חברי איגודים מקצועיים לעסוק באיזו עבודה אחרת, אלא אם כן זה נעשה בהתנדבות.

אין החוק אוסר על חבר כנסת לפעול בהתנדבות בעמותה ציבורית, להקדיש את זמנו לטובת האגודה למלחמה בסרטן, למשל, או לטובת ילדי תלמוד-תורה או כל דבר אחר. כל עוד הוא עושה זאת בהתנדבות, תבוא עליו הברכה אלף מונים. כל עוד אינו מקבל תמורה בעד עבודתו זו, ראוי הוא רק לברכות. איננו אוסרים על חבר הכנסת להמשיך לפעול בהתנדבות. אנחנו אוסרים עליו ליצור מצב של ניגוד אינטרסים.

אני רוצה לפנות אל חברי הכנסת בבקשה לתמוך בחוק הזה היום, ולדחות את כל ההסת"גויות. לדעתי, יהיה זה לכבודה של הכנסת ולכבוד החברים שיתמכו בחוק הזה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת פני בדש, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שלמה בוחבט.

חיים דיין (צומת):

היו"ר י' עזרן:

אבל בהתנדבות מותר, חבר הכנסת חיים דיין.

יוסף בא-גד (מולדת):

ללמד תורה בהתנדבות אין הגבלה.

היו"ר י' עזרן:

אתה יכול ללמד, אבל לא לקבל משכורת. רק בהתנדבות.

חבר הכנסת בדש, חמש דקות. יש לך הסתייגות אחת בסיבוב הזה. זה רשום אצלי.

פיני בדש (צומת):

זה לא יכול להיות. יש לי 50 הסתייגויות, אז איך יכול להיות שעכשיו יש לי רק אחת? ביחד עם חבר הכנסת רון נחמן רשמנו 50 הסתייגויות.

היו"ר י' עזרן:

לחבר הכנסת רון נחמן יש 16 הסתייגויות.

פיני בדש (צומת):

אני חתום אתו על כל הסתייגות שלו. משהו נראה לי לא הגיוני, אבל אבדוק זאת כשארד מהדוכן.

היו"ר י' עזרן:

אני מנהל פה בוכהלטריה מאוד מאוד מדויקת. אחרי שאדוני יסיים את ההסתייגות הזאת, יפנה שוב ונבדוק את הדברים.

פיני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת מאיר שטרית, אשתי אומנם תומכת בחוק בגלל הדברים שאמרת – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

גם ילדיך.

פיני בדש (צומת):

גם ילדי, אבל אני עדיין חושב שאני מתנגד לחוק. אני רוצה להתייחס להיבט של ראשי הרשויות. אני יודע שבתחילת החוק – – –

חבר הכנסת רענן כהן, אתה מפריע לי.

רענן כהן (העבודה):

אני לא מפריע לך. אתה מפריע לנו.

פיני בדש (צומת):

כן? אני ארד אם אני מפריע לך, עד שתסיים.

רענן כהן (העבודה):

רד, בבקשה.

פיני בדש (צומת):

אני חושב שאתה קצת ירדת מהפסים.

היו"ר י' עזרן:

אין צורך, סליחה, סליחה – – –

פיני בדש (צומת):

לא, לא. הוא קצת ירד מהפסים.

היו"ר י' עזרן:

בדרך כלל הוא לא מגיב כך. עכשיו הוא פשוט במצב-רוח מבודח.

רענן כהן (העבודה):

זה החוק היפה ביותר שכנסת ישראל יכולה לקבל. אני לא מבין את סיבת ההתעקשות שלכם.

פיני בדש (צומת):

לא תשלול ממני את הזכות להביע את דעתי. אל תפריע לי להשמיע את דעתי. אני לא מפריע לך כשאתה מדבר, אז אל תפריע לי גם אתה כשאני מדבר.

רענן כהן (העבודה):

אני מתנצל.

היו"ר י' עזרן:

ההתנצלות התקבלה.

פיני בדש (צומת):

בתחילה היו לחוק הרבה מאוד מתנגדים, אבל התחילו לשכנע אותם שהנה מגדילים את המשכורת, מגדילים פה ומגדילים שם, ולאט לאט הורידו את ההתנגדויות. דחו את תחילת מתן התוספת

לאוקטובר 1996. באוקטובר 1996 יגידו שהנה יש עכשיו בחירות וידחו את זה לתחילת הקדנציה הבאה. שר האוצר החדש יגיד אז שצריך לבחון את העניין. אני בעצם לא מתעסק בצד הכספי של העניין, אלא רק אומר למי ששוכנעו בגלל התוספת לתמוך בחוק, שאני לא בטוח אם בסופו של דבר התוספת תינתן בכלל.

אבל אני רוצה להגיד דבר אחד – התרומה של ראשי הרשויות בכנסת. אני לא מקבל שאיש פוליטי, מזכ"ל הסתדרות, כן יכול להמשיך.

מאיר שטרית (הליכוד):

הוא לא יכול.

היו"ר י' עזרן:

לא.

פיני בדש (צומת):

הוא כן יכול להמשיך. תסלח לי, ישב פה חבר הכנסת חגי מירום ואמר שהוא יכול להמשיך בהתנדבות.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה לא נכון.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אבל אמרת בעצמך שכל עיסוק – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לא מדבר על נבחרי ציבור. נבחרי ציבור אינם יכולים אלא בתום הקדנציה שלהם.

היו"ר י' עזרן:

נעזוב את המכונית ונדבר על התפקיד.

פיני בדש (צומת):

לגבי נבחרי ציבור פוליטיים כמו מזכ"ל מפלגה – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

כתוב בפירוש: מזכ"ל מפלגה – כן. אבל לא הסתדרות.

פיני בדש (צומת):

סליחה, אמרתי הסתדרות? התכוונתי למזכ"ל מפלגה, מנכ"ל מפלגה.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה חלק אינטגרלי מהתפקיד.

פיני בדש (צומת):

הוא לא יושב ויענה על מה שאתה אמרת פה חמישה ימים בשבוע, ויעשה עבודת חקיקה, ויעשה עבודת קודש של הכנסת. אני רואה את ראש הרשות מקביל לעבודה ציבורית כמו איש מפלגה.

מאיר שטרית (הליכוד):

בליכוד עסקן מפלגה הוא לא חבר כנסת.

פיני בדש (צומת):

אני לא מדבר כרגע על הליכוד. אני מדבר על מזכ"ל מפלגה, שיכול להמשיך בתפקידו בהתנדבות. אני חושב, שצריך לתת אפשרות לראש רשות להמשיך בהתנדבות את תפקידו, וזה כמובן בתנאי

שהתושבים שלו בוחרים בו. צריך לזכור, היום ראש רשות הוא היחיד במדינת ישראל שנבחר אישית. ציבור בוחריו יחליט אם הוא רוצה ראש רשות בהתנדבות או לא בהתנדבות, כרגע אנחנו מדברים על התנדבות, או אם רוצים את ראש הרשות במשרה חלקית.

צריך להבין דבר אחד, חבר הכנסת שטרית, אין לי ספק שהיית ראש רשות והבאת מהניסיון הרב שלך שצברת בשטח בעבודה שוטפת.

מאיר שטרית (הליכוד):

ואני ממשיך כראש רשות.

פיני בדש (צומת):

ראש רשות מתעסק בחינוך, ברווחה, הוא ראש ממשלה קטן. כשהוא יושב בכנסת הוא יודע על מה מדובר. כאשר הכנסת עוסקת בחוק תכנון ובנייה, הוא יודע על מה מדובר, כי הוא עובד בזה יום יום. מדברים על חינוך, שמירה על בתי-הספר, כל דבר שמדברים כאן הוא יודע על מה מדובר. מדברים על רווחה, מביאים חוקי רווחה, הוא מתמצא עד לפרט האחרון של מה שמדברים. לא אחת ראיתי חברי כנסת עולים פה ומדברים על הצעת חוק כזו או אחרת, ותאמין לי שהתביישתי, כי הם לא יודעים על מה הם מדברים, הם לא מכירים את הבעיה לעומקה, הם לא למדו אותה. אבל אלה שהיו ראשי רשויות ואלה שהם ראשי רשויות בפועל ומכירים את העבודה היומיומית, הם מבינים ומביאים מהניסיון הרב שלהם. אם אנחנו נסתכל, כל חברי הכנסת וכל המנהיגות שהגיעה מעירות הפיתוח, דרך איפה היא הגיעה? – דרך הרשויות המקומיות.

צריך לזכור שראש רשות הוא תפקיד ציבורי. הוא לא דירקטור בחברה פרטית. זה תפקיד ציבורי נטו לכל דבר. אני רואה חובה לתת את האפשרות להיות ראש רשות בהתנדבות – אם הולכים על העניין הזה שלא יקבל שכר – למי שירצה לעבוד בעבודה ציבורית נטו בהתנדבות כראש רשות, ואני רואה זאת כתפקיד ציבורי; יש לתת לו את האפשרות. אי-אפשר למנוע זאת ממנו.

מדברים אתי על ניגוד אינטרסים. מי שנבחר במפלגת העבודה על בסיס נציג הקיבוצים, זה לא ניגוד אינטרסים? הוא יושב פה ומייצג את הקיבוצים. אחד מייצג את הקיבוצים, שני מייצג את המושבים, שלישי מייצג את התעשייה האווירית, ורביעי – שמעתי שעכשיו ברפא"ל כולם מתפקדים למפלגה מסוימת כדי להכניס גם את הנציג שלהם. זה לא ניגוד אינטרסים? זה ניגוד אינטרסים.

כשראש רשות יושב פה, איזה ניגוד אינטרסים זה? הוא מייצג את השלטון המקומי. מה זה השלטון המקומי? השלטון המקומי זה איכות חיים של כל אזרח במדינת ישראל. כל אזרח במדינת ישראל מקבל את החינוך, את הרווחה, את הניקיון, את איכות הסביבה, את תשתיות הכבישים מהרשות המקומית, מהשלטון המקומי. הוא מייצג כל אחד שם.

ולבוא ולפסול אותו, אני יודע שתחילתו של החוק הזה היא בכלל בחוק של כפל תפקידים של ראשי רשויות בגלל חשבונות כאלה או אחרים. מזה זה התחיל, וזה הלך והתפתח.

לכן, אני מתנגד לחוק מכיוון שמפסיקים עבודה. אומנם נותנים לנו לסיים את הקדנציה, אבל מפסיקים עבודת שטח, עבודה ציבורית נטו, עבודה של עשייה, שהיא בעצם ממשיכה והיא חלק בלתי נפרד מעבודת החקיקה בוועדות הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת שלמה בוחבוט, בבקשה. עכשיו אני רואה שממש סידרו אותם יפה לפי התור: פני בדש, שלמה בוחבוט, רון נחמן – שלישייה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

זו הפנינה בכתר – ראשי ערים.

היו"ר י' עזרן:

יש לאדוני הסתייגות אחת. חמש דקות בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היושב-ראש אמר לי מפורשות שיש לי עשר דקות.

היו"ר י' עזרן:

מה שרשום אצלי זה הסתייגות אחת ששווה חמש דקות, אבל אני אתן לכבודו עוד דקתיים.

מאיר שטרית (הליכוד):

מגיע לו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, אני מאוד כועס על הפתיח של האלוף במילואים חבר הכנסת אורי אור, פתיח שאומר שראש רשות שמכהן בכנסת זה ניגוד אינטרסים, כאילו הוא דואג

ליישבו יותר מאשר לכל דבר אחר. אני מתפלא איך הוא מדבר בצורה כזאת. זה רק מראה שהוא צריך לרדת הרבה לשטח.

היו"ר י' עזרן:

למה לא? עקרונית. נציג רפא"ל, נציג התעשייה האווירית, אני שואל – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

אם הוא היה מדבר על כולם – וכשהוא מדבר על שכר הוא מדבר בפאתוס, אבל צריך לזכור שאלוף בצה"ל יש לו פנסיה מכובדת ביותר, יש לו יותר מ-10,000 שקל נטו פנסיה, אז לא מדאיגים אותו דברים אחרים. אבל כאן, בכנסת, ראשי הערים עושים עבודת קודש, מגיעים מהשטח – – –

פיני בדש (צומת):

24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע, 365 יום בשנה.

רון נחמן (הליכוד):

כמה ראשי ערים יש פה בדיון?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת רון נחמן, בכל דיון רציני, מי שמשתתפים הכי הרבה הם ראשי הערים; בעיקר בדיונים שמדברים אל העם.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה רוצה לומר שבכנסת יש דיונים לא רציניים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

יש גם דיונים לא רציניים.

אני חושב, שכאן מדברים היום על הגדלת משכורתו של חבר הכנסת, ולא מדברים על כפל תפקידים. אני מדבר אל העם. צריך לזכור שכל ראש עיר מגיע בבוקר אחרי פגישה עם הציבור, אחרי קבלת קהל, ותאמין לי, חבר הכנסת שטרית, אני עונה לציבור ואני רץ בשביל ראשי הערים, ואני רץ לכל היישובים, ואנחנו רצים לכל מקום. תבואו ותראו את התושבים שלנו.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה אשתך והילדים אומרים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

זה נכון. יש בעיה לאשתי וילדיהם. אשתי והילדים היו מעדיפים שאני אשאר במעלות.

מאיר שטרית (הליכוד):

הם ישלחו לי מכתב תודה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אבל צריך לזכור, ואני אמרתי את הדברים האלה – – –

היו"ר י' עזרן:

אתה תקבל מכתב מחאה מכל תושבי מעלות כנגד מכתב התודה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

כשאתה מקבל קהל ואתה שומע על בעיות של ביוב, רווחה, קליטה – אני מודאג מה יהיה פה כאשר ראשי ערים לא יהיו בכנסת. מי ייצג אותם? מי ייצג את השלטון המקומי? חבר הכנסת פני בדש, אני מודיע לך שאני תומך בחוק. אתה יודע מדוע? לפחות חברי הכנסת לא יגידו שבוחבוט מחפש את הכיסא. אני איש נבחר. אני צריך לתת דין-וחשבון לאנשי הגליל וליישוב שלי. אבל הבעיה שלנו זה השלטון המקומי. איפה השלטון המקומי? מדוע לא יושבים כאן כל ראשי הערים? מדוע לא קמה צעקה מי ייצג אותם מחר? ואנחנו רואים מה קורה בוועדות השונות, איך מקבלים החלטות, והשלטון המקומי משלם ומדינת ישראל לא משלמת.

פיני בדש (צומת):

הם בסין.

שלמה בוחבוט (העבודה):

רק אתמול קיבלנו מעדי אלדר את המכתב של 20 מיליון שקל שצריכים לשלם בגין השתתפות לחברי המועצה המקומית.

חברי הכנסת, ראשי רשויות יותר קרובים אל העם. לא שאני אומר שכל חברי הכנסת לא קרובים אל העם, אבל כמה פעמים הבאנו נושאים והעברנו אותם בכנסת הזאת.

מי שחושב שאותם עורכי-דין שיושבים בכנסת ואומרים: המשרדים שלנו נסגרים – אדוני היושב-ראש, המשרד ממשיך לעבוד.

היו"ר י' עזרן:

מניות מותר להחזיק. כך כתוב בחוק.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה לא – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני חושב שזה יהיה יום, לא הייתי רוצה לומר שחור – – –

היו"ר י' עזרן:

אם הוא מתפטר ומחזיק במניות, הוא לא יעקוף אותך?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

מניות זה בחברה. יש מניות במשרד עורכי-דין – – –

היו"ר י' עזרן:

אפשר, הם יעשו את זה בחברה. הרי כבודו משפטן והוא מבין. בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חברי הכנסת, לדעתי – יום קשה לשלטון המקומי, לעם. אני בטוח, שאם היינו עושים היום משאל-עם, היו אומרים: ראש עיר זה לא אותו דבר כמו חבר דירקטוריון או עורך-דין או תעשיין. ראש עיר נבחר. בסופו של דבר הציבור יבחר אותו אם הוא בכנסת או לא בכנסת. את השאלה הזאת היו צריכים להשאיר לציבור, כי כאשר ראש עיר בא לכאן הוא משרת את הציבור, את העם. אנחנו לא עוסקים רק בנושאי חוץ וביטחון. אנחנו לא מדברים רק על עזה ויהודה ושומרון. אנחנו מדברים על האזרח הקטן, על הבעיות שמדאיגות אותו. על מה נאבקנו כאן? נאבקנו בנושא "עמידר", להוריד את השכירות, להגדיל את המשכנתאות, להוציא תקציבים עבור אותם מסכנים שיש להם בעיות רווחה, תקציבים מוגדלים לקליטת עלייה. את זה אני מרגיש.

אני בטוח שאורי אור וחברים אחרים לא מרגישים את הדברים, אדוני היושב-ראש, וזה ומה שמדאיג אותי. חבל מאוד שהיה כאן מאבק של כמה חברי כנסת כדי שאותם ראשי ערים לא יהיו כאן. מה קרה? זה התחיל כאשר לכנסת הזאת נכנסו יותר ראשי ערים מאשר בקדנציות קודמות.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה לא מונע מראשי ערים להיכנס.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ידידי חבר הכנסת שטרית, תאמין לי, אני נמצא בכנסת שלוש שנים. אני נמצא בוועדות ובמליאה, ואני כל הזמן רואה אילו הצעות חוק עוברות, על מה אנחנו נאבקים. אני מסתכל על האנשים שיושבים בכל מיני מקומות, ותאמין לי שאנחנו ייצגנו בצורה מכובדת את העם, את האזרח הפשוט.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מסכים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני בטוח שאתה מסכים.

לכן, אדוני היושב-ראש, זו טעות גדולה, זו טעות חמורה, ובבוא היום יצטרכו לתקן את הטעות הזאת. כי אני אומר – אולי פחות עורכי-דין, וחשוב שגם עורכי-דין נמצאים פה, אבל חשוב עוד יותר שראשי ערים ייכנסו לכנסת. כי ראשי ערים, כפי שאמרתי, הם אנשים שמייצגים את העם. חבל שאתה אומר – – –

היו"ר י' עזרן:

זה מה ששכנע אותם.

שלמה בוחבוט (העבודה):

זה נכון, אדוני היושב-ראש. אני מאמין, שאם החוק הזה היה מגיע בלי 33%, כמו שקרה לפני כמה חודשים, כאשר ברגע האחרון הצלחנו לעצור את העברת החוק – – –

היו"ר י' עזרן:

חוץ מאלה שתמיד הציעו אותו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ברגע שדיברו על 33%, הכול השתנה. אנחנו, ראשי הערים, נמצאים היום במיעוט.

היו"ר י' עזרן:

אתם אויבי העם היום. לא נותנים למשכורת לגדול.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תאמין לי, אני לא אויב העם, אני גאה לשרת את מעלות-תרשיחא, אני גאה לשרת את הגליל. אני חושב שאני עושה ברשות המקומית לא פחות משעושה אדם שיש לו רק עבודה אחת. חבל מאוד,

חבל מאוד. יש עוד שנה וחצי, ייתכן מאוד שנצליח לשכנע לעשות שינויים. אדוני היושב-ראש, לפחות להוציא את נושא השלטון המקומי.

אני לא יודע אם אני רץ או לא, אבל חשוב שישבו כאן ראשי ערים. מאין מגיעים ראשי ערים? מאין מגיע רון נחמן? הוא מגיע מתל-אביב? מאין מגיע שאול עמור? – ממגדל-העמק.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, לתל-אביב מגיעים מהכנסת, ולא להיפך. לתל-אביב מגיעים מהכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד):

ולירושלים.

היו"ר י' עזרן:

גם לירושלים. אבל מערי הפיתוח – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

בכל זאת, הנציגים שבאו מערי פיתוח לא יכלו להגיע לכאן אילולא היו ראשי ערים. קשה לי מאוד להגיע.

מאיר שטרית (הליכוד):

אין סתירה בין השניים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תאמין לי שראשי הערים יעשו חשבון נפש, לא ירוצו, ותראה מי יגיע לכאן.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא ירוצו לכנסת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מאיר שטרית היה ראש עיר, דוד מגן היה ראש עיר, משה קצב היה ראש עיר, אבל בכל זאת אתם ישבתם שתי קדנציות. תאמר, מי שכיהן כראש עיר שתי קדנציות, בקדנציה השלישית חייב להתפטר מהכנסת. זה כבר נשמע אחרת.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה חושב שיש מקום שראש עיר בקדנציה הראשונה שלו ירוץ לכנסת?

שלמה בוחבוט (העבודה):

יכול להיות.

מאיר שטרית (הליכוד):

כאלה גאונים שתוך שנתיים – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

יכול להיות, אני לא יכול לפסול אף אחד.

אדוני היושב-ראש, קשה מאוד להיאבק נגד ה-33%. הציבור צריך לדעת את הדברים האלה, ואני מקווה שההחלטה הזאת, גם אם היא תעבור היום – יצטרכו לתקן אותה על מנת לאפשר לראשי ערים לרוץ לכנסת הבאה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

זה לא חוק-יסוד. תתנחם בכך שחבר הכנסת חגי מירום דאג לכך שזה לא יהיה חוק-יסוד: הכנסת. זו נחמה פורתא. תודה רבה לחבר הכנסת שלמה בוחבוט. אמרת דברים חשובים, אבל מה לעשות, החוק יש לו רוב מוחלט.

אדוני, חבר הכנסת רון נחמן, אלוף ההסתייגויות בחוק הזה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודיע שבאופן כללי אני תומך בהצעת החוק שמובאת לפנינו. באופן אישי הגשתי הצעת חוק כאשר הוגשה ההצעה הראשונה למניעת כפל תפקידים, של רחבעם זאבי, אורי אור וחגי מירום. הנה הצעות החוק שלהם מנובמבר 1993. חשוב, כאשר עולים לדוכן, שהציבור לפחות ידע אם תוכו כבדו, אם הדברים הם אמיתיים.

ובכן, הנה הצעת החוק של חברי הכנסת אורי אור, ששמענו אותו קודם, וחגי מירום, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, משנת 1993. בסעיף 13א לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, אחרי סעיף קטן (א) 'בוא; מה יבוא, חבר הכנסת חגי מירום? – (א1) חבר הכנסת לא יכהן כראש רשות מקומית. זו היתה הצעת החוק של חברי הכנסת אורי אור, חגי מירום ורחבעם זאבי. מה הם כתבו? – קיים ניגוד אינטרסים בין מילוי התפקיד של חבר הכנסת לבין מילוי תפקיד של ראש רשות מוניציפלית. חבר הכנסת צריך להתמסר בכל מאודו וזמנו לעבודת הכנסת, וכך גם ראש רשות מוניציפלית. וכאן מתעוררת סתירה בין שני התפקידים.

כאשר ראיתי את הצעת החוק הזאת, הודעתי גם לחגי מירום שאני מתנגד לחקיקה סקטוריאלית. אמרתי שני דברים: אם אתה רוצה להחיל על כולם – אז על שרי הממשלה, הרי ראש הממשלה הוא גם שר הביטחון, איך הוא מחזיק בשני תפקידים? יש לו זמן?

היו"ר י' עזרן:

ארבעה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא גם היה שר הדתות ושר הפנים. ראש הממשלה היום מחזיק גם בתפקיד שר הביטחון. מצד שני, יש שר, שר החקלאות, יעקב צור, שאיננו חבר כנסת. האם הוא מייצג את החקלאות ואת החקלאים ואת אלה שכפופים לטיפול שלו כשר החקלאות פחות טוב, מפני שהוא לא חבר כנסת, משר הקליטה יאיר צבן, שדואג לענייני העולים? השר צבן הוא שר הקליטה והוא חבר כנסת. האם הוא מטפל פחות טוב או יותר טוב מהשר צור, שהוא לא חבר כנסת ואחראי לנושא החקלאות במדינה? זו שאלה שאני שאלתי.

והנה אנחנו עומדים וקוראים בעיתונים, שיהיה לנו שר נוסף עכשיו – ברק.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

שניים, גם ביילין.

רון נחמן (הליכוד):

ביילין הוא חבר כנסת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

הוא יהיה גם כן שר.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת מירום, אני מדבר ספציפית על החוק שאתה הבאת בפנינו, ואני אומר: זאת היתה הצעת החוק שלך, האוריגנלית, שראיתי בה פגם, משום שהיא כללה רק את הסקטור של ראשי ערים. אני חשבתי שזה לא יהיה נכון להחיל את החוק דווקא על אנשים שבאמת עושים בהתנדבות כפל תפקיד, והייתי אומר – כמו שאמר חבר הכנסת מאיר שטרית – המחיר הוא גם בפגיעה בבית, גם במשפחה, גם בהרבה דברים אחרים שאתה מקריב לצורך העבודה. אמרתי שלא נכון לעשות חקיקה סקטוריאלית.

ועכשיו מה אני רואה? יחד עם חבר הכנסת יוסי ביילין, אם ימנו אותו ראש הממשלה והממשלה לשר, יתמנה מועמד נוסף – אהוד ברק. הוא לא חבר כנסת. נכון שהגשתי הצעת חוק שבאה "לצנן" רמטכ"ל וסגנו במשך 24 חודשים מיום תום כהונתם, כי הם עוסקים במשא-ומתן פוליטי-מדיני. שישבו שם 24 חודשים ולא יבואו לכנסת בתקופה הזאת. אותו רמטכ"ל יהיה עכשיו שר, נניח, בממשלה, והוא לא חבר כנסת. מדוע שלא יחול החוק הזה על עוד שרים?

כאשר בדקתי עם היועץ המשפטי של הכנסת את כל ההסתייגויות שלי – וכולן, אחת אחת, זה לא בשביל לקבל חמש דקות טלוויזיה, הן הסתייגויות מהותיות – העליתי את השאלה: על-פי חוק-יסוד: הממשלה, בבחירות הבאות, ראש הממשלה יוכל למנות 50% משריו שלא יהיו חברי הכנסת. כלומר, אם, נניח, יהיו 21 חברים בממשלה, עשרה שרים לא יהיו חייבים להיות חברי כנסת. מה קורה אז לגבי הנושא של חבר כנסת ושר? למה לא נפעיל את החוק הנורבגי היום? הרי כבר עלו דיונים בקשר לחוק הנורבגי, ואמרו שחבר כנסת שהופך להיות שר, יוצא מתפקידו בכנסת, מצטרף לממשלה, מפנה את כיסאו למועמד הבא בתור, ואז משלימים את 120 חברי הכנסת. אמרתי: יש בזה היגיון, כי אם ימונו כמחצית מחברי הממשלה אנשים שאינם חברי כנסת, או – לפי ההצעה שלי – כל חברי הממשלה לא חייבים להיות חברי כנסת, במקרה כזה מה יקרה? יתפנו כיסאות נוספים לאלה שהיום מגבילים אותם.

כי מה עשינו? אנחנו היום מגבילים את הפוטנציאל של השלטון המקומי להגיע לכנסת, ואני לא רוצה לפגוע באותה מנהיגות. חבר הכנסת מאיר שטרית לא היה מצליח להיכנס לכנסת בלי להיות ראש העיר יבנה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הוא היה מצליח. במקרה של מאיר שטרית הוא היה מצליח גם אם לא היה ראש עיר.

רון נחמן (הליכוד):

אבל העיר נתנה לו את הבסיס כדי להצליח.

חיים דיין (צומת):

רון, לא כולם התחילו מזה שהם היו ראשי ערים.

רון נחמן (הליכוד):

נכון, אני כבר אגיע לזה.

אני רוצה להביא דוגמאות מאנשים פה.

חיים דיין (צומת):

קח אותי כדוגמה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת חיים דיין, יש כמה מסלולי התקדמות במישור הפוליטי: אחד היה דרך הרשויות המקומיות, דרך ההסתדרות, דרך המפלגה – מי שהיה מעורב בפנים – ודרך קריירה, בעיקר צבאית. מעטים האנשים שנכנסו כמו שאתה נכנסת, לא דרך המקומות האלה. המאסה הגדולה נכנסה בדרכים האלה. דרך ההסתדרות – היום לא רואים בזה אתגר גדול. דרך השלטון המקומי – אנחנו רואים את קצב ואת שטרית ואת מגן ואת עמור ואת עובדיה עלי ואותי ואת פני בדש ואת בוחבוט, ועוד הרבה אחרים. אם לא היינו ראשי ערים, והיינו מצליחים, לא היינו מגיעים לכנסת, כי לא יכולים, קשה מאוד, כאשר אתה גם לא בתוך המפלגה.

לכן, כאשר באה הצעת החוק הזאת של חברי הכנסת חגי מירום ואורי אור, שבאה לחסל לחלוטין מגזר אחד, והוא השלטון המקומי, הבעתי התנגדות נחרצת והגשתי הצעת חוק שלי, שאומרת: הכנסת תעבוד מיום ראשון עד יום חמישי. חבר הכנסת יעבוד מיום ראשון עד יום חמישי כאן

בירושלים, לא בתל-אביב, לא בבניין זה ולא בבניין אחר – כאן בכנסת, מיום ראשון עד יום חמישי. בשישי-שבת הוא ינוח ויעשה את הפעילות שלו, אבל מקום העבודה שלו יהיה פה, כמו בווינגטון. בווינגטון באים כל חברי בית-הנבחרים והסנטורים. הם לא נוסעים לניו-יורק לישיבות שלהם, גם לא לפלורידה, גם לא ללוס-אנג'לס. הם יושבים בווינגטון, זה נקרא "הגבעה", CAPITOL HILL, ולכן זו תהיה "הגבעה" מיום ראשון עד יום חמישי.

ביקשתי להכניס הסתייגות לסעיף הזה, שיהיה כתוב בו "עיסוק של חברי כנסת" – לפני שמגדירים מה זה עיסוק נוסף – לפי ההגדרה של חגי מירום, לפי ההגדרה של מאיר שטרית: "כל זמנו ותשומת לבו של חבר הכנסת יופנו לעבודה הפרלמנטרית ולציבור". זה יהיה כתוב בהגדרת עיסוק של חבר כנסת, שלא יגידו: הוא פקיד, הוא עובד, הוא נכנס בהגדרה של עובד לפי דיני העבודה וכדומה.

לא נתנו לי להכניס את ההסתייגות הזאת. מדוע? נושא חדש. נושא חדש, כרגיל, אי-אפשר להכניס בהסתייגויות. היינו צריכים להעלות את זה לפני כן, בדף הכחול, בהצעה הטרוםית, ולא עשינו את זה, כי לא היינו שותפים.

אני תומך בכך שכל אלה שבאים לכנסת יעסקו אך ורק בכנסת. היתה בעיה: מה קורה לגבי אותם אנשים שחייבים לעבור בתקופת ביניים? כשאני אמרתי שאני רוצה להחיל את החוק על כולם – החוק הנורבגי על שרים וסגני שרים, על ההסתדרות, על מזכיר ההסתדרות, על גזבר ההסתדרות, על ראש האיגוד המקצועי של ההסתדרות, על ראשי קיבוצים, על ראשי מושבים, על כל מיני אנשים – אמרו לי: אתה רוצה לטרפד את החוק, כי מי יסכים לכל הדברים האלה? אתה בדרך עקיפה כזאת רוצה בעצם לטרפד את החוק שלנו. אני אמרתי: לא, אני רוצה לעשות חוק שיחיל אמות מידה שוות על כולם.

אבל, כשאני רואה את הצעת החוק הזאת, אני חייב קודם כול לומר: אני מצדיע לחבר הכנסת חגי מירום. שלוש שנים, עוד מעט, אני בכנסת, ומהירות בזק כזאת של חקיקה בוועדת הכנסת עוד לא ראיתי. אני חייב להגיד לך, חבר הכנסת חגי מירום – אני מצדיע. מאתמול בבוקר, שלשום, תיק-תק, להעביר את זה מייד, לדרוש מהיושב-ראש להעלות על סדר-היום.

זה טוב שמגישים הצעת חוק. היום ישבנו במכון לדמוקרטיה ודיברנו על האופן שבו הכנסת מחוקקת. אני אגיד לך שנעשות הרבה טעויות בגלל המהירות, ידוע שהמהירות היא מהשטן. ואני ממליץ לך ומבקש ממך, בטרם נגיע להצבעות על ההסתייגויות: אנא, תעבור על ההסתייגויות, קרא אותן ותראה אם יש בהן ממש או לא, משום שהן הסתייגויות רציניות.

עכשיו אני חוזר לנושא עצמו, ואני מבקש את התמיכה שלך, חבר הכנסת מירום, גם בהסתייגויות האלה, מתוך הנחה שלא תחשוב שהן פוגעות בעצם מהותו של החוק. אם יש כמה שפוגעות בעצם מהותו של החוק לפי דרכי חשיבתך, זו זכותך לבוא ולהמליץ כאן להוריד את הצעתך, כמו שזכותי לבוא ולבקש את תמיכת הכנסת בהסתייגויות.

בהצעת החוק, בסעיף 13(א), כתוב: לעניין זה יעסוק, בין בעצמו ובין בשיתוף עם אחר – וכבר העלה חבר הכנסת עזרן את השאלה מי הוא שליחו של הרבי; שאלה שלא נדונה בישיבות, היא לא נדונה בוועדה, לא עלתה גם כאן. אילו היה הדיון רציני ומהיר, ייתכן שהשאלה הזאת או שלא היתה או שהיה נמצא לה פתרון.

אבל שמעתי את כבודו לפני כן פונה כאן ושואל: מה הדין בעניין הזה? עכשיו ניתנת פרשנות. של מי? – של בג"ץ. משום שאף אחד אחר לא ייתן פרשנות. אם כך, איזה חוק עשינו?

בסעיף קטן (ב) כתוב: לעניין זה עיסוק נוסף, עיסוק נוסף על העיסוק כחבר הכנסת – מה זה עיסוק נוסף על העיסוק כחבר הכנסת? מה זה עיסוקו של חבר הכנסת? מישהו יכול להגדיר דבר כזה?

עיסוק של חבר כנסת הוא שצריך לבוא בבוקר, לדפוק כרטיס שעון, ללכת בערב, להשתתף בישיבות הוועדות, להשתתף במליאה? הנה אני רואה את כל האנשים באולם, בעלי כפל תפקידים ואלה שאינם בעלי כפל תפקידים. תסתכלו כמה אנשים שיש להם כפל תפקידים נמצאים באולם הזה וכמה כאלה שאין להם כפל תפקידים לא נמצאים פה. אני רוצה לדעת, ושירשמו את זה בפרוטוקול, כמה נמצאים עכשיו בחדריהם ומקשיבים לנאום שלי. אולי יבואו למחות אחר כך. אני יודע שסיעת הליכוד כולה יושבת עכשיו בישיבה כדי לגבש עמדה לגבי כמה תיקונים בהצעת החוק הזאת, למשל הנושא של ראשי ערים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה שאלת מה זה עיסוק נוסף. אני במקרה ישבתי בוועדת החריגים בראשות השופט לנדא, עם מבקרת המדינה. הם הגדירו את זה: כל עיסוק שמקנה סמכות ואחריות. כך הם אמרו.

רון נחמן (הליכוד):

יפה, שיהיה כתוב בהגדרה.

מדוע אני ביקשתי להכניס כאן את הסעיף של "עיסוק של חבר הכנסת" ולא התאפשר לי לכלול אותו בהסתייגויות? משום שאלה שהגישו את הצעת החוק אמרו: עיסוק נוסף על העיסוק כחבר הכנסת, לרבות עיסוק חד-פעמי, ייצוג של אדם אחר, מתן ייעוץ או קיום פעילות שתדלנית למענו.

אדוני היושב-ראש, אתה לא יכול להגדיר עיסוק נוסף כאשר עוד לא הגדרת מבחינת ההיגיון מה הוא העיסוק הרגיל. קודם כול צריך לתת את הבסיס, מה הוא עיסוקו של חבר הכנסת. האם עיסוקו לשבת כמזכיר מפלגה או בכנסת? האם עיסוקו לשבת בראש מוסד של מפלגה ולצבור שם כוח פוליטי, או פה בכנסת?

אני שואל את השאלה הזאת, כי היא מאוד משמעותית. בדברי ההסבר כתוב אפילו יותר מזה. מזכירים כאן חשש של ניצול לרעה או השגת כל יתרון או העדפה אישיים בשל היותו חבר כנסת.

כלומר, אם מזכיר המפלגה בליכוד הוא לא חבר כנסת ומזכיר מפלגת העבודה הוא כן חבר כנסת, האם העובדה שהוא יושב גם בכנסת וגם כמזכיר מפלגת העבודה נותנת לו יתרון מול מזכיר הליכוד,

שאיננו חבר כנסת? ראש לשכה של מפלגת העבודה וראש לשכה של הליכוד, האם הוא חבר כנסת או לא? אם הוא לא חבר כנסת, האם זה יתרון או חיסרון?

כלומר, לא רק ראשי ערים, לא רק שרים, לא רק סגני שרים, אלא גם בתוך המפלגות, שלא יהיו כל מיני קליקות, שלא יהיו כל מיני חבורות שיושבות או ברחוב הירקון 110 או בבניין המצודה או במקומות אחרים, ויגבשו מוקדי כוח, שעל-ידי כפל התפקידים האלה ייתנו להם יתרון על פני מי שהוא רק חבר כנסת.

היו"ר י' עזרן:

לא הזכירו כאן עיסוק לא מבוטל ודי משמעותי וחשוב, ראש גחש"א. אתה יודע מה זה? – גמילות חסד של אמת. זאת אומרת ראש חברה קדישא. האם זה נקרא עיסוק נוסף או לא?

יוסף בא-גד (מולדת):

האם יש מישהו בכנסת שקובר?

היו"ר י' עזרן:

יש, יש, קוברים פה הרבה דברים.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני סיימתי את הקטע הזה ואחזור לאחר מכן. תודה רבה.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת רון נחמן, כמה זמן יש לך?

היו"ר י' עזרן:

המון.

רון נחמן (הליכוד):

יש לי עוד זמן.

היו"ר י' עזרן:

אדוני חבר הכנסת בא-גד, יש לך הסתייגות אחת, חמש דקות.

יוסף בא-גד (מולדת):

חוץ מדברי תורה.

היו"ר י' עזרן:

כתוב: דברי תורה אין להם זמן ואין להם מקום.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני לא יכול לגשת לנושא לפני שאשתף אתכם בבעיה שמעיקה עלי. אני חוזר כעת מרחבת "המשביר", שם שובתות שביתת רעב וצמא משפחות האסירים הפוליטיים בישראל. ההורים, האב של גרשון הרשקוביץ, האמא של עידו וולף, אשתו של הרב עידו אלבה, ההורים של זאב וולף ועוד ועוד.

סאלח סלים (חד"ש):

חשבתי שאתה מדבר על הנשים של ראשי הרשויות.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת סאלח סלים, תתייחס בכבוד. אני לא זלזלתי כאשר האסירים הערבים שבתו. אני רק דורש במדינה זכות שווה לאסירים היהודים כמו לאסירים הערבים ושיתחשבו בהם.

אני רוצה לציין לשבח את כבוד הרב הראשי, הרב לאו שליט"א, שפנה להורים השובתים וביקש מהם לפחות לשתות, כדי שלא יהיו בסכנה. הוא אמר שאם הם לא ישתו הוא לא יטפל בעניינם. אם הם

ישתו הוא ייסע לכלא איילון ברמלה וידבר גם עם הבנים, שגם הם ישתו לפחות, שלא תהיה סכנת נפשות.

אני קורא לכל בית ישראל, כל מי שיכול, אומנם המונים באים לשם, מחתימים ותורמים, אבל אני מבקש לגשת לרחבת "המשביר".

האסירים הביטחוניים היהודים שובתים על דבר אחד – שלא ישחררו רוצחים ערבים. הם לא רוצים שישחררו אותם, הם מוכנים לסבול. אבל היות שפייצל חוסייני פתאום דואג לאסירים היהודים ורוצה שישחררו אותם, הרי הוא עושה זאת בידעו שאחר כך הוא יוכל לתבוע את שחרורם של הרוצחים הערבים, והאסירים היהודים שובתים שלא ישחררו אותם. כל עם ישראל צריך לעזור להם ברחבת "המשביר".

סאלח סלים (חד"ש):

יש אסירים ביטחוניים יהודים בישראל?

יוסף בא-גד (מולדת):

בוודאי, אני מתפלל שכבודו לא יודע מה קורה במדינה.

סאלח סלים (חד"ש):

ביטחוניים?

יוסף בא-גד (מולדת):

ביטחוניים.

ועכשיו לעניין. אני רוצה לומר חידוש. אני אתנגד לחוק כפל תפקידים, אף שאני נגד כפל תפקידים בשכר. אני מסכים לעיקרון ואני נגד התוספת של 33% לחברי הכנסת, כי זה עלול ליצור מצב מגוחך.

סאלח סלים (חד"ש):

זו תעמולת בחירות.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה יהיה דבר מגוחך. מוסיפים לנו 33%, זה מרגיז את העם שהנה חברי הכנסת שוב סוחטים את השמנת, בפועל לא נקבל כמעט כלום, כי אחרי שיורדים מס הכנסה ומס בריאות וכל המסים האחרים, לא נקבל בפועל כמעט כלום; נרגיז את העם, לא נקבל כלום, לשם מה?

אני שואל אתכם, רבותי המלומדים והחכמים, אני מכיר פה בין חברי הכנסת כאלה שאין להם כפל תפקידים והם בכל זאת לא באים, לא עושים כלום ולא רואים אותם; ואני מכיר חברי כנסת שיש להם כפל תפקידים והם פעילים באופן יוצא מן הכלל.

אני הבאתי דוגמה מהחבורת שפרסמתי על עבודתי. אין פה אף מלה שלי אלא מה שכתבו עלי. והנה, מה מתברר? אף שאני גם ראש ישיבת "נחלים" ועושה את זה בהתנדבות, דיברתי בשנה הקודמת 479 פעמים בכנסת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה מספר לנו?

יוסף בא-גד (מולדת):

זה לא כולל את השירים ואת הגימיקים.

היו"ר י' עזרן:

זה מס ערך מוסף.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

פיני בדש (צומת):

יוסף בא-גד (מולדת):

לפי דוח הכנסת, אני ראשון בין חברי הכנסת בהצעות אחרות. לפי דוח הכנסת, תפקוד חברי האופוזיציה, בקבוצה העליונה הרב בא-גד.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מה זה, פריימריס?

היו"ר י' עזרן:

אין אצלם פריימריס.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני לא צריך פריימריס.

סאלח סלים (חד"ש):

אבל גנדי צריך לשמוע את הדברים האלה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סלים, תן לנו קצת להירגע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני קורא לכל חברי הכנסת להתנגד להצעת החוק, אבל אני מעלה הצעה אחרת: לשלם משכורת לפי פרמיה. לכל פועל ייצור אנחנו משלמים לפי פרמיה, ולחברי הכנסת צריך לשלם לפי מספר הנאומים, לפי מספר השאלות, לפי מספר ההצעות הדחופות לסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

מה שאתה דורש זה לא 33% תוספת אלא 78%.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל זה שכר כשר. אני מציע תשלום לפי פרמיה, לפי מספר ההופעות כאן, לפי מספר ההופעות בוועדות. אני חבר בוועדת החינוך ובוועדת העלייה והקליטה, ואתם יכולים לבדוק אם קרה פעם שלא הופעתי לישיבה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הערה, חבר הכנסת בא-גד – – – בוא נבדוק, חבר הכנסת בא-גד, מה תרמת לעם ישראל עם כל הדיבורים שלך בכנסת, האם העברת חוקים, האם עשית דברים שעזרו לאינטרס זה או אחר. לדבר זה לא העיקר – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה, חבר הכנסת אלי בן-מנחם.

היו"ר י' עזרן:

טוב, שאלת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, די.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אם אתה מייצר, אתה מקבל. עובד שבא ולא עובד, לא מקבל פרמיה.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אתה מרצה או שאתה שואל?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

טוב, מספיק, חבר הכנסת בן-מנחם.

יוסף בא-גד (מולדת):

שאלת, תן לי לענות. שאלה חכמה, מה מועיל לעלות ולדבר ללא תועלת? עוד מבזבזים את זמן הטלוויזיה, זמן העם. נכון?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

נכון.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם חבר הכנסת רק מדבר, כבודו צודק, אבל העליתי עשרות ומאות חוקים: חוק הסנדול. הצלחתי, עם חבר הכנסת אלול, לבטל את הסנדול. לא יסנדלו עוד במדינת ישראל. אני מביא את זה כדוגמה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

זה טוב.

יוסף בא-גד (מולדת):

או, אני שמח לשמוע.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יוסף בא-גד (מולדת):

ואתה רוצה שאני אהיה קצת עניו. אם כבודו ימשוך אותי בלשון, אני אספר על הרבה דברים. אני נקרא "אבי האסירים", מבקר בכל בתי-הסוהר, מטפל בכל האסירים, ואני יכול להביא דוגמאות רבות. זאת אומרת, נקבע נורמה של פרמיות. לא הכול דיבורים, הכול מעשים, הכול השתתפות, נוכחות מלאה בכנסת, נוכחות מלאה בוועדות, הצעות לסדר-היום, בחוקים אנחנו לא מוגבלים, שאילתות בעל-פה, שאילתות ישירות.

אני מסכם ואומר: אתנגד לחוק כי אני חושב שהחוק לא הגיוני. צריך לבדוק את הפרמיה ואת התפעול, ולא אם זה כפל תפקידים אם לאו, ויבוא יום שכולם יודו שהצעת החוק הזאת היתה טעות. תודה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

חבר הכנסת בן-מנחם, אדוני סגן השר, אני רק רוצה להדגיש כאן משהו שלפי דעתי יהיה הוגן. תראה, חבר כנסת מסיעה קטנה, ולפעמים זה יכול להיות גם חבר כנסת יחיד, אינו יכול להזיז דברים. יש פה גושים, יש פה מלחמה בין-גושית. תפקידו לא להיות קבלן להצלחות, מפני שאם הוא נוכח ונאבק בכלים הפרלמנטריים שעומדים לרשותו ומשתמש בהם, הוא ממלא את חובתו ומבצע את תפקידו. בהצלחות הוא לא חייב.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא על זה הערתי.

היו"ר י' עזרן:

אני רק מסביר. אני רק אומר את הדברים בעיקרון.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא לפי מספר הפעמים שחבר הכנסת מדבר.

היו"ר י' עזרן:

מה הוא יכול לעשות? הוא נוכח, הוא משתתף בוועדות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני מתקן מה שאמר חבר הכנסת יוסף בא-גד. אני אומר: בודקים פרמיה על-פי תוצרת. אם תיתן פרמיה במקרה זה, אתה יודע מה יקרה פה? כל אחד מחברי הכנסת יאבק כל הזמן לעלות ולדבר אל הקירות.

היו"ר י' עזרן:

זה כבר משהו אחר. זו הערה חשובה, מה שאדוני אומר. עכשיו אני מבין אותו, שיהיה מירוך של דברת.

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

אבל זה כבר יהיה שיתוק עבודתה המעשית של הכנסת, כי יש ויש.

יוסף בא-גד (מולדת):

ניסיתי להפיל את הממשלה, אבל לא הצלחתי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

מספיק. אדוני, אין שום סיכוי שיקבלו את הצעתו של אדוני, אם כי אני מבין אותה.

בבקשה, חבר הכנסת רפי אלול. יש לאדוני הסתייגות אחת, חמש דקות.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, נרשמתי להסתייגות, ראשית משום שרציתי לדבר על הצעת החוק הזו.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר י' עזרן:

לימור לבנת.

רפאל אלול (העבודה):

עם זאת, אני רוצה להציג את ההסתייגות הזאת. אם החוק יתקבל, והיה ואדם נבחר כחבר הכנסת והוא עורך-דין או רואה-חשבון והוא לא ידע שהוא ייבחר, הרי על מנת לסגור תיקים של אנשים שנתבעים למשפט, או של נישומים במס הכנסה, או להפסיק טיפול שהוא טיפל בהם, למשל, בתור ארכיטקט – ויש לנו עניין שבבית הזה יהיו אנשים מוכשרים – אני הצעתי תשעה חודשים, זה המינימום הנדרש לסגירת כל העניינים האלה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

זה מופיע בחוק.

רפאל אלול (העבודה):

בחוק יש שישה חודשים. יש הצעה של חבר הכנסת פורז לקבוע 12 חודשים, והצעתי בוועדה לקבוע תקופה שהיא בין שישה ל-12 חודשים, של תשעה חודשים, שלדעתי אפשר להסכים עליה. לדעתי יש בזה הרבה היגיון, ואנחנו גם מעוניינים שאנשים מוכשרים יגיעו לבית הזה.

מכאן, ברשותכם, אני רוצה לעבור להצעת החוק. אני לא מסתיר שפרופסור אריאל רוזן-צבי והוועדה שלו עשו צדק עם הבית הזה. קודם כול, מדובר בוועדה חיצונית, בלתי תלויה, שלא יגידו מחר בבוקר שחברי הכנסת נוטלים לעצמם סמכויות, נוטלים לעצמם משכורות. ישבה ועדה חיצונית, בדקה, השוותה עם פרמטרים שונים בעולם והגיעה למסקנות שאליהן הגיעה.

ברור שאחד המרכיבים החשובים בוועדה היה שניתן לשפר את תנאי עבודתו של חבר הכנסת, את שכרו, אבל שלא יעסוק בעיסוק נוסף. אין זה סוד שלא מעט חברי כנסת בבית הזה, ואני בתוכם, חברים בדיקטוריונים כאלה ואחרים; אחרים מכהנים כראשי רשויות; אחרים – בהסתדרות. המצב הזה שהם נתונים בו גורם להם לא אחת לניגודי אינטרסים ולהתלבטות כזו או אחרת, להרגשה לא נעימה כזו או אחרת, וכל פעם אתה עומד ותוהה: רגע, אם אני אגיד כך, אולי אני פוגע בהוא. אני חושב, שעם כל הקושי, מקבלים את ההחלטה הזו, ואני יודע שלכמה אנשים יש כאבים מסוימים בגלל המצב היום, אבל צריך לזכור שהחוק הזה יחול מהיום והלאה, לדורי דורות. אולי כמה מאתנו, ואני ביניהם, ניפגע, אבל בעוד שנה כבר נשכח שנפגענו, בעוד עשר שנים זאת תהיה עובדה קיימת, ובעוד 20 שנה ניווכח שזה בריא לשלטון החוק במדינת ישראל. ישבו פה אנשים נטו, 24 שעות ביממה, לא כולל שבת, כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

הלואי שזה היה 24 שעות.

רפאל אלול (העבודה):

לא כולל שבת, והם יעבדו למען שולחיהם, וכמובן, סביב החקיקה, וכמובן, יעלו בכנסת הרבה נושאים וישתתפו בהרבה ועדות, ולא שכל פעם מישהו יהיה טרוד וימהר לעניין כזה או אחר.

דבר נוסף, ברשותכם. בהצעת החוק גם טופל כל נושא הסיוע לחבר הכנסת.

אדוני חבר הכנסת זיסמן, תקשיב, זה לטובת כולנו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מקשיב ואני מסכים אתך.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלול, אתה יושב-ראש הרשות הראשון מכל אלה שדיברו שתומך בחוק בהתלהבות ומסנגר עליו כל כך יפה.

רפאל אלול (העבודה):

כן, כי אני זוכר את הדילמה שהיתה לי כראש רשות מקומית. לא אחת היתה לי דילמה, האם אני נשאר בישיבה במועצה או שאני מגיע לוועדה חשובה בכנסת. עובדה שזה עבר בראשי וזה גרם לי להתלבטות כזאת או אחרת, ולא ידעתי אם אני צריך להיות כאן או שם, ואני אומר לכם שלפעמים אנחנו חוטאים כלפי אנשים שבחרו בנו ואנחנו צריכים לייצג אותם.

לכן אני בא ואומר: יכול להיות שאולי נקבל אנשים פחות טובים, ולחלופין, יותר משוחררים, אבל יש דבר נוסף בהצעת החוק הזו. הדבר הנוסף בהצעת החוק הזו הוא, שהיא באה להסדיר אחת ולתמיד את מעמדו של העוזר הפרלמנטרי, אותם שירותים שחבר הכנסת לא יכול בלעדיהם. שוב, באותו עניין, כשאתה מגיע לישיבות ואתה מגיע פעם לוועדה מסודרת, באה אליך סוללה של פקידי ממשלה מוכשרים, שיודעים את התורה ויודעים את הכול, ואתה רוצה להביא הצעת חוק שהיא חשובה לך מאוד, אבל 10-20 פקידי מתכוננים עם כל התשובות, ואתה רק אומר מלה וכבר הם אומרים לך: לא. אתה אומר כך, והם אומרים לך: ציטטת מהחוק הזה, מהתקדים ההוא. אבל אם יהיו לנו כמה אנשים שיכינו את הדיונים שלנו, את הצעות החוק שלנו, נוכל אנחנו להביא חקיקה טובה יותר, ואני בטוח שנוכל להביא חקיקה מושלמת יותר, לטובת עם ישראל.

אני חושב, שהחוק הזה עושה צדק עם תושבי מדינת ישראל ועושה אותנו יותר נקיים, יותר טהורים, ובעתיד זה יחסוך מאתנו את כל הוויכוחים על ניגוד עניינים, ניגוד אינטרסים. זה טוב לכולנו, תאמינו לי. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת רפאל אלול. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

פיני בדש (צומת):

מי אחריו?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

הוא היה לפני כן, ביקש.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

לא, עוד לא הזכרתי את שמה. הצלת את לימור לבנת.

יצחק לוי (מפד"ל):

רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש ---

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

הייתי צריך להתחיל הפוך. אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה, ראשית, להביע תמיכה כללית בחוק. אנחנו נתמוך בחוק, אנחנו נצביע בעדו, אנחנו חושבים שנכון הדבר שהעיסוק היחיד של חברי הכנסת יהיה בכנסת, ועם זה נכון הדבר להעלות את משכורתם של חברי הכנסת. צריך לראות את הדברים כהדדיות, ועל כן הכנסת, מתוך רצון לעשיית צדק עם כספי הציבור, תחיל את שני הדברים יחדיו בעוד שנה וחצי, לאמור, אנחנו לא נעלה את משכורת חברי הכנסת כל זמן שחברי הכנסת יכולים, עדיין, להשתכר שכר אחר. על כן, אדוני היושב-ראש, אנחנו בוודאי נתמוך בחוק הזה.

הגשתי הסתייגות לגבי יכולת חברי הכנסת להיות חברי הנהלה, דירקטורים, בחברות. אני חושב שהצעת החוק מערבבת שני עניינים – עניין קבלת שכר ועניין ניגוד אינטרסים, ואלה שני דברים שונים. אדם יכול לקבל שכר ללא ניגוד אינטרסים, ויכול אדם להיות בניגוד אינטרסים ללא קבלת שכר. מכיוון שאין לי זמן להביא דוגמאות, אחסוך את הדוגמאות, אבל הדבר ברור. אדם יכול לעבוד בצורה התנדבותית לגמרי ולהיות דירקטור במלכ"ר שהוא ללא שכר, ואף-על-פי-כן לדאוג לאותו מלכ"ר בכנסת, בוועדות הכנסת, במליאת הכנסת וכדומה. כלומר, יש אפשרות של ניגוד אינטרסים גם ללא שכר. אולם, יש רצון, ואני חושב שהוא רצון נכון, שחברי הכנסת לא יהיו מנותקים מכל עשייה ציבורית. אי-אפשר להגיד לחבר כנסת: אל תהיה חבר הנהלה במפעל תרבות בנגב אם אתה רוצה לקדם את הנגב, או אל תהיה חבר הנהלה בתנועת נוער אם ברצונך לקדם את תנועת הנוער, או ב"אל סם" אם אתה רוצה לעזור למלחמה בסמים, או, אני רואה כאן את חבר הכנסת זיסמן ונזכר מייד באגודות ובחברות שעוזרות בקידום הקליטה וכדומה. אלה דברים שחבר הכנסת צריך שתהיה לו אפשרות להיות שותף בהם.

לכן הצענו בזמננו, אדוני היושב-ראש, שיהיה הליך של קבלת אישור מוועדת האתיקה, הווי אומר, חבר הכנסת הרוצה להיות חבר בדירקטוריון ללא קבלת שכר, רק מלכ"ר, יוכל להיות חבר באותה הנהלה אם אכן ועדת האתיקה בדקה אם אין ניגוד אינטרסים. מה רע בזה? אתם יודעים שהיום, לפי החוק, אדוני היושב-ראש וכבוד הרב, אסור לך להיות גבאי בית-כנסת? כי גבאי בית-כנסת הוא חבר הנהלת בית-הכנסת, הנהלת בית-הכנסת היא עמותה, ואתה דירקטור של בית-הכנסת. יש לך בעיה עם זה, לך לא כי אולי אתה לא גבאי, אבל יהיו אחרים – – –

היו"ר י' עזרן:

שאלתי שאלה שאף אחד לא השיב עליה בינתיים. סליחה. הנציג של הרב במועצה דתית – לא יכול להיות, כי שלוחו עובד מטעמו וזה אסור לו. צריכים לעיין בנושא.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני הערכתי מאוד את המציעים ואת ההצעה. דבר אחד לא הערכתי בעניין הזה, שבאו, ומרוב זריזות לקחו כמה נקודות שהן חשובות, ולא העמיקו בהן או שהעמיקו, ובגלל הרצון לסיים את חקיקת החוק הכניסו כל מיני דברים בצורה שעדיין לא התלבנה עד הסוף.

אני קורא לחברי הכנסת, מורי ורבותי, הצביעו בעד החוק, אנחנו כולנו נצביע בעד החוק, אבל הצביעו כך שתהיה אפשרות לחבר הכנסת, באישור ועדת האתיקה, להיות חבר בדירקטוריון ללא שכר ובהתנדבות. אי-אפשר לנתק אותנו לגמרי מכל עשייה. אני אומר, למשל, על עצמי, שאני חבר מועצה ב"בני עקיבא", מגיל תיכון עד היום, ואני שותף, מסייע. מדוע אצטרך לנתק את עצמי, אלא אם כן ועדת האתיקה תגיד: אדוני, יש ניגוד אינטרסים – אני מקבל. אבל אם לא – מדוע לנתק? לא בשכר, לא בניגוד אינטרסים, האם רוצים שחבר הכנסת יחיה בבועה ולא יעסוק בשום פעילות כאשר מבקשים ממנו, כאשר הוא יכול לעזור? לפעמים מדובר באגודות קטנות, לפעמים מדובר במפעלים מקומיים שחשוב שחבר הכנסת הגר באותו מקום יסייע ויצרף את שמו. מדוע לא?

על כן, אדוני היושב-ראש, אני פונה לכנסת להצביע בעד שתי הסתייגויותי. אשר להסתייגות האומרת שיש הבדל בין מלכ"ר ללא-מלכ"ר, אני מסכים שלגבי מה שהוא לא מלכ"ר יהיה איסור מוחלט, אבל במה שהוא מלכ"ר, אגודה, עמותה שהיא מלכ"ר – תהיה אפשרות לחבר הכנסת להיות דירקטור.

האפשרות השנייה, ההסתייגות השנייה, הדבר הזה טעון אישור ועדת האתיקה. אני מוכן להציע בוועדת האתיקה שיהיה אפילו גילוי של אותם דיונים. בוועדת האתיקה, בדרך כלל, הדיונים חסויים, אבל אם יהיה צורך, נניח, לגלות את המסקנות כדי שכל הציבור ידע באיזו עמותה חבר הכנסת נמצא, אדרבה, זה דבר נכון. אבל לא לאסור, לא לחנוק, לא להגיד: אתה לא יכול להיות חבר בשום גוף. לדעתי, אדוני היושב-ראש, זה גם דבר שאנשים לא יעמדו בו – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש סיכוי רב – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

חבר הכנסת זיסמן, אני אשמח מאוד, אשתדל מאוד, ואני מקווה שהרבה חברים ישתדלו להיות פה, בזמן ההצבעה, כדי – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אין שום משמעת סיעתית בנושא הזה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני יודע – – – כדי שזה יעבור.

אני מודה מאוד ליושב-ראש ולחברי הכנסת על ההקשבה. תודה רבה, רבותי.

היו"ר י' עזרני:

תודה. חברת הכנסת לימור לבנת – איננה נוכחת; חבר הכנסת משה גפני – איננו נוכח. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

התקדמנו 20 דקות?

היו"ר י' עזרן:

כן, הרווחנו 20 דקות בדיוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק שמונח לפנינו – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – כולל באופן יסודי שני חלקים. החלק הראשון עוסק בנושא מרכזי וחשוב ביותר, והוא איסור הכנסה נוספת לחבר כנסת מעבודה שאיננה עבודתו כחבר הכנסת.

כבר היה ניסיון כזה בעבר, התקבל חוק ואחר כך הוא בוטל, ובפועל, היום, יש בין חברי הכנסת בעצם שתי קבוצות. יש קבוצה של חברי כנסת ששכרה מהכנסת הוא הכנסתה; זאת עבודתה, זה מקור פרנסתה. אבל יש חברי כנסת שמשתכרים 50% יותר כתוצאה מכך שמותר להם לעבוד עבודה נוספת כשליחי ציבור במקרים מסוימים, כבעלי משרדים מסוימים וכו'.

אני חושבת, שהכוונה הבסיסית של החוק – לאפשר לחבר כנסת להקדיש את כל זמנו לעבודתו ולאסור על חבר כנסת להשיג הכנסה ממקור אחר שאינו הכנסת – היא חשובה ביותר. היא תיצור גם מצב של יותר שוויוניות בין חברי הכנסת, ואני מקווה גם שהיא תאפשר לחברי כנסת שהיום עוסקים בייעוצים שונים ומשונים להקדיש יותר מזמנם לעבודת הכנסת.

עם זאת, החלק הזה של ההצעה שאמור להיות מיושם בבחירות הבאות, ערב הבחירות הבאות, מלווה בחלק נוסף שיש לו, לדעתי, סתירה פנימית. מקובל, לפי הצעת החוק שמונחת בפנינו, שחבר כנסת יכול לעסוק בעבודה ציבורית, וברור שחבר הכנסת רשאי לעסוק בעבודה ציבורית במפלגתו. ברור שחבר הכנסת יכול לעסוק בעבודה ציבורית בהתנדבות למען מטרות חברתיות ציבוריות כאלה או אחרות. אבל, משום-מה יוזמי הצעת החוק, גם בדיונים בוועדת הכנסת, התעקשו לעשות הפרדה בין סוג מסוים של עבודות ציבוריות שלא בתמורה, לבין סוג אחר של עבודות ציבוריות, שגם הן אינן

בתמורה. כך קבעו או מוצע בחוק שמונח בפנינו, שבארבעה מקרים חבר הכנסת לא יוכל למלא את עבודתו אפילו בהתנדבות וללא כל תמורה, והמקרים האלה שבהם מדובר הם – ראש רשות מקומית, חבר הנהגת ההסתדרות הכללית, חבר הנהגת הסתדרות העובדים הלאומית וחבר הנהגת ההסתדרות הציונית העולמית.

אני חושבת שהקטע הזה של החוק הוא לא סביר ואין לו מקום בהצעת החוק שמונחת בפנינו.

אם רצו למנוע מחברי הכנסת לעסוק בעבודה כלשהי בהתנדבות, היה צריך לומר בגלוי, במפורש: אסור לחבר כנסת לעסוק בעבודה ציבורית כלשהי. אבל, אני רוצה לתמוה בקול רם, מדוע חבר כנסת, לפי הצעת החוק המונחת לפנינו, יוכל להמשיך ולהיות יושב-ראש שלא בשכר של עמותה השולטת בהרבה מאוד משאבים שתפאר את שמו ברבים, ותזכיר בכל פרסום שלה שחבר הכנסת הנ"ל הוא יושב-ראש העמותה, או העמותה הזאת הוקמה ביוזמתו של חבר הכנסת הנ"ל. ואפילו נניח הוא לא יקבל אגורה על עבודתו זו, האם יש בכך עבודה לשמה, או שמא חבר הכנסת בעצם הופך את העמותה, הארגון, האגודה לקרדום לחפור בו?

היו"ר י' עזרני:

לחבר הכנסת אסור לעשות תעמולה, לבלוט? אני רוצה להבין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת רשאי לעשות תעמולה. לדעתי, אנחנו צריכים אפילו לעודד חברי כנסת לעסוק בעבודה ציבורית. השאלה שלי היא אחרת, מדוע חבר כנסת יכול להיות ראש עמותה ולזכות בכל התהילה של עבודתו הציבורית. ולתהילה, כידוע לך, בעידן הפריימריס יש ערך מוסף גבוה מאוד, אבל אסור לו בהתנדבות וללא תמורה להיות חבר הנהגת ההסתדרות? את זה אני לא מבינה. מותר לו להיות ראש עמותה או ראש שבע עמותות או ראש שבעים עמותות בהתנדבות, אבל אסור לו להגן על עובדים בתור חבר הנהגת ההסתדרות. מדוע?

מאיר שטרית (הליכוד):

יש ניגוד אינטרסים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני לא חושבת שיש ניגוד אינטרסים גדול יותר מלעמוד בראש עמותה מסוימת שמתקצבת בוועדת הכספים. ולא כתוב בחוק שמונח לפנינו שעמותות שמתקצבות בוועדת הכספים, חבר הכנסת לא יהיה יושב-ראש שלהן. לא כתוב.

לכן אני אומרת, אם הכלל הוא שיכול חבר הכנסת לעשות עבודה ציבורית ללא תמורה, אם זה הבסיס – וזה נכון, אני מקבלת את העיקרון הזה, אנחנו לא רוצים שחברי הכנסת ישבו בבית זכויות, מופרדים מהעולם.

מאיר שטרית (הליכוד):

השאלה, מה היקף העבודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

עניין היקף העבודה, חבר הכנסת שטרית. ראשי רשויות מקומיות, כל אחד עובד לשיטתו. אני חושבת שראש רשות מקומית טוב, שממלא גם תפקידים ציבוריים אחרים, ויש כאלה, אחד מהם הוא, נניח, יושב-ראש השלטון המקומי והוא גם ראש רשות מקומית, אז עבודתו כראש רשות נפגעת? אני חושבת שאם הוא מצליח להאציל סמכויות, לארגן נכון את העבודה, הוא יכול לעשות גם את התפקיד הזה וגם את התפקיד הזה.

לכן, אם אנחנו עומדים על העיקרון של הכנסה אחת – זה דבר אחד. אבל לעמוד על העיקרון שאדם לא יכול ללא תמורה להיות ראש רשות מקומית? אם ימצא כזה, חבר הכנסת שטרית – יכול להיות שלא ימצא כזה בכלל – אבל, מדוע לאסור עליו? מדוע למנוע את זה? מדוע לקבוע מראש שיש תפקידים ציבוריים כשרים ויש תפקידים ציבוריים לא-כשרים?

ההצעה שמונחת לפניכם והאינטרס שלנו, של הכנסת, של השוויוניות בין חברי הכנסת, עולים אפוא בקנה אחד, וגם האי-התערבות באורח חיי הכנסת והרצון להקדיש את הזמן לעניינים שהם הגנת זכויות העובדים בהסתדרות או ניהול רשות מקומית ללא תמורה וכו' – אני חושבת שבזה אנחנו לא נפגע ברוח הצעת החוק שחבר הכנסת שטרית מגן עליה והיא הוצעה ומונחת לפנינו.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, הרי יש חוק-יסוד: חופש העיסוק, ויש כאן חוק רגיל. תמיד חוק רגיל נגד חוק-יסוד – חוק-יסוד יותר חשוב. מעניין מאוד כאשר זה יגיע לעימות, איך יפסקו בעניין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בחוק-יסוד כתוב שמותר לפעול עם פגיעה בהם אם זה לתועלת העניין ובמידה הראויה ולתועלת ראויה. מובן שבית-המשפט, אם זה יבוא לפניו, יצטרך להכריע, האם כוונת המחוקק להגן על הכנסת היא מטרה ראויה, כדי למנוע מיושב-ראש רשות מקומית לכהן ללא תמורה. ההיגיון שלי אומר שזה זהה לכל עבודה ציבורית אחרת.

היו"ר י' עזרן:

בגלל ההיגיון וההנמקה שלך התעוררתי לשאלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זמני תם?

היו"ר י' עזרן:

יש לך, אני הפרעתי לך דקה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש לי נושא אחר, אני אדבר עליו בהמשך.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה. אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת רענן כהן, נא לרענן קצת את הדיון. בבקשה. יש לאדוני שתי הסתיגויות, עשר דקות.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יום שמח, יום חג לכנסת. היום אנחנו בעצם עושים את המהפך האמיתי.

חברי הכנסת מאיר שטרית ודן תיכון, אין הרבה חברים פה.

דן תיכון (הליכוד):

אני שאלתי אותו. לא ידעתי שלעורכי-דין יש סעיף מיוחד שמאפשר להם לסגור את המשרד לאחר חצי שנה מיום בחירתם.

רענן כהן (העבודה):

נכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני חושב שזה לא טוב.

רענן כהן (העבודה):

תצביע איך שאתה רוצה. חבר הכנסת דן תיכון, אני לא בעד העניין הזה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת כהן, אתה לא חייב להשיב.

דן תיכון (הליכוד):

יש לו הסתייגויות די הצורך.

רענן כהן (העבודה):

לא, אין לי מספיק. עשה לי טובה, אחר כך אבוא אליך ואסביר לך.

היו"ר י' עזרן:

ראוי אדוני שיבזבזו עליו הרבה יותר. הוא כבר הפסיד עשר דקות. אני לא אחשיב לך את הדקות האלה.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, כל פעם שאני עולה אתה צריך להפריע?

דן תיכון (הליכוד):

נכון, אז אני עוזב. זה 30% מהעסק.

רענן כהן (העבודה):

לא, חס וחלילה. אני אבוא אליך להסביר. אני מעריך אותך ומכבד אותך.

היו"ר י' עזרן:

אל תייבש אותו כאן. תפסיק, דן.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לחזור ולומר, שזה יום חג לכנסת, יום שמח לדמוקרטיה. מי שיכול להתפאר היום זו כנסת ישראל – כבודה, מעמדה, תרבותה. כאשר אנחנו מביאים היום את עניין ביטול העיסוק הנוסף, כל אדם שבא לכנסת צריך לדעת שיש לו מקור אחד ויחיד, אין לו שום השתכרות משום גוף זר מחוץ לכנסת. אין לו עיסוק נוסף. הוא לא יכול להיות דירקטור בשום מקום, הוא לא יכול להיות מנהל בגוף אחר. הוא פשוט מבטל את כל הקשרים המסחריים והכספיים עם כל גורם שהוא מחוץ לכנסת.

התופעה הזאת, שחבר כנסת יכול להיות דירקטור, שחבר כנסת יכול להרוויח 50% משכרו בכנסת, יכולה להשחית את המערכת. היא לא היתה טובה. היא לא היתה בריאה. היא לא נתנה כבוד, לא לנו ולא לכנסת.

היום אנחנו מביאים בשורה, בשורה נכונה. בהזדמנות זו שחבר הכנסת בדש נמצא כאן, אני רוצה להתנצל על מה שקרה בזמן שאתה דיברת במליאה. לא היתה לי שום כוונה להפריע.

אני רוצה לומר לראשי הערים המפעילים לחץ. על מה? הם רוצים להיות חברי כנסת וראשי ערים עד שנת 3000? מה קרה? האם להיות ראש עיר זה לא תפקיד מכובד, לא תפקיד רציני? האם חייב ראש עיר להיות גם חבר כנסת? אנחנו מאמינים בתפקיד הכי מרכזי שראש עיר ממלא. זה אחד התפקידים החשובים ביותר בחברה במדינת ישראל. אמרנו באופן ברור ביותר, כל מי שנבחר לפני קבלת החוק ימשיך לכהן עד גמר הקדנציה שלו. חבר הכנסת רון נחמן בא לכאן בשם הצדק; הוא יכול להיות חבר כנסת וראש עיר עד שנת 2000. והוא עוד יכול להלין כאן – על מה? איפה הצדק? איפה היושר? איפה האמת?

פיני בדש (צומת):

סימן שהוא לא מדבר אישית על עצמו, הוא מדבר על השיטה.

רענן כהן (העבודה):

רון נחמן אף פעם לא מדבר אישית על עצמו; רון נחמן דואג רק לעם. הוא גם דואג שתהיה מלחמת אחים. הוא גם דואג שתהיה מלחמת אזרחים. רון נחמן דואג לאומה כולה. אני רוצה שהם ידברו כאן עם האמת שלהם.

היום אני משמש דירקטור בכמה חברות. אני מודיע שאני לא רוצה להיות דירקטור בשום חברה. אני רוצה לשרת רק את הכנסת, ואני רוצה להביא כבוד לכנסת. אני לא רוצה להיות קשור בשום גוף כלכלי, כי אני חושב שתפקידנו הוא לתת כבוד לבית-המחוקקים, כי בית-המחוקקים הוא הראי של עם ישראל. עלינו לדעת שאנחנו מצויים להיות כאן, מצויים להיות קשורים לכאן.

מה קורה במציאות? יש לא מעט בעלי תפקידים שביום שלישי בכלל לא באים, כי ביום שלישי הם צריכים לשרת את הציבור. למה? מה הסיבה? כיוון שאדם חושב שהוא יכול להיות גם בתפקיד זה וגם בתפקיד שלישי, רביעי וחמישי. האם זה צודק? האם זה נכון?

אנחנו מבקשים היום להפוך את הכנסת הזאת לכנסת נקייה, כנסת שמשוחררת מתלות כלכלית באחרים, כנסת שחבריה אוהבים אותה, כנסת שכל חבר כנסת ירצה להיות בה, לנהל את דבריה ולהבטיח את חוקיה לטובת עם ישראל ולטובת החברה כולה, ולא לטובת מגזר א' או מגזר ב', כי אחרת אנחנו מורידים את קרנה של הכנסת.

אדוני היושב-ראש, אם היה מישהו עושה סקר על מעמדה של הכנסת בשנים האחרונות, היה רואה את הירידה הגדולה במעמדה, בעוצמתה, בהשפעתה על החברה. מדוע זה קרה? כיוון שחלק גדול מחברי הכנסת עסוקים באינטרסים ובעניינים שלהם, אם זה במשרד עורכי-דין, אם זה בדירקטוריונים ואם בתפקידים אחרים.

אני פונה אליך, חברי הטוב, חבר הכנסת בדש, החוק הזה הוא חוק אמיתי, החוק הזה הוא חוק טוב לטווח ארוך, לא לטווח קצר. יש בחיים טווחים שונים. אני נמנה עם אלה שמכינים אסטרטגיה ורואים ארבעה צעדים קדימה; לא לטובתי ולא לטובת חברי, אלא לטובת עם ישראל לטווח הרחוק. ייתכן מאוד שזה פוגע בך ובראשי ערים אחרים בתקופה הקצרה, אבל הוא נותן ביטחון לתקופה הארוכה. הוא נותן כנסת נקייה מכל דבר, כנסת מבטיחה, כנסת שעושה למען הציבור.

ברגעים אלה שנשארו לי, אני רוצה לפנות אליך ואל כל חברי הכנסת שמשמשים גם כראשי ערים: עשו משהו, ראו את הראייה הכוללת, ראו את הראייה הציבורית. אם נעשה כך, נביא בשורה לעם ישראל ומחר יתחיל יום חדש, יום שכולו תקווה, יום שכולו אהבה, יום שכולו חג לעם ישראל, יום שבו הכנסת נקייה מכל רבב, כנסת שצועדת למען עם ישראל. זה תפקידנו, זו השליחות שלנו. יחד נצעד כולנו למען המטרה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה רוצה שהחוק יעבור או שאתה רוצה לדבר?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני רוצה את שניהם.

חיים אורון (מרצ):

לא, אתה צריך לבחור.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שטרית, אתה מוותר?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מוותר.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בדש, יש לך חמש דקות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני הטעיתי את חבר הכנסת שטרית.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מנסה לשכנע את חבר הכנסת בדש, כי הוא יושב מולי באולם והוא הביע הסתייגות או התנגדות לפחות לאחד הסעיפים בחוק הזה. אני רוצה לומר בשמו שהוא איננו מתנגד לחוק. בהצבעה בקריאה ראשונה נמנע חבר הכנסת פני בדש ולא התנגד לחוק. בעצם, גם לחוק הנוכחי חבר הכנסת בדש איננו מתנגד. הוא מסתייג מסעיף אחד, מעניין הגבלת כהונה של ראש רשות שלא בשכר לאחר תום הקדנציה הזאת. אגב, זה לא חל עליו, כיוון שהוא, כראש רשות נבחר ומכהן בכנסת הזאת, יוכל לגמור את הקדנציה שלו עד הסוף. אני מדבר על אחרים בעתיד.

תרשה לי, חבר הכנסת בדש, לומר לך למען הדין והצדק – הרי החוק איננו נוגע רק לראשי רשויות. ראשי רשויות, כמו שאמרתי, הם פרט קטן בעניין. החוק נוגע לכלל העיסוקים האחרים של חברי הכנסת. תפקידו של החוק הזה למנוע אותם, לעשות סדר וליצור מצב שחבר הכנסת יקדיש מאה אחוזים של זמנו לכנסת.

חבר הכנסת בדש, אני חושב שאתה צריך לתת יד, אפילו אם במידה מסוימת זה פוגע באותה נקודה שאתה מעלה, ליצירת סדר בכנסת וליצירת מצב שיוקרתה של הכנסת תעלה בעיני הציבור. מול הנזק המזערי הזה שמא ראשי רשויות לא יוכלו להמשיך לכהן בעתיד בקדנציות נוספות, אני חושב שהתועלת בחוק הרבה יותר גדולה. היא תתרום לכנסת תרומה רבה, היא תתרום לציבור תרומה רבה, היא תביא לכך שחברי הכנסת יהיו פתוחים ופנויים לטפל בפניות רבות של הציבור, היא תביא לכך שחבר הכנסת אומנם יתפרנס מעבודתו בכנסת בלבד, אבל גם יקדיש את כל תשומת לבו למי שירצה בכך.

אינני רואה אסון גדול, חבר הכנסת בדש. יש חיים גם אחרי כהונת ראש רשות. ראה את ידידי עובדיה עלי, שהיה ראש עיריית עפולה. אגב, הוא התפטר כשהתמנה לסגן שר הביטחון. הוא לא התמודד מחדש והוא איננו רוצה להתמודד מחדש, כי הוא רואה את עתידו בכנסת, בפוליטיקה הישראלית, והוא ממשיך להתקדם קדימה, לא הולך אחורה. ראה אותי. התפטרתי באמצע הקדנציה השלישית שלי. חבר הכנסת מגן התפטר באמצע הקדנציה השלישית שלו בעיריית קריית-גת והעביר את השרביט – –

פני בדש (צומת):

כשהיה שר.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, הוא התפטר לפני שהיה שר.

דוד מגן (הליכוד):

מותר לי להעיר הערה?

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת מאיר שטרית, אני רוצה לומר לך שלא הבינתי מדוע החוק הזה שוחרר מחובת הנחה, מדוע נעשה מחטף. אני לא מסכים עם החוק הזה. אני חושב שיש בו משום ניסיון לחסום את דרכה של מנהיגות מקומית אותנטית להגיע לכנסת, ואסור שחברי הכנסת, בעידן הפריימריס, ערב הבחירות, ייכשלו בנושא של ניגוד עניינים. יש לנו מתחרים; צריך לאפשר להם להתמודד בתנאים הוגנים, לפי מיטב המסורת בליכוד – ואני מדבר אתך כחבר אותה תנועה – ושחלקם יגיעו לכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת מגן, אני מצטער לומר לך שאני לא מסכים אתך מכול וכול, ואני אסביר לך למה. ראשי הערים יכולים להתמודד היום לא רק בתנאים שווים, אלא בתנאים עדיפים משלך. אתה כחבר כנסת, יש לך דבר יחיד – זו הכנסת. אתה יכול לפעול בכנסת; זה הכול. לראש עיר, אם הוא מתמודד נגדך בפריימריס, במסגרת תפקידו היום עומדים לרשותו המנגנון של העירייה, הטלפונים של העירייה, הרכב של העירייה, הנהג, העוזרים והעובדים. אתה מכיר את זה כמוני. לרשותך לא עומד שום דבר, ואסור לך להשתמש בדבר כזה. חוק מימון מפלגות מרשה לראש עיר היום להשתמש ברכב, בציווד של העירייה, בטלפונים של העירייה. יש לו עדיפות עליך. אני לא חוסם בפניו את הדרך. אדרבה, שיתמודד, שיבוא לכנסת והלוואי שיבוא. אני תומך בכל לבי בכך שראשי ערים יצטרפו לכנסת. אני משתמש בך כדוגמה, בי כדוגמה, בעובדיה עלי כדוגמה, בפניי בדש ובאחרים.

ידידי, חבר הכנסת מגן, אתה התפטרת מהעירייה באמצע הקדנציה. אני התפטרתי באמצע הקדנציה. בלי חוק התפטרנו, מדוע?

דוד מגן (הליכוד):

עם חוק כזה לא אתה ולא חבר הכנסת עובדיה עלי ולא אני לא היינו מגיעים לכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד):

להיפך. מישהו מנע ממך להתמודד? היום אני מונע מראשי ערים להתמודד? להיפך שיתמודדו.

דוד מגן (הליכוד):

לפי החוק הזה, דה-פקטו אתה מונע מהם.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא מדויק. הם רוצים להיות בשתי החתונות יחד. מה החוק אומר? החוק אומר לראש עיר: אדוני, אתה רוצה להתמודד בבחירות לכנסת? תתמודד, אהלן וסהלן. אתה נבחר – אתה צריך לעזוב את תפקידך בעירייה; זה FAIR ENOUGH.

אני חושב שאין זה צודק שאדם אחד יחזיק בשני תפקידים, גם ראש עיר וגם חבר כנסת. הוא משלם על זה מחיר. אתה יודע, חבר הכנסת מגן, לא היית פה כשנימקתי את ההסתייגות הראשונה שלי, ראשי ערים שהם חברי כנסת משלמים פעמיים מחיר. אתה מכיר את זה כמוני, כי שנינו נכנסנו לעריות בגיל דומה, המשפחה שלך משלמת מחיר מפני שאתה עובד כפול, הילדים שלך משלמים מחיר. בהתחלה אולי אתה לא מודע לזה, אבל אתה מרגיש את זה יותר מאוחר. גם אחד מהתפקידים תמיד משלם איזה מחיר.

אם אני חבר כנסת ואם אני נמצא גם בעירייה, אני לא יכול לבוא לישיבות בימי ראשון, אני לא יכול לבוא לישיבות בימי חמישי. אני לא יכול להיות בישיבות של ועדת הכספים בימים האלה, אין מה לעשות, חד וחלק, אם אני רוצה להיות ראש עיר רציני.

דוד מגן (הליכוד):

נפסיק להתווכח.

מאיר שטרית (הליכוד):

לכן, אני חושב שאין פה חסימה. דרך אגב, לא היה שום מחטף. החוק הזה מונח כבר שנה וחצי על שולחנה של הכנסת, הוא עבר קריאה טרומית, עבר קריאה ראשונה, נדון בחמש ישיבות של ועדת הכנסת. לא היה שום מחטף.

פיני בדש (צומת):

יצא מהתנור והניחו אותו פה.

מאיר שטרית (הליכוד):

בצדק.

פיני בדש (צומת):

אפשר היה לדחות את זה לשבוע הבא.

מאיר שטרית (הליכוד):

אנחנו רוצים לסיים את הדבר הזה, לסיים את ההילולה ואת הלחצים האין-סופיים, את הלחצים המתמשכים והלא-צודקים של ראשי הערים. הם אינם צודקים.

רבותי, אם צריכה היתה להיות הוכחה שהחוק צודק, בא המאבק של ראשי הערים בחוק הזה. זה מוכיח שהחוק במקומו. אחרת, על מה יש להם להיאבק? על מה המאבק הזה? אני לא מבין. מישהו מונע מהם להגיע לכנסת? להיפך, יש להם עדיפות עליונה להגיע לכנסת מול כל חבר כנסת מן השורה. במחילה מכבודם, שלא ירקדו על שתי חתונות. מי שרוצה להיות בכנסת – שיהיה פה מאה אחוזים של הזמן. אני אומר את זה לראשי ערים, אני אומר את זה לאנשי עסקים, לעורכי-דין ולאחרים. על כל מועמד, על כל מקום בכנסת יש מאה מועמדים אחרים שמוכנים בלי היסוס לעבוד בתנאים של החוק הזה.

דרך אגב, הצעת החוק המקורית שלי אמרה: חבר כנסת לא יעשה שום דבר, מייד. נקודה. גם בלי תוספת שכר. במסגרת דיון בוועדה היא שולבה עם הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן, ובצדק, כי אלה שני חוקים מקבילים פחות או יותר. גרסתי: אני בעד הפסקת עיסוקים לאלתר, מייד, של כולם. ההצעה הזאת היא פשרה מסוימת. רצינו להתחשב בחברי הכנסת הנוכחיים שהם ראשי ערים, ניחא, אבל לא צריך להמשיך בזה לנצח.

ירשה לי, אדוני היושב-ראש, להזכיר חבר יקר שלי ושלך, מאותה תנועה שלנו, את חבר הכנסת מיכה רייסר, זיכרונו לברכה. חבר הכנסת מיכה רייסר, זיכרונו לברכה, בכנסת האחת-עשרה, כיושב-ראש ועדת הכנסת, העביר הצעת חוק דומה, כמעט זהה, לביטול העיסוק הנוסף בכנסת. החוק עבר קריאה ראשונה, קריאה שנייה וקריאה שלישית. אבל, מאחר שלא חסמו אז את הדרך בפני ראשי הערים להיבחר, לא חסמו אותה בחוק עצמו, בתחילת הקדנציה של הכנסת השתיים-עשרה נכנסו לכנסת חברי כנסת חדשים, ראשי ערים, הם נכנסו לפעולה בכנסת, טרפדו את החוק וביטלו את החוק שהתקבל.

לכן רצינו ליצור נקודת זמן שבה העניין הזה ייחתך, ולא יחזור התרגיל שהיה. כבר היינו בסרט הזה. בתחילת הכנסת הבאה לא יוכל חבר כנסת לעסוק בעיסוק נוסף. נקודה. אני חושב שזה צודק, זה נכון.

חבר הכנסת בדש, אם אני לא שכנעתי אותך עד עכשיו – אני לא יודע אם יש עוד משהו שיכול לשכנע אותך. חבר הכנסת בדש, אתה חבר כנסת צעיר, אני בין הוותיקים בבית הזה למרות גילי, אני פה כבר הרבה שנים, אני פה מהכנסת העשירית. אני רואה את התהליך שמתרחש בכנסת, אני רואה את שינוי שיטת הבחירות. אני אומר לך, ידידי חבר הכנסת בדש: החוק הזה הוא חוק טוב. הוא טוב לכנסת, טוב לציבור, טוב לחברי הכנסת וגם טוב לראשי הערים. ראשי הערים צריכים להחליט איפה הם נמצאים.

אני יכול להביא דוגמאות, אבל אינני רוצה לנקוב בשמו של איש. תבדוק את הנוכחות של חברי הכנסת שהם ראשי ערים. יש חרוצים אבל יש גם כאלה שאינם נמצאים פה בכלל; הם לא נוכחים כאן בהצבעות על הצעות חוק, על הצעות לסדר-היום.

פיני בדש (צומת):

אני לא מסכים אתך. עשינו בדיקה. הם נמצאים ב"עשירון העליון" מבחינת הנוכחות שלהם.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה נמצא, רון נחמן נמצא, אני לא רוצה להמשיך. תסתכל על אחרים. יש כאלה שלא נמצאים בכלל.

פיני בדש (צומת):

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת בדש, אני רוצה את כל תשומת לבך כחבר כנסת, את כל הראש שלך, את כל הזמן שלך שתקדיש לכנסת ולציבור. נבחרת על בסיס ארצי כדי שתייצג את מפלגתך, את התנועה שלך בכנסת לאורך כל הזמן, כל השבוע, כל שעה ביום. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת פני בדש; חבר הכנסת בדש, יש לך הסתייגות אחת, ולפיכך עומדות לרשותך חמש דקות.

פני בדש (צומת):

אחרי שוועדת הכנסת קיצצה 50% מההסתייגויות שלי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת שטרית, אמרתי לך, יש לי הסתייגות מאחר שראיתי שהשאירו בחוק מזכ"ל מפלגה ואנשים פוליטיים. נתנו להם את האפשרות להמשיך בתפקידם ללא שכר. אני אומר, שראשי רשויות זה תפקיד ציבורי לכל דבר.

אתה הרי יודע, חבר הכנסת שטרית, אנחנו ראשי הרשויות שעובדים 24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע, 365 יום בשנה, יכולנו לקבל אותה תוספת שכר אילו היינו דירקטור באיזו חברה והופענו אחת לחודש בישיבה. יכולנו לעשות את זה. יכולנו לקבל אותה הכנסה של 50%. יכולנו לעשות חיים קלים, לקבל את תוספת השכר הזאת תמורת ישיבה אחת בחודש, ולא לעבוד 24 שעות ביממה.

אבל, אנחנו רואים חשיבות בתפקיד הציבורי הזה של ראש רשות. אנחנו משרתים ציבור. אנחנו חייבים לייצג כאן את השלטון המקומי, שמייצג כל אדם וכל אזרח במדינת ישראל.

מאיר שטרית (הליכוד):

אשתך היתה מסכימה שתהיה לך אשה אחרת? התחתנת – גמרת את החופש. תחליט עם מי אתה מתחתן.

פני בדש (צומת):

חבר הכנסת שטרית, אנחנו ראשי הרשויות משלמים מחיר יקר, מחיר משפחתי, כמו שאמרת, לצורך העבודה הציבורית. אם אתה נמצא פה וכחבר כנסת את מייצג את כלל האזרחים במדינת ישראל, אנחנו שמשרתים גם כראשי רשויות נמצאים פה גם כן כדי לייצג את כלל האזרחים במדינת ישראל. אנחנו מייצגים פה את השלטון המקומי. השלטון המקומי מייצג את כלל האזרחים.

כשאני יושב פה ודנים על חינוך, דנים על רווחה, דנים על כל נושא – אנחנו באים מן השטח, עובדים בשטח, מכירים את הבעיות, מציגים אותן ומייצגים את הציבור שלנו בצורה הטובה ביותר, בוודאי לא פחות ממי שלא עושה את העבודה הזאת, יושב פה ונמצא כאן שלושה ימים מהבוקר עד הערב, כי הוא מכיר פחות מאתנו את המצב בשטח.

אני אומר בהסתייגות שלי בחוק: ראש רשות שרוצה להיות מזוכיסט – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

פיני בדש (צומת):

הוא בא מהשטח, יש לו שנות ניסיון. הוא עשה את הקדנציות שלו והתפטר מרצון.

אני אומר, ראש רשות שרוצה להיות מזוכיסט ולהמשיך בהתנדבות מוחלטת – אני מדבר על התנדבות מוחלטת – בתפקידו כראש רשות, כמובן בתנאי שהתושבים שלו ירצו בזה, הרי הוא צריך להיבחר בבחירה אישית. עד היום ראשי הרשויות הם היחידים שנבחרים בבחירה אישית במדינת ישראל – אם תושבי אותה רשות ירצו ביושב-ראש רשות שהוא חבר כנסת, שעובד בהתנדבות למענם, ללא שום טובת הנאה, אם הוא ייבחר – אל תמנע את זה ממנו.

אומרים, זה ניגוד אינטרסים. מה זה ניגוד אינטרסים? הקיבוצניק שנבחר מטעם התק"ם – כאן אין ניגוד אינטרסים? הוא לא נמצא כאן כדי לקדם את נושא הקיבוצים? המושבניק שנבחר מטעם מפלגת העבודה במסגרת המושבים – הוא לא נבחר כדי לקדם את נושא המושבים? הרי כל אחד נמצא פה כדי לקדם סקטור מסוים במדינת ישראל או מערכת מסוימת במדינת ישראל. וראשי הרשויות שנמצאים פה באים לכאן כדי לקדם את כל המערכת השלטונית במדינת ישראל, את כל נושאי איכות החיים – נושא חינוך, נושא רווחה, כל נושא שאתה רוצה. אנחנו מכירים את זה ואתה יודע את זה כמי שהיה ראש רשות. אתה למדת.

אני בטוח שלך, כחבר כנסת שהיה ראש רשות שלוש קדנציות, יש רקע, ואתה תודה בזה, יש לך רקע, יכולת, יכולת ניתוח נתונים ברמה הרבה יותר גבוהה משיש לחבר כנסת שלא עבר את המהלך הזה. לכן אני אומר, וחוזר ואומר את הדברים. אני יודע שהרבה חברי כנסת תמכו בחוק הזה לא רק בגלל העלאת השכר ששכנעה אותם – אמרתי שקודם הם התנגדו – אלא מפני שהפחידו אותם עם הפריימריס ואמרו להם: חבר'ה, אם לא תעבירו את החוק הזה יתמודדו מולכם ראשי רשויות וייקחו לכם את המקום. הכניסו אותם לפאניקה. מזה הפחד – שיתמודדו ויזיחו שהם יותר טובים? אם ראש הרשות הוא טוב מהם, ונבחר, תן לו את הזכות ותן לו לעבוד בהתנדבות. ההסתייגות היחידה שלי היא, שכמו שנתת למזכ"ל מפלגה שמשרת ציבור להמשיך לעבוד בהתנדבות, תיתן לו להמשיך לעבוד בהתנדבות אם הוא מזוכיסט. תן לו לעשות את זה.

במשפט אחרון אני רוצה להתייחס לשלטון המקומי במדינת ישראל. השלטון המקומי במדינת ישראל היום הוא כושל, מתפורר, ומי כמוך כראש רשות מכיר את היכולת והעוצמה של השלטון המקומי. הוא מפורר, ובמקום לעבוד ולהפעיל את המערכת – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אם כך, תתמוך בחוק ותצביע רק על ההסתייגות שלך, ההסתייגות תעבור והיא תהיה בחוק.

פיני בדש (צומת):

לכן אני כועס מאוד על השלטון המקומי. אמרתי אישית לחברי, כי אני חושב שהמערכת השלטונית של השלטון המקומי לא מתפקדת היום. החבר'ה שלהם נוסעים עם מנכ"לים, עם מכוניות, עם נהגים, הם נמצאים עכשיו בסין. אני חושב שצריך להינתק ממערכת השלטון המקומי ולהקים שלטון מקומי עצמאי כדי לטפל בבעיה הציבורית הכלל-ארצית.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת בדש. חבר הכנסת נחמן. מה החלטתם, חבר הכנסת שטרית, יש סבב?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שניים שניים, כמו בתיבת נח.

רון נחמן (הליכוד):

כמה זמן יש לי, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ע' עלי:

עשר דקות.

רון נחמן (הליכוד):

לכל ההסתייגויות? טוב.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפי שאמרתי בהקדמה, הצעת החוק הראשונה שהוגשה לכנסת היתה הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי, והצעתם של חברי הכנסת אורי אור וחגי מירום, הצעה שספציפית באה לפגוע בראשי ערים וקבעה שחבר כנסת לא יכהן כראש רשות.

הבעתי את ההתנגדות שלי לפגיעה נקודתית בסקטור שממנו צמחו הרבה חברי כנסת. לאחר שהתנגדתי, וכשלא היה אפשר להעביר את הצעת החוק הזאת, הגשתי בעצמי הצעת חוק שאומרת, כי אם יחול הדין שחבר הכנסת יהיה אך ורק בתפקידו כחבר הכנסת, הרי אני תומך בזה. אני תומך

בכך שחבר הכנסת יהיה כל זמנו כאן בכנסת. הגשתי הצעת חוק שכוללת גם שרים, לפי החוק הנורבגי, וסגני שרים.

כבר היום כתוב בתקנון הכנסת, ששר יכול שלא להופיע ב-50% מזמן הדיונים כאן בכנסת. למה? כי אמרו שהשר צריך למלא את תפקידו. שר הוא ראש רשות מבצעת; גם ראש עיר הוא ראש רשות מבצעת. למשל, ראש העיר ירושלים בתפקידו הוא לפחות כמו שר, גם בהיבט הפוליטי. לדעתי, ראש העיר ירושלים צריך להיות גם חבר כנסת וצריך לשריין את זה בחוק. לטדי קולק היה מעמד, יותר משל שר; ראש העיר תל-אביב הוא פחות משר? יש לו לפחות מעמד כמו של שר אם לא יותר מזה; ראש העיר חיפה? אלה ראשי ערים גדולות בארץ. למה ראש העיר לא יכול להיות כאן בכנסת 50% מהזמן שלו כמו שר? אבל לא רוצים כפל תפקידים. מבחינה הגיונית צריך ללכת ישר: ראש רשות מבצעת – ראש רשות מבצעת; שר מול ראש העיר תל-אביב, מול ראש העיר ירושלים, מול ראש עיר אחר, שר מול ראש רשות מבצעת, מה שטוב לך – טוב לך.

צריך ללכת על-פי אותה שורת ההיגיון ולומר: אם היום חבר כנסת לא יכול להיות בו-זמנית ראש רשות מקומית, גם שר אינו יכול להיות. הרי החוק שנפעיל מהכנסת הארבע-עשרה יאפשר לראש הממשלה למנות 50% משרי הממשלה בלי שיהיו חברי כנסת. היום שר אחד כזה הוא יעקב צור, שר שני – אני לא יודע מה יקרה – הוא ברק, שגם הוא איננו חבר כנסת. אם ראש הממשלה ימנה אותו יהיו שני שרים, 10% מחברי הממשלה שאינם חברי כנסת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ואם הוא יבחר כשרים ראשי ערים?

רון נחמן (הליכוד):

על-פי חוק-יסוד: הממשלה, הוא לא יכול. הוא לא יכול להיות גם ראש רשות מבצעת וגם ראש רשות מקומית, הוא חייב להתפטר. על-פי החוק הקיים הוא יכול להיות חבר כנסת, הוא לא חייב להיות חבר כנסת.

היו"ר ע' עלי:

אני לא בטוח.

רון נחמן (הליכוד):

כן, ראש מועצה לא יכול להיות שר, גם לא סגן שר. סגן שר חייב להיות חבר כנסת.

חברת הכנסת גוז'נסקי, הצעת החוק שמונחת היום לפנינו היא הרבה יותר טובה מהצעת החוק המקורית, שכל הבית התנגד לה, כי ראינו בזה קטנוניות.

למשל, ראש הממשלה רבין מחזיק היום בשני תפקידים; הוא גם ראש הממשלה וגם שר הביטחון. יש לו זמן להיות שר ביטחון? יש לו זמן להיות ראש ממשלה? לפי אותו היגיון, הוא לא יכול להיות לא ראש ממשלה ולא שר ביטחון. לי בתור ראש רשות קטנה יש בוודאי פחות עבודה מאשר לראש הממשלה כשר הביטחון.

חבר הכנסת חיים רמון הוא מזכיר ההסתדרות. שאלתי את חבר הכנסת מירום: מדוע ראשי ערים לא יהיו חברי כנסת ואילו אנשי ההסתדרות יהיו חברי כנסת, ומה יקרה עם הכהונה של חיים רמון? הוא אמר לי: אתה צודק, צריכים להוציא אותם. נכון, הוציאו אותם.

תסתכלו על סעיף התוספת, שבו כתוב, מי לא יכול להיות בשני התפקידים – רשות מקומית, מועצה דתית, ההסתדרות הכללית החדשה, הסתדרות העובדים הלאומית, ההסתדרות הציונית העולמית. מפני שרצו במהירות בחקיקה שכחו את "עמית" – הסתדרות עובדים "מכבי", הסתדרות הפועל המזרחי' – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

את כל ההסתדרויות.

רון נחמן (הליכוד):

בדקנו את זה עם היועץ המשפטי של הכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד):

אנחנו בדקנו את זה בוועדה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת מאיר שטרית, אם מותר לי לתקן אתכם. לאחר שבדקתם בוועדה ישבתי שעות עם היועץ המשפטי של הכנסת. תקרא את ההסתייגות שלי ואני מבקש שתצביע בעדה. ההסתייגות אומרת להוסיף את הארגונים: הסתדרות העובדים "מכבי", הסתדרות הפועל המזרחי, הסתדרות אגודת ישראל בארץ-ישראל ואגוד מקצועי.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם אני אתמוך בזה, תתמוך בכל החוק?

רון נחמן (הליכוד):

כן.

מאיר שטרית (הליכוד):

מסכים, דיל.

רון נחמן (הליכוד):

תתמוך בהסתייגויות נוספת שלי. אתן דוגמה. מזכיר הסתדרות המורים יכול להיות או לא יכול להיות חבר כנסת? לפי מה שאמר היועץ המשפטי של הכנסת, הוא יכול להיות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

קח את ארגון המורים העל-יסודיים.

רון נחמן (הליכוד):

ארגון המורים העל-יסודיים, זו עמותה, יכול להיות? – כן.

אני שואל איך זה יכול להיות. הכנסתי כאן איגוד מקצועי. מדוע? אם רוצים לעשות כלל שווה לכולם – אני בעד. חבר הכנסת מאיר שטרית שואל אותי: תתמוך בחוק? אני אומר: כן, אם הוא יהיה מושלם, אם הוא יהיה סביר.

אתן דוגמה נוספת. בסעיף 13א(ד) כתוב: "לא יראו כעיסוק נוסף פעילות במסגרת הסיעה או המפלגה, ובלבד שחבר הכנסת אינו מקבל שכר עבור פעילות זו; ואולם רשאי חבר הכנסת לקבל מהסיעה או מהמפלגה לצורך פעילות זו משרד, שירותי משרד, רכב ונהג". אני שואל: למה בליכוד אין מזכיר מפלגה שהוא חבר כנסת? חבר הכנסת נסים זילי הוא מזכיר מפלגת העבודה. האם חבר הכנסת נסים זילי הוא מזכיר מפלגה או סיעה טוב יותר מאביגדור ליברמן, שהוא מזכיר או מנכ"ל

הליכוד? אי-אפשר לקבוע את זה. זה מבצע את התפקידים שלו כשהוא איננו חבר כנסת, זה מבצע את התפקידים שלו כשהוא כן חבר כנסת.

אני שואל: מדוע במפלגה העבודה – בליכוד זה לא קיים – לא יבוטל התפקיד הזה? מדוע מי שיושב בתפקידים בתוך המפלגה, מקבל חדרים בתוך בנייני המפלגה ומנצל בתוכה את היתרון והעדיפות שיש לו כמי ששולט במנגנונים מפלגתיים, יכול להיות חבר הכנסת? יגידו שזה במהלך העבודה הרגיל שלו?

אני לא בא לשלול מאיש את הזכות הזאת, אני אומר שצריכה להיות ראייה שווה.

אני מדבר על סעיף קטן (ה) לחוק, האומר: סעיף זה לא יחול בתקופה של ששת החודשים הראשונים לכהונתו של חבר הכנסת, ובלבד שערב אותה תקופה לא כיהן כחבר כנסת.

חבר הכנסת איתן הסתייג. אני ביקשתי שנה. אמרתי שיש אנשים שעוזבים את העסק שלהם. נכון שאצל איש פרטי הבעיה יותר חמורה מאשר אצל איש הממלא תפקיד ציבורי. אבל בנושא זה אני אומר, יש לתת לו תקופה של שנה. צריך אפוא לכתוב "עד שנה".

רענן כהן (עבודה):

עד 3,000 שנה – – –

רון נחמן (הליכוד):

אני אסיים – – –

רענן כהן (העבודה):

– – –

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, בהסתייגות שלי בסעיף 2 כתבתי – כהונה כראש רשות מקומית, כיושב-ראש רשות, תאגיד או מוסד ממלכתי. והוספתי "כיושב-ראש עמותה". ולמה? משום שליושב-ראש עמותה יש יתרונות שאתה קבעת שלא יהיה חשש של ניצול לרעה, או השגת יתרון או העדפה אישית בשל היותו חבר כנסת. כיושב-ראש עמותת תל-השומר או עמותת של החיילים המשוחררים, לא לוקחים את משה כהן ולא את בוזגלו ולא את רוזנמן. לוקחים דווקא חבר כנסת. ומדוע? כדי שחבר כנסת ייתן לעמותה את הנופך הציבורי, אם לא באופן ישיר אז באופן עקיף.

אני מסיים, אדוני היושב-ראש. אני בסך הכול מבקש אינטגרטי. אם רוצים חוק, שיהיה שווה לגבי הכול. הסברתי עכשיו שגם ראש עמותה ללא תמורה. ראש עמותה – לא. חבר עמותה – כן. ראש עמותה – לא. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. הורדתי לו עוד הסתייגות אחת.

חבר הכנסת משה גפני – איננו. חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה. חבר הכנסת רון נחמן, סיימת את ההסתייגויות שלך?

רון נחמן (הליכוד):

לא, לא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק שאנחנו דנים בו היום הוא ללא ספק אבן דרך בניסיון המאוד-חשוב לחזק את מעמדה של הכנסת, לחזק את מעמדם של חברי הכנסת וגם לחזק את שלטון החוק בארץ. לא תתואר דמוקרטיה ללא פרלמנט נבחר, ולא תתואר דמוקרטיה ללא פרלמנט שלחבריו יש הפנאי וגם האמצעים הכלכליים כדי לעשות את עבודתם הציבורית החשובה.

על רקע זה של הגנה על שלטון החוק והגנה על שלטון הדמוקרטיה, אני מבקשת להתקומם ולהביע את מחאתי הנמרצת על פסק ההלכה שפורסם היום בשם של הרבנים בנושא פינוי ההתנחלויות ופינוי בסיסי צבא מאזורים המוחזקים על-ידי צה"ל בגדה המערבית.

אני רוצה להזכיר את היחס השלילי שחברי כנסת ואישים אחרים והציבור מתייחסים בו להתערבות של אנשי דת בניהול ענייני מדינה. אני זוכרת את מלות הזעם נגד האייטולות באירן, שמעזים להתערב בענייני מדינה. אנחנו יודעים את הזעם שאנחנו מגלים כאשר ראשי דתות במקום זה או אחר מנסים להשפיע על עניינים ממלכתיים. אני שואלת, איך אנחנו יכולים להשלים במדינת ישראל עם קביעה של רבנים, 'הא כבודם אשר יהא בענייני הלכה – בכך איני דנה ועל כך אינני מערערת, יהיו הם מאורות התורה ויהיו הם האנשים המוסמכים ביותר מנקודת הראות של האנשים המאמינים כדי לפרש את התורה ולהתאימה לימינו. אבל, אני לא חושבת שבמדינה דמוקרטית מתוקנת יכולים אנשי דת, יהיו מוכבדים ככל שיהיו, לקבוע באופן חד-משמעי אם מותר או אסור לפנות מחנה צבאי. אם הרבנים יתחילו לקבוע איפה להקים מחנה צבאי ואיפה לפנות מחנה צבאי, לאן להעביר את היחידה הצבאית ולאן להעלות מסוק ולאן לשלוח טיל, אנחנו נגיע, לדעתי, לא רק לערעור הדמוקרטיה, אלא להרס המדינה.

חיים דיין (צומת):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא, לא. אתה טועה. אני רוצה להדגיש שמה שנאמר פה, שאסור ליהודי לקחת חלק בפינוי מחנה צבאי או מתקן צבאי – לאן הגענו? במדינת ישראל קבענו כללים ברורים מאוד של מדינת חוק, של שירות צבאי. מי שיש לו דעה אחרת, שיביע את דעתו.

יודעים הרבנים שיש בציבור חלקים, לרבות חיילי צה"ל בסדיר וחיילי צה"ל במילואים, שהם מסורתיים, שהם שומרי מצוות, שמקבלים את מרותם הרעיונית והמוסרית של הרבנים האלה. איך הם יכולים לעמוד מול הסתירה הזאת בין הפקודה שהם יקבלו ממי שמותר לו לתת פקודות במדינה דמוקרטית, אם המפקד הצבאי ואם ראש הממשלה והממשלה, שמקבלת החלטות מדיניות, לבין הרבנים שאומרים להם: תסרבו פקודה?

אני לא שוללת סירוב מטעמי מצפון, כאשר זה נעשה על-ידי יחיד האומר: אני אישית לא יכול לבצע פקודה, ואני מוכן לשלם את המחיר. אבל לא דומה סירוב אישי, שהמחיר האישי בצדו, להוראה של אנשים שמקובלים על חלק גדול מהציבור כמורי הלכה וכפוסקי דרך חיים. לא יכול להיות שהם יאשימו את הממשלה בפילוג האומה כאשר הם עצמם קוראים לחיילים, אם זה בישיבות ההסדר או במקומות אחרים, שלא לבצע פקודות.

מעל הבימה הזאת אני קוראת לכל חברי הכנסת להגן על שלטון החוק במדינה, קוראת לציבור הישראלי להגן על הדמוקרטיה הישראלית, שמאוימת גם על-ידי פסק ההלכה הזה וגם על-ידי מעשיהם של מתנחלים, שמנסים עכשיו בכוח לקבוע עובדות בניגוד למדיניות הממשלה, שמעסיקים את הצבא יום-יום ושעה-שעה בהקמת התנחלויות סרק.

אני קוראת לממשלה ללמוד ממה שקורה ולהבין, שכאשר עושים ויתורים לאנשים בעלי דעות קיצוניות, שמתנגדים לתהליך המדיני, כאשר לא מפנים התנחלויות, כאשר לא עושים שום צעד שמאפשר למתנחלים לקום ולצאת ולחזור למדינת ישראל, למעשה מולידים את הרקע ואת התנאים שבהם יכול פסק הלכה כזה להתפרסם. הממשלה, בויתורים שלה, פותחת בעצם את הדרך בפני מתנחלים שמתנגדים להסדר שלום, שמתנגדים להסדר המדיני, ובפני פסק הלכה זה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו; חבר הכנסת רון נחמן – איננו. עוד הפעם חבר הכנסת איתן, ועוד הפעם חבר הכנסת רון נחמן. חמש פעמים, ואנחנו יכולים לגשת להצבעה.

קריאה:

יכולים להצביע.

היו"ר ע' עלי:

אני מציע לצלצל. כל מי שהיה צריך לדבר איננו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ע' עלי:

את סיימת את כל השלוש. נתתי לך שלוש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תודה רבה, אדוני, לא שמתי לב.

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת רון נחמן ומיכאל איתן – אינם. אנחנו יכולים להצביע. אם המשיבים והמציעים מבקשים להתייחס לחוק, הם נקראים לעשות זאת. האם יושב-ראש הוועדה רוצה להתייחס?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת אורי אור הוא אחד המציעים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אורי אור, אתה אחד המציעים? – לא. אתה מבקש להשיב? בבקשה, חבר הכנסת אור, תשיב. חבר הכנסת אור, נא להשיב.

אורי אור (העבודה):

מאיר שטרית (הליכוד):

אני יכול להשיב?

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני נמצא פה.

היו"ר ע' עלי:

קראתי לך חמש פעמים. מה אני יכול לעשות?

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

קראתי לך חמש פעמים. לא ארבע. חמש פעמים. מה אתה רוצה שנעשה כאן. אולי תסביר לי?

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אולי תסביר לי מה הייתי צריך לעשות מעבר לזה?

פיני בדש (צומת):

ביקשו התייעצות לגבי הסתייגות – – –

היו"ר ע' עלי:

מה זה התייעצות?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה לא מחייב את המליאה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברים, לקראת סיכום הדיון בחוק אני מבקש לומר לחברי הכנסת ולכנסת, שאני מאוד שמח – – –

היו"ר ע' עלי:

רבתי, שלא תהיינה אי-הבנות, בתוך חמש דקות נצביע בכל מצב.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, אדוני, אני רוצה להשיב. יושב-ראש הוועדה משיב בסוף הדיון.

חיים דיין (צומת):

ליושב-ראש הוועדה יש הזכות לדבר בכל שלב משלבי הדיון.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אם יושב-ראש הוועדה רוצה להשיב, יש תקנון, והוא יוכל להשיב. חבל על הוויכוח.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אל תהפכו לי את – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת חגי מירום, בינתיים אני פוסק. פסיקתי עולה בקנה אחד עם התקנון. על מה אתה מלין?

חבר הכנסת שטרית, אתה יכול לדבר שלוש דקות.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח מאוד על כך שהצעת החוק הזאת מגיעה להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. עליתי הפעם לדבר שלא על מנת לענות על ההסתייגויות, אלא כדי להודות לחברים שהיו שותפים לגיבושה של הצעת החוק הזאת ולהבאתה עד הלום.

ראשית, לעמיתי חברי הכנסת השותפים להצעת החוק – חבר הכנסת רענן כהן וחבר הכנסת אורי אור, שיחד אתי חתומים על הצעת החוק.

שנית, אני מבקש להודות ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, שטרח ועמל והתעקש שהדיון בחוק יימשך שבוע אחר שבוע ללא הפסקה עד לגמר הדיון, בכל סעיף ובסבלנות אין קץ – –

פיני בדש (צומת):

לא היית צריך לשכנע אותו, תאמין לי.

מאיר שטרית (הליכוד):

– – עד שהחוק אכן הובא לפנינו לקריאה שלישית. ראוי הוא לברכה.

אני מבקש להודות ליועץ המשפטי של ועדת הכנסת, שהוא גם היועץ המשפטי של הכנסת, מר צבי ענבר, שעשה מלאכת מחשבת בניסוח הצעת חוק משותפת לשתי הצעות חוק שלנו שגובשו.

ואחרון חביב, אני רוצה להודות ליושב-ראש, ידידי חבר הכנסת עובדיה עלי, על הניהול היעיל.

אני רוצה לפנות לחברי הכנסת להצביע בעד החוק ולדחות את כל ההסתייגויות. זה יהיה לכבודנו ולכבודה של הכנסת היום.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. יושב-ראש ועדת הכנסת, אחרון. יש לנו עוד שתי דקות להצבעה. אם יושב-ראש הכנסת רוצה להחליף אותי, כדאי שהוא יבוא, כי אנחנו עומדים להצביע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הנה אנחנו מגיעים לסיום הדיון הזה בהצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), של חברי הכנסת אורי אור, רענן כהן ומאיר שטרית.

חברי הכנסת, ועדת הכנסת דנה רבות בחוק זה. אינני בטוח שהצלחנו לחשוב על כל האפשרויות במסגרות האלה של חקיקת החוק, אבל עשינו מאמץ גדול. עשינו מאמץ גדול להגיע למצב שבו הכנסת תבטל את כפל העיסוק. עשינו מאמץ גדול כדי להגיע למצב שבו הכנסת תבטל את כפל התפקיד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, נכון שאתה רוצה שישמעו אותך?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בוודאי.

היו"ר ש' וייס:

תרשה לי להרגיע את החברים. חברי הכנסת, הנושא מורכב, טעון, מפורט, ההקשבה חיונית כדי שתדעו איך להצביע. נא לצלצל שוב כדי שלא תהיינה אי-הבנות. מייד בתום דבריו של יושב-ראש ועדת הכנסת נתחיל בהצבעות, חברים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חברי הכנסת, עשינו מאמץ גדול לבטל גם את כפל התפקיד, כך שחברי כנסת שייבחרו לתפקידים ציבוריים, ראשי ערים למשל, אבל לא רק ראשי ערים, ראשי ההסתדרויות למיניהן, ראשי מועצות דתיות למיניהן, לא יכהנו כאן בתפקידם זה ביחד עם כהונת חברי הכנסת.

שמעתי כאן את ראשי הערים טוענים טענות בגנותה של החקיקה הזאת, כאילו אנחנו באים לפגוע בשלטון המקומי. אני רוצה לומר כאן לחברי הכנסת וגם לציבור הצופה בנו – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, למען הציבור הצופה בנו, נא לא להפריע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אין לי ספק – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

ארבע שעות – – –

היו"ר ש' וייס:

כמה שנחוץ, חבר הכנסת אלסאנע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אין לי ספק, חברי הכנסת, שראשי רשויות שירצו לבוא אל הבית הזה ולהיבחר כאן – נקבל אותם בברכה. הלוואי שייבחרו לבית הזה רבים מראשי הרשויות, כי הם אנשים נבחרים, שהוכיחו את עצמם. אבל, ביום שייבחרו לכאן יהפכו לחברי כנסת ויעסקו בענייני הכנסת וייצגו את שולחיהם וייצגו את האזרח וייצגו את מה שהכנסת צריכה לייצג אל מול רשויות המדינה.

אין לי ספק, שההצבעה היום כאן תהיה הבעת אמון בוועדת רוזן-צבי, ועדה חיצונית, ובהמלצותיה. המלצותיה הן מקשה אחת, חברי הכנסת, וכך צריך לראות אותן.

אני מודה מאוד לחברי הכנסת המחוקקים, חברי הכנסת אורי אור, רענן כהן ומאיר שטרית.

אני מודה לוועדת הכנסת, שעסקה בכך לילות כימים.

אני מבקש מהכנסת לדחות את כל ההסתייגויות, כי בכל הסתייגות מההסתייגויות כאן יש משום מוקש קטן שמסכל את הצעת החוק, ולקבל את הצעת החוק כלשונה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ביקשתי שההצבעה תעבור בשקט, ואז היא גם תעבור מהר ונספיק עוד לדון בעניינים אחרים שעל סדר-יומנו. נקיים הצבעה אלקטרונית, אבל אם נראה שיש הסכמה, נקיים הצבעה ידנית.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה–1995. נקיים פעם או פעמיים הצבעה אלקטרונית, ואחר כך נעבור להצבעה ידנית כדי שניכנס לתנופה, כמו בתקציב.

לשם החוק יש הסתייגות של חברי הכנסת אורי אור, רענן כהן וחבריהם. מי בעד?

הצבעה מס' 12

בעד התיקון של חברי הכנסת א' אור, רענן כהן, א' פורז ומ' שטרית לשם החוק – 3

נגד – 39

נמנעים – 1

התיקון של חברי הכנסת א' אור, רענן כהן, א' פורז ומ' שטרית לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה בעד, 39 נגד, נמנע אחד. אני קובע שההסתייגות נדחתה.

נדמה לי, שאנחנו יכולים לעבור להצבעה ידנית, אלא אם כן תהיה בקשה מיוחדת.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לשם החוק לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת פ' בדש, ש' בוחבוט ור' נחמן לשם החוק לא נתקבל.

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ר' נחמן לשם החוק לא נתקבל.

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שם החוק כהצעת הוועדה נתקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 1.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 1(א) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 1(א) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן ומ' שטרית לסעיף 1(א) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי, בתחתית עמוד מס' 2? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 1 – 7

נגד – 35

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, 35 מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שההסתייגות נדחתה.

אנחנו עוברים לעמוד 3. הסתייגותו של חבר הכנסת רון נחמן. אנחנו עדיין בסעיף הראשון. נא להצביע.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1 לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 1(ב) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1(ב) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1(ג) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עדיין בסעיף 1. הסתייגותו של חבר הכנסת רון נחמן לסעיף קטן (ד).

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1(ד) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 1(ה) לא נתקבל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מסיר את כל ההסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

בראבו. תזכיר לי כשנגיע לזה, חבר הכנסת איתן.

אנחנו בתחתית עמוד מס' 4, הסתייגותם של חברי הכנסת רפי אלול ולימור לבנת. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ר' אלול ול' לבנת לסעיף 1(ה) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' גפני לסעיף 1(ה) לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ר' נחמן וא' פורז לסעיף 1(ה) לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שכל ההסתייגויות שהיו לסעיף הראשון נדחו. לפיכך אנחנו מצביעים עכשיו על סעיף 1 כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 1 אושר כהצעת הוועדה.

אנחנו ממשיכים בעמוד 5, סעיף 2. הסתייגותו של חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיר אותה.

היו"ר ש' וייס:

הוא ביטל אותה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זו ההסתייגות היחידה.

היו"ר ש' וייס:

כן, נצביע עליה.

מיכאל איתן (הליכוד):

הצבעה אלקטרונית. היא דנה בהשוואת מצבם של ראשי ערים – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע שאסור להגיד את זה, אבל אמרת.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על סעיף 2 בהצבעה אלקטרונית. ההצבעה החלה.

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 – 11

נגד – 37

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

11 תומכים, 37 מתנגדים, אין נמנעים. ההסתייגות בכל זאת נדחתה.

חברי הכנסת אנחנו עוברים להסתייגותה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בהצבעה ידנית.

הצבעה

ההצעה של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 2 לא נתקבלה.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' גפני לסעיף 2 לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

כל ההסתייגויות בסעיף 2 נדחו. לפיכך, מי תומך בסעיף 2 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 2, כהצעת הוועדה, אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 3.

הצבעה

ההצעה של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי ור' נחמן לסעיף 3 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הסתייגותם של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי ור' נחמן לסעיף 3 לא נתקבלה.

אני מעמיד להצבעה את סעיף 3, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 4.

הצבעה

ההצעה של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי ור' נחמן לסעיף 4 לא נתקבלה.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' גפני לסעיף 4 לא נתקבל.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, כל ההסתייגויות לסעיף 4 נדחו.

מי תומך בסעיף 4 כהצעת הוועדה בקריאה שנייה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 4 אושר כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 7, סעיף מס' 5.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

מי תומך בסעיף 5 ללא הסתייגויות כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 5, כהצעת הוועדה, אושר.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 6.

רון נחמן (הליכוד):

אני הסרתי את ההסתייגות.

היו"ר ש' וייס:

לא משנה, אני צריך להצביע על ההסתייגות.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם אני הסרתי.

היו"ר ש' וייס:

גם אתה הסרת. אם כך, נצביע בגלל חברת הכנסת גוז'נסקי.

הצבעה

ההצעה של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 6 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לא נתקבלה.

חבר הכנסת רענן כהן הסיר את הסתייגותו.

אני מעמיד להצבעה את התיקון לחלופין של חבר הכנסת רון נחמן לסעיף 6.

הצבעה

התיקון לחלופין לסעיף 6 של חבר הכנסת ר' נחמן לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

התיקון לחלופין לא נתקבל. כל ההסתייגויות בסעיף 6 הוסרו.

מי תומך בסעיף 6 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש הצבעה אישית על סעיף 7.

היו"ר ש' וייס:

לא. על הצבעה אישית היית צריך להודיע קצת קודם. אני אעשה את זה, אבל היית צריך להודיע לי קצת קודם. אתה צריך להביא חתימות וכן הלאה.

רבותי, סעיף 7. חבר הכנסת מיכאל איתן הסיר את הסתייגותו.

אנחנו עוברים לעמוד 8, הסתייגותו של חבר הכנסת רון נחמן לסעיף 7. מי בעד? מי נגד?

ענת מאור (מרצ):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

אתם רוצים הצבעה אלקטרונית כדי שיראו את הסך-הכול. אני לא חייב לעשות את זה, אבל אעשה זאת לטובת חברת הכנסת ענת מאור.

דן מרידור (הליכוד):

כבר הצבענו.

היו"ר ש' וייס:

ההצבעה התקיימה. מי תומך בסעיף 7 ללא הסתייגויות, אחרי שכל ההסתייגויות נדחו בהצבעה ידנית? מי נגד?

הצבעה

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 7 אושר ברוב עצום.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 8, הסתייגות של חבר הכנסת רון נחמן.

קריאה:

ההסתייגות נדחתה.

היו"ר ש' וייס:

נכון. ועל ההסתייגות של חבר הכנסת שטרית כן מצביעים?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מוריד.

היו"ר ש' וייס:

לפיכך, מי תומך בסעיף 8 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 8 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 8, כהצעת הוועדה אושר.

חברי הכנסת, כל ההסתייגויות נדחו, כל הסעיפים אושרו בקריאה שנייה. לפיכך אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית על החוק בקריאה שלישית. הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995 – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 15

בעד החוק – 50

נגד – 1

נמנעים – 1

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15),

התשנ"ה–1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, 50 תומכים, מתנגד אחד, נמנע אחד. אני קובע שהחוק אושר. זה אחד החוקים החשובים בחיי הבית הזה, לדעתי. לדעתי החוק גם יחזק את מעמדו של הבית הזה.

רבותי, אנחנו ממשיכים בסדר-יומה של הכנסת. דקה להתרגשות וזהו.

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו: תחקיר "ידיעות אחרונות" על פרשת צאליים ב' והשלכותיו.

קריאה:

זה לא נדחה?

היו"ר ש' וייס:

רגע, לא אמרתי שום דבר.

גברתי סגנית המזכיר, אני רוצה לדעת אם זה נדחה בהסכמת כל החברים או לא.

לא. אז זה מתקיים.

קריאה:

זה נדחה.

משה פלד (צומת):

שר המשטרה כבר לא פה.

היו"ר ש' וייס:

אני הודעתי לשר המשטרה, שאם כל החברים מוכנים לדחות לשבוע הבא, זה יהיה ביום שני.

משה פלד (צומת):

יום רביעי, כבר החליטו.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, בשבוע הבא.

אני הנחתי שיש הסכמה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, בעצם גמרת את סדר-היום היום כשהצבעת על הצעת החוק הזאת.

היו"ר ש' וייס:

יכול להיות.

דן תיכון (הליכוד):

על-פי התקנון זה הסעיף האחרון.

היו"ר ש' וייס:

לא, אתה יודע שזו יוזמת חברי הכנסת.

משה פלד (צומת):

לפני עשר דקות נאמר לי שזה נדחה ליום רביעי.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עושים הפסקה טקטית של חצי דקה, וסגנית המזכיר תברר מה קרה כשלא הייתי כאן.

רבתי, השר שחל בבנין, לא הודיעו שום דבר לסגנית המזכיר, על כן אני ממש רוצה להביע פליאה עמוקה על אלה שעסקו בשינוי הסדר ולא הודיעו שום דבר לסגנית המזכיר. לפיכך, אני עושה הפסקה של ישיבת הכנסת לדקה כדי לברר את העניין. תישארו כאן, יכול להיות שהנושא יעלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה יש לנו בסדר-היום?

היו"ר ש' וייס:

בסדר-היום יש לנו כך: עניין צאלים ב', אם יעלה; עיריית ירושלים; ירי ה"קטיושות" על הגליל והמצב בגבול הצפון.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה עם ההצעה של חבר הכנסת חיים אורון?

היו"ר ש' וייס:

כל מה שיש כאן, יש.

רבתי, אני רוצה להודיע כאן משהו: שום דבר לא יימחק מסדר-היום שלנו ולא יעבור לשבוע הבא חוץ מהנושאים שאני אישרתי בהסכמה של כל בעלי ההצעה. זה היה צריך להיות מוסדר. אני כאן ואני לא מבין איך קרה שזה לא מוסדר. לכן, עוד קצת סבלנות.

לא, אל תלחצו עלי, את זה היה צריך לעשות מזמן. גם אם השר איננו, הוא ישיב בשבוע הבא ויהיה דיון פה. אני לא הולך לנהל משא-ומתן. זה היה צריך להיות מוסדר מזמן. אי-אפשר להעמיד אותי בפני איזה מצב מוזר, שלא מודיעים לי על הסידור.

הצעה לסדר-היום פינויים לא-צודקים בשכונת גבעת-עמל בתל-אביב

היו"ר ש' וייס:

רבותי, עד שאנחנו מקיימים דיון, אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל איתן בנושא: פינויים לא-צודקים בשכונת גבעת-עמל בתל-אביב; הצעה לסדר-היום מס' 7280. סגן שר הבינוי והשיכון ישיב. בבקשה.

פיני בדש (צומת):

היו"ר ש' וייס:

רבותי, שום דבר לא נדחה לשבוע הבא כל זמן שאני לא רואה את הסידור שאני הצעתי. סידורים לא אתי, אלא עם השר, עם כל החברים ועם סגנית המזכיר.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רק אתה מוסמך לדחות.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע, אבל הצעתי סידור ואני רוצה לראות אם הוא עובד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את הכנסת על קבלת החוק – – –

רבותי, אני לא יודע מה מתרחש פה כעת.

היו"ר ש' וייס:

יש פה התרגשות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

יותר קל לדבר אל כנסת ריקה מאשר אל כנסת מתרוצצת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, יש פה התרגשות אחרי החוק הקודם. לא נורא, תתחיל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין לי בעיה, אני מוכן להמתין עוד דקה וחצי.

היו"ר ש' וייס:

לא. תתחיל, תתחיל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את הכנסת, שקיבלה את הצעת החוק המונעת כפל תפקידים. אני חושב שזה צעד חשוב. אני רק רוצה בצד השמחה וצהלות השמחה שהיו כאן להזכיר לכל מי שחושבים שהנושא הזה הוא כל כך חשוב, שהכנסת, בינתיים, מתירה את כפל התפקידים, והאיסור יחול רק מחודש אוקטובר 1996. לכן אני לא מבין את כל הצהלה הגדולה הזאת. זה כל כך חשוב, כל כך עקרוני, שהפילו את ההצעה שלי לבצע איסור על כפל תפקידים מייד עכשיו, והפילו עוד הצעה שלי, שקבעה אפליה ברורה בהשוואה לאלה שעוסקים בכפל תפקידים, שייבחרו לכנסת הבאה, והחוק לגביהם לא יחול באוקטובר 1996 אלא לאחר שתיבחר עוד כנסת, והם יוכלו להמשיך בתפקידם ולהיות גם חברי כנסת, וגם בכנסת הבאה הם יוכלו להמשיך בכפל תפקידים חצי שנה. ויהיו כאלה עורכי-דין, ויהיו בעלי עסקים.

דן תיכון (הליכוד):

זו שערורייה. הסעיף הזה הוא שערורייתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם ימשיכו להיות גם הלאה בעלי עיסוקים נוספים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני לא יודע מי הכניס אותו, אבל זו שערורייה לאפשר לעורכי-הדין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע, רגע, חבר הכנסת תיכון.

אבל מה אומר החוק? ראשי ערים יצטרכו להתפטר מייד, כבר באוקטובר 1996. אני לא מבין, אם המגמה היא לבטל עיסוקים נוספים, היה צריך לבטל מעכשיו. לא החליטו כך, החליטו – מאוקטובר 1996, אז מאוקטובר 1996, אבל לגבי כולם.

דן תיכון (הליכוד):

נכון. זו שערורייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

החליטו שיש כאן שני סוגים שאנחנו מטפלים בהם: סוג אחד של ראשי ערים, שלדעתי היה צריך להחיל עליו דין שווה כמו על עיסוקים נוספים אחרים.

דן תיכון (הליכוד):

נכון, נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אסור עיסוק נוסף, אסור גם לראש עיר וגם לעורך-דין וגם לאחר. אמרו לי: מה, מיכאל איתן, אתה לא יודע מה? הם עלולים בכנסת הבאה, אם ייבחרו, לפעול כאן על מנת לשנות את החוק. אז אני מודיע לכל עם ישראל, לפחות לכל מי ששומע אותי עכשיו: מי לידנו יתקע שאותם בעלי עיסוקים נוספים, שאינם ראשי ערים – עורכי-דין, יועצים למיניהם וכל מיני אחרים – במשך ששת החודשים שבהם הם יהיו כבר חברי כנסת וגם עוסקים בעיסוק נוסף לא יפעילו פה שדולה חזקה לבטל את החוק בכנסת הבאה, עוד לפני שהוא ייכנס לתוקף?

דן תיכון (הליכוד):

והיו דברים מעולם.

מיכאל איתן (הליכוד):

והיו דברים מעולם.

ואז מה תהיה התוצאה הסופית? התוצאה הסופית תהיה מאוד לא הוגנת ולא צודקת: ראשי הערים היו צריכים להתפטר כבר באוקטובר 1996, ערב הבחירות, לאחר שהכנסת הזאת סיימה את תפקידה, ואילו האחרים ימשיכו להיות שישה חודשים – – –

רון נחמן (הליכוד):

על איזה הצעה לסדר-היום אתה מדבר?

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – ואם הם יצליחו לשנות את החוק, החוק ישתנה רק לגביהם. הם לא יוכלו להחזיר את המצב לקדמותו.

רון נחמן (הליכוד):

מה ההצעה שלך לסדר-היום? מה ההצעה שלך לסדר-היום?

דן תיכון (הליכוד):

מה זה משנה?

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן אני חושב, שמה שנעשה כאן היום, מי שמבין בפרלמנטריזם עוד יוכל לכתוב על זה הרבה הרבה פרקים באיזה ספר, שיוכל לכלול את כל הגורמים ואת כל המניעים ואת כל מה שנעשה כאן היום, כשאני בטוח שלא כל חברי הכנסת – – –

דן תיכון (הליכוד):

מי אחראי לסעיף הזה של עורכי-הדין, שלהם מאפשרים חצי שנה לאחר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, עורכי-הדין יכולים להמשיך ולשמש כעורכי-דין; גם להחזיק משרדים וגם להיות חברי כנסת.

אני מברך על כך שהחוק נתקבל, אבל אני רק סקפטי לגבי השאלה עד כמה הוא יתפוס ועד כמה הוא באמת יהיה אפקטיבי. אני מאחל לדמוקרטיה הישראלית, ששנה לאחר יום הבחירות או חצי שנה לאחר יום הבחירות לא נעמוד כאן ונספר על הנאיביות של הכנסת הקודמת. אני מקווה, לפחות אלה מאתנו שיהיו חברים גם בכנסת הבאה.

אז לכל אלה שצהלו ושמחו כדאי לומר את הפתגם הערבי: אל תנדנד ברגליים לפני שהתיישבת על החמור.

כל זמן שלא חל האיסור בפועל על עיסוק נוסף, אין מקום לשום שמחה ולשום צהלה. ביום שבו יחול האיסור, אז יהיה מקום לברך על המוגמר. בינתיים עוד רחוקה הדרך, לפחות מבחינת התאריך שעליו החליטו היום.

אני רוצה לחזור לנושא שעל סדר-היום, ואנמק אותו במשפטים מספר. רבותי חברי הכנסת, יש בתל-אביב שכונה שנקראת גבעת-עמל ב'. גרות שם משפחות זה עשרות שנים על קרקע של כפר ערבי נטוש, שעברה לאפוטרופוס על נכסי נפקדים, משם לרשות הפיתוח ומרשות הפיתוח למינהל מקרקעי ישראל.

התושבים גרו על הקרקע הזאת. חלקם היו "פליטי הספר" משכונות דרום-תל-אביב. אמרו להם: לכו תגורו שם בינתיים. זאב שרף, שהיה מזכיר הממשלה הראשון, אפילו הוציא אישור בכתב, שבו היה כתוב, שכאשר האנשים האלה יפוננו הם יקבלו דיור חלופי.

במשך עשרות שנים גרות שם משפחות שרוצים לפנות עכשיו. הן גרות שם משנת 1953. המדינה מצדה העבירה את הקרקע מקבלן לקבלן, מרשות לרשות, ותוך כדי כך המשיכו התושבים לגור על הקרקע הזאת.

עכשיו מדובר בכך שהולכים לפנות משפחות שהקרקע שהן יושבות עליה נמסרה לקבלן בעקבות עסקה בין המדינה לאותו קבלן. הוא קיבל את הזכות לקרקע ואתה – גם את התושבים האלה. כאמור, הם נמצאים שם משנת 1953, והוא קיבל את הקרקע בשנת 1970.

הוא המתין, אבל היום, כאשר האמירו מחירי הקרקע, הוא רוצה לבנות. הוא הולך לבית-המשפט, משתמש בזכות המשפטית הבלתי-מוסרית, וכל אחד יודע שיש הבדל בין מוסר לבין משפט. לא לחינם העיניים של אלת המשפט מכוסות, והיא מחזיקה מאזניים בידיה וצריכה לשקול את הראיות ואת חפותו או אי-חפותו של אדם, את זכאותו או אי-זכאותו על-פי חוק כתוב. והחוק לעולם לא יכול לכוון ולפתור את כל הבעיות של הצדק ושל המוסר.

המצב המשפטי היום הוא, שלקבלן הזה, שקיבל בפרוטות אדמה ששווה מיליונים, יש זכות מטעם ועדת הרישוי להקים עוד יחידות דיור, כי הוא טען שם שהוא צריך לפנות, הוא קיבל זכויות יתר, וכל זכות כזאת שווה עשרות רבות של אלפי דולרים ואולי גם מאות.

אומר הקבלן: על-פי המשפט והמצב החוקי נכון לרגע זה, שיתבעו אותי להוצאות פינוי. אני כרגע לא חייב דבר. יכול להיות שבתי-המשפט צריכים לפסוק על-פי החוק. יכול להיות שבמקרה הזה החוק קובע דברים קשים לגבי משפחה ואומר לה שעליה לעזוב את ביתה, ולאחר מכן לתבוע פיצויים מהקבלן במשפט שיימשך שבע שנים ואז ייקבע כמה פיצויים היא תקבל, ובסוף, בכספי הפיצויים, היא תוכל לרכוש דיור.

הרי זו שערורייה. למה אנחנו עומדים מנגד? למה אין איזה מנגנון שיכול להסדיר את העניין הזה?

לכן פניתי אל המשטרה וביקשתי לכבד את הכנסת ולתת אפשרות נוספת של מיצוי הדין, כדי שלא לגרום, חס וחלילה, למעשה עוול משווע כזה. אני בטוח שגם הקבלן, אם יראה שהציבור כולו מתגייס ונותן גיבוי לתביעה כל כך צודקת ואלמנטרית, ימצא את הדרך לסגור את עניין הפיצוי לא דרך ערכאות משפטיות, אחרי שהוא יזרוק אנשים לרחוב, אלא בצורה מסודרת, לפני שהוא זורק את האנשים לרחוב. כל זאת כדי שיוכלו לקבל דיור חלופי המגיע להם.

לכן, אני מבקש לקיים דיון בכנסת בנושא הפינוי מאותו אזור, על מנת שהכנסת תוכל להיות מקום שבו מנסים לברר את הדברים. אני מקווה מאוד, שכאשר הנושא הזה יעבור לוועדת הפנים של הכנסת, תינתן אפשרות למצות עוד הליך אחד של הבאת כל הגורמים להתדיינות, לפשרה, על מנת שכולנו נרגיש שיש במדינה הזאת סולידריות, שיכולה לאפשר שהמשטרה לא תנקוט בינתיים אמצעים דרסטיים ולא תגרום חס וחלילה למצב שאנשים יאימו או יבצעו מעשים שאין מהם חזרה.

דרושה סולידריות כזאת שתוכל להפגיש בין אדם שקיבל מהמדינה זכויות בקרקע, שמאפשרות לו לעשות רווחים גדולים מאוד, ובין משפחה שאין לה בית ללכת אליו, והיא צריכה לעזוב בית שגרה בו 43 שנים; סולידריות שתוכל להביא לפתרון צודק והוגן, שכולם יוכלו לחיות אתו בשלום; שלא נצטרך למצות את הדין, את הכוח ואת העוצמה שמעניקה המדינה מול משפחה אחת חלשה, שכל מה שהיא רוצה הוא לאפשר לה להמשיך לחיות תחת קורת-גג לאחר שהיא חיה 40 וכמה שנים במקום מגורים שהמדינה נתנה לו גיבוי. תודה.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

לפי הסדר צריך עכשיו חבר הכנסת רון נחמן להעלות הצעה לסדר-היום. אבל ברשותך, חבר הכנסת רון נחמן, חבר הכנסת פניני בדש ביקש לשנות את הצבעתו בחוק חסינות חברי הכנסת, ואבקש לאפשר לו לעשות זאת.

פניני בדש (צומת):

עכשיו, חצי שעה או שעה אחרי ההצבעה, כבר אין טעם. אני כועס.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בדש, אתה ראית מה היה כאן, והיה צורך לברר. האם אתה רוצה לנצל דקה אחת, לא לנוהל אלא לתוכן? אם כן, כיושב-ראש הישיבה אני מאפשרת לך לעשות זאת. בבקשה.

פניני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, אני ביקשתי את רשות הדיבור מייד אחרי ההצבעה, כי מאחר שאני הייתי היחיד שהצביע נגד ורציתי שיהיה קונסנסוס מסוים, ביקשתי לשנות את הצבעתי מ"נגד" להימנעות. פניתי מייד, ואני מוחה על זה שאחרי חצי שעה פונים אלי ונותנים לי את הזכות הזאת לשנות את הצבעתי להימנעות. כאמור, ביקשתי להימנע כדי להגיע לקונסנסוס בחוק הזה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אם כן, אני רוצה לציין לפרוטוקול שהשינוי בדפוס ההצבעה אושר, אבל זה לא יהווה תקדים.

חבר הכנסת בדש, אני שמחה שאתה מצטרף לנמנעים. אני נמנעתי, ואני סבורה שבמקרה זה גם ההסתייגות של חבר הכנסת איתן וגם זו של חבר הכנסת רון נחמן היתה ראויה, ואני מצטערת על שהבית לא קיבל אותה. כרכו בחוק אחד גם את נושא ביטול כפל תפקידים וגם את נושא המשכורות, ולדעתי הרבה חברי כנסת לא היו שלמים עם זה.

אני קובעת את התוצאה של 50 תומכים, שני נמנעים, בחוק הקודם, חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם.

כאמור, היושב-הראש אישר את שינוי ההצבעה של חבר הכנסת פני בדש, אבל אין בכך תקדים לשינויים בעתיד. תודה.

פני בדש (צומת):

אני ביקשתי מייד במקום, אבל עבר זמן עד שניתן לי לדבר.

היו"ר ע' מאור:

בסדר. הודעת, זה אושר ונרשם בפרוטוקול.

הצעה לסדר-היום

הקפאת מכירת הדירות ביהודה ושומרון

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת רון נחמן להביא את הצעתו לסדר-היום בנושא: הקפאת מכירת הדירות ביהודה ושומרון; מס' 7281. ישיב לשני המתדיינים סגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת אלכס גולדפרב. בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה לסדר-היום שלי היא בעניין 4,000 עד 5,000 דירות ביהודה, שומרון ועזה – בעיקר ביהודה ושומרון, אבל גם ברצועת-עזה – שעומדות ריקות. מדינת ישראל סיימה את בניית הדירות. הממשלה הקודמת, ממשלת הליכוד, בנתה בכל רחבי הארץ. מהצפון ועד הנגב יצאו במבצעים למכירת הדירות. רק במקום אחד במדינת היהודים לא יצאו

במבצעים, לא מוכרים; דירות עומדות כשהן גמורות, מצופות אבן נסורה, מדרכות של "אקרשטיין", "רב-ברח" בדלת, והבתים עומדים כמצבות.

כל מי שמגיע, כל מי שרואה את הדירות האלה לא מבין מדוע. היה נשיא המדינה, ראה את מאות הדירות הריקות עומדות בשורות, עשב עולה ברצפה, עשב וקוצים עולים במדרכה; שוברים את דודי השמש. שומרים עליהם ומשלמים כסף עבור השמירה, שורות שורות של בתים. הראיתי זאת למבקרת המדינה. נשיא מדינת ישראל אומר: זה רשעות וטמטום. שרת העבודה והרווחה: אני לא מבינה, איך יכול להיות דבר כזה? זכותה של ממשלה להחליט: כאן אני בונה היום, ושם אני לא רוצה לבנות, אבל מצב שכל הדירות בנויות ועומדות ריקות?

ומאות משפחות ביקשו ומבקשות לקנות את הדירות. הגשנו רשימות לשר השיכון ולראש הממשלה. תארו לעצמכם, חברי הכנסת, ראש ממשלת ישראל, במה הוא צריך להתעסק? הוא צריך להתעסק בשאלה אם למכור דירה לעולה חדש. בזה ראש ממשלה צריך להתעסק? קודם דנו בחוק למניעת כפל תפקידים. שר ביטחון, ראש ממשלה, שהוא עכשיו גם שר השיכון – למה, פואד איננו? ואני צריך, כראש רשות מקומית, לבוא לראש הממשלה ולבקש ממנו זכות בסיסית של תושב, עולה חדש. נסעו לארצות-הברית כדי לבקש עבורו את הערבויות על סך 10 מיליארדים. זה נקרא – כספי ערבויות לקליטת העלייה.

באה משפחה ואומרת: אני מאבדת את הזכאות שלי. למה לא יאפשרו לי לקנות דירה? טוב לי לגור במקום הזה. מדוע לא ייתנו לי את הזכות שלי, למה? אני לא משלם מסים? האם אני אזרח שונה זכויות, לא שווה זכויות? הדירות עומדות. מדוע יעמדו ריקות? אני משלם 350-400 דולר לחודש שכר דירה. מדוע לא לקחת את הכסף הזה ולקנות בזה דירה, ואז לפחות יהיה לי רכוש שלי? למה יחלוף ויעבור זמן הזכאות שלי? למה לא יקבלו ממני אותם 350-400 דולר לחודש ויאפשרו לי קורת-גג?

אין לי תשובה על כך. אולי בתור ראש מועצה אני לא יכול להשיב. חשבתי שאולי בתור חבר הכנסת אני אוכל לתת תשובה, כי ראיתי קודם את האופוריה של כל אלה שדיברו בנושא כפל תפקידים, גברתי היושבת-ראש. אני לא רואה אותם באולם. כנראה, זה לא מעניין אותם, זה לא מעניין אותם שהתושבים צועקים. הם לא שמעו מה שאמר לפני חבר הכנסת מיכאל איתן. גם לא מעניין אותם שהדירות האלה, העולות מיליארדים, עומדות ריקות, אבל נושא כפל התפקידים מעניין.

ואני זועק פה זעקה לא שלי, זעקה של העולים החדשים, של אותם אנשים שבאים עם המדליות, שנלחמו בסטלינגרד, שעלו לארץ, שלושה דורות, והם רוצים לקנות את הדירות האלה, ואתה נוסע ונוסע ורואה מצבות.

אמר לי חבר הכנסת חיים אורון, שכל הבתים האלה יהיו בית-קברות, והיסודות של אותם בתים יהפכו מבוא לבית-קברות. את זה אומר חבר כנסת במדינת ישראל, מדינה יהודית. תקשיבו היטב למה שאני אומר. חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה זוכר שחבר הכנסת אורון אמר על הדירות הריקות: מצדי, שזה יהפוך לבית-קברות? אתה זוכר את הישיבה הזאת?

מיכאל איתן (הליכוד):

פיני בדש (צומת):

זה אותו אחד שהגיש הצעת חוק לביטול צווי הריסה לבנייה הבלתי-חוקית. רק שתבין.

רון נחמן (הליכוד):

אני לא מתעסק בזה. היום הכול מתרכז בזה: תן לערבים, תן לבדואים, כסף לאש"ף, הכול בסדר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אורון איננו פה כדי להשיב לך איזו הצעת חוק הוגשה בנושא הבנייה, לכן אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת רון נחמן להתמקד בנושא שהוא מעלה.

רון נחמן (הליכוד):

אני מתמקד. לא שמעתי את היושבת-ראש מבקשת מהדובר הקודם להתמקד בנושא שהיה על סדר-היום.

היו"ר ע' מאור:

לא, אני מבקשת מחבר הכנסת פיני בדש לאפשר לך לדבר.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת פיני בדש, תקשיב לי, בבקשה. אני מבקש להסביר כאן: יש מדיניות של הממשלה. אילו זה היה קורה בחוץ-לארץ, היו קוראים לזה "יודנריין" – הכול, חוץ מיהודים, שיהודים לא יגורו, חס וחלילה.

עכשיו עוסקים בהסכם של הפריסה מחדש ביהודה ושומרון. מה יקרה אם היישוב יתחזק עוד בכמה משפחות? עצרו אותם באפרת אתמול בלילה, כמה קרוונים. אתה, כראש מועצה, מותר לך להעביר קרוון מצד אחד של עומר לצד האחר? בוודאי. לאיז'ו רגר בבאר-שבע מותר לקחת קרוון ולהעביר אותו מצד אחד של באר-שבע לצד האחר? בוודאי. ביהודה ושומרון – אסור לנו. אנחנו, ראשי המועצות, מקבלים הוראה מסגן-אלוף, ראש ענף תשתית שנמצא במינהל האזרחי, והוא כותב לנו,

שכדי להעביר קרוון מצד אחד בשכונה אצלנו ביישוב לצד אחר בשכונה, אנחנו צריכים להודיע על כך לאלוף הפיקוד, ובטופס מיוחד, ואלוף הפיקוד יחתום אם מותר להזיז את הקרוון בשביל גן-ילדים. זה מה שהולכים לעשות שם, קייטנות בקדומים, ואת הקרוונים האלה עצרו עם שתי המשאיות, פתחו תיקים במשטרה: עשית עבירה נוראה, העברת שני קרוונים מצד אחד ביישוב לצד האחר. אין מדינה בעולם שעושה דבר כזה, אין ממשלה שעושה דבר כזה, וכשאנחנו נחזור לשלטון, אנחנו נעשה את זה.

ואני שואל, מאיפה הרשעות, מאיפה השנאה. זה מה שישפיע על התהליך המדיני, אם קרוון יעבור מכאן לשם? זה מה שישפיע, אם אותן 400 משפחות שרוצות לקנות את הדירות בכסף ירכשו את הדירות? ומה יקרה אם אותם אנשים יגורו מעבר לרחוב? וזאת תופעה פסולה עוד יותר: באותו בית גרות שלוש משפחות בשלוש קומות, ובצד השני – שלוש משפחות שרוצות לגור אינן יכולות לגור. הדירות עומדות ריקות.

אומרת לי סגנית שר התעשייה והמסחר: אני לא מבינה את העניין הזה. כל מי שרואה את האבסורדים האלה לא מבין איך בבית של שש דירות – שתיים מאוכלסות וארבע ריקות, מדוע לא ימכרו אותן? איך אני כראש מועצה גובה ארנונה? איך אני נותן שירותים? איך אני יכול לספק חשמל, מים וביוב? איך אני יכול לנקות את הכביש בלי שאנשים גרים שם?

ומה עושה הממשלה הפושעת הזאת? הולכת ואומרת: זה רכוש של המדינה. לפי החוק, מה שקיים כרכוש מדינה, המדינה פטורה מלשלם עליו ארנונה. אז אני, כראש רשות, צריך לתבוע עכשיו את הממשלה, את הממשל המרכזי, בבג"ץ על כך שהוא לא משלם אפילו את המיסוי. זה "הרצחת וגם ירשת".

מי מכל חברי הכנסת שלא נמצאים כאן יודע על זה? מי מכל אלה שלא נמצאים באולם יודע מה עושה בזה מי שמדבר על שלטון חוק? ואני עומד כאן וזועק ושואל: האם אני חי במשטר דמוקרטי? ומחר יבוא היועץ המשפטי לממשלה ויגדיר כפולשים אותן 400 משפחות של עולים חדשים, שאולי יפלו לדירות האלה וייכנסו אליהן כי אין להן איפה לגור, הסתיים חוזה השכירות שלהן. אם ייכנסו, חלילה, לדירות, יגדירו אותם כפולשים, והם, שרוצים לקנות את הדירות בכסף מלא, ייחשבו עבריינים. איזו מדינה זאת? איזו ממשלה זאת? זה לא טירוף מערכות?

אני אומר: אתה לא רוצה לבנות היום? ניחא. אתה רוצה לבנות במקום א' ולא במקום ב', זכותך. כשאנחנו נהיה בשלטון, נבנה במקום ב' ולא במקום א', לא משנה. אבל עכשיו הבתים עומדים, אנשים רוצים לקנות אותם, והממשלה הופכת אותם לעבריינים. אני חושב, גברתי היושבת-ראש, שזו שערורייה שאין כדוגמתה. אני לא זוכר תופעה כזאת מאז הקמת המדינה.

אני רואה אותך, חבר הכנסת שפי, הייתי אומר שאתה לפחות אוד מוצל מסיעת העבודה שעדיין נותן את הכבוד ויושב כאן. אני שואל: מדוע לא תחברו אלי בעניין האנושי הזה? זה לא עניין פוליטי, לא עניין מפלגתי; זה עניין של דיור לאנשים. קודם שמענו על מצוקת הדיור. אנשים שהם זכאי משרד השיכון, יש להם האפשרות לרכוש את הדירות. מדוע לא נחבור יחד? גם על הדבר הזה צריכה להיות משמעת קואליציונית? גם על הדבר הזה צריכה להיות הצבעה סיעתית, על דבר אלמנטרי, זכות יסוד לפי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, על הזכות לדיור? גם את הדבר הזה לא נותנים, תחת הכותרת, התהליך המדיני?

חבר הכנסת שפי, הנשיא אמר בביקור אצלי: זה רשעות וטמטום, אני לא מבין את זה.

אז מה קרה? יגורו עוד 2,000 תושבים כאן על 500 יחידות דיור? יגורו עוד 15,000 יהודים בשטחי יהודה ושומרון? הרי כל הזמן שר החוץ אומר שיש למעלה מ-1.7 מיליון פלשתינים שגרים שם, אז מה זה עוד 10,000 יהודים בדירות, 15,000 בדירות? זה יפגע בתהליך המדיני? אם זה מה שערפאת קובע, אז אני אגיד לך את האמת, יש לנו בעיה כתושבי מדינת ישראל. אנחנו יכולים לסגור את החנות, לשים את המפתחות וללכת – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מסיים ואומר שלא ערפאת יכתיב לנו את הדברים אלא המציאות האמיתית בשטח.

אני מבקש את תמיכת הבית, על כל הצדדים שלו, לאשר את הבקשה ולתמוך בה, כי היא צודקת, כי היא עוסקת בחיי בני אדם. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את סגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת אלכס גולדפרב, להשיב על שתי ההצעות לסדר-היום. בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, מה שאני אוהב אצל חבר הכנסת מיכאל איתן זה הפאתוס שהוא מדבר בו. והוא אפילו שכנע אותי והתחלתי לפשפש בניירות לראות אם הוא באמת מתכוון לדבר שקרה אתמול שלשום, או שזה קרה כמו שזה כתוב אצלי בנייר בשנת 1979. נדמה לי שבשנת 1979 לא כיהנה דווקא הממשלה הזאת.

בשנת 1979 נחתם הסכם מכר בין האפוטרופוס לנכסי נפקדים, קרן-הקיימת לישראל, רשות הפיתוח, לבין לוביאנקר. על-פי ההסכם, רכש לוביאנקר שטח של 4,560 מ"ר בגוש 6108, בחלקים מחלקות 19, 20 ו-18. שטח זה נרשם כתפוס.

בערעור אזרחי 578/85 ניתן פסק-דין לסילוק יד נגד משפחת שמיע ונגד משפחת מזרחי, ועל פסק-דין זה הוגש ערעור לבית-המשפט העליון. בית-המשפט העליון דחה בקשתם לערעור על פסק-דין לפינוי שניתן בבית-משפט השלום ואושר בבית-המשפט המחוזי. בפסק-דין זה יש המלצה של נשיא בית-המשפט העליון מאיר שמגר לפיצוי בגין פינוי בסך של 125,000 דולר למשפחת מזרחי ו- 100,000 דולר למשפח שמיע.

כיום, גברתי היושבת-ראש, עומדת תביעה של משפחת שמיע נגד לוביאנקר, רשות הפיתוח, הוועדה המקומית ועיריית תל-אביב, נגד ביצוע ההוצאה לפועל, תיק אזרחי 564/95. המינהל מיוצג על-ידי הפרקליטות.

כאמור, מדובר על עסקת מכר, ואין מינהל מקרקעי ישראל מטפל מעבר למישור – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

– – המשפטי שבו נתבענו בנושא הפינוי.

בחוזה המכר נכתב עוד, כי הרוכש ישפה את המשרד נגד כל התביעות.

עם זאת, לאור המצוקה והבעיה החברתית, אין למשרד התנגדות להעברת הנושא לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

לאיזו ועדה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אני חושב שוועדת הכלכלה היא הוועדה המתאימה.

היו"ר ע' מאור:

ועדת הכלכלה. תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון.

חבר הכנסת מאיר שטרית מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

מה עם עדכון הזכאות, אדוני סגן השר?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

תגיש הצעה לסדר-היום – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שטרית, זו הצעה לסדר-היום, זו לא הצעת חוק – דקה מן המקום.

דן תיכון (הליכוד):

אם אני לא אגיש הצעה לסדר-היום, אתה לא תענה לי?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אם תרצה שאני אענה לך מעל הדוכן, תגיש הצעה לסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

אם אני לא אגיש, לא תענה לי?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

זה לא עומד על הפרק כרגע.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' מאור:

תודה לסגן שר הבינוי והשיכון אלכס גולדפרב — — —

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

באופן פרטי אני מענה לך.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי מרותק את דבריו של חבר הכנסת רון נחמן, ואני מבקש להעיד, כמי שהיה אצלו, באריאל, וכמי שראה את השכונות שבהן מדובר — — —

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

סליחה, אני עוד לא נתתי תשובה על ההצעה לסדר-היום — — —

מאיר שטרית (הליכוד):

נתת. אמרת שתעביר את זה לוועדה, לא?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

זו הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל איתן.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא של חבר הכנסת מיכאל איתן, של חבר הכנסת רון נחמן.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

לא, עכשיו אני מתכוון לתת לו תשובה. עוד לא נתתי לו תשובה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לא מבין – – –

היו"ר ע' מאור:

אני מצטערת שהיתה אי-הבנה. לא הבנו שהנושא עוד לא נגמר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

היו שני נושאים. כשיש התייעלות בכנסת, יש כנראה בעיה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

נתבקשתי לענות לשני חברי הכנסת – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שטרית, אני מבקשת – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אני רוצה להציע להסיר את שתיהן.

היו"ר ע' מאור:

אני מאפשר לך, אחר כך, להתבטא. אני מצטערת. אני אתן לך אחר כך דקה. אני מצטערת, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

חבר הכנסת מאיר שטרית, תהיה לך הזדמנות להופיע פעמיים.

מאיר שטרית (הליכוד):

תודה רבה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

בתשובה על הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת רון נחמן, אני שמח על כך שחבר הכנסת נחמן מעלה לדיון במליאת הכנסת את נושא הדירות הריקות ביש"ע, אך הוא טועה כשהוא חושב שהוא היחיד שמעלה את עניין הדירות ביש"ע על סדר-היום הציבורי.

זה זמן-מה אני מטפל בנושא הדירות הריקות ביהודה, בשומרון ובעזה בתוך משרד הבינוי והשיכון. במסגרת הטיפול פניתי לראשי הרשויות ביו"ש לעדכן אותי בקשר לדירות ריקות, מול רשימת הדירות הנמצאת במשרד הבינוי והשיכון.

בפגישתי עם ראשי היישוב ביש"ע ביקשתי מהם רשימה של אנשים הזכאים ומוכנים לרכוש ולאכלס דירות אלו. ברגע שתהיה לי רשימה מסודרת של דירות ריקות מול מתיישבים שרוצים וזכאים, חבר הכנסת רון נחמן, להיכנס אליהן, אפעיל את כל כובד משקלי הקואליציוני למען אכלוס דירות אלו.

בימים אלו פנה אלי מנהל מכללת אריאל בבקשה לתוספת קרוונים לצורך שיכון סטודנטים בשנת הלימודים הבאה. כאשר אקבל את הפנייה בכתב, אתחיל בטיפול פרטני במטרה לאפשר לחיילים משוחררים נוספים ללמוד במכללה. זו תשובתי גם אליך, חבר הכנסת רון נחמן, לגבי הקרוונים.

אני חייב לציין עוד, שבפגישתי עם ראש הממשלה אתמול, אחד הנושאים שעלו על הפרק היה עניין הדירות הריקות ביש"ע, וראש הממשלה הבטיח לי, שהנושא ייבדק על-ידו שוב, ואקבל תשובה בנושא בזמן הקרוב.

עם זאת, אני חייב לציין בכאב, חבר הכנסת רון נחמן, כי ביולי 1992 החליטה הממשלה להפסיק את הבנייה הציבורית ביש"ע. החלטה על רכישת הדירות הריקות נתונה בידי ועדת שרים לפיקוח על

הבנייה ביש"ע, האחראית, בין היתר, לאישור פרויקטים חדשים לבנייה, כפי שהדבר נעשה ביחס למעלה-אדומים, לביתר ולקריית-ספר. כמו-כן, לצורך אכלוס חלק מהדירות דרושה השקעה נוספת לתשתית ולפיתוח. השקעה זו גם נתונה להחלטת ועדת השרים.

חבר הכנסת רון נחמן יודע בוודאי, שהנושא קרוב ללבי, ושאני נמצא בקשר הדוק עם ראשי היישוב ביש"ע ועושה מאמצים כנים ואמיתיים להביא לאכלוס מהיר של הדירות הריקות.

הנושא, חבר הכנסת רון נחמן, הוא נושא חשוב, והגיע הזמן, באמת, להעלות אותו על סדר-היום הציבורי. אני מודה לך על כך שהעלית אותו.

אנחנו לא מתנגדים להעברת הנושא לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

ועדת הכלכלה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה לסגן שר הבינוי והשיכון.

חבר הכנסת שטרית, ההצעה שלך להסיר את הנושא.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להסיר את שתי ההצעות, ואני אדבר עליהן יחד כדי לחסוך את זמנה של הכנסת – – –

קריאה:

אי-אפשר – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

כל אחת בנפרד. בסדר. אני אדבר על ההצעה הראשונה. אני הייתי בסיוור באריאל עם חבר הכנסת רון נחמן, ראש מועצת אריאל, ואני רוצה לומר לכם, כמי שהיה ראש עיר לשעבר, כשראיתי את השכונה הזאת, שהשקיעו בה מאות מיליוני שקלים והבתים בנויים, מוכנים, גמורים, עם תשתית, עם כבישים, עם פנסים ברחוב, עם דלתות, הכול מסודר ויש שומרים על הבתים כדי שלא יפגעו בהם – הם עומדים ריקים כאשר יש להם ביקוש, הלב כואב. אינני מסוגל להבין אף אחד בממשלה שמונע את אכלוסם של הבתים האלה כשיש להם קונה. מדוע, ריבוננו של עולם? מה הבעיה? אם באריאל גרים 10,000 נפש, יגורו שם עוד – – –

רון נחמן (הליכוד):

14,000.

מאיר שטרית (הליכוד):

14,000 – – –

דן תיכון (הליכוד):

זו התנגדות אידיאולוגית של הטיפשים – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מגיע לזה. אם יש באריאל 14,000 נפש, יגורו עוד 4,000 נפש. מה זה משנה? למי זה משנה, לכל הרוחות? יש זוגות צעירים חסרי דיור. אתם לא רוצים למכור אותן? – תנו אותן בשכירות סוציאלית לזוגות ולעולים חדשים חסרי דיור.

אז למה העיקרון כל כך קדוש, שלא ליישב אף אחד באריאל? מה קרה? אני חושב, שהצעד הזה הוא טיפשי, שהממשלה פועלת לא נכון בעניין הזה, וזה בזבז של כספי ציבור. הרי המדינה שילמה טבין ותיקלין, מאות מיליוני שקלים על הבתים האלה, ומחזיקים אותם ריקים. תמכור המדינה את הבתים, יש להם קונים; תיקח את הכסף ותשים אותו בחינוך או בכל מטרה אחרת. זה פשוט עקום, גברתי היושבת-ראש, ואני מוחה בתוקף על הדבר הזה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אם כן, חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. חבר הכנסת רון נחמן, האם אתה מסכים להעברה לוועדת הכלכלה?

רון נחמן (הליכוד):

אני מסכים להעברה לוועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים רק על ההצעה של חבר הכנסת רון נחמן. אנחנו מצביעים על העברת ההצעה לסדר-היום בנושא: הקפאת מכירת הדירות ביהודה ושומרון, לוועדת הכלכלה של הכנסת.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' נחמן לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

חמישה תומכים, מתנגד אחד, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה לסדר-היום מועברת לדיון בוועדת הכלכלה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת מיכאל איתן, נכנסת דקה לפני המעבר לסעיף הבא. כמקובל בעת האחרונה, מי שלא נוכח באולם, לא מצביעים על הצעתו.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל איתן על פינויים לא-צודקים בשכונת גבעת-עמל בתל-אביב. חבר הכנסת איתן, האם אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת הכלכלה של הכנסת?

מיכאל איתן (הליכוד):

לוועדת הפנים.

היו"ר ע' מאור:

סגן השר הציע להעביר לוועדת הכלכלה. האם מקובלת על סגן השר ועדת הפנים?

מיכאל איתן (הליכוד):

מכיוון שיש קשר למשטרה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אין לי התנגדות.

היו"ר ע' מאור:

אין התנגדות. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על העברת ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת מ' איתן

לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שמונה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה לסדר-היום בנושא פינויים לא- צודקים בשכונת גבעת-עמל בתל-אביב של חבר הכנסת איתן מועברת לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

לקיחת עדר על-ידי פקחי רשות שמורות הטבע

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מזמינה את חבר הכנסת יעקב שמאי להצעה לסדר-היום מס' 7276 בנושא: לקיחת עדר על-ידי פקחי רשות שמורות הטבע. בבקשה. ישיב סגן שר החקלאות חבר הכנסת וליד צאדק.

דן תיכון (הליכוד):

איפה הכבשים?

יעקב שמאי (הליכוד):

תיכף תשמע, זה סיפור עצוב.

דדון יעיש ממושב אדרת הוא סרן בצבא ואיש חינוך, מורה. כמורה יש לו הכנסה של 2,000 שקל בחודש. יש לו שתי אחיות נכות. כדי להשלים את ההכנסה הוא גידל עדר כבשים.

בבדיקה מדגמית – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

עדר כבשות הרש.

יעקב שמאי (הליכוד):

כבשת הרש הלכה. בבדיקה מדגמית שערכו לעדר שאל דדון יעיש את הווטרינר האזורי מה התוצאות. ענה לו: אני לא יודע. כאשר היה לו חשש מהתשובה – אני לא יודע – הוא שאל עוד הפעם, ושוב ענה לו הווטרינר: אני לא יודע.

אדוני סגן השר, הרי אתה תשיב לי. הדברים כתובים בכתב ידו של המורה, של דדון יעיש: בשעה 07:30 נחתה על-יד ביתי שיירה של ג'יפים, של אנשי שמורות הטבע, ובראשם ד"ר אברהם הווטרינר ושתי משאיות. שאלתי אותו לפרש הדבר, והוא ענה לי, שמעמיסים את העדר לשחיטה במשחת בית-שאן, מכיון שהעדר נגוע.

אדוני סגן השר, איך אפשר לבצע בדיקה דם מדגמית מבלי שיודיעו לבעל העדר מהן התוצאות? ומדוע? מפני שאם היו אומרים לו שהתוצאות גרועות, הוא יכול היה לבוא ולומר שזו זכותו המלאה לבצע בדיקה פרטית. ואם היו מתקבלות התוצאות השליליות כפי שהתקבלו, אולי, בבדיקה של הווטרינר, לפחות הוא היה יודע באיזה מצב הוא עומד. פתאום, בבוקר לפני שהוא יוצא לעבודה באים ג'יפים, משאיות. הוא היה בהלם, הוא לא ידע מה לעשות.

אדוני סגן השר, אתה מבין מה זה חקלאי, ובייחוד כאשר יש לו נזק. אני מדבר על שטח של ירק, על מטע או על שטחים לגידול ירקות. אתה יודע כמה זה קשה. עם בעלי חיים שלא מתים לו מול העיניים, והוא לא רואה את התוצאות של המחלה, אם יש, יותר קשה. פתאום לוקחים לו את העדר לשחיטה. לקחו לו את כל עולמו.

מהן השאלות שהוא שואל? האם אני פושע? מה עשיתי שבאו לקחת בדרך הזאת ובצורה הזאת, מפני שאני משרת את המדינה? אני גר ביישוב בקו התפר. מפני שאני מורה? מפני שיש לי אחיות נכות? מה עשיתי?

סאלח סלים (חד"ש):

40 שנה עשו אותו דבר עם הערבים. אתם שתקתם, הייתם מבסוטים, שום דבר לא זז.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת סאלח סלים, אני עשר שנים בכנסת. בפעם הראשונה אני שומע אותך מדבר על זה ששחטו אצל הערבים. למה לא אמרת לי במשך עשר שנים? אתה בכנסת הזו שנה. העלית פעם אחת את הנושא הזה של שחיטה פתאומית בעדרים? פתאום אתה מופתע או שמח לאיד? מה אתה בעצם אומר? וכאן מתגלה אלמנט שאני מאמין שאין לך, של שמחה לאיד. פתאום יש יהודי שלקחו לו את העדר. הרי לא טענת את זה במשך שנה.

סאלח סלים (חד"ש):

זה קיים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מנהל אתי ויכוח לא הוגן. אני אגיד לך למה. אני מעלה הצעה לסדר-היום בנושא שצמרר אותי, בגלל הדרך, בגלל השיטה. אתה עשית עוול כלפי אלה שאתה מדבר בשמם, כי במשך שנה שלמה שאתה בכנסת לא דיברת על העניין הזה. אף חבר שלך, אף ידיד שלך לא דיבר.

אדוני סגן השר, אני יודע שאתה תבוא אלי עם תשובה, למרות הוויכוח שהיה קצת לא הוגן מצד חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש):

זה באמת קיים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני נגד לקיחה. חבר הכנסת צאדק, אני יודע שאתה כסגן שר תשיב לי תשובה שבלונית ואתה תאמר לי בדקו ומצאו וידעו. אני מבקש לבדוק את השיטה, את הדרך שבה הלכו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את סגן שר החקלאות, חבר הכנסת וליד צאדק, להשיב בשם הממשלה. בבקשה.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני חבר הכנסת שמאי, אני מודה לך מאוד מאוד על העלאת הנושא הכאוב הזה של דדון יעיש ממושב אדרת. אני רוצה להקדים ולומר, שאני רוצה לברך את השירות הווטרינרי על המאמצים האדירים המושקעים כדי לבער את הנגע הזה של הברוצילוזיס, שמתפשט והולך. קרוב לשנתיים אנחנו במשרד החקלאות, בשיתוף פעולה עם השירות הווטרינרי, עושים מבצע ביעור ארצי כדי שהנגע הזה יימחק מארצנו. אנחנו עושים זאת בשיטתיות ובתחכום רב. השקענו במשך השנתיים האלה יותר מ-4.5 מיליון שקלים רק לפיצויים על השחיטה שאנחנו עושים, וזו לא הפעם הראשונה. אנחנו עושים את השירות הווטרינרי הזה לפי חוק פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985.

חבר הכנסת שמאי, אמרת שזה סיפור מזעזע. לבי לבי עם בעלי הכבשים, הצאן, ששוחטים להם את הכבשים. אני עצמי חקלאי, ליוויתי את השירות הווטרינרי במבצעים לביעור המחלה הזאת, וראיתי

מחזות מזעזעים ביותר, באמת צורבים את הלב, של רועה שגידל כבש כמו אחד מהמשפחה, עם שם, עם תואר, עם אבא, עם אמא, ורואה את הכבש הזה מועלה על מכונת לשחיטה. זה מראה לא כל כך סימפטי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה לא עונה לי על הדברים שהעליתי.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אני אענה. אני רוצה להקדים.

יעקב שמאי (הליכוד):

מותר לו או לא מותר לו?

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

למען האינטליגנציה שלנו ולמען הידע שלנו, אני חייב לענות לך על כל הדברים האלה.

כדי לייעל את העניין הזה הוחלט, וזה קריטריון בין-לאומי, שעדר שיותר מ-10% ממנו נגוע חייבים להשמיד אותו, ומהר ככל האפשר.

ב-30 במאי ביקרו אנשי השירות הווטרינרי שם ולקחו דגימות דם של העדר הנזכר, של דדון יעיש. הדגימות הראו שהעדר הזה נגוע ביותר מ-10%, וחייבים לבצע את העניין הזה במהירות האפשרית. אכן, זה בוצע. באו כמובן ג'יפים, הם לא יבואו ברגל, הם יבואו עם ציוד ומשאיות.

אמון עלי השירות הווטרינרי, שאכן אמרו לו שיש נגע בכבשים שנראו שם. אמרו לי כאן שאמרו לו ויידעו אותו. אני לא מאמין שמתוך שרירות לב באו להתנקם באדם הזה. לפעמים אומרים: בסדר, קחו את ה-10%.

חברים, אני רוצה להגיד לכם, שבשנתיים האחרונות חלו בארץ בקדחת מלטה יותר מ-2,500 איש. באזור ירושלים עצמה, שמושב אדרת נמצא שם, חלו 95 איש במחלה הזאת בשנה זו. אנחנו חייבים לעשות את המבצע הזה.

השאלה שנשאלת, האם השירות הווטרינרי באמת הודיע לו או לא הודיע לו. את השאלה הזאת נברר. אני מוכן להעביר זאת לוועדה.

אני רוצה להזכיר דבר אחד, חבר הכנסת שמאי. טובתו של בעל העדר היא שנשמיד את העדר שלו, מכיוון שהוא לא כלכלי. יש המלטות טרם זמן, יש ירידה בתנובת החלב, והוא לא יכול למכור אותו. אנחנו מפצים אותו. שילמנו 4.5 מיליוני שקל במשך שנתיים פיצויים לחקלאים האלה.

אני מבדיל בין השירות הווטרינרי, שעשה את המעשים האלה, לבין מה שאמר חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת סאלח סלים לא התכוון לאותו מבצע. הוא התכוון ל"סיירת הירוקה", שמתנכלת, לצערי הרב, לבדואים ולעדרים שם בשרירות לב. אלה הם אנשי משרדי. לפעמים הם מתנכלים להם בשרירות לב, ועל כך מחאתו של חבר הכנסת סאלח סלים.

אני מבין לכאבו של מר דדון. אני באמת משבח את פועלו של השירות הווטרינרי. אם חלה טעות, נברר אותה בוועדה. אני מציע, גברתי היושבת-ראש, שנעביר את הנושא הזה לדיון בוועדת הכלכלה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת סאלח סלים מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, קודם כול, ברצוני להודות לחבר הכנסת שמאי, שהעלה את הנושא הזה פה. הבעיה שהוא העלה ובעיה אחרת, שאדבר עליה בחצי משפט, קיימת אצל הרבה משפחות שחיו מהעדרים האלה ונהרסו לגמרי. מצאו כמה כבשים חולות, אז לקחו עדר שלם. הרבה משפחות שחיות מזה נהרסו.

הנקודה השנייה שהתכוונתי אליה כואבת הרבה יותר, זה מה שהזכיר סגן השר, "הסיירת הירוקה". משום שהוא נכנס לאדמת מדינה באו, לקחו את העדר, שחטו, מכרו, מה עשו עם זה הוא לא ידע. עשרות מקרים כאלה, ואין את מי לשאול, אין אל מי לפנות. הם עושים ממשלה מעצמם. עשרות משפחות חיות מהעדרים, הם פשטו עליהם, הוציאו את העדרים וסגרו את הבתים, אין להם מה לאכול. לזה התכוונתי.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

צריך להזכיר שאנחנו מפצים את אלה ששוחטים להם את העדר.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת שמאי, האם אתה מסכים להצעת סגן השר להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

יעקב שמאי (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על העברת ההצעה לסדר-היום בנושא לקיחת עדר על-ידי פקחי רשות שמורות הטבע, לוועדת הכלכלה של הכנסת.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לוועדת הכלכלה של הכנסת. תודה לכל המתדיינים.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, שהונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק המחשבים, התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום: שאלות ותשובות. אני מזמינה את שר הכלכלה והדתות להשיב על השאלות.

הסכם פוליטי בעניין הרכב המועצות הדתיות

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ז באדר ב' התשנ"ה (29 במרס 1995):

ב"הצפה" מי"ב באדר ב' התשנ"ה, 14 במרס 1995, פורסמה הצהרת שר הדתות, פרופסור שמעון שטרית, כי ישמור על הסכם העבודה-ש"ס בעניין הרכב המועצות הדתיות. הידיעה מצורפת.

רצוני לשאול:

1. האם מוכן השר לפרסם את ההסכם במלואו ולהניחו על שולחן הכנסת, כמתחייב מחוק-יסוד: הממשלה?

2. האם תואם הסכם פוליטי בין שתי מפלגות את החוק ואת המינהל הציבורי התקין?

3. כיצד מתיישבת החובה הממלכתית המוטלת על הממשלה עם הסכם פוליטי שיביא מטבעו לנטרול הגורמים שאינם שותפים להסכם?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כוונתי היתה, שבכל מקום שבו נוצרו במסגרת החוק והמקובל הבנות מקומיות בין נציגים מקומיים של העבודה לבין נציגים מקומיים של מפלגות אחרות, לרבות ש"ס, אכבד את ההבנות ולא אשבש אותן. למיטב ידיעתי, אין ההסכם מתייחס לכנסת, וממילא לא רלוונטית שאלת ההנחה בכנסת.

2. באותו מאמר הצהרתי, שאשמור על קיום הבנות בתנאי שאין בכך סתירה לחוק.

3. ההבנות מקומיות, ובכל מקום משתלבות מפלגות נוספות, לרבות המפד"ל, מפלגתו של חבר הכנסת שאול יהלום, הכול בהתאם לחוק ולהלכות בתי-המשפט.

הכשר לעוגיות מדנמרק

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לענייני דתות ביום ג' בניסן התשנ"ה (3 באפריל 1995):

על עוגיות חמאה המיובאות מדנמרק נרשם: "כשר חלבי, באישור הרב דב לקסנר, קופנהגן, דנמרק, ובאישור הרבנות הראשית לישראל לאוכלי חמאת עכו"ם".

רצוני לשאול:

1. מדוע "באישור" ו"ובאישור" ולא "בהשגחת" ו"ובהשגחת"?

2. מי הוא הרב דב לקסנר, והאם הכשריו מקובלים על הרבנות הראשית?

3. האם הרבנות הראשית סומכת ידה על הכשריו ועל השגחתו, או שיש גם משגיחים מטעם הרבנות הראשית במפעל זה?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התייחסות הרבנות הראשית מקבלת ביטוי במונחים השונים: "השגחה" פירושה פעילות כשרות הנעשית על-ידי הרבנות הראשית ומטעמה. "אישור" פירושו הסכמת הרבנות הראשית למתן הכשרות על-ידי הרב הנותן אותה והסתמכותה עליו כמקובל עליה וכראוי לסמוך עליו, אף שאינו פועל מטעם הרבנות הראשית.

בעניין עוגיות החמאה המיובאות מדנמרק, מדובר בהסתמכות על הכשרו של הרב לקסנר ולא על השגחה על-ידי הרבנות הראשית.

נראה שהרב לקסנר נגרר אחרי ניסוח הרבנות הראשית והשתמש אף הוא במונח "אישור", אף שההשגחה נעשית על-ידו ומטעמו.

2. הרב לקסנר חותם כ"רב דקהילת קופנהגן", והוא משמש כרב הנותן הכשרים למוצרים המיוצרים בקופנהגן זה שנים. מחלקת הכשרות הארצית הנוכחית מצאה את הרב לקסנר כרב מוכר, שראוי לסמוך על כשרותו, מתקופת הרבנים הראשיים הקודמים.

3. מחלקת הכשרות הנוכחית בוחנת כל מוצר על מרכיביו השונים, כדי לקבוע אם ניתן, לגבי אותו מוצר, לסמוך על הכשרי הרב לקסנר – ללא השגחה – ולאשרם, או שיש לדרוש לקיים לגבי אותו מוצר השגחה מטעם הרבנות הראשית, ובהתאם לכך מנוסחת ומוגדרת התייחסות הרבנות הראשית לכשרותו של אותו מוצר.

במקרים שבהם הרבנות הראשית סבורה שיש לבצע השגחה ולא אישור, שולחת הרבנות משגיחים מטעמה לבדוק את כשרות ייצור המוצר קודם למתן תעודת הכשרות על-ידה, ונותנת ביטוי לכך בהגדרה ובניסוח המתאימים.

תקציבים לבניית מקוואות ובתי-כנסת

חבר הכנסת י' עזרן שאל את השר לענייני דתות ביום ג' בניסן התשנ"ה (3 באפריל 1995):

רצוני לשאול:

1. כמה בקשות לסיוע תקציבי לבניית מקוואות ובתי-כנסת ולשיפוצם הוגשו למשרד הדתות בשנת 1994, וכמה ב-1995?

2. מה הם הקריטריונים לסיוע תקציבי זה?

3. כמה בקשות אושרו ולמי, ומה הם הסכומים שהוענקו?

4. האם משרדך עוקב אחר הגופים המוסמכים, כמועצה הדתית, בביצוע הקריטריונים בתחומי אחריותם בצורה שוויונית?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עד כה נתקבלו בקשות מסודרות לשנת 1994/95, לפי הפירוט דלהלן: נושא בתי-הכנסת – 280 בקשות; נושא המקוואות – 30 בקשות; סך הכול – 310 בקשות.

2. הקריטריונים המפורטים נמצאים כעת בדיון לקראת הגדרה מדויקת ומפורטת. עם זאת, כמה נקודות יודגשו בקריטריונים: א. השלמת מבנים, ובפרט השלב הראשון בתוכניות רב-שנתיות; ב. עקרון המנוף – במקום שהתרומה והשתתפות המשרד תסייע לגיוס משאבים ממקורות נוספים; ג. במקום שיש צורך מיוחד.

נשקל גם סקר צורכי מבני דת, שיסייע לנו לקבוע בדיוק היכן דרושה התמיכה של משרד הדתות ואת המקומות שבהם היא תביא את התועלת המרבית.

3. מדיניות המשרד היא לשלם בשלב זה את ההתחייבויות הקודמות, שבסיסן בקשות שהוגשו במהלך 1993, ועד כה שולמו 98 מ-131 הקצבות לבתי-כנסת ולמקוואות.

4. המלצות הוועדה לבדיקת הקריטריונים יחולו על כל הגורמים המוסמכים לגבי הביצוע בפועל, ובכלל זה פיקוח על הביצוע במועצות הדתיות.

בתי-קברות אלטרנטיביים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את השר לענייני דתות ביום י"ב בניסן התשנ"ה (12 באפריל 1995):

ריבוי המקרים של עיכוב קבורתם של נפטרים שיהדותם מוטלת בספק, או מסיבות אחרות, הפך לאחרונה לתופעה.

רצוני לשאול:

1. האם ידועים למשרד ממדי התופעה בקרב כלל הדתות בארץ?
2. כיצד יתמודד המשרד עם התופעה?
3. האם קבע משרד הדתות לוח-זמנים לפתרון הבעיה לטובת שמירת כבוד המת בעתיד, ומה הוא?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ידועים.
2. ראשית הגיע המשרד להסכם עם שלושה קיבוצים: א. קריית-ענבים, ליד ירושלים; ב. קיבוץ עינת, ליד ראש-העין, מרכז הארץ; ג. קיבוץ כפר-מסריק, אזור הצפון וחיפה.
ההסכם הוא, שהקיבוצים יקברו כל אזרח ישראלי שאינו יכול להיקבר בבתי-עלמין יהודיים משום שהרבנות אינה מכירה בו כיהודי. פרט לקיבוצים יש בארץ חברות קדישא שקוברות בחלקות מיוחדות ליד בית-העלמין שלהן, כמו בנצרת-עילית ובכרמיאל. כן קיימת ועדת שרים שדנה על כך, ויש הצעות מעשיות להקים בתי-קברות אלטרנטיביים לכל האוכלוסייה בכמה אזורים בארץ. כמו כן, מגובשת תוכנית לחלקות מיוחדות בבתי-עלמין למי שיהדותו מוטלת בספק.
3. ההסכמים עם הקיבוצים קיימים וכבר מיושמים בשטח. הפתרונות הנותרים הם בתהליך ביצוע, בתיאום עם מינהל מקרקעי ישראל ועם גורמים שלטוניים מקומיים וארציים.

כניסת אמבולנסים המסיעים נכים וקשישים לרחבת הכותל

- חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ד באייר התשנ"ה (24 במאי 1995):
- העיתון "משפחה" טוען, כי אמבולנסים של "עזר מציון", ארגון המסיע, בין היתר, קשישים מוגבלים ונכים, לא הורשו להיכנס לרחבת הכותל המערבי. מצורף צילום הידיעה.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מה הן ההנחיות כיום לגבי רכבי ארגונים המסיעים נכים וקשישים?

3. התסכים להורות לאפשר לאמבולנסים של ארגונים אלו להיכנס לרחבת הכותל?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא. בבירור שנערך עם אנשי "עזר מציון" הובהר, כי המקרה המדובר אירע בחול המועד פסח, שבו האחריות לכניסת הרכבים היתה בידי המשטרה, ושוטרים הם אלו שמנעו את הכניסה.

2. ההוראות לשומרי השער לגבי רכבי ארגונים המסיעים בפועל נכים וקשישים הן לאפשר לרכבים אלו להיכנס, גם אם אין בידי הנהג אישור קבוע.

הוראה זו חלה גם לגבי נכים בעלי תעודות נכה בעלי רכב פרטי, גם אם אין בידם אישור קבוע.

3. כפי שצינתי, אמבולנסים ורכבי ארגונים המסיעים בפועל נכים או קשישים רשאים להיכנס גם ללא אישור קבוע.

פסקי הלכה בדבר חובת הורים להכות את ילדיהם

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את השר לענייני דתות ביום ב' בסיוון התשנ"ה (31 במאי 1995):

על-פי פסקי הלכה שהוציא הרב לנדאו, רב שכונה בירושלים, חובה על אב להכות את ילדיו ועל מחנך להכות את תלמידיו.

נוסף על כך מסבירים ומתארים בפסקי הלכה אלה את "טכניקות ההכאה".

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת המשרד לגבי פסקי ההלכה האלה?

2. האם המשרד נוקט אמצעים משפטיים ואחרים כנגד "פוסקי ההלכה" מסוגו של הרב לנדאו?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. פסקי הלכה, שתוכנם המדויק לא הובא בשאלתא, הם בגדר חוות דעת הלכתיות עיוניות, ואין למשרד עמדה לגביהם. אם הם עומדים בניגוד לחוק למניעת אלימות במשפחה, זה עניין לרשויות המפקדות על אכיפת החוק.
2. הרב לנדאו איננו עובד המשרד ואינו מוכר במשרד כבעל תפקיד רשמי. על כן אין זה מתפקידו של המשרד לנקוט נגדו אמצעים משפטיים או אחרים, מה גם שמדובר בחוות דעת עיונית גרידא.

עדכון מצבת תלמידי הישיבות

חבר הכנסת א' שפירא שאל את השר לענייני דתות ביום ב' בסיוון התשנ"ה (31 במאי 1995):

נמסר לי, כי למרות ההתחייבויות טרם עודכנה מצבת תלמידי הישיבות, וכתוצאה מכך לא שולמו ההפרשים בעבור 18 החודשים האחרונים. בעקבות זאת מתמוטטים מוסדות תורה רבים מבחינה כלכלית.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא עודכנה מצבת תלמידי הישיבות?
2. מתי תעודכן מצבת התלמידים, ומתי יועברו ההפרשים לישיבות?
3. מה ייעשה כדי למנוע אי-עדכון מצבת התלמידים בעתיד?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עם ההתארגנות החדשה במשרד תימסר הודעה לישיבות על העדכונים במצבת התלמידים.
- 2-3. הפיגור המצטבר בעדכון מצבת התלמידים נוצר זמן רב לפני כניסתי למשרד. במסגרת השינויים הארגוניים, נושא זה הוא אחד הנושאים המטופלים. בקרוב תושלם המסגרת הארגונית אשר תביא לשיפור ולייעול ולהבטחת עדכון שוטף בעתיד.

משכן בית-הדין השרעי לערעורים

חבר הכנסת ס' סלים שאל את השר לענייני דתות ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

בית-הדין השרעי המוסלמי לערעורים הנמצא בירושלים, שוכן ומתפקד מתוך חדר אחד במבנה עלוב, שאינו הולם את הסטטוס שלו, את תפקודו ואת המטרות שהוא משמש למען, ופוגע בעשיית הצדק ובכבודו של הציבור המוסלמי וקהל היעד שלו.

רצוני לשאול:

מה הן תוכניות משרדכם לשיפור המצב הקיים?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מודע היטב לצורך בשיפור תנאי המגורים של בית-הדין השרעי לערעורים, כפי שציננת, ובצדק. אני גם מודע לצורך בתגבור התקציב הכללי העומד לרשות העדות הלא-יהודיות בישראל, ובכלל זה גם המגזר של המוסלמים.

בקשר לבית-הדין השרעי לערעורים – המשרד פנה, לפי הנחייתי, לממונה על הדיור הממשלתי בירושלים, כדי לאתר דיור חלופי הולם לבית-הדין. הוצע אתר אחד, שלא נמצא מתאים, ואנחנו ממשיכים בחיפוש מקום הולם.

אני אזכור את השאילתא שלך, וכשנמצא את האתר המתאים שיצויד כבר במחשוב ובמערכות מתקדמות מאלה שיש היום – אני אכריז עליהם בשבוע הבא – אני אדאג שתוזמן, כדי שתיקח חלק בפתיחת המקום החדש, הראוי יותר לבין-הדין השרעי לערעורים בירושלים.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני השר, אני מעריך את תשובתך ואני מאמין למה שאמרת.

בזמן האחרון, כשיש תהליך שלום והדברים יתפתחו ויבואו לכאן מוסלמים וערבים מארצות ערב, כשהם יוזמנו לבית-דין שרעי כזה – זה מבייש קודם כול את מדינת ישראל. אינני יודע אם ביקרת במקום. כדאי לבקר כדי לראות באיזה מצב – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני ביקרתי שם בזמני כפרופסור, והמצב לא מצא חן בעיני. זה הספיק לי. לכן הנחיתי מייד, לא רק לגבי בית-הדין הזה אלא לגבי שני בתי-הדין וגם לגבי בית-הדין בעכו, למצוא בניין אחר בשכירות.

סאלח סלים (חד"ש):

שאלתי הנוספת, אדוני השר, האם זה יקרה עד סוף שנת 1995 או יותר מאוחר?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

הבעיה היא לא רק בית-הדין הזה, אלא כל הנוגע לבתי-המשפט השרעיים, החל משמירה ועד ניירת.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מודה גם לסגן השר וליד צאדק על הערתו.

לגבי המועד, אני בטוח שזה יהיה בשנת 1995. אנחנו מטפלים בזה. לגבי השירותים הנוספים, כגון מחשבים, קלדניות, פרסום פסקי-הדין, תרגום – אתה רואה שאני מעורה בעניין – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אני סומך עליך.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מודיע בכל האחריות, שהרפורמה הבאה שמשרד הדתות מכריז עליה היא בתחום השירותים לעדות הלא-יהודיות.

כבר שאלו אותי חברים מספר מהמגזר הלא-יהודי: כל כך הרבה רפורמות במשרד הדתות, ומה אתנו? אני מודיע, שבראשית השבוע הבא אנחנו מודיעים על סדרת נושאים שבהם המגזר הלא-יהודי יקבל שינויים והסדרים חדשים, הן חקיקתיים, הן כספיים, הן מינהליים, הן מבניים. על כל זה יוכרז בראשית השבוע הבא.

אני רוצה לציין במיוחד את ההתעניינות של נשיא המדינה, מר עזר ויצמן, בנושא הזה. אני אגיע אליו ביום שלישי עם התוכנית במלואה. כבר קבענו לוח זמנים שיהיה מוכן עד שאנחנו מגיעים לנשיא המדינה.

נתתם לי הזדמנות לומר זאת. מכיוון שחבר הכנסת סלים עשה מאמץ גדול להישאר לדיון הזה – זו השאילתא היחידה שאני משיב עליה מעל הדוכן מבין יותר מ-20 תשובות על שאילתות שאמסור מייד לפרוטוקול – אני שמח שאני יכול להודיע לכם ובאמצעותכם לציבור אזרחי ישראל – המוסלמים, היהודים, הדרוזים והנוצרים – – –

סאלח סלים (חד"ש):

גם הנוצרים?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גם הנוצרים וגם הדרוזים. אני מבקש להודיע לכם, שכבר גיבשתי את הקונצפציה לגבי הנושא של תקנות המועצה הדתית הדרוזית. היא תוצג ותפורסם מחר.

אני מבקש לנצל את ההזדמנות הזאת, בגלל הגמישות של היושבת-ראש, ואני מאוד מודה לה על כך
— — —

היו"ר ע' מאור:

בנושא כל כך חשוב אין ספק שכל הרחבה היא לטובה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולומר, שהרפורמה שעומדת בתור, שעומדת בשערי משרד הדתות, היא בנושא של המגזר הלא-יהודי.

אני מקווה שנוכל לעשות – לא רק בקטעים של שינויים שיחסיית אינם עולים כסף גדול, הם עולים מאות אלפי שקלים, ובעיני זה לא כסף גדול, כגון מחשוב, שכירת מבנים וכו'. אני מקווה שנוכל לעשות

גם בקטעים של צמצום האי-שוויון, וזה מחייב סדרי גודל של בין 60 ל-80 מיליון שקל – להגיע לצמצום האי-שוויון. אני מקווה שעל בסיס תוכנית רב-שנתית נוכל להגיע גם לאותם קטעים שלביצועם צריך סכומים גדולים.

עשיתי מאמץ כדי לצאת עם תוכנית ולהודיע על תוספות גדולות. בינתיים לא הצלחתי כי לא קיבלתי מהאוצר מענה חיובי על הפניות שלי. בכל אופן, התקווה שלי היא, שעוד בשנת 1995 תהיה תוספת תקציבית לנושאים האלה. עדיין לא ויתרתי על התקווה שאני אצליח לשכנע את האוצר לתוספת תקציבית.

אבל, בכל הדברים האחרים – בשיפוט השרעי, בתיקוני חקיקה מסוימים כגון הכשירות של קאדים – דיברנו לא מעט פעמים בבית הזה על כך שלא כל אדם, למשל זה שלא יכול להיות אפילו טוען שרעי, יכול להיות קאדי, לפי החוק הקיים. סוג כזה של תיקונים נמצא ברשימה – נושאים של הווקף, נושאים של החאג', נושאים של מינהל לשירותי הדת המוסלמיים – אל תספרו את הכול, זה רק בינינו – אני שמח שהשקענו מאמץ כדי שנוכל לצאת עם התוכנית וגם להודיע על ביצוע מידיים של חלק מהנושאים.

סאלח סלים (חד"ש):

יהיה פתרון גם לוועדי הווקף?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

לקטע מסוים של הווקף יש פתרון.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מותר לי לשאול, אדוני השר?

היו"ר ע' מאור:

בשעה הזאת, באופן לא פורמלי אני מאפשרת את המשך הליבון של הנושא החשוב הזה.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אין לי ספק, אדוני השר, שהצעדים שננקטו בתקופת כהונתך הם צעדים מבורכים. אנחנו מצפים עוד ליותר.

אני חבר בוועדה למינוי קאדים. הממשלה הזאת, לראשונה, רושמת לעצמה זכות שיש לנו בית-משפט לערעורים, ויש לנו בית-משפט בדרגה נמוכה יותר. אבל, עדיין נשארו שני תקנים שהממשלה החליטה על אישום והם טרם אוישו. אשמח מאוד אם בשטף ובתאוצה שלך תבשר לנו מתי יהיה המכרז כדי שאנחנו נעסוק במינוי שני קאדים, אחד בנגב ואחד בצפון. תודה רבה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גם זה כלול בתוכנית, לרבות סדרי עבודה של הוועדה, כללי השפיטה וכללי אתיקה. כל הדברים האלה כלולים בחומר, ואשמח מאוד לעשות מפגש עם כל חברי הכנסת המוסלמים, הנוצרים והדרוזים ולהציג בפניהם את כל פרטי התוכנית, כדי שאתם תהיו השגרירים, ואם צריך גם הלוביסטים, להשלמת מה שיחסר אחרי התוכנית. אני בטוח שיהיו די חברי כנסת שהם לא מוסלמים ולא דרוזים כמוני שבזמנם התעניינו והציעו הצעות לרפורמה בתחום של בתי-הדין הלא-יהודיים והם ימשיכו להתעניין בכך. אני בטוח שגם חברת הכנסת מאור, היושבת-ראש, תתעניין בכך. מה שהזכרתי זו רק התחלה, ודרוש עוד מאמץ גדול כדי לסגור פערים.

היו"ר ע' מאור:

קריאת ביניים אחרונה לחבר הכנסת סאלח סלים, שואל השאילתא.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני השר, בשבועות האחרונים פנו אלי במכתבים ועדי ווקף נוצריים ואמרו לי: אנחנו משלמים מסים למדינה הזאת, שווים וכשרים לכל דבר, אבל יש פה כמה כנסיות שלא יכולים לעשות בהן שיפוץ משום שאף פעם אחת, במשך 48 שנים, לא קיבלנו עזרה ממשלתית. תשובתי להם היתה, שתודה לאל יש לנו שר דתות טוב, ישר ומיישר קווים, ואני חושב שהוא יתקן את המצב שהיה במשך 48 שנים.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

חבר הכנסת סלים, התשובה שלי היא, שגם מבני דת כלולים, אבל במגבלות התקציב. רמזתי שהתקווה שלי היא, שכאשר אכריז על אותם הסדרים חדשים למגזר הלא-יהודי תהיה באמתחתי קופה יותר מלאה. לצערי, לא רק שלא אישרו לי תוספת, אלא גם העברת עודפים לא מחויבים מ-1994 ל-1995, שהתכוונתי להקצות מהם 10 מיליון שקלים למטרה של תגבור תקציבים למגזר הלא-יהודי, לא אושרה לי.

לכן, מתוך ידיעה על היקף הסכומים בתקציב הנוכחי אני חייב להגיד: אני מתכוון להיענות לנושאים שהזכרת, אבל במגבלות התקציביות. הדגשתי וסייגתי, שהקטע של תוספת תקציבית הוא עוד לפנינו, אבל הארגון, החשיבה, תשומת הלב, המערכת המינהלית וכל הדברים שהזכרתי יהיו שונים לחלוטין

ממה שהיה עד עכשיו. אני מקווה שבהמשך, בעזרת הבית הזה, נוכל לתת מענה גם על הסוגיה של תוספת תקציבית.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לשר הדתות על התשובה המקיפה בנושא של בית-הדין השרעי לערעורים.

אני גם רוצה לברך על רפורמות אחרות – בנושא של בתי-הדין הרבניים ובנושא של מעמד האשה. בהזדמנות זו אני רוצה לפנות אל חברי הכנסת בבקשה לקדם את מעמד האשה בתוכן וברוח, גם בבתי-הדין הרבניים וגם בבתי-הדין השרעיים, לטובת הנשים ולטובת האוכלוסייה בכלל.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מחזק את ידי כל העושות והעושים במלאכה של קידום מעמד האשה וזכויותיה. אני שותף שלכן.

היו"ר ע' מאור:

נכון ותודה.

קריטריונים חדשים לוועדת העיזבונות

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את השר לענייני דתות ביום ז' בתמוז התשנ"ה (5 ביולי 1995):

בכתבה הרצ"ב פורסמו הקריטריונים החדשים לוועדת העיזבונות תוך קיפוח, לדעתי, של רוב הישיבות.

רצוני לשאול:

1. מה היא תגובת השר על טענת הקיפוח?

2. מתי יקבלו המכונים התורניים את מקדמת ה-35% על-חשבון 1995, כפי שהשר הבטיח בכנס, באולם ההרצאות?

3. מה היא תגובת השר על הכתבה השנייה – "לעולם לא נסלח", הטוענת לאפליה בכל השטחים?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין קיפוח של הישיבות. יש שוויון כלפי קבוצות אחרות וגופים אחרים שמבקשים לעסוק בפעילות דתית או לבנות מוסדות דת, או לתת שירותי דת.

2. כאשר ימלאו אחר הדרישות הכספיות ויגישו את הדוחות הכספיים הנדרשים על-פי הנהלים.

3. הטענות על אפליה אינן נכונות.

בניית בתי-כנסת באתרי קרוונים

חבר הכנסת מ' גפני שאל את השר לענייני דתות ביום ב' בסיוון התשנ"ה (31 במאי 1995):

מפנייה שהגיע למשרדי מארגון "לב לאחים" עולה, שאין בית-כנסת באתר הקרוונים נחל-בקע, הסמוך לבאר-שבע.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא מקימים בית-כנסת מייד עם בניית כל אתר קרוונים?

2. האם יבנה באתר המוזכר בית-הכנסת, ואם כן – מתי?

3. מתי תכונס הוועדה לבניית בתי-כנסת ומקוואות?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עד כה לא הופנתה אל משרדנו פנייה או בקשה בדבר סיוע להקמת בית-כנסת באתר הקרוונים נחל-בקע. ללא פנייה אין באפשרותו של משרד הדתות לטפל בנושא הנדון. היוזמה לפניות לתמיכה בנושאי מבני דת צריכה לבוא מציבור המתפללים או מגופים מקומיים אחרים.

עם זאת, אם אוכלוסיית העולים אינה מכירה את הנהלים, ישקול המשרד להסב את תשומת לבם של הגופים המטפלים בקליטה וברווחה שיידעו את העולים לגבי אפשרויות הסיוע.

2. לאחר הגשת הבקשה והמסמכים הנלווים על-ידי ארגון "לב לאחים", תובא הבקשה לדיון ולהחלטה.

3. הנושא נמצא בתהליך של גיבוש. מייד עם סיום התהליך תפורסם הודעה לציבור הרחב.

עיצומי העובדים בחברה-קדישא תל-אביב

חבר הכנסת י' לוי שאל את השר לענייני דתות ביום ט' בסיוון התשנ"ה (7 ביוני 1995):

עובדי חברה-קדישא תל-אביב נוקטים עיצומים בבקשה להעלות את שכרם. דוח שנכתב על-ידי רואה-החשבון שמענוביץ ממליץ על תוכנית הבראה לחברה-קדישא תל-אביב, הכוללת צמצום במשכורות ובעובדים.

רצוני לשאול:

האם, מתי ואיך יישם המשרד לענייני דתות את הדוח הנ"ל?

חבר הכנסת י' לוי שאל את השר לענייני דתות ביום ט' בסיוון התשנ"ה (7 ביוני 1995):

עובדי חברה-קדישא פתחו בעיצומים בדרישה להעלות את שכרם לאחר שוועדת החירום דחתה את תביעות השכר שלהם.

הוועדה הוקמה בשל הגירעון הגדול בחברה, שנובע בעיקר ממשכורות העתק שקיבלו עובדי החברה.

נציגי העובדים תבעו, שאחת לחמש שנים יקבל כל עובד שתי חלקות קבר במתנה, כדי שיוכלו לסחור בהן.

רצוני לשאול:

1. מדוע מקבלים עובדי החברה 15 משכורות בשנה – לפי הלוח העברי – ולא כמו כל עובד אחר במשק?

2. מה ייעשה בנדון?

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את השר לענייני דתות ביום ט"ז בסיוון התשנ"ה (14 ביוני 1995):

ב-31 במאי 1995 התפרסמו דיווחים על הגירעון של חברה-קדישא בתל-אביב. המשכורות הנדיבות של בכירי החברה ואף של זוטריה חורגות בהשוואה למשכורות הנהוגות בסקטורים אחרים ומעלות שאלות נוכח הגירעון.

רצוני לשאול:

1. כיצד יפתור משרדך את בעיית הגירעון וחריגות השכר?

2. האם נשקלת הפעלת חברה-קדישא נוספת למתן שירותי קבורה לתושבי תל-אביב?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בעיות חברה-קדישא תל-אביב מוכרות לי היטב, ואני פועל לפתרון. נפגשתי פעמים מספר עם נציגי ההנהלה והעובדים במטרה לקבל מהם מידע על המתרחש. בעקבות פגישות אלה החלטתי למנות חשב מלווה, שיפעיל את החברה לפי נורמות ציבוריות מקובלות ויפעל להבראת החברה.

יש לציין, כי פגישותי עם ההנהלה והעובדים מנעו את המשך העיצומים שבהם החלו העובדים, כך ששירותי הקבורה לאזור הרחב שהחברה משרתת לא נפגעו.

נוסף על האמור, במסגרת פתרון כוללני למניעת מצבים דומים אפעל לחידוש רשיונות לחברות-הקדישא בצורה שתמנע מתן שכר הגבוה מפי-שלושה מהשכר הממוצע במשק. כמו כן, אקיים פיקוח הדוק על ניהול ענייני חברות-הקדישא. חברה שלא תפעל בהתאם לאמות המידה שקבעתי ובניגוד לכללי הרשיון, תישקל נקיטת סנקציות כלפיה, לרבות האפשרות לשלילת רשיונה.

הפיקוח על שחיטת בשר וניקורו בחוץ-לארץ

חבר הכנסת ח' דיין שאל את השר לענייני דתות ביום ט"ז בסיוון התשנ"ה (14 ביוני 1995):

ביום חמישי, 1 ביוני 1995, שודרה כתבה בטלוויזיה, ועל-פיה מסתבר, כי נציגים הנשלחים לפקח על תהליך שחיטת הבשר וניקורו בחוץ-לארץ, מעניקים לו חותמת "כשר" אף שאינו עובר את התהליך הנדרש, וכך הוא מיובא לארץ. כמו כן, נציגים אלה מקבלים טובות הנאה ללא שום פיקוח של משרד הדתות.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לפי מה שנמסר לי על-ידי הגופים הנוגעים בדבר ברבנות ובמשרד הדתות, האירוע שתואר בכתבה שבשאלתא אינו נותן ביטוי לנעשה בתחום השחיטה והכשרות בחוץ-לארץ. הרבנות הראשית מקפידה הקפדה יתירה בבחירת הצוותות לשחיטה בחוץ-לארץ, השוחטים והמנקרים, ובפיקוח על הסדרי ההגבלות וההפצה של הבשר הכשר. רמת ההשגחה והפיקוח של הרבנות זכתה גם להכרה מצד גופי כשרות אחרים, הידועים בהקפדתם על כל פרטי ההלכות והדינים בנושא הכשרות.

ניקור הבשר הוא מהנושאים הקשים ביותר בתחום ההשגחה על הכשרות, וקורה, לצערם של הרבנים, שיש פגם בניקור. הבשר עובר ביקורת נוספת, ומשנמצא פגם הוא ניתן לתיקון, והוא אכן גם מתוקן.

היו תופעות של ליקויים בסדרי קבלת הכשר מחוץ-לארץ. הדברים נדונו בדוח ביקורת המדינה, והגופים הנוגעים בדבר פעלו לתיקון הליקויים.

2. עובדי הרבנות הראשית ומשרד הדתות הנשלחים לפקח על תהליך השחיטה וניקורו נוסעים מטעם המדינה ואינם רשאים לקבל טובות הנאה. אם יתברר שעובד, כאמור, מקבל טובת הנאה, יהיה עליו ליתן את הדין ככל עובד מדינה אחר המקבל טובות הנאה בתחום תפקידו.

משכן בית-הדין השרעי לערעורים

חבר הכנסת ס' טריף שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ה (21 ביוני 1995):

בית-הדין השרעי לערעורים למוסלמים בירושלים מתפקד בתנאים קשים, בבניין רעוע הכולל חדר חצי, ללא עובדים ומנגנון מינימלי.

רצוני לשאול:

1. האם השר מתכוון לקיים את הבטחתו של ראש הממשלה להעביר את המשרדים למבנה אחר, הולם, ואם כן – מתי?

2. האם ניתן בכלל לנהל בית-דין ללא מזכירות ויועץ משפטי?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. אני מודע היטב לצורך בשיפור תנאי המגורים של בית-הדין השרעי לערעורים, כפי שאני מודע לצורך בתגבור התקציב הכללי העומד לטובת העדות הלא-יהודיות בישראל.

למציאת פתרון דיור לבית-הדין השרעי לערעורים פנה המשרד לממונה על הדיור הממשלתי בירושלים על מנת לאתר דיור חלופי הולם לבית-הדין. הוצע אתר אחד, שלא נמצא מתאים, ועל כן אנו ממשיכים בחיפוש מקום הולם.

יש לציין, שעזרה משפטית ניתנת על-ידי לשכת היועץ המשפטי של משרד הדתות, כפי שעושות עדות אחרות. הניסיון המצטבר מעיד, כי זה הסדר המניח את הדעת.

נוסף על כך, המגמה בוועדת המינויים לקאדים היא למנות אנשים שנוסף על השכלתם בדין המוסלמי הם גם בעלי השכלה כללית ומשפטית, והם יוכלו להתמודד עם השאלות המשפטיות בכוחותיהם, כפי שעושים השופטים בבתי-המשפט.

הכאת הרב של בת-ים

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את השר לענייני דתות ביום ל' בסיוון התשנ"ה (28 ביוני 1995):

ב"יתד נאמן" מ-16 במאי 1995 מדווח – מצורף צילום הידיעה – על עולה חדש שכעס בגין שאלותיו של הרב של בת-ים, הרה"ג שאול יוסף ויינגרטן, התנפל על הרב והכה אותו. בעבר הוכו דיינים בבתי-הדין הרבניים.

רצוני לשאול:

1. האם פעל משרדך בעקבות מקרה זה?

2. אם כן – כיצד?

3. מי אמור להגן על הרבנים הממלאים את תפקידם?

4. האם יש כיום שמירה על דיינים ורבנים דוגמת השמירה בבתי-המשפט?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המקרה לא הובא לידיעת המשרד או לידיעתי.

3. הגוף שאמור להגן על הרבנים הממלאים את תפקידם הוא המשטרה, והאחריות הישירה להגנת הרב היא בידי המועצה הדתית שבה הוא מכהן כרב.

4. לגבי רבנים לא התעורר עד כה הצורך בשמירה מיוחדת.

לגבי דיינים קיימת שמירה בבתי-הדין בארץ, בהסדר דומה לזה הנקוט בבתי-המשפט, אם על-ידי המשטרה ואם על-ידי חברות שמירה.

מינוי חשב מלווה לחברה-קדישא בתל-אביב

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את השר לענייני דתות ביום ל' בסיוון התשנ"ה (28 ביוני 1995):

ביום י' בסיוון התשנ"ה, 8 ביוני 1995, בתשובת השר על הצעה לסדר-היום בנושא העיצומים בחברה-קדישא והשלכותיהם, הצהיר השר, כי ימנה חשב מלווה לחברה-קדישא בתל-אביב במסגרת תוכנית ההבראה. מאז ההצהרה עברו יותר מעשרה ימים.

רצוני לשאול:

1. האם כבר מונה חשב מלווה, כהבטחת השר?

2. אם לא – מתי ימונה חשב מלווה?

3. מה היא הסיבה לאיחור?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. התשובה חיובית. מונה חשב מלווה בתחילת חודש יולי, רואה-החשבון צבי פורת, מומחה בהבראת תאגידים.

3. הסיבה לעיכוב של עשרה ימים נובעת מכך שמדובר בנושא ראשוני חדשני, והיה צורך בגיבוש תיאור תפקידו של החשב, היקף העסקתו ודרכי התשלומים.

מינוי חשב מלווה לחברה-קדישא בתל-אביב

חבר הכנסת א' שפירא שאל את השר לענייני דתות

פורסם, כי שר הדתות ימנה חשב מלווה לחברה-קדישא בתל-אביב. למרות זאת, עד היום טרם בוצע המינוי בפועל.

רצוני לשאול:

1. מתי ימונה החשב המלווה?

2. מה ייעשה כדי לפתור את בעיית הגירעון הכספי, הגורם לקשיים בתפקוד החברה-קדישא בתל-אביב?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. רואה-חשבון מונה כחשב מלווה בתחילת חודש יולי, ושמו צבי פורת, מומחה בהבראת מוסדות.

2. החשב המלווה יבדוק את הסיבה למשבר בניהול חברה-קדישא תל-אביב, ובהתאם למסקנותיו ובמידת הצורך יבדק כיצד להתגבר על המשבר.

כמו כן, סוכם עם ההנהלה לתבוע השבת סכומי העתק ששולמו ליושב-ראש היוצא וביטול הסכמי השכר החריגים, דבר שאף הוא יסייע בפתרון המשבר, וכן לתבוע סכומים נוספים שלגביהם התבררו עילות המצדיקות תביעה.

דמי חלקת קבר

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את השר לענייני דתות ביום י"ד בתמוז התשנ"ה (12 ביולי 1995):

נודע לי, כי מר א"ש התבקש לשלם תמורת חלקת קבר – גוש כ"ח, חלקה ב' – בחברה-קדישא "קהילת ירושלים" 10,500 דולר.

רצוני לשאול:

1. האם מודע המשרד לענייני דתות למחיר שנדרש מר א"ש לשלם?

2. האם כספו של מר א"ש יוחזר לו?

3. האם יש קריטריונים ברורים לגביית כספים על חלקות קבר?

4. מה ייעשה בנדון?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המקרה לא ידוע לי. ככלל, לא קיים מצב שבו נגבה עבור חלקת קבר הסכום שצוין. הטלתי על מנהל המחלקה לשירותי קבורה לברר את העובדות.

4-3. המשרד פועל לקביעת הסדרי קבורה חדשים, שבמסגרתם יפורטו כל סוגי הקבורה שייגבה תמורתם תשלום.

הוטל על חברות ייעוץ כלכליות להכין המלצות על מחירים מרביים על שירותי קבורה וחלקות קבר, ועל-פי ההמלצות ייקבעו כללים מחייבים לפי החוק. במסגרת זו ייקבעו תעריפים לרכישת חלקות קבר.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, בזה תמה הישיבה ונסגר שבוע נוסף וטוב. בשבוע הבא תתקיים ישיבת מליאת הכנסת ביום שני, בשעה 16:00.

ישיבה זו נעולה. לילה טוב למי שהיה אתנו עד כה ולכל צוות הבית המסור.

הישיבה ננעלה בשעה 20:14.